

สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี

Problems and Guidelines for the Development of Academic Affairs

Administration in Fatoni University

ฟาริด อับดุลลอฮ์หะซัน

Farid Abdullahhasan

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of

Master of Education in Islamic Educational Administration and Management

Prince of Songkla University

2558

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ชื่อวิทยานิพนธ์ สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี
 ผู้เขียน นายฟาริด อับดุลลอฮ์หะซัน
 สาขาวิชา การบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

.....
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง)

คณะกรรมการสอบ

.....
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อะห์มัด ยี่ตุ่นทรง)

.....
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง)

.....
 (อาจารย์ ดร.ซัมซู สาอุ)

.....
 (อาจารย์ ดร.อับดุลฮากัม เฮ็งปียา)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
 เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
 และการจัดการการศึกษาอิสลาม

.....
 (รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพล ศรีชนะ)

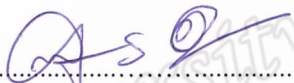
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้มาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณบุคคลที่มีส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลงชื่อ.....

(นายฟาริต อับดุลลอฮ์หะซัน)

นักศึกษา

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อน และ
ไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ.....

(นายฟาริต อับดุลลอฮ์หะซัน)

นักศึกษา

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ชื่อวิทยานิพนธ์ สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี
 ผู้เขียน นายฟาริด อับดุลลอฮ์หะซัน
 สาขาวิชา การบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม
 ปีการศึกษา 2557

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี จำแนกตามตัวแปรระดับการศึกษา คณะวิชาที่สังกัด และประสพการณ์ในการทำงาน และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ประจำที่สอนในมหาวิทยาลัยฟาฏอนี จำนวน 131 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย และขั้นตอนที่ 2 กำหนดแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี โดยการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย ผู้บริหารของแต่ละคณะวิชา จำนวน 18 คน และตัวแทนนักศึกษาที่กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 4 ประจำปีการศึกษา 2557 จำนวน 35 คน โดยเลือกแบบเจาะจง และยืนยันผลโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพ ปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบระดับสภาพ ปัญหาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนีตามตัวแปรระดับการศึกษาและประสพการณ์ในการทำงาน พบว่าไม่แตกต่างกัน ส่วนระดับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการตามตัวแปรคณะวิชาที่สังกัด พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ปรากฏผลดังนี้

3.1 ควรมีแผนและนโยบายการบริหารจัดการงานวิชาการตามประเด็นยุทธศาสตร์ที่วางไว้อย่างชัดเจน รวมถึงควรจัดให้มีระบบและกลไกสนับสนุนที่เป็นรูปธรรมเพื่อการบริหารงานวิชาการบรรลุผลตามที่ได้วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ควรส่งเสริมและสนับสนุนด้านงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมด้านการบริหารงานวิชาการที่เพียงพอและเหมาะสม เพื่อที่จะได้ขับเคลื่อนงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนีสู่เป้าหมายที่กำหนด

3.3 ควรให้บุคลากรทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัย รวมทั้งเปิดโอกาสให้บุคลากรได้รับการพัฒนาตนในด้านวิชาการอย่างต่อเนื่อง

Prince of Songkla University
Pattani Campus

Thesis Title Problems and Guidelines for the Development of Academic Affairs
Administration in Fatoni University

Author Mr.Farid Abdullahhasan

Major Program Islamic Educational Administration and Management

Academic Year 2014

ABSTRACT

This research aimed 1) to examine the states of academic affairs administration of Fatoni University, 2) to compare the perceived level of states of academic affairs administration of Fatoni University based on educational qualifications, affiliated faculties, and working experiences, and 3) to propose guidelines for developing academic affairs administration of Fatoni University. The study was divided into 2 steps. The first step dealt with data collection from 131 randomly selected lecturers using questionnaires. The second step dealt with the interview of 18 faculty administrators and 35 fourth year students of academic year 2014 who were purposely selected to solicit their ideas in regard to guidelines for the development of the academic affairs administration of the university. The findings then were validated by 10 panelists.

The findings of this study are as follows:

1. The overall and each aspect of perceived level of the states of academic affairs administration of Fatoni University are moderate.
2. The comparison of the perceived levels the states of academic affairs administration of Fatoni University based on educational qualifications and working experiences is not different. However, the perceived levels the states of academic affairs administration based on the affiliated faculties is significantly different at the level of .05.
3. The proposed guidelines for the development of the academic affairs administration of Fatoni University are as follows:

3.1 There should be clear strategic plan and policy of the academic affairs administration. This could be implemented efficiently and effectively through the setting up the workable system as well as its mechanism.

3.2 There should be enough support in terms of budget allocation to strengthen the academic affair administration to attain it desired goals.

3.3 The teachers should participate in academic management development of each department expertise, including giving the opportunity for continuous selves-development.

Prince of Songkla University
Pattani Campus

الموضوع	حالة المشاكل والتنمية بواجهها الإدارية الأكاديمية بجامعة فطاني
الباحث	فريد عبدالله حسن
القسم	الإدارة التربوية الإسلامية وتدريبها
العام الجامعي	1435 هجرية

مستخلص البحث

يستهدف هذا البحث أولاً: دراسة حالة المشاكل في الإدارية الأكاديمية بجامعة فطاني، ثانياً: مقارنة مستويات حالة المشاكل التنمية الإدارية الأكاديمية بجامعة فطاني، وثالثاً: لاقتراحات التنمية وتوجيهها الإدارية الأكاديمية بجامعة فطاني. وأما الأدوات المستخدمة الدراسة إلى وجهين، وجهين الوجه الأول الأدوات الاستجابات والعينات المستخدمة في هذه الدراسة تتكون من المحاضرات وعددهم 131 نفرًا، عن طريق أخذ العينات العشوائية البسيطة، الوجه الثانية لاقتراحات التنمية وتوجيهها الإدارية الأكاديمية بجامعة فطاني، عن المقابلة من مدراء وعددهم 18 نفرًا ومن الوكيل الطلبة التي تدرسين في مرحلة الرابعة العام الجامعي 2014 م، وعددهم 35 نفرًا، عن طريق أخذ العينات المحددة، والتحقيق منها من المقيم عددهم 10 نفرًا ونتائج البحث أن:-

أولاً: مستوى حالة المشاكل الإدارية الأكاديمية عموماً وخصوصاً (من كل جانب) في المستوى المتوسط.

ثانياً: عند مقارنة حالة المشاكل الإدارية الأكاديمية بجامعة فطاني على اختلاف مستوى الإجازات العلمية والخبرة في العمل وجدنا أن النظرة لم تكن مختلفة كثيراً وكادت أن تكون موحدة. وذلك على اختلاف مستوى الكلية وجدنا أن النظرة تكن مختلفة ودات دلالة إحصائية 05.

ثالثاً: الاقتراحات التنمية وتوجيهها الإدارية الأكاديمية بجامعة فطاني وجدنا في عموماً إلى خمسة جنب كما يلي؛

(1) ينبغي أن يكون للجامعة خطة وإدارة السياسات في الإدارية الأكاديمية بالقضايا الاستراتيجية بشكل صريح. وجمع أن يقدم النظام وآليات التي ينبغي ملموسة لتحقيق الإدارة الأكاديمية قد فعاليتها وكفاءته.

(2) ينبغي ودعم تخصيص ميزانية للأنشطة. خصوصاً في الإدارية الأكاديمية بشكل مناسب من دفع عجلة الإدارية الأكاديمية الجامعة إلى المستهدفه.

(3) ينبغي للمعلمين في جميع القطاعات أن يشاركون في تطوير الإدارة الأكاديمية الجامعة حتى الفرصة للمعلمين للحصول على تنميتها لا يزال مستمرا.

กิตติกรรมประกาศ

มวลการสรรเสริญเป็นสิทธิของเอกอัลลอฮ์ ﷻ ผู้ทรงเมตตาผู้ทรงกรุณาปราณีเสมอ และขอความสันติสุขจงมีแด่ท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ ผู้ทรงเป็นศาสนทูตของพระองค์ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะไม่สามารถประสบความสำเร็จได้ถ้าหากปราศจากการช่วยเหลือจากพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ และด้วยความร่วมมือจากอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง ในการให้คำปรึกษา แนะนำ วิธีการในการจัดทำวิทยานิพนธ์ให้ประสบความสำเร็จ ตลอดจนตรวจสอบ แก้ไขและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ทำให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินการวิจัยจนเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยต้องขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและตรวจสอบข้อบกพร่องต่างๆ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ขอขอบคุณคณาจารย์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการสอนทุกท่านของภาควิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ได้เสียสละอุทิศตนในการรวบรวมองค์ความรู้และประสบการณ์ต่างๆอันทรงคุณค่า รวมทั้งได้ถ่ายทอดเทคนิควิธีการสอนที่รวบรวมศาสตร์อิสลามกับศาสตร์ทั่วไปมาบูรณาการในการสอนได้เป็นอย่างดี ตลอดระยะเวลาที่ผู้วิจัยศึกษาและดำเนินการวิจัย

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จารูวัจน์ สองเมือง จากมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อะห์มัด ยีสุนทรง และ ดร.ซัมซุ สาอุ อาจารย์ประจำสาขาวิชา ที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญร่วมในการวิจัย จนทำให้การวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีทุกประการ

ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่ได้มอบทุนอุดหนุนเพื่อการทำวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาสาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม วิทยาลัยอิสลามศึกษา ที่เป็นกำลังใจ ในการดำเนินงานจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์

นอกจากนี้ผู้วิจัยต้องขอขอบคุณอย่างสุดซึ้งแด่ นายคอเลาะ อาแซ (บิดา) นางรอตีมาะ อุเซ็ง (มารดา) นางสาวโนร์ยานี หะมะ (ภรรยา) เด็กหญิงวิลดาน อับดุลลอฮ์หะซัน (บุตรสาว) เด็กชายวีอาม อับดุลลอฮ์หะซัน (บุตรชาย) และเด็กหญิงวิดยาน อับดุลลอฮ์หะซัน (บุตรสาว) ผู้ที่คอยเป็นกำลังใจอย่างดียิ่ง ทำให้ผู้วิจัยมีความพยายามมุ่งมั่น อุตุน บากบันในการศึกษาและทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยต้องขอขอบคุณเป็นอย่างสูง

และขอพรจากเอกอัลลอฮ์ ﷻ โปรดประทานความรัก ความเมตตาและความปลอดภัย แก่บุคคลดังกล่าวอาามีน

ฟาริด อับดุลลอฮ์หะซัน

สารบัญ

บทคัดย่อ.....	(5)
ABSTRACT.....	(7)
กิตติกรรมประกาศ.....	(10)
สารบัญ.....	(11)
รายการตาราง.....	(13)
รายการภาพประกอบ.....	(15)
การปริวรรตพยัญชนะอาหรับ-ไทย.....	(16)
การปริวรรตพยัญชนะอาหรับ-อังกฤษ.....	(18)
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 คำถามการวิจัย.....	4
1.4 ความสำคัญและประโยชน์การวิจัย.....	4
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.1 บริบทของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี.....	8
2.1.1 สภาพทั่วไปของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี.....	8
2.1.2 การบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี.....	16
2.2 แนวคิดการบริหารงานวิชาการในอุดมศึกษา.....	19
2.2.1 ความหมายและความสำคัญการบริหารงานวิชาการ.....	20
2.2.2 หลักการและกระบวนการบริหารงานวิชาการ.....	25
2.3 ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ.....	29
2.3.1 ด้านหลักสูตร.....	33
2.3.2 ด้านการเรียนการสอน.....	44
2.3.3 ด้านบริการวิชาการ.....	53
2.3.4 ด้านพัฒนาอาจารย์.....	58

2.3.5	ด้านการวิจัย.....	65
2.4	การสังเคราะห์งานวิจัยการบริหารงานวิชาการ.....	69
2.4.1	สภาพ ปัญหาการบริหารงานวิชาการ.....	70
2.4.2	แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ.....	79
2.5	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	83
2.6	งานวิจัยแบบผสมวิธี.....	84
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	94
3.1	แบบแผนการวิจัย.....	95
3.2	ประชากรกลุ่มตัวอย่าง.....	95
3.3	การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	97
3.4	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	99
3.5	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	100
4	ผลการวิจัย.....	102
4.1	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	103
4.2	ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามตามวัตถุประสงค์การวิจัย.....	104
4.3	ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาและข้อเสนอแนวทางการพัฒนา.....	117
5	สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	145
5.1	สรุปผลการวิจัย.....	146
5.2	การอภิปรายผล.....	154
5.3	ข้อเสนอแนะ.....	165
	บรรณานุกรม.....	168
	ภาคผนวก.....	177
	ประวัติผู้เขียน.....	236

รายการตาราง

ตาราง	หน้า
1	จำแนกตามคณะวิชาที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ประจำปีการศึกษา 2557 14
2	จำแนกนักศึกษา สาขาวิชาที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ประจำปีการศึกษา 2557..... 15
3	แสดงจำนวนร้อยละของงานวิจัย จำแนกตามปีที่ผลิตงานวิจัย 70
4	แสดงจำนวนร้อยละของงานวิจัย จำแนกตามกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัย 70
5	แสดงจำนวนร้อยละของงานวิจัย จำแนกตามสถาบันที่เป็นแหล่งผลิตงานวิจัย..... 71
6	แสดงจำนวนร้อยละของงานวิจัย จำแนกตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย 72
7	แสดงจำนวนร้อยละของงานวิจัย จำแนกตามประเภทของงานวิจัย 72
8	แสดงจำนวนร้อยละของงานวิจัย จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา 73
9	แสดงจำนวนร้อยละของงานวิจัย จำแนกตามวิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง..... 73
10	จำนวนอาจารย์ประจำคณะต่างๆ ของมหาวิทยาลัยฟาฏอนีที่เป็นประชากรกลุ่มตัวอย่างใน การทำวิจัยในครั้งนี้..... 96
11	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม ระดับการศึกษา คณะวิชาที่สังกัด ประสบการณ์ในการทำงาน 103
12	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี ในภาพรวมและรายด้าน 104
13	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี ด้านหลักสูตรจำแนกเป็นรายข้อ 105
14	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี ด้านการเรียนการสอนจำแนกเป็นรายข้อ..... 106
15	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี ด้านบริการวิชาการจำแนกเป็นรายข้อ 108
16	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี ด้านพัฒนาอาจารย์จำแนกเป็นรายข้อ 109
17	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี ด้านการวิจัย จำแนกเป็นรายข้อ 110
18	เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี จำแนกตามระดับการศึกษา 112

19	เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี จำแนกตามคณะวิชาที่สังกัด.....	113
20	ผลการทดสอบความแตกต่างของสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ในรายด้านการวิจัย ตามตัวแปรคณะวิชาที่สังกัด ด้วยวิธีของเซฟเฟ (Scheffe).....	115
21	เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน.....	116
22	สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี	117
23	ผลการสังเคราะห์ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี	136

Prince of Songkla University
Pattani Campus

รายการภาพประกอบ

ภาพประกอบ

1	โครงสร้างการบริหารงานมหาวิทยาลัยฟาฏอนี.....	12
2	โครงสร้างการบริหารสายงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี.....	13
3	โครงสร้างการบริหารงานวิชาการประจำคณะ.....	14
4	รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์.....	39
5	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	84
6	แผนภูมิแสดงแบบแผนวิจัยเชิงผสมผสานแบบสามเส้า.....	89
7	แผนภูมิแสดงแบบแผนการวิจัยเชิงผสมผสานแบบรองรับภายใน.....	90
8	แผนภูมิแสดงแบบแผนการการวิจัยเชิงผสมผสานและเชิงอธิบาย.....	91
9	แผนภูมิแสดงแบบแผนการวิจัยเชิงผสมผสานเชิงสำรวจบุกเบิก.....	92
10	ขั้นตอนดำเนินการวิจัย.....	94

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

การปริวรรตพยัญชนะอาหรับ-ไทย

วิทยาลัยอิสลามศึกษา

พยัญชนะอาหรับ	คำอ่าน	พยัญชนะไทย	หมายเหตุ
ا	อลีฟ	อ	
ب	บอ	บ	
ع	ฮัมซะฮฺ	อ.(อ์ ในกรณีเป็นตัวสะกด)	เช่น อัลซะมาอ์ อัลมาอ์ ฯลฯ
ت	ตอ	ต	
ث	ษอ	ษ	
ج	จีม	ญ (จัญ ในกรณีเป็นตัวสะกด)	เช่น ญาฮฺล เคาะวาริจญ์
ح	หาอ์	ห	เช่น หะดีษ ยกเว้นบางคำ เช่น อับดุลเราะฮีม มุฮัมมัด เตาสีด
خ	กอฮ์	ค	
د	ดอล	ด	
ذ	ษาล	ษ	เช่น มุอาษ
ر	รอฮ์	ร	
ز	ซาล	ซ	
س	สีน	ส	ยกเว้นคำว่า อีซาและมุซา
ش	ชีน	ช	
ص	ศอด	ศ	
ض	ฎอด	ฎ	
ط	ฏอฮ์	ฏ	
ظ	ซุฮ์	ซุ	
ع	อัยนุ	อ	
غ	ฆอยนุ	ฆ	
ف	ฟาอ์	ฟ	

ق	กอฟ	ฤ	
ك	กาฟ	ก	
ل	ลาม	ล	
م	มีม	ม	
ن	นูน	น	
و	วาว	ว	
هـ	ฮาอู	ฮ (ในกรณีเป็นตัวสะกดใช้ ฮ)	
ي	ยาอ์	ย	
الفتحة)ـ		ـ (ในกรณีเป็นตัวสะกด เช่น ตักวา อ่ารัมฯ) ะ, ะ-าะ (ในกรณีมีตัวสะกด และสระใน บางกรณี เช่น อลี บนีฯ)	
الکسرة)ـ		ـ	
الضممة)ـ		ـ	
الفتحة الممدودة)ـ آ		า (อ ในกรณีมีตัวสะกด เช่น อัลฟารอบฯ)	
الکسرة الممدودة)ـ ي		ـ	
الضممة الممدودة)ـ و		ـ	
ال-الشمسية		อัล-ตามด้วยพยัญชนะตัวแรก ของคำต่อไป เช่น อัคดีน อัญญีน ฯ	
ال-القمرية		อัล ตามด้วยคำต่อไปโดยไม่ต้อง เว้นวรรค เช่นอัลกูรอาน อัลลอฮ์ อัลอิสลามฯ	

การปริวรรตพยัญชนะอาหรับ-อังกฤษ
ตามระบบที่ใช้โดยหอสมุดรัฐสภาอเมริกา (Library of Congress), USA.

พยัญชนะอาหรับ	พยัญชนะอังกฤษ
ا	a
ب	b
ء	a, i, u
ت	t
ث	th
ج	J
ح	h
خ	kh
د	d
ذ	dh
ر	r
ز	z
س	s
ش	sh
ص	ṣ
ض	ḍ
ط	ṭ
ظ	ẓ
ع	‘a, ‘i, ‘u
غ	gh
ف	f
ق	q
ك	k

ل	l
م	m
ن	n
و	w
هـ	h
ي	y

Prince of Songkla University
Pattani Campus

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษา ถือเป็นประเด็นหลักในการปฏิรูป ได้แก่ พันธกิจและภารกิจของอุดมศึกษา การบริหารและการจัดการ การบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานอุดมศึกษา โดยในส่วนที่เกี่ยวกับพันธกิจและภารกิจของอุดมศึกษานั้น นอกจากสถาบันอุดมศึกษาจะดำเนินภารกิจหลัก คือ การจัดการเรียนการสอน การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมแล้ว ควรจะต้องคอยติดตามวิเคราะห์ เตือนภัย แก้ปัญหา และชี้แนะทางเลือกให้กับสังคม ชุมชน และประเทศ รวมทั้งจะต้องทำหน้าที่ในการฝึกอบรมและพัฒนากำลังแรงงานของประเทศ พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาและฝึกอบรมให้มีความยืดหยุ่นหลากหลายเพื่อเปิดโอกาสการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การศึกษาระดับอุดมศึกษาจะต้องมีเชื่อมโยงสัมพันธ์กับการศึกษาระดับอื่นๆ และระบบอื่นๆ ของสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542: ง)

ลักษณะพิเศษของการให้บริการทางวิชาการ คือการบริการบนพื้นฐานบทบาทหลักๆ ที่ตั้งข้อสังเกตให้เป็นข้อคิด คือ เป็นบริการที่สัมพันธ์กับปรัชญาและเป้าหมายของมหาวิทยาลัย การที่ปฐมนิเทศนักศึกษา การที่แนะนำนักศึกษา การที่ติดต่อนักศึกษาเพื่อชี้แจง สามารถจะเป็นตัวกำหนดปรัชญาและเป้าหมายทิศทางของมหาวิทยาลัยและการที่ติดต่อนักศึกษาอยู่ทุกเมื่อ ต้องอาศัยองค์ประกอบด้วยหลายอย่าง 1) ผู้บริหารให้โอกาส 2) ต้องคำนึงถึงความตระหนัก 3) การกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2539: 252)

การบริหารงานวิชาการ เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมในงานวิชาการ ซึ่งเป็นภารกิจหลักให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาและเป็นประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนหรือผู้รับบริการ กระบวนการดังกล่าวนี้ ได้แก่ การวางแผน การจัดระบบโครงสร้าง และการกำหนดบทบาทหน้าที่ การจัดดำเนินงานทางวิชาการ การผลิตสื่อและอุปกรณ์ การศึกษาการวัดและประเมินผล การจัดบรรยากาศเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพทางวิชาการ การจัดแหล่งหรือศูนย์สารสนเทศ รวมทั้งการจัดตั้งอำนวยความสะดวกอื่นๆ และการนิเทศภายในเพื่อให้งานวิชาการมีคุณภาพ (ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์, 2545: 9)

การบริหารสถาบันอุดมศึกษา สำหรับงานวิชาการถือว่าเป็นภารกิจหลักในการบริหารจัดการ เนื่องจากเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถาบัน ที่จะสร้างนักศึกษาให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรม และคุณสมบัติตามที่ต้องการ ขอบข่ายของงานวิชาการประกอบด้วยการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของบัณฑิตในหลักสูตร จัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนอย่างบูรณาการและต่อเนื่องในทุกระดับการศึกษา สถาบันการศึกษาควรจัดการเรียนการสอนตามเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรอย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน เน้นกระบวนการคิด วิเคราะห์ เน้นการปฏิบัติจริง เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติหน้าที่เหมาะสมในวิถีชีวิตประจำวัน เนื้อหาสาระการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนในการจัดการสอน ควรสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบัณฑิต นอกจากนี้การบริหารงานวิชาการอุดมศึกษาในส่วนที่เป็นการบริหารงานกิจการนิสิตนักศึกษา การบริหารงานวิจัย การบริหารการบริการวิชาการแก่สังคม เป็นการบริหารสถาบันการศึกษาที่เป็นการส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมและพัฒนาบรรยากาศ การส่งเสริมการแข่งขัน ส่งเสริมการแสวงหาความรู้ (นิจวรรณ วิรวัด โนม และ นงนภัทร รุ่งเนย, 2555: 69-70)

อุทัย ธรรมเดช (2531: 76; อ้างจากชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์, 2545: 8) ได้กล่าวถึงการบริหารงานวิชาการว่าเป็นการบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553: 2) ได้แสดงทัศนะว่า การบริหารงานวิชาการมองในแง่ของกระบวนการ หมายถึงกระบวนการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผล การสอน เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

อิบราฮีม ณรงค์รักษาเขต (2551: 50) การสร้างงานวิชาการเป็นกระบวนการในการสร้างองค์ความรู้ สถาบันคือองค์ประกอบหลักในการที่จะขับเคลื่อนแหล่งความรู้ด้วยงานการบริหารด้านวิชาการเป็นหลัก อย่างเป็นระบบ มีนักวิชาการมุสลิมบางท่านให้ความหมายเกี่ยวกับการบริหารวิชาการ เช่น Abdul Hadi, (1975) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการคือ การที่ได้ปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดกิจกรรมในทุกๆ ด้าน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ การศึกษา หรือกิจการต่างๆ ที่จะดำเนินการในวันต่อๆ ไป นอกจากนี้ Aurid al-Aliy, (1405) ได้กล่าวว่า งานวิชาการ เป็นงานที่แสดงความคิดเห็นที่ยึดต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งนำผลของการปฏิบัติงานเหล่านั้นมาใช้

สอดคล้องกับ สันติ บุญภิรมย์ (2547) ได้กล่าวว่า งานวิชาการ และการบริหารงาน วิชาการ ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่ม และการลงมือปฏิบัติงานที่เป็นกระบวนการต่อเนื่องกันไป ความสำเร็จ บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของงานวิชาการ ย่อมขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการ สำหรับการบริหารเป็นทั้งศาสตร์ และศิลป์ (Science & Arts) ในการปฏิบัติ ซึ่งผู้บริหารจะต้องใช้ทั้ง ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ของตนเองอย่างรอบตัว เพื่อปฏิบัติงานที่ได้รับ มอบหมาย ให้บรรลุความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งประสิทธิผลของงาน

งานวิชาการเป็นภารกิจหลักของสถาบันการศึกษาที่ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้ความสำคัญโดยเฉพาะการบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชน ให้มีความเป็น อิสระ โดยมีการกำกับ ติดตาม การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจากรัฐ ให้สถาบันศึกษา เอกชนที่จัดการศึกษาระดับปริญญาดำเนินการได้โดยอิสระ สามารถพัฒนาระบบบริหารและการ จัดการที่เป็นของตนเอง มีความคล่องตัว มีเสรีภาพทางวิชาการ และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสภา สถาบัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542: 53)

จากความจำเป็นในการที่จะพัฒนางานวิชาการในสถาบันการศึกษาเพื่อให้สอดคล้อง กับนโยบายมาตรฐานด้านพันธกิจของการบริหารการอุดมศึกษาและไม่ขัดต่อศีลธรรมและจริยธรรมบน พื้นฐานของอิสลามแล้ว มหาวิทยาลัยฟาฏอนี ซึ่งเป็นสถาบันหนึ่งในระดับอุดมศึกษาเอกชนอิสลามแห่ง แรกของประเทศไทย ที่มีบทบาทและหน้าที่หลักในการสร้างแสวงหาความรู้ทางวิชาการอิสลาม เพื่อ นำมาเผยแพร่ใช้ประโยชน์ ผลิตบ้นจิตที่มีคุณภาพ เพื่อนำวิชาการสู่สังคมให้เกิดคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรม มหาวิทยาลัยฟาฏอนีเป็นสถาบันที่อยู่ภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ในฐานะที่เป็นสถาบันใหม่ ทำให้การปรับตัว เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ มหาวิทยาลัยฟาฏอนีได้มีการปรับการจัดการมุ่งด้านงานวิชาการให้ทันสมัย และเท่าเทียมกับสถาบัน อื่นๆ ด้านหลักสูตร การเรียนการสอน ด้านการประกันคุณภาพ ด้านกิจการของนักศึกษา โดยจัดตั้งคณะ ต่างๆ ในการประสานงานและมอบนโยบาย โดยมีคณะกรรมการวิชาการสถาบันเป็นผู้ดูแลในเรื่องของ การบริหารจัดการด้านวิชาการศึกษา ปัจจุบันได้มีการปรับระบบโครงสร้างการบริหารงานภายใน มุ่งเน้นในเรื่องการพัฒนาคุณภาพของการจัดการ มุ่งเน้นในการพัฒนาคุณภาพของการศึกษา สร้าง อุทยานแห่งการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมที่สมบูรณ์แบบ

จากข้อมูลและสภาพความสำคัญของปัญหาจะเห็นได้ว่า สภาพการณ์และปัญหา ต่างๆ ที่ประสบอยู่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติงานในสถาบันควรจะต้องเอาใจใส่ งานด้านวิชาการเป็นพิเศษ เพราะเป็นแกนหลักในการที่จะผลักดันหรือกำหนดบทบาทของการ บริหารจัดการด้านงานวิชาการ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการ บริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี เพราะเป็นสถาบันการศึกษาที่ถือว่าการบริหารงานวิชาการ

ยังเป็นสถาบันใหม่ในการบริหารจัดการ อีกทั้งยังไม่มีการศึกษาวิจัยในประเด็นดังกล่าวที่เกี่ยวกับบริบทของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ทั้งในด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านบริการวิชาการ ด้านพัฒนาอาจารย์ และด้านการวิจัย เป็นต้น เพื่อสามารถเป็นข้อมูลในการที่จะกำหนดแนวทางการพัฒนา ส่งเสริม ทางวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี พร้อมกับการแสวงหาความรู้ สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับสภาพปัญหา การบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี จำแนกตามตัวแปร ระดับการศึกษา คณะวิชาที่สังกัด และประสบการณ์ในการทำงาน
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี

1.3 คำถามการวิจัย

1. สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี อยู่ในระดับใด
2. สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนีตามความเห็นของอาจารย์ที่มีระดับการศึกษา คณะวิชาที่สังกัด และประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความแตกต่างกันหรือไม่
3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ควรจะเป็นอย่างไร

1.4 ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย เรื่องสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี มีดังต่อไปนี้

1. ผลการวิจัยสามารถทราบถึงสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

2. การเปรียบเทียบสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการตามตัวแปรด้าน ระดับ การศึกษา คณะ และประสบการณ์ ทำให้ทราบถึงความแตกต่างของระดับสภาพปัญหาตามความคิดเห็นของอาจารย์ในแต่ละระดับและในแต่ละด้าน

3. ได้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้บริหารในการกำหนดแนวทางการปรับปรุงการบริหารดำเนินงานวิชาการให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพต่อไป

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

1. เนื้อหาของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาถึงสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงาน วิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี

- 1) ด้านหลักสูตร
- 2) ด้านการเรียนการสอน
- 3) ด้านบริการวิชาการ
- 4) ด้านพัฒนาอาจารย์
- 5) ด้านการวิจัย

2. ขอบเขตประชากร

ในการศึกษาในครั้งนี้ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษามหาวิทยาลัยฟาฏอนี ปีการศึกษา 2557 ตามรายละเอียดดังนี้

2.1 ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์สอนในมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ปีการศึกษา 2557 จำนวนทั้งหมด 194 คน โดยไม่รวมถึงอาจารย์ที่ลาศึกษาต่อและอาจารย์ชาวต่างประเทศ เพื่อตอบแบบสอบถาม

2.2 ผู้วิจัยได้ทำการเลือกนักศึกษาที่เป็นตัวแทนในแต่ละคณะในปีการศึกษา 2557 จำนวน 35 คน เพื่อการสัมภาษณ์กลุ่ม เกี่ยวกับข้อคิดเห็นด้านการบริหารงานวิชาการในมหาวิทยาลัยฟาฏอนี

2.3 ผู้วิจัยได้ทำการเลือกผู้บริหารในแต่ละคณะที่มีความเกี่ยวข้องกับงานบริหารวิชาการในปีการศึกษา 2557 จำนวน 18 คน เพื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในมหาวิทยาลัยฟาฏอนี

3. ตัวแปรในการวิจัย

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบไปด้วย

3.1.1 ระดับการศึกษา ได้แก่ 1) ปริญญาตรี 2) ปริญญาโท
3) ปริญญาเอก

3.1.2 คณะวิชาที่สังกัด หรือ หน่วยงาน ได้แก่

- 1) คณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์
- 2) คณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์
- 3) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- 4) คณะศึกษาศาสตร์
- 5) สถาบันภาษานานาชาติ

3.1.3 ประสบการณ์ในการทำงาน ได้แก่ 1) 1-6 ปี 2) 7-13 ปี

3.2 ตัวแปรตาม คือ สภาพปัญหาและแนวทางการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านบริการวิชาการ ด้านพัฒนาอาจารย์ และด้านการวิจัย

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยฟาฏอนีใน ขอบข่ายเนื้อหาตามสภาพที่เป็นจริง 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านการเรียนการสอน 3) ด้านบริการทาง วิชาการ 4) ด้านพัฒนาอาจารย์ และ 5) ด้านการวิจัย

1.1 ด้านหลักสูตร หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตรให้มีคุณภาพ การส่งเสริมในการพัฒนาหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตร การประเมินหลักสูตรให้ได้มาตรฐาน โดย เน้นการมีส่วนร่วมของสถานประกอบการ

1.2 ด้านการเรียนการสอน หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการ เรียนการสอนของอาจารย์ให้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนการสอนที่เป็นการบูรณา การศาสตร์อิสลาม การพัฒนาการเรียนการสอนของอาจารย์ ตลอดจนการประเมินการจัดการเรียน การสอนของอาจารย์

1.3 ด้านบริการทางวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการให้บริการ และกิจกรรมทางวิชาการแก่สังคม การมุ่งมั่นในการบริการวิชาการเพื่อเป็นการเผยแพร่งานวิชาการ ไปสู่สังคมอย่างกว้างขวาง รวมถึงการสร้างเครือข่ายในการพัฒนาการบริการวิชาการ

1.4 ด้านพัฒนาอาจารย์ หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมให้อาจารย์มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์และทักษะต่างๆ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการสนับสนุนให้อาจารย์ด้วยการศึกษาต่อทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงการฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การเข้าร่วมประชุมสัมมนาทางวิชาการ

1.5 ด้านการวิจัย หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการวิจัย การส่งเสริมให้อาจารย์ได้ทำการวิจัย การสร้างอาจารย์ให้มีศักยภาพในการบูรณาการศาสตร์ โดยเฉพาะด้านอิสลาม ศึกษาสู่งานวิจัย การจัดแหล่งทุนให้กับอาจารย์ในการทำวิจัย การสร้างเครือข่ายภายนอกที่สนับสนุนสำหรับงานวิจัยที่หลากหลายในสาขาวิชา รวมถึงการเปิดโอกาสการเผยแพร่ผลงานวิจัยสู่สังคม

2. อาจารย์ หมายถึง อาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ซึ่งทำหน้าที่สอนในคณะต่างๆ ได้แก่ คณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะศึกษาศาสตร์ และสถาบันภาษานานาชาติ

3. นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาชั้นปีที่ 4 กำลังศึกษาอยู่ในแต่ละสังกัดวิชาในปีการศึกษา 2557

4. ผู้บริหาร หมายถึง ผู้บริหารที่มีความเกี่ยวข้องกับงานบริหารวิชาการในปีการศึกษา 2557 ได้แก่ รองอธิการบดี คณบดี รองคณบดี หัวหน้าสาขาวิชา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การบริหารจัดการด้านงานวิชาการ ถือว่าเป็นงานหลักของสถาบันการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาระดับประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา งานวิชาการเป็นงานที่มีขอบข่ายที่กว้างขวางแตกต่างกันออกไป ผู้บริหารสถาบันการศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการที่จะพัฒนา ผลักดันยกระดับคุณภาพทางการศึกษาของสถาบันสู่สังคมภายนอก และต้องยึดถือร่วมกัน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ตามกระบวนการและหลักการขั้นตอนของการบริหารจัดการ การศึกษาวิจัยเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะได้นำเสนอตามลำดับหัวข้อการศึกษา ดังต่อไปนี้

2.1 บริบทของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี เดิมชื่อ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

เบื้องต้นผู้วิจัยขอนำเสนอเกี่ยวกับบริบทของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ซึ่งประกอบด้วยสภาพทั่วไป สถานที่ตั้ง การก่อตั้งมหาวิทยาลัย การพัฒนา ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ และการบริหารวิชาการ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, 2556)

2.1.1 สภาพทั่วไปของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี

2.1.1.1 สถานที่ตั้งมหาวิทยาลัยฟาฏอนี

มหาวิทยาลัยฟาฏอนีประกอบด้วย 2 สถานที่ตั้ง

1. สถานที่ตั้ง ณ จังหวัดยะลา

ตั้งอยู่เลขที่ 203 หมู่ที่ 7 ถนนยะลา-รามัน ตำบลบุคี อำเภอเมือง จังหวัดยะลา มหาวิทยาลัยฟาฏอนี สถานที่ตั้ง ณ จังหวัดยะลา มีที่ดินใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษา จำนวน 43 ไร่ 2 งาน 34 ตารางวา ที่ดินทั้งหมดติดต่อกันเป็นผืนเดียวกัน

2. สถานที่ตั้ง ณ จังหวัดปัตตานี

ตั้งอยู่เลขที่ 135/8 หมู่ที่ 3 ตำบลเขาตวม อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา สถานที่ตั้ง ณ จังหวัดปัตตานี มีที่ดินใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษา จำนวน

250 ไร่ 1 งาน 13 ตารางวา ที่ดินทั้งหมดติดต่อกันเป็นผืนเดียวกัน แยกเป็น 5 โฉนด และ 9 หนังสือนับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก)

2.1.1.2 ประวัติการก่อตั้งมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยฟาฏอนี เดิมชื่อมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา ตั้งอยู่ที่บ้านปารามีเต ตำบลบุติ อำเภอมือเมือง จังหวัดยะลา บนเนื้อที่ 43 ไร่ ห่างจากตัวเมืองยะลาบนเส้นทางสายยะลาเบตง และสายยะลารามันประมาณ 7 กิโลเมตร ประกอบด้วยอาคารต่างๆ ซึ่งได้รับเงินสนับสนุนการก่อสร้างจากธนาคารอิสลามเพื่อการพัฒนา ประเทศซาอุดีอาระเบีย (IDB) ทั้งหมด 6 อาคาร ได้แก่ อาคารมัสยิด อาคารเรียน อาคารหอพัก 3 หลัง นับเป็นวิทยาเขตแรกที่วิทยาลัยได้ดำเนินการเปิดสอนระดับอุดมศึกษา ปัจจุบันวิทยาเขตยะลา เป็นที่ตั้งของสถาบันภาษานานาชาติ

มหาวิทยาลัยอิสลามยะลาเป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นแหล่งความรู้ด้านอิสลามและสาขาวิชาอื่นๆ ผลิตบ้นคิดในสาขาวิชาที่ตรงกับความต้องการของสังคม โดยมุ่งเน้นบัณฑิตที่จบจากวิทยาลัยจะต้องมีคุณธรรมและจริยธรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคม สร้างความเข้าใจอันดี ความกลมเกลียว ความร่วมมือระหว่างคนในชาติ และแก้ปัญหาต่างๆโดยสันติวิธี

ความคิดที่จะดำเนินการจัดตั้งสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษามีขึ้นโดยกลุ่มนักศึกษาที่กำลังศึกษาระดับปริญญาโท และปริญญาเอกในประเทศ ซาอุดีอาระเบีย นำโดย นายอิสมาอีลลุดดี จะปะเกีย นาย อิสมาเอ อาลี นายอับดุลฮาติม ไชชิง นาย ฉูฮาด บุงอตาหยง นาย มูฮำหมัด หะยีสาอีน นายอามัดอุมาร์ จะปะเกีย โดยเห็นว่าสังคมมุสลิมในประเทศไทยมีความจำเป็นที่จะต้องมึสถาบันอุดมศึกษาอิสลามเพื่อทำหน้าที่ผลิตบัณฑิตให้มีความรู้คู่คุณธรรม อันเป็นรากฐานสำคัญสู่ความก้าวหน้าและมีความสงบสันติตั้งเจตนารมณ์ของอิสลามสืบต่อไป

ด้วยแนวคิดของกลุ่มนักศึกษาเหล่านี้ ได้รับการสนับสนุนจากบุคคลบางคนในประเทศซาอุดีอาระเบีย เช่น นาย อับดุลลอฮ์ อัลบุชีย์ ช่างแกะสลักแหวนตามบทวิถีในนครริยาด และได้บริจาคเงินรายได้จากการทำงานผ่าน นายอิสมาอีลลุดดี จะปะเกีย จำนวน 30,000 เรียล (ประมาณ 210,000 บาท) และเงินจำนวนนี้ได้ดำเนินการจัดซื้อที่ดินโดยคณะกรรมการก่อตั้งโครงการวิทยาลัยอิสลามเอกชนภาคใต้ จำนวน 70 ไร่ 32 ตารางวา ณ บ้านโสร่ง ตำบลเขาตวม อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี เพื่อเป็นสถานที่ก่อตั้งวิทยาลัย

2.1.1.3 การพัฒนาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี

ปี พ.ศ.2544 มหาวิทยาลัยได้รับการอนุมัติให้เปิดหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา จากทบวงมหาวิทยาลัย โดยมีนักศึกษารุ่นแรก จำนวน 49 คน

ปี พ.ศ. 2545 มหาวิทยาลัยได้รับการอนุมัติให้เปิดหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอาหรับ

ปี พ.ศ. 2546 มหาวิทยาลัยได้รับการอนุมัติให้เปิดหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

วันที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ. 2546 มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา วิทยาเขตปัตตานี ได้วางศิลาฤกษ์ฐาน 2 อาคาร คือ อาคารวิทยบริการและอาคารเศรษฐศาสตร์และการจัดการ โดยมีอุปทูตคูเวตประจำประเทศไทยเป็นประธานในพิธี และฯพณฯ วันมูหะมัดนอร์ มะทา รองนายกรัฐมนตรี ในฐานะนายกสภามหาวิทยาลัยให้การต้อนรับพร้อมด้วยแขกผู้มีเกียรติอย่างคับคั่ง

วันที่ 28 กันยายน พ.ศ. 2546 จัดพิธีประสาทปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาประจำปีการศึกษา 2002 จำนวน 249 คน โดยมีท่านจุฬาราชมนตรี นายสวาสดิ์ สุมาลยศักดิ์ เป็นประธานในพิธี

10 มีนาคม 2547 สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยหม่อมศรีรัศมิ์ มหิดล ณ อยุธยา ทรงเปิดมหาวิทยาลัยอิสลามยะลาวิทยาเขตปัตตานีอย่างเป็นทางการ โดยมีคณะผู้บริหาร คณาจารย์ บุคลากรมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา ข้าราชการหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชนทั่วไป พร้อมใจร่วมให้การรับเสด็จฯ และได้รับเกียรติจากท่านจุฬาราชมนตรีได้เดินทางมาร่วมพิธีเปิดในครั้งนี้ด้วย

ในภาคการศึกษาที่ 1 ปี พ.ศ. 2547 มหาวิทยาลัยได้รับการอนุมัติให้เปิดหลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงินและการธนาคาร และหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ (หลักสูตรนานาชาติ) จากทบวงมหาวิทยาลัย

ในปี พ.ศ. 2548 มหาวิทยาลัยได้อนุมัติให้เปิดหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาชะรีอะฮ์ และสาขาวิชาประวัติศาสตร์และอารยธรรมอิสลาม และได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ในภาคการศึกษาที่ 1 ปี พ.ศ. 2549 มหาวิทยาลัยได้รับการอนุมัติให้เปิดหลักสูตร วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ และหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ (หลักสูตรนานาชาติ) จากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยอิสลามยะลาได้ย้ายหน่วยงาน ส่วนใหญ่ไปตั้งที่วิทยาเขตปัตตานี ซึ่งตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ 3 บ้านโสร่ง ตำบลเขาตวม อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี บนที่ดินจำนวน 283 ไร่ ประกอบด้วย สำนักงานอธิการบดี คณะอิสลามศึกษา คณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะศึกษาศาสตร์ มัสยิดฮารอมย์นน์ สำนักวิทยบริการ สำนักบริการการศึกษา สำนักกิจการนักศึกษา และอาคารหอประชุมวันมูหะมัดนอร์ มะทา

วันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 มหาวิทยาลัยได้รับการอนุมัติจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาให้เปลี่ยนประเภทจากวิทยาลัยอิสลามยะลาเป็น มหาวิทยาลัยอิสลามยะลาอย่างเป็นทางการ และได้รับการอนุมัติให้เปิดหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา และศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษามลายู (หลักสูตรนานาชาติ) ปี พ.ศ.2551 สภามหาวิทยาลัยได้อนุมัติให้เปิดหลักสูตรบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการจัดการ (มีสลับ มาหะมะ, 2550: 17-24)

ใน ปีพ.ศ. 2551 สภามหาวิทยาลัยอนุมัติให้เปิด หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาภาษาอาหรับและวรรณคดี และหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการปกครองในภาคการศึกษาที่ 1 ปี พ.ศ. 2552 สภามหาวิทยาลัยได้อนุมัติให้เปิดหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเคมีประยุกต์

ในปีการศึกษา 2553 มหาวิทยาลัยได้อนุมัติให้จัดตั้งคณะศึกษาศาสตร์และได้โอนบุคลากรและหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู

และในปีพ.ศ.2556 มหาวิทยาลัยอิสลามยะลาได้รับอนุมัติจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาให้เปลี่ยนชื่อจากมหาวิทยาลัยอิสลามยะลาเป็นมหาวิทยาลัยฟาฏอนี และการประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ประกาศ ณ วันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ.2556 อนุญาตให้ใช้ชื่อมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ตั้งแต่วันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ.2556 เป็นต้นไป

2.1.1.4 ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจและวัตถุประสงค์

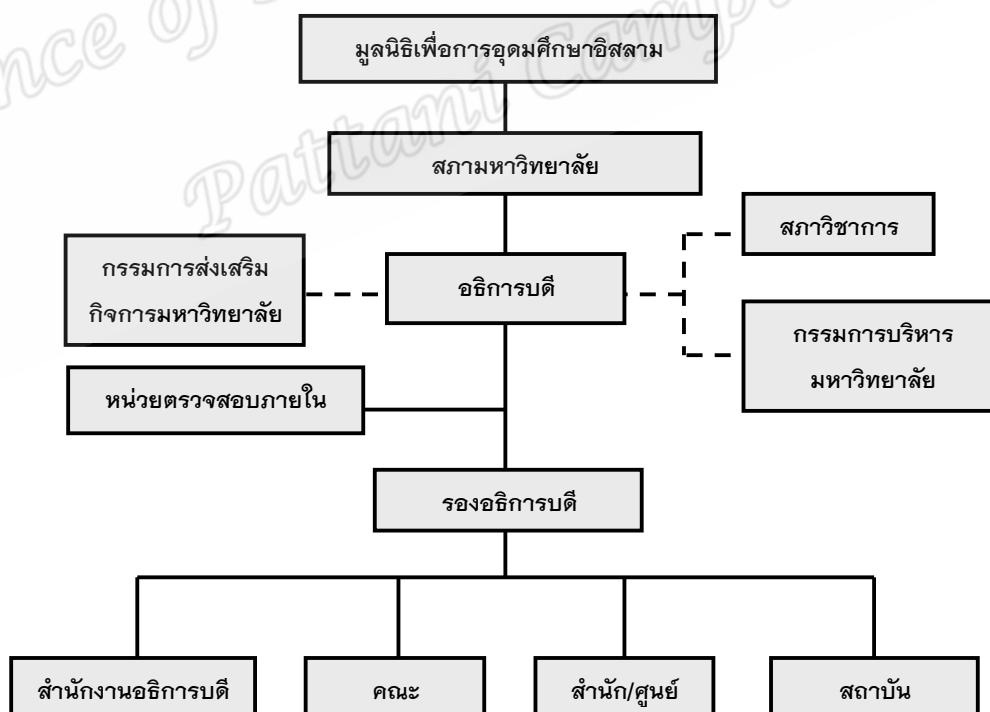
ด้านปรัชญา มหาวิทยาลัยฟาฏอนี เป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีความมุ่งมั่นในการจัดการศึกษา ทำการวิจัย ให้บริการ ทางด้านอิสลาม และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับหลักการอิสลาม โดยทำการผลิตบัณฑิตที่มีความรอบรู้ ศรัทธา และปฏิบัติตามหลักการของ อัลกุรอานและสุนนะฮฺ มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีคุณธรรมและจริยธรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งตนเอง ครอบครัว และสังคม โดยผ่านระบบการศึกษาที่ดำรงไว้ซึ่งความสมดุล ครอบคลุม ต่อเนื่องและบูรณาการ

ปณิธาน มหาวิทยาลัยฟาฏอนี มุ่งมั่นพัฒนานักศึกษาให้เป็นบุคคลที่มีความรอบรู้ ศรัทธาและปฏิบัติหลักการของอัลกุรอานและจริยวัตรของท่านศาสนทูตมุหัมมัด (ซ.ล) มุ่งสู่การสร้างสรรค์สังคมสันติที่เรื่องปัญญาและเปี่ยมด้วยคุณธรรม

วิสัยทัศน์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งผลิตบัณฑิตที่เปี่ยมด้วยคุณธรรม จริยธรรม เป็นคลังทางปัญญาที่มีความเป็นเลิศในทุกภารกิจตามหลักการอิสลาม และเป็นศูนย์กลางการศึกษาที่มีมาตรฐานสากล คู่การสร้างสันติภาพที่ยั่งยืน

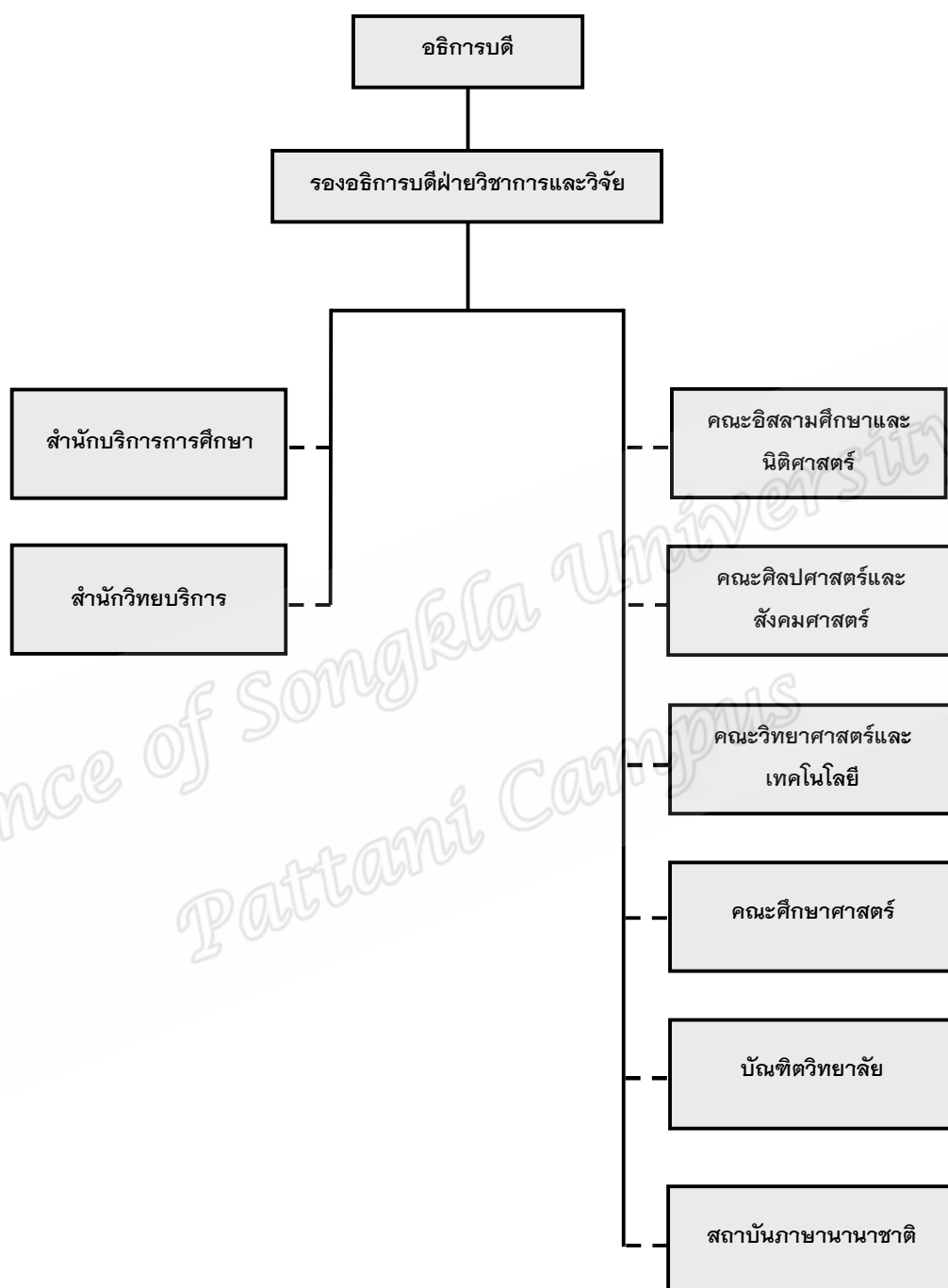
พันธกิจ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

1. จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ที่มุ่งเน้นมาตรฐานและคุณภาพทางวิชาการ อันเป็นที่ยอมรับในระดับสากล โดยให้ความสำคัญกับการบูรณาการความรู้ตามหลักการอิสลาม สร้างโอกาสทางการศึกษาและความเป็นเลิศทางวิชาการควบคู่ไปกับการมีคุณธรรมจริยธรรม
2. พัฒนาองค์ความรู้ งานวิจัยและนวัตกรรม โดยมุ่งเน้นการทำวิจัยในลักษณะบูรณาการหลักการอิสลาม ความเป็นสหวิทยาการ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาท้องถิ่น ประเทศและสากล
3. ให้บริการวิชาการแก่สังคม นำพาสังคมสู่สังคมคุณธรรมและสันติภาพที่ยั่งยืนภายใต้หลักการอิสลาม
4. ทำนุบำรุงศาสนาอิสลาม การปฏิบัติตนของประชาคมมหาวิทยาลัยตามหลักคำสอนของศาสนา ดำเนินกิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่สอดคล้องกับหลักการอิสลาม
5. พัฒนาความสัมพันธ์และความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันวิชาการในต่างประเทศภูมิภาคอาเซียน เอเชียและนานาชาติ การเป็นตัวแทนของประชาคมมุสลิมในประเทศไทยเพื่อสร้างสัมพันธ์นานาชาติ
6. พัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพด้วยการทำงานภายใต้บรรยากาศแห่งความเป็นภราดรภาพอิสลามและหลักธรรมาภิบาล

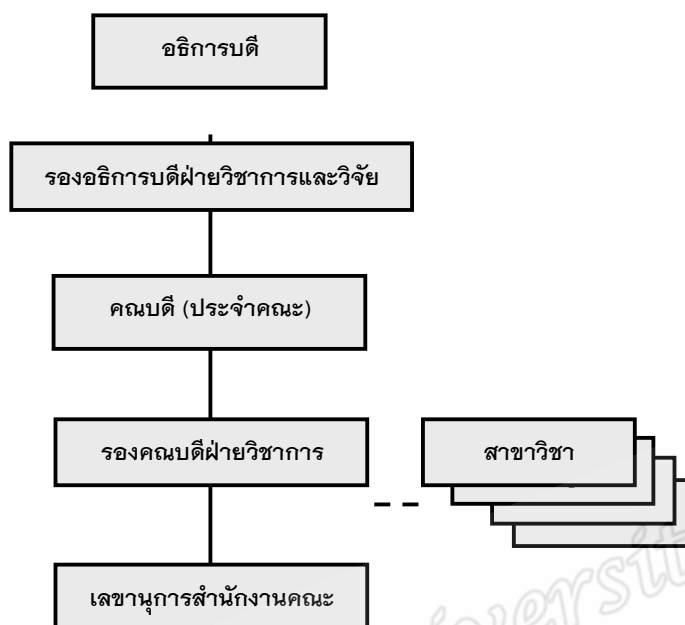

ภาพประกอบที่ 1 โครงสร้างการบริหารงานมหาวิทยาลัยฟาฏอนี

(ที่มา: สำนักแผนและประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา ปีการศึกษา 2555)

ภาพประกอบที่ 2 โครงสร้างการบริหารสายงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี
(ที่มา: สำนักแผนและประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา ปีการศึกษา 2555)

ภาพประกอบที่ 3 โครงสร้างการบริหารงานวิชาการประจำคณะ

(ที่มา: สารสนเทศ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา ปีการศึกษา 2555)

ตารางที่ 1 จำแนกตามคณะวิชาที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ประจำปีการศึกษา 2557

คณะ	หลักสูตร / สาขาวิชาระดับ					รวม
	เตรียม ภาษา	ปริญญาตรี	ประกาศนียบัตร บัณฑิต	ปริญญาโท	ปริญญาเอก	
คณะอิสลามศึกษา และนิติศาสตร์	-	4	-	3	1	8
คณะศิลปศาสตร์ และสังคมศาสตร์	-	7	-	2	-	9
คณะวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี	-	6	1	-	-	7
คณะศึกษาศาสตร์	-	3	-	-	-	3
สถาบันภาษา นานาชาติ	2	-	-	-	-	2
รวม	2	20	1	5	1	29

(ที่มา: สำนักบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, 2557)

ตารางที่ 2 จำนวนนักศึกษา สาขาวิชาที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ประจำปีการศึกษา 2557

คณะ	ระดับการศึกษา	หลักสูตร / สาขาวิชา	จำนวน นักศึกษา
คณะอิสลาม ศึกษา	ปริญญาตรี	สาขาวิชาชะรีอะฮ์ (กฎหมายอิสลาม)	156
		สาขาวิชาอุศูลุดดีน (หลักการศาสนาอิสลาม)	403
		สาขาวิชาอิสลามศึกษา	589
		สาขาวิชานิติศาสตร์	14
	ปริญญาโท	สาขาวิชาชะรีอะฮ์ (กฎหมายอิสลาม)	46
		สาขาวิชาประวัติศาสตร์และอารยธรรมอิสลาม	37
		สาขาวิชาอิสลามศึกษา	21
	ปริญญาเอก	สาขาวิชาอิสลามศึกษา	6
	คณะศิลป ศาสตร์และ สังคมศาสตร์	ปริญญาตรี	สาขาวิชาภาษาอาหรับ
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์			287
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงินและการธนาคาร			274
สาขาวิชาภาษาอังกฤษ			472
สาขาวิชาภาษามลายู			316
สาขาวิชาการจัดการ			47
สาขาวิชาบริหารธุรกิจบัณฑิต			129
ปริญญาโท		สาขาวิชาภาษาอาหรับและวรรณคดี	28
		สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง	34
คณะ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี	ปริญญาตรี	สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ	163
		สาขาวิชาวิทยาศาสตร์	46
		สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์	123
		สาขาวิชาเคมีประยุกต์	53
		สาขาวิชาชีววิทยาประยุกต์	22
		สาขาวิชาวิจัยและผลิตภัณฑ์ฮาลาล	43
	ป.บัณฑิต	สาขาวิชาดาราศาสตร์อิสลาม	30
	คณะ ศึกษาศาสตร์	ปริญญาตรี	สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา
สาขาวิชาการสอนภาษาอาหรับ			62
สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ทั่วไป			66

(ที่มา: สำนักบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, 2557)

2.1.2 การบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี

อาศัยอำนาจตามในมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2546 ผู้ขอรับใบอนุญาต โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการอุดมศึกษา (มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา, 2554) จึงกำหนดให้มหาวิทยาลัยอิสลามยะลาเป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นแหล่งความรู้ด้านอิสลามและสาขาวิชาอื่นๆ ผลผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาที่ตรงกับความต้องการของสังคม โดยมุ่งเน้นบัณฑิตที่จบจากวิทยาลัยจะต้องมีคุณธรรมและจริยธรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคม สร้างความเข้าใจอันดี ความกลมเกลียว ความร่วมมือระหว่างคนในชาติ และแก้ปัญหาต่างๆ โดยสันติวิธี

ดังนั้น ตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 และพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 (มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา, 2551) จึงกำหนดให้มหาวิทยาลัยอิสลามยะลาเป็นสถาบันอุดมศึกษา สามารถผลิตบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามความต้องการในปัจจุบันเอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และบุคลิกภาพของนักศึกษา พัฒนาอาจารย์และเจ้าหน้าที่ให้มีคุณธรรม ยึดมั่นในหลักการศาสนาและเป็นแบบอย่างที่ดี พัฒนานักศึกษาให้มีคุณธรรมจริยธรรม ยึดมั่นในหลักการศาสนาและเป็นแบบอย่างที่ดี ให้นักศึกษาอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมทางการศึกษาและเอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมตลอดจนได้รับการแนะแนวและการให้คำปรึกษาที่ดี (มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา, 2554: 10) มหาวิทยาลัยอิสลามยะลาจึงได้ออกข้อกำหนด ออกตามความในมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 สำหรับการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ผู้วิจัยขอนำเสนอในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์มหาวิทยาลัยฟาฏอนี และการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนีตามตัวแปรการศึกษา ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริการวิชาการ ด้านพัฒนาอาจารย์และด้านการวิจัย ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้ (มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา, 2550)

2.1.2.1 วัตถุประสงค์มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

เพื่อให้การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยฟาฏอนีเป็นไปด้วยประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับพันธกิจของมหาวิทยาลัย จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์หลัก

- 1.1 เพื่อเป็นสถาบันการศึกษาชั้นสูงเกี่ยวกับอิสลามและศาสตร์ทั่วไป
- 1.2 เพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคลอันเป็นส่วนประกอบของสังคมให้สมบูรณ์ด้วยคุณธรรม และจริยธรรม
- 1.3 เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีงานกลมเกลียวความร่วมมือระหว่างคนในชาติ

1.4 เพื่อสนับสนุนนโยบายเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งด้านความมั่นคงของชาติในเรื่องการจัดการศึกษาในพื้นที่ส่วนนี้ของประเทศ

1.5 เพื่อสนองนโยบายของรัฐในเรื่องการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยเอกชน

1.6 เพื่อสนองนโยบายของรัฐในการปรับแผนการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพตลาดแรงงานโดยการให้เอกชนพัฒนาคนในสาขาวิชาที่ขาดแคลน

2. วัตถุประสงค์เฉพาะ

2.1 เพื่อดำเนินภารกิจหลักทั้งสี่ของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา

2.2 เพื่อผลิตบัณฑิตสาขาอิสลามศึกษา และศาสตร์แขนงอื่นทั่วไป เพื่อสนองความต้องการของสังคมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และความต้องการของประเทศ

2.3 เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ ความสามารถด้านอิสลามศึกษาและวิชาการทั่วไป

2.4 เพื่อเป็นสถาบันที่จะประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับหน่วยงานของภาครัฐและเอกชนด้วยกัน

2.5 เพื่อเป็นศูนย์วิจัย ค้นคว้าเกี่ยวกับอิสลาม เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในภูมิภาคและของชาติโดยรวม (มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา, 2550: 3)

2.1.2.2 ด้านหลักสูตร /ด้านการเรียนการสอน

มหาวิทยาลัยฟาฏอนีได้จัดหลักสูตรไว้ในประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issues) ของสถาบัน มีเป้าประสงค์เพื่อบัณฑิตมีคุณลักษณะตามบัณฑิตที่พึงประสงค์มีคุณภาพและตรงตามเป้าหมายของสังคม ได้มีการจัดหลักสูตรแบบบูรณาการอิสลามที่ตอบสนองต้องการของสังคมและเป็นตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีวิธีการดำเนินงาน คือ พัฒนาระบบและกลไกการรับนักศึกษาที่หลากหลาย การบริหารจัดการหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษา และเป็นที่ยอมรับระดับสากล จัดทำแผนผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรี ระดับบัณฑิตศึกษาให้ตรงกับความต้องการของสังคม พัฒนาระบบสนับสนุนการเรียนการสอนให้เข้มแข็ง พัฒนาระบบการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษา การร่วมมือทางหลักสูตรระหว่างสถาบันในอาเซียนหรือนานาชาติที่ได้จัดทำกับประเทศร่วมสมาชิกอาเซียน การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับอาเซียนและภาษาของประเทศสมาชิกอาเซียนหรือนานาชาติ การสร้างบัณฑิตทำงานในหน่วยงานระหว่างประเทศและบริษัทข้ามชาติในไทย หรือประกอบการในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนหรือนานาชาติ พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้ได้มาตรฐานพร้อมตอบสนองต่อความต้องการของสังคมและประเทศ

เพื่อให้ตอบโจทย์เกี่ยวกับการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการศาสตร์อิสลามศึกษากับศาสตร์อื่นๆ มหาวิทยาลัยฟาฏอนีเป็นมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งแรกที่มีการเรียนการสอนแบบบูรณาการอิสลาม เป็นมหาวิทยาลัยวิถีชีวิตของมุสลิม ที่เน้นการศึกษาด้านศาสนาอิสลามมีความเป็นอยู่ตามหลักการอิสลามและได้ปฏิบัติสานกิจกรรมร่วมกันตั้งแต่ผู้บริหาร บุคลากร และนักศึกษา ทั้งเป็นมหาวิทยาลัยที่เปิดการสอนรายวิชาสามัญ บูรณาการอิสลามแห่งเดียวในประเทศไทยที่ครบทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นมิติของการศึกษา มิติของสังคม เป็นต้น เป็นมหาวิทยาลัยที่จัดการเรียนรู้ทางด้านศาสนาต่อชุมชนในทุกวัย การเปิดการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการอิสลามศึกษาในทุกๆ หลักสูตร ถือเป็นจุดเด่นของมหาวิทยาลัย เนื่องจากคณาจารย์หลายท่านได้รับการยอมรับในระดับสูงจากสังคม ทั้งภายในและภายนอก โดยเฉพาะท่านอธิการบดี การได้รับสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดสัมมนาต่างๆ ด้านการบูรณาการอิสลามศึกษา

มหาวิทยาลัยฟาฏอนีได้มีนโยบายในการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่คณาจารย์ บุคลากร และนักศึกษา ที่สามารถนำมาประกอบกับการเรียนการสอนอย่างเช่น การจัดกิจกรรมกลุ่มศึกษาอัลกุรอาน การจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพทั้งนักศึกษาและบุคลากรมหาวิทยาลัย การจัดสัมมนาการเรียนการสอนให้กับบุคลากรและนักศึกษาทุกๆ หนึ่งเดือน กิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนให้กับชุมชนรอบบริเวณของมหาวิทยาลัย

2.1.2.3 ด้านบริการวิชาการ

การบริการทางวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาฏอนีมีเป้าหมายนโยบายเป็นสถาบันมุ่งส่งเสริม การพัฒนาชุมชนที่เชื่อมโยงต่อการวิจัยและการจัดการเรียนการสอน ประชาชนทุกช่วงวัยได้รับการคุ้มครองทางสังคมอย่างทั่วถึงเป็นธรรมและมีคุณภาพ พัฒนาครอบครัว สตรี เด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาส คนยากจน คนพิการให้มีคุณภาพและมีความมั่นคงในชีวิตตามหลักสิทธิมนุษยชน ซึ่งมีวิธีการดำเนินงาน คือเชื่อมโยงการบริการวิชาการ กับการเรียนการสอนหรือการวิจัย การวิจัยและพัฒนาสังคมด้วยวิชาการที่บูรณาการศาสตร์อิสลาม การบริการและวิชาชีพแก่สังคม การบริการร่วมกับหน่วยงานภายนอก วิทยุกระจายเสียงเพื่อบริการวิชาการ การบรรยายธรรมของคณาจารย์มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา (มัจลิสอัลมัยย) ให้กับชุมชน การพัฒนาเครือข่าย การจัดสัมมนาเวทีการพิชิต และการสานเสวนาชุมชน ท้องถิ่นกับผู้นำในพื้นที่ เป็นต้น พัฒนาระบบการบริการวิชาการและการทำนุศิลปวัฒนธรรมไปพร้อมกัน ที่สอดคล้องกับหลักการอิสลามและตอบสนองความต้องการของสังคม

2.1.2.4 ด้านพัฒนาอาจารย์

มหาวิทยาลัยฟาฏอนีได้มีนโยบายในการที่จะพัฒนาบุคลากรมีศักยภาพในการบริหารและปฏิบัติงาน มหาวิทยาลัยมีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ส่วนในด้านการ

พัฒนาอาจารย์ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลาได้มีวิธีการดำเนินงานในส่วนนี้ คือ การพัฒนาบุคลากรที่ต่อเนื่องและยั่งยืน ด้วยการทำกิจกรรมพัฒนาบุคลิกภาพของคณาจารย์ ให้มีเจตคติที่ดีต่อองค์กร คุณธรรม จริยธรรม จรรยา มารยาท และรวมไปถึงทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ด้านการพัฒนาศักยภาพคณาจารย์ เพื่อสร้างองค์ความรู้และการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ด้วยการวิจัย การเรียนการสอน การใช้เทคโนโลยี การพัฒนาคุณภาพและตำแหน่งทางวิชาการ การจัดส่งสนับสนุนคณาจารย์ ในการร่วมมือกับสถาบันภายนอกด้วยการแลกเปลี่ยนทรัพยากรบุคคล การจัดการเรียนการสอน ระหว่างสถาบัน การพัฒนาระบบการบริหารจัดการที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ การสร้างความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนาคณาจารย์และบุคลากรสู่อาเซียนหรือนานาชาติ

2.1.2.5 ด้านการวิจัย

ด้านการวิจัยของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ได้สอดคล้องกับเป้าหมายเชิงนโยบายของรัฐบาล “ผลงานวิจัยและนวัตกรรมมีคุณภาพ ได้รับการเผยแพร่ นำไปใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาสังคม ประเทศ หรือต่อยอดในเชิงพาณิชย์” ซึ่งมหาวิทยาลัยอิสลามยะลาได้มีการส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาการวิจัยให้มีคุณภาพ ด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัยและงานสร้างสรรค์ ได้มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อการจัดการความรู้งานวิจัย ได้มีการจัดนำเสนอผลงานวิชาการและงานวิจัยสร้างสรรค์ในระดับชาติ การสร้างเครือข่ายหรือสถาบันเครือข่ายทางการวิจัย การพัฒนาทักษะของคณาจารย์ในการทำวิจัย โดยให้คณะต่างๆ เป็นหน่วยงานในการควบคุมดูแล กำกับในการดำเนินการการจัดทำวิจัยของคณาจารย์ การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนด้วยการจัดความรู้ที่บูรณาการระหว่างการเรียนการสอนและการวิจัย การพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษาด้วยการอบรมการวิจัย การส่งเสริมทำการวิจัยในชั้นเรียนของคณาจารย์

มหาวิทยาลัยได้สนับสนุนการวิจัยและพัฒนา และระบบในการผลักดันค่าใช้จ่ายลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา ด้วยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือและความสัมพันธ์ระดับอาเซียนและนานาชาติ เป็นแหล่งรวบรวมผลงานองค์ความรู้และนวัตกรรม ตลอดจนนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญและนักวิจัยที่เป็นเลิศโดยเฉพาะด้านอิสลามศึกษา

2.2 แนวคิดการบริหารงานวิชาการในอุดมศึกษา

การบริหารงานวิชาการในอุดมศึกษาถือว่าการดำเนินงานที่จะต้องให้ความสำคัญ ทักษะ ความเชี่ยวชาญในการบริหารจัดการสูง เพื่อให้การขับเคลื่อนงานวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาบรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.2.1 ความหมายและความสำคัญการบริหารงานวิชาการ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความเป็นสากลของอุดมศึกษา โดยยกระดับมาตรฐานและสมรรถนะของสถาบันอุดมศึกษาให้มีมาตรฐานสากลทั้งในเชิงวิชาการและการบริหารสถาบันอุดมศึกษา (สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษา ต่างประเทศ, มปป.: 3)

ใน พ.ศ. 2541 ทบวงมหาวิทยาลัย ได้กำหนดหลักและแนวปฏิบัติของมหาวิทยาลัย ในกำกับรัฐบาลเกี่ยวกับการบริหารวิชาการ ไว้ดังนี้ (ทินพันธุ์ นาคะตะ, 2546: 91)

1. สภามหาวิทยาลัยสามารถกำหนดระเบียบข้อบังคับในการบริหารจัดการ เรื่องต่างๆ ได้ โดยอิสระ ภายใต้กรอบแห่ง พ.ร.บ. ของมหาวิทยาลัย

2. การบริหารวิชาการของมหาวิทยาลัย ให้เป็นไปตามหลักเสรีภาพทาง วิชาการ โดยให้ดำเนินการเสรีจึ้น ที่สภามหาวิทยาลัยมากที่สุด แต่จะต้องสอดคล้องกับนโยบาย และเป็นไปตามมาตรฐานทางวิชาการ ที่กำหนดโดยหน่วยงานกลาง

ในปัจจุบันการศึกษาและทำความเข้าใจในด้านการบริหารงานวิชาการได้ก้าวหน้า ไปมาก และพบว่ารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม แบบประสานงานหรือ Collegial Model แม้จะ พบว่าเหมาะสมและดำเนินไปได้ด้วยดีในสถาบันอุดมศึกษา แต่ก็ยังมีจุดอ่อนอยู่ตรงที่บางครั้ง ประสานงานกันแล้วไม่ได้ผลอย่างจริงจัง เพราะต่างฝ่ายต่างรักษาผลประโยชน์ การวิเคราะห์ในแนว หลังนี้ยอมรับว่าในสถาบันอุดมศึกษานั้นมีกลุ่มประโยชน์ (Interest Groups) กลุ่มต่างๆ อยู่แต่ละ กลุ่มมีความมุ่งหวังแตกต่างกันออกไป ในหมู่อาจารย์ซึ่งเป็นผู้สอนก็มีความแตกต่างกันออกไป โดยเหตุนี้การทำความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาจึงต้องมีความ เข้าใจในระบบของการเมืองในสถาบันควบคู่ไปกับระบบการร่วมมือประสานงานแบบนักวิชาการ

แนวทางในการดำเนินงานบริหารวิชาการ อาจเป็นดังนี้ (ทินพันธุ์ นาคะตะ, 2546: 92)

1) สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจอนุมัติหลักสูตรการศึกษา และอนุมัติการเปิด สอนให้สอดคล้องกับมาตรฐานและแผน ที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนด

2) สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจอนุมัติจัดตั้ง ยุบ เลิก หน่วยงานต่างๆ ของ มหาวิทยาลัย เพื่อให้การบริหารงาน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

3) มหาวิทยาลัยมีหน้าที่พัฒนากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาให้ สอดคล้องกับนโยบายของทบวงมหาวิทยาลัย

4) ระบบการบริหารบุคคล จะเป็นไปตามที่สภามหาวิทยาลัยกำหนด โดย พ้นจาก ระบบของกฎหมายโดยเด็ดขาด

5) การใช้ตำแหน่งทางวิชาการ สามารถใช้เป็นคำนำหน้านามได้ การขอตำแหน่งทางวิชาการ กระทำได้ภายใต้ข้อบังคับของสภามหาวิทยาลัย

6) การคัดเลือก การจ้าง เงื่อนไขการปฏิบัติงาน และการประเมินผลการทำงาน มีสภามหาวิทยาลัยเป็นผู้กำหนดเกณฑ์และแนวปฏิบัติ เช่น การกำหนดอายุสัญญาการทดลองงาน และการประเมินเข้าสู่ตำแหน่ง

7) มีการประเมินผลการปฏิบัติงาน เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง โดยองค์กรคณะบุคคลทั้งภายในและภายนอก ผลการประเมินต้องนำไปพัฒนาและปรับปรุงแก้ไข

8) รัฐกำกับด้วยระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อให้ได้ผลผลิตมีคุณภาพตามมาตรฐาน

ทินพันธุ์ นาคะตะ (2546: 92) สำหรับการบริหารงานวิชาการ ของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐในต่างประเทศ มีลักษณะดังนี้ คือ ประการแรก จะมีสภาวิชาการ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่เป็นผู้แทนของอาจารย์ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยทุกเรื่อง ประการที่สอง พิจารณาจะเสนอแนะนโยบายด้านวิชาการแก่มหาวิทยาลัย ประการที่สาม กำหนดหลักสูตร มาตรฐานการสอน กำหนดเกณฑ์ในการรับนักศึกษา วิธีการคัดเลือก การคงสภาพนักศึกษา และกำหนดเกณฑ์ในการสำเร็จการศึกษา ประการที่สี่ ส่งเสริมการวิจัย ประการที่ห้า วางหลักเกณฑ์เรื่องเสรีภาพในทางวิชาการของมหาวิทยาลัย และประการที่หก หน้าที่อื่นซึ่งเกี่ยวกับเรื่องการเรียนการสอน รวมทั้งการศึกษาค่าน้ำของมหาวิทยาลัย

สภาวิชาการอาจประกอบด้วย อาจารย์และผู้บริหาร ซึ่งใช้กันมากหรือประกอบด้วยอาจารย์ทั้งหมด แต่บางแห่งก็อาจเป็นแบบผสม ระหว่างอาจารย์ ผู้บริหาร และนักศึกษา

การเรียนการสอนโดยตรง เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผลการศึกษามีคุณภาพที่สุด ดังนั้นไม่ว่ากิจกรรมใดที่สัมพันธ์กับการเรียนการสอนและทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพถือว่างานเหล่านั้นเป็นงานในขอบเขตหน้าที่ของผู้บริหารในด้านวิชาการทั้งสิ้น

บรรจง พงศ์ศาสตร์ (2536: 2) กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารวิชาการว่า ขึ้นอยู่กับ การกำหนดนโยบายของผู้บริหาร ในการที่จะกระตุ้น ครู คณาจารย์ ให้มีความสนใจบรรยากาศทางวิชาการเพิ่มมากขึ้น มาตรการต่างๆ มาเร่งให้เกิดการเรียนรู้ในการพัฒนาตนเอง รับผิดชอบตนเองและสังคม รู้จักหาเทคนิคหรือกระบวนการเรียนที่เหมาะสมมาช่วยเสริมการสอน ผู้บริหารต้องช่วยครูในเรื่องการเพิ่มประสบการณ์ เทคนิคการถ่ายทอดความรู้ ให้ครู คณาจารย์มีทักษะในการสอน

พิชัย เสี่ยมจิตต์ (2542: 2) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการมีความหมายดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์ที่จะนำทรัพยากรในการบริหารมาประกอบการตามกระบวนการบริหารในการจัดกิจกรรมการพัฒนาหรือปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน
2. การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การที่ผู้บริหารใช้อำนาจที่มีอยู่ในการดำเนินงานกิจกรรมการพัฒนาหรือปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน
3. การบริหารงานวิชาการ หมายถึง ศิลป์ในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาหรือการปรับปรุง

ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา Paul E. Patton of Kentucky และ Tom Ridge of Pennsylvania ได้กล่าวถึงแนวทางการเปลี่ยนแปลงของการอุดมศึกษา ดังนี้ (มานิต บุญประเสริฐ และคณะ, 2549: 32)

1. การยอมรับว่าการศึกษาในระดับอุดมศึกษา
2. ต้องเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงทางด้านการศึกษา
3. มีการส่งเสริมและกำหนดเป้าหมายไปยังผู้เรียน
4. มีการวางแผนมาตรฐานด้านการเงินของการอุดมศึกษา

อย่างไรก็ดี ข้อเสนอที่น่าสนใจอันเกิดจากแนวคิดของ ฟาโยล คือ หลักการเกี่ยวกับการบริหาร 14 ประการ ที่ผู้บริหารควรเอาใจใส่ ได้แก่ (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และ วิบูลย์ โทวณะบุตร, 2542: 18-21)

1. การแบ่งแยกการทำงาน Divison of Work
2. อำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงาน Authority
3. วินัยจรรยา Discipline
4. เอกภาพในการควบคุม Unity of Command
5. เอกภาพในการอำนวยการ Unity of Direction
6. ประโยชน์ส่วนตนต้องรองจากประโยชน์ขององค์การ
Sumordina of Individual to General Interest
7. ผลประโยชน์ตอบแทน Remuneration
8. การรวมอำนาจมาไว้ในส่วนกลาง Centraliztion
9. สายการบังคับบัญชา Chain of Command
10. คำสั่งและระเบียบข้อบังคับ Order Anregulation

11.ความเสมอภาค Equity

12.ความมั่นคงในการทำงาน Stability of Personel

13.ความค้ำริเริ่มในการทำงาน Initiative

14.ความยึดมั่นและร่วมแรงร่วมใจ Esprit de Corps

ข้อที่น่าสังเกต จากทฤษฎีและหลักเกณฑ์การจัดการของ ฟาโยล จะมุ่งแสวงหาวิธีการที่ดีที่สุดในการบริหารที่จะมีลักษณะเป็นสากล สามารถนำไปใช้ได้ทุกองค์การ ฟาโยล มุ่งเน้นผู้ปฏิบัติงานในระดับผู้บังคับบัญชาเป็นส่วนใหญ่ ทฤษฎีการบริหารของ ฟาโยล มีความเหมาะสมกับการบริหารงานวิชาการ

ในการบริหารงานวิชาการ มีขั้นตอนหรือกระบวนการในการบริหารงานที่มุ่งประสิทธิภาพ และประสิทธิผลเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ ฟาโยลได้กำหนดขั้นตอนในการบริหารงานที่เหมาะสมกับการบริหารงานวิชาการไว้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การบังคับบัญชา การประสานงาน และการควบคุม ดังนี้ (ภาวิดา ธาราศรี สุทธิ และ วิบูลย์ ไทวณะบุตร, 2542: 17)

1. การวางแผน เป็นกระบวนการที่สำคัญในการบริหาร เป็นภาระหน้าที่ และเป็นการใช้ศิลปะของภาวะผู้นำที่สำคัญที่สุดประการหนึ่ง ดังนั้นในการบริหารงานวิชาการจึงจำเป็นต้องทราบถึงหลักสำคัญในการวางแผน เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานให้ได้ผลยิ่งขึ้น

2. การจัดองค์การ เป็นกระบวนการที่จัดตั้งขึ้นเพื่อความสัมพันธขององค์ประกอบต่างๆ ที่จะสามารถทำให้องค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งประกอบด้วย คน (People) หน้าที่การงาน (Function) และปัจจัยทางกายภาพต่างๆ (Physical Factors) ขององค์การ หรือการบริหารงานวิชาการ

3. การบังคับบัญชา เป็นการบริหารงานวิชาการตามอำนาจหน้าที่ ตามระเบียบแบบแผน วิธีการและมาตรฐานการปฏิบัติงานที่กำหนดขึ้น โดยอาศัยศิลปะการเป็นผู้นำหลักมนุษยสัมพันธ์ของผู้บังคับบัญชาต่อผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา

4. การประสานงาน เป็นเรื่องของการร่วมมือในการบริหารงานวิชาการ เป็นเรื่องเกี่ยวกับภาระทางใจที่สำคัญ ดังนั้น การประสานงานจึงเป็นการประสานใจที่มีส่วนสำคัญในการส่งผลให้การบริหารงานวิชาการบรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้

5. การควบคุม เป็นการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงาน และความก้าวหน้าในการบริหารงานวิชาการเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลง การพัฒนางาน และผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน เพื่อแก้ไข ปรับปรุง และเป็นข้อมูลในการพัฒนางานต่อไป

จากที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า ทฤษฎีการบริหารของ ฟาโยล ซึ่งเป็นกระบวนการในการวางแผนการจ้องการ การบังคับบัญชา การประสานงาน และการควบคุม มีความเหมาะสมในการบริหารงานวิชาการอย่างยิ่ง เป็นวิธีการบริหารงานวิชาการที่เป็นสากล มีขั้นตอนหรือกระบวนการบริหารงานที่ต่อเนื่อง สามารถประยุกต์ใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลนำไปสู่การพัฒนาความเป็นเลิศทางวิชาการขององค์กรในที่สุด

บัลลาวิย์ และ ฮุซซัน (Bailawiy and Husyn, 2007: 175) ได้กล่าวว่า การบริหารจัดการวิชาการ หมายถึง เป็นการบริหารร่วมกันด้านการศึกษา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในชีวิต โดยมีสถาบันการศึกษาแห่งการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นนักศึกษา คณาจารย์ หรือบุคลากรมุ่งหวังให้เกิดผลสู่สังคม และสังคมได้รับประโยชน์ด้วยวิชาการความรู้ ผลให้เกิดความร่วมมือด้านกฎระเบียบวิชาการ เป้าประสงค์คือความเข้มแข็งด้านการจัดการเรียนรู้ และสามารถที่จะรับมือกับทุกสภาพของปัญหา รวมถึงสามารถที่จะพัฒนาปัญหาเหล่านั้นได้ด้วยการจัดการและบริการด้วยวิชาการ โดยเฉพาะเน้นที่ผู้เรียนเป็นหลักคือนักศึกษาให้มีความร่วมมือ การแสดงความคิดเห็นในทุกๆ กิจกรรมที่สถาบันการศึกษาได้ให้ความร่วมมือ เพื่อที่จะยอมรับในความแตกต่าง การบริหารจัดการหรือการจัดการเรียนรู้ต่างคนต่างต้องมีส่วนรับผิดชอบให้มีการพัฒนาด้วยการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งมีสถาบันเป็นศูนย์กลาง

จรัส สุวรรณเวลา (2540: 274-277) กล่าวว่า รูปแบบของการให้บริการวิชาการมีดังนี้

- (1) การฝึกอบรม
- (2) Residential Program
- (3) สื่อและสิ่งพิมพ์
- (4) การให้คำปรึกษาการวิเคราะห์ตัวอย่างและการวิจัยเพื่อแก้ปัญหา
- (5) นิทรรศการและการแสดง
- (6) รูปแบบในอนาคต

การสร้างคุณลักษณะทางการศึกษาด้วยการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงตามกระบวนการขั้นตอนที่หลากหลายความคิดเห็น วัตถุประสงค์เพื่อที่จะผลิตนวัตกรรมใหม่ๆ อย่างสม่ำเสมอ

เนื่องจากงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญยิ่งของสถาบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถาบันการศึกษาคอมพิวเตอร์บริหารสถานบันควรต้องเอาใจใส่เป็นพิเศษสำหรับงานวิชาการ โดยถือว่าการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของสถานบันหรืองานหลักของสถาบันการศึกษา มีนักวิชาการหลายท่านให้ความสำคัญและความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในสถาบันคอมพิวเตอร์ ดังนี้

อภิภา ปรัชญพฤทธิ (2554: 191) ได้นำเสนอเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติในการปฏิรูปการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน โดยสรุปว่า การจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การจัดการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์ และการจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์เป็นฐาน

วิชัย ต้นศิริ (2542: 113) กล่าวว่า การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาที่มีความสำคัญมาก บทบาทของอุดมศึกษาคือการสร้างผู้นำในวิชาชีพต่างๆ ผู้นำทางวิชาการด้านความคิด ผู้นำทางการเมืองและผู้นำในวงราชการ อุดมศึกษาจึงมีผลต่อ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง หากจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ก็จะเป็นการสร้างพื้นฐานของการสร้างทรัพยากรบุคคลของชาติ

วินัย วีระวัฒนานนท์ (2542: 22) ได้กล่าวว่า จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้แก่ ปัญหาเศรษฐกิจได้ก่อให้เกิดปัญหา ความเสื่อมโทรมทางสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และปัญหาคุณภาพประชากร จนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมขนาดใหญ่ตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาจะต้องปรับปรุงทางวิชาการให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ ฉะนั้นหลักการที่สำคัญที่สุดในการดูแลระบบอุดมศึกษาในศตวรรษหน้าคือ หลักการเปิดรับ “ความหลากหลาย” ของอุดมศึกษา นับตั้งแต่ประเภทของภารกิจที่แตกต่างขององค์กรอุดมศึกษา รูปแบบการถ่ายทอดความรู้ ไปจนถึงความหลากหลายของรูปแบบการบริหารจัดการและการระดมทรัพยากร ด้วยความหลากหลายเช่นนี้เท่านั้นที่อุดมศึกษาจะสามารถสนองความต้องการและปัญหาที่หลากหลายในสังคม

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการบริหารงานสถาบันการศึกษาด้านวิชาการเป็นหลักสำคัญของสถาบันการศึกษา เพราะการบริหารงานวิชาการที่สอดคล้องจะสามารถผลิตบัณฑิต ผู้รับความรู้ และองค์ความรู้ให้ครบวงจรที่บริบูรณ์ มีหน้าซ้ำสามารถผลิตบัณฑิตที่เต็มไปด้วยคุณธรรม และจริยธรรม ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการที่จะศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี คือ ต่อทัศนคติของอาจารย์มหาวิทยาลัยฟาฏอนี ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านบริการวิชาการ ด้านพัฒนาอาจารย์ ด้านการวิจัย

2.2.2 หลักการและกระบวนการบริหารงานวิชาการ

ทบวงมหาวิทยาลัย (2543: 27-31) แนวคิดการปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการในระดับอุดมศึกษาตามแผนยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเชี่ยวชาญและเอกลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง ประกอบด้วย 4 มาตรการ

1) ส่งเสริมศักยภาพและเอกลักษณ์ทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสร้างความเชี่ยวชาญและความเป็นเลิศทางวิชาการเฉพาะสาขา

2) ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษา จัดทำวิสัยทัศน์และแผนกลยุทธ์ใช้เป็นแนวทางประกอบการบริหารจัดการ เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ

3) สร้างองค์ความรู้ใหม่ ด้วยการส่งเสริมการวิจัย พัฒนาองค์ความรู้เดิมให้ทันสมัย และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อวงวิชาการ และการพัฒนาประเทศ

4) ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาดำเนินกิจการได้โดยอิสระ คล่องตัวและสามารถพัฒนาระบบบริหารจัดการที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2526: 296-301) กระบวนการบริหารงานวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ในสถาบันอุดมศึกษานั้นประกอบด้วย

- 1) กลุ่มผู้บริหาร
- 2) กลุ่มอาจารย์
- 3) กลุ่มเจ้าหน้าที่ธุรการ และ
- 4) กลุ่มนักศึกษา

ในแต่ละกลุ่มจะมีเป้าหมายและปทัสถาน (Norms) แตกต่างกันไป กลุ่มแรกคือกลุ่มผู้บริหารนั้นโดยทั่วไปจะมีลักษณะเป็นตัวแทนที่จะมากำหนดนโยบายของสถาบันเราเรียกกันในภาษาอังกฤษว่า Policy Domain แต่ในขณะที่กลุ่มอาจารย์หรือ Service Domain เป็นนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญแต่ละเรื่องต่างก็เรียกร้องความเป็นอิสระทางวิชาการ ทำตามในหลักวิชาในวิชาชีพของตน อีกกลุ่มหนึ่งคือ กลุ่มนักธุรการ หรือ Management Domain ก็จะยืนยันให้คณาจารย์และนักศึกษาทำตามกฎเกณฑ์ต่างๆ ระเบียบต่างๆ ต้องเคร่งครัด เช่น การแต่งกาย การเซ็นชื่อมาทำงาน การเบิกเงินเบิกทอง เป็นต้น ซึ่งเจ้าหน้าที่ธุรการจะเคร่งครัดในการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้โดยไม่ต้องกล่าวถึงนักศึกษาหรือความแตกต่างกันภายในแต่ละกลุ่มของสถาบันอุดมศึกษา

เมื่อการบริหารเกี่ยวข้องกับบุคคลต่างๆ ซึ่งต่างทั้งความสนใจ ความเชื่อและค่านิยม เช่นนี้ การบริหารจึงควรคำนึงถึงองค์ประกอบหลายๆ อย่าง ทั้งในด้านตัวบุคคล บรรยากาศในสถาบัน สิ่งแวดล้อม และสถานการณ์ต่างๆ กันออกไป การใช้วิธีการบริหารแบบเดียว หรือการใช้การบริหารทฤษฎีเดียว จึงเป็นสิ่งที่เหมาะสมได้ยาก

หลักการและกระบวนการบริหารงานวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา ภาษาอังกฤษเรียกว่า สะเต็ดสะบัด (SDESBATS) ตามทฤษฎีของ กุลิก (Gulik) เรียกกระบวนการบริหารนี้ว่า พอสค็อบ (POSDCORB)

กระบวนการ SDESBATS สำหรับการบริหารงานวิชาการในสถาบันอุดมศึกษานั้นประกอบด้วย

1) Setting Goals สถาบันใดๆ ก็ตามจะปราศจากจุดมุ่งหมายไม่ได้แม้จุดมุ่งหมายจะคลุมเครือไม่ชัดเจน แต่ก็ต้องมีสิ่งที่เรียกว่า Working Goals หรือ Common Goals ซึ่งเป็นที่ยอมรับตรงกันของบุคคลในสถาบันนั้นๆ การกำหนดด้านนี้จะต้องมีการประชุมปรึกษาหารือกันหลายๆ ครั้ง หลายๆ กลุ่มเพื่อหาข้อสรุปร่วมออกมา

2) Defining เมื่อสามารถกำหนด Common Goals ได้แล้ว กระบวนการต่อไปของผู้บริหารก็คือ Defining Tasks สถาบันวิชาการ โดยเฉพาะในระดับคณะวิชาภาควิชาจะต้องกำหนดงานขั้นต่ำที่ทุกคนจะต้องปฏิบัติไว้ก่อนและบอกให้รู้เท่าเทียมกัน

3) Encouraging การกระตุ้นหนุนในด้านการทำงานวิชาการให้เต็มที่ โดยเฉพาะงานวิชาการที่สถาบันรับผิดชอบ เช่นเชิญบุคลากร หรือผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกเล่าถึงประสบการณ์ในการทำงานด้านงานวิชาการ อบรม สัมมนา

4) Supporting เป็นงานที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ในฐานะผู้บริหารต้องหาทางทุกทางที่จะให้บริการกับอาจารย์ทุกท่าน อย่างเช่นการจัดสรรหรือสนับสนุนให้เขียนงานวิชาการ ตำรา หนังสือ เขียนบทความ การลงทุนจัดทำวารสาร เป็นการลงทุนที่ได้มากในขณะที่มีสิ่งของอยู่น้อย

5) Balancing Give & Take ผู้บริหารที่ดีต้องคอยเฝ้าสังเกต ในการให้ความพอดีให้ความยุติธรรมเป็นสิ่งที่เราหลีกเลี่ยงไม่ได้ ควรลดผลประโยชน์คนที่เรียกร้องและเพิ่มผลประโยชน์ในสิ่งที่เห็นควรว่าเป็นประโยชน์ให้กับสถาบันมากที่สุด

6) Tolerating คือความอดทน ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของผู้บริหารงานวิชาการ ผู้บริหารที่ดีต้องอดทน งานวิชาการเป็นงานที่ใช้เวลาและมีความอดสาหัสสูง ความอดทนเป็นที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

7) Sacrificing ผู้บริหารจะต้องเสียสละ ให้ผู้ร่วมงานก่อนเสมอ มีงานวิจัยดีๆ ให้ผู้ร่วมงาน มีการประชุมดี ต้องส่งให้ผู้ร่วมงานก่อน ทำให้เกิดความเสียสละด้านงานวิชาการในหมู่คณะทำงานร่วมกัน

ในการบริหารด้านงานวิชาการนั้นมีหลักการที่สำคัญ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

กิติมา ปรีดิติก (2532: 48) ได้สรุปหลักการบริหารงานวิชาการไว้ดังนี้

1. การจัดแผนงานวิชาการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือนโยบายหลัก
2. การบริหารงานวิชาการมุ่งการร่วมมือกันทำงาน
3. ควรกระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้ผู้ปฏิบัติ
4. ควรส่งเสริมผู้ร่วมงานให้ปรับปรุงด้านวิชาการของตนเอง

5. ริเริ่มสร้างสรรค์ในงานวิชาการ
6. ใช้เทคนิคในการส่งเสริมมากกว่าการสอน
7. สร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน
8. ควรมีคณะกรรมการที่ปรึกษาทางวิชาการ
9. ให้คณาจารย์เข้าใจประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของการสอนทุกวิชาที่

รับผิดชอบ

10. ติดตามและประเมินผล

กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 3-4) ได้นำเสนอหลักการของ School-based Management เกี่ยวกับการบริหาร โรงเรียน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) ดังนี้

1. หลักการกระจายอำนาจ เป็นการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังสถาบันอุดมศึกษาให้มากที่สุด โดยเชื่อว่าสถาบันจะเป็นหน่วยงานสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของนักศึกษา

2. หลักการมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้ที่มีส่วนได้เสียได้มีส่วนร่วมในการบริหารตัดสินใจ และร่วมจัดการศึกษาทั้ง อาจารย์ ผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า ตัวแทนนักศึกษา ซึ่งบุคคลที่ได้มีส่วนร่วมในการร่วมจัดการศึกษาจะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น

3. หลักการบริหารตนเอง เป็นแนวทางที่ทางโรงเรียนต้องดำเนินการมีระบบบริหารตนเอง โดยให้สถาบันมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงาน ซึ่งอาจดำเนินการได้หลากหลายวิธีที่แตกต่างกันแล้วแต่ความพร้อมและสถานการณ์ จะมีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิมที่ทุกอย่างถูกกำหนดมาจากส่วนกลางไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม

4. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมมาตรฐานมีองค์ประกอบอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพการบริหารการจัดการศึกษา เพื่อให้คุณภาพและมาตรฐานเป็นไปตามที่กำหนดและเป็นไปตามนโยบายของชาติ

5. หลักการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน ไม่ใช่ภาวะผู้นำแบบชี้นำหรือสั่งการ แต่เป็นผู้ที่เน้นการสนับสนุนการอำนวยความสะดวก

6. หลักการพัฒนาทั้งระบบ มีการปรับปรุงแก้ไขโครงสร้างวัฒนธรรมขององค์กรโดยการเปลี่ยนแปลงต้องให้ทั้งระบบทั้งหมดเห็นด้วยและสนับสนุน

จากหลักการการบริหารด้านงานวิชาการที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการทำงานแบบมีส่วนร่วม และกระจายอำนาจมีผลทำให้งานหรือกิจกรรมที่ได้ทำไว้นั้น จะมีประสิทธิภาพสูง โดยใช้สถาบันเป็นศูนย์กลางในการกระจายอำนาจ และทุกส่วนสามารถแสดง

ความคิดเห็นเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีของการบริหารจัดการ ไม่ว่าจะเป็นการผลิตบัณฑิต การพัฒนาหลักสูตร การประเมินผล เป็นต้น โดยให้ความสำคัญซึ่งมีผู้เรียนเป็นเกณฑ์สำคัญ

ดังนั้น จึงควรให้ผู้ร่วมงานมีอิสระเสรีทางความคิดและการเรียนการสอน ซึ่งเรียกว่าเสรีภาพทางวิชาการ ผู้บริหารควรสนับสนุนให้เกิดเสรีภาพทางวิชาการแก่ผู้ร่วมงานและผู้สอน

เหตุผลและที่มาของการปฏิรูปอุดมศึกษา

ลำดับแรกการขยายตัวด้านปริมาณของนักศึกษาอย่างเช่น ความต้องการที่เข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา และจำนวนพลเมืองที่เพิ่มขึ้น ถัดไปความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความต้องการทรัพยากรมนุษย์ ที่มีคุณภาพดีขึ้นและจำนวนมากขึ้น ความเจริญของกระแสโลกาภิวัตน์ เทคโนโลยีสารสนเทศ ข้อจำกัดด้านงบประมาณ และการปรับเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจ ดังกล่าวเป็นผลการศึกษาจากความเปลี่ยนแปลงอันรวดเร็วและกว้างขวางทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม เทคโนโลยี วัฒนธรรม (ผดุงชาติ สุวรรณวงศ์ และไพฑูรย์ สิ้นลรัตน์, 2542: 7-10)

2.3 ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ

เบื้องต้นผู้วิจัยได้ศึกษาในภาพรวมของการบริหารงานวิชาการจากแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) สรุปได้ว่า มุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ ศักยภาพของสังคม เน้นการใช้กลยุทธ์ขององค์กรเชิงรุก การเงิน การพัฒนาอาจารย์ การจัดการเรียนการสอน การวิจัย เป็นต้น (แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา, 2555: 33)

งานวิชาการมักจะกล่าวถึงการบริหารงานวิชาการควบคู่ไปด้วย เพราะงานวิชาการเป็นงานหนึ่งที่อยู่ในงานบริหารการศึกษา ซึ่งผู้บริหารการศึกษาต้องรับผิดชอบในทุกส่วนของการจัดการบริหารด้านงานวิชาการเป็นสำคัญ

การจัดการบริหารด้านงานวิชาการมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสถาบันการศึกษาให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว นักวิชาการการศึกษาได้กำหนดขอบข่ายของงานวิชาการ เพื่อให้เป็นกระบวนการด้านการบริหารจัดการ ไว้ดังนี้ (สันติ บุญภิรมย์, 2547: 2)

สาวิลล์ (Saville, 1978: 347; อ้างถึงใน สมคิด ศิลป์ประกอบ, 2538: 26) การกำหนดบทบาทของผู้บริหารงานวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา ควรมีบทบาทเกี่ยวกับการบริหารวิชาการ การบริหารบุคคลฝ่ายวิชาการ การประสานงานการเป็นผู้นำทางวิชาการ การพัฒนาบุคลากร เพื่อประโยชน์การจัดการเรียนการสอน การจัดหางบประมาณ การจัดหาและบำรุงอาคารสถานที่

มอริส (Morris, 1981: 164-168; อ้างถึงใน สมคิด ศิลป์ประกอบ, 2538: 8) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา จะประกอบด้วย 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การจัดการเรียนการสอนและความสามารถทางการสอนของอาจารย์ 3) การวิจัยความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ และกิจกรรมทางวิชาการ 4) การบริการทางวิชาการ รวมไปถึงการให้บริการทางวิชาการให้แก่บุคลากรในสถาบัน และการให้บริการทางวิชาการภายนอกสถาบัน

จอร์แดน (Jordan, 1989: 75-80; อ้างถึงใน สมคิด ศิลป์ประกอบ, 2538: 8) ได้เสนอแนวทางการบริหารวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาว่าในการวัดผลและประเมินผลทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาจะประกอบด้วย 1) การสอนและการวิจัย 2) การบริหาร 3) โปรแกรมการเรียนการสอน 4) ห้องสมุด

ถวัลย์ วรเทพพุดพิงษ์ (2532: 114) ได้เสนอขอบเขตในการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยไทยในการประชุมทางวิชาการเรื่องความเป็นอิสระในการบริหารมหาวิทยาลัยไทยว่าประกอบด้วย 1) การบริหารการเรียนการสอน 2) การพัฒนาหลักสูตรใหม่ 3) การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรเดิม 4) การวิจัย 5) การบริการชุมชนและให้คำแนะนำต่างๆ

สอดคล้องกับอุทุมพร จามรมาน และคณะ (อ้างถึงในทินพันธุ์ นาคะตะ, 2546: 95-97) แนวทางการบริหารงานวิชาการในมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย

1. การเรียนการสอน ควรทำแผนเชิงรุกมุ่งสู่ความเป็นนานาชาติ ควรพิจารณาทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพควบคู่กันไป

2. การประเมินการพัฒนาอาจารย์ ควรให้มีงานสอนในภาคปกติอย่างน้อย 9 หน่วยกิตต่อปี โดยอาจนำงานสอนภาคพิเศษมานับเป็นภาระงานชดเชยได้ แต่ต้องไม่รับค่าตอบแทน

2.1 การเลื่อนเงินเดือนประจำปี ควรพิจารณาภาระงานสอนควบคู่กับภารกิจอื่นของมหาวิทยาลัย เช่น งานวิจัย งานบริการวิชาการ และงานบริหาร เช่น สอน 2 วิชา กับวิจัย 1 ชิ้น ได้ 1.5 ชั้น สอน 3 วิชา กับวิจัย 1 ชิ้น ได้ 2 ชั้น แต่ควรเป็นงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารที่เป็นที่ยอมรับ

2.2 ควรมีการประเมินผลการสอนของอาจารย์ทุกภาคการศึกษา ควรมีการฝึกอบรมวิธีการสอน การประเมินผลการศึกษา และการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ให้แก่คณาจารย์

2.3 ควรมีการสอบข้อเขียนและสอบสัมภาษณ์ในการคัดเลือกนิสิตนักศึกษา ทั้งภาคปกติและภาคพิเศษ การสัมภาษณ์ควรจัดทำหลักเกณฑ์และแนวการสัมภาษณ์ เพื่อลดความแตกต่างที่เกิดจากผู้สัมภาษณ์ที่ต่างกันโดยประกาศให้ทราบทั่วกัน เพื่อความโปร่งใส

และเป็นธรรมเนียม รวมทั้งควรมีให้มีการเขียนวิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ และงานวิจัยอื่นๆ ของนิสิต นักศึกษามากขึ้น

3. การวิจัย ควรมีแนวทางดังนี้

3.1 ควรมีแผนงานวิจัยของภาคคณะ สำนัก โดยกำหนดให้เป็นภาระงานของอาจารย์ด้วย ควรหาทางส่งเสริมเพื่อเพิ่มผลงานวิจัยโดยกำหนดสัดส่วนของภาระงานในแต่ละด้านให้ชัดเจน รวมทั้งส่งเสริมการวิจัยที่มีคุณภาพ โดยสร้างเวทีเสนอผลงานวิจัย และส่งเสริมให้อาจารย์กับนิสิตนักศึกษาร่วมเขียนบทความทางวิชาการ

3.2 ควรจัดสรรค่าตอบแทน เพื่อสร้างแรงจูงใจ ให้เพิ่มจำนวนงานวิจัยที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มีการประกันคุณภาพงานวิจัย โดยต้องได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการ ที่คณะกรรมการในแต่ละสาขาวิชากำหนด สิ่งดังกล่าวควรมีผลต่อการเลื่อนขั้นเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษ หรือเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการ แต่ต้องปฏิบัติงานตามภาระงานขั้นต่ำครบถ้วนแล้ว

3.3 ควรจัดประชาสัมพันธ์ผลงานวิจัยของคณะ สำนัก เป็นประจำ เช่น การจัดประชุมทางวิชาการ รวมทั้งควรเพิ่มตำราไว้ในแผนงานคณะ สำนักซึ่งทดแทนงานวิจัยได้

4. การให้บริการทางวิชาการ ควรมีแนวทางดังนี้

4.1 การให้บริการทางวิชาการ ต้องปฏิบัติงานสอนตามเกณฑ์ขั้นต่ำให้ครบถ้วนด้วย และควรจัดสรรรายได้ให้มหาวิทยาลัยมากขึ้น ซึ่งควรกำหนดอัตราที่จัดสรรให้ต่างกัน ระหว่างงานที่มหาวิทยาลัยหรือศูนย์บริการวิชาการ หามาให้ กับงานที่อาจารย์หามาเอง

4.2 ควรมีการประเมินผล โดยอาจใช้กลไกตลาดในการตัดสินผลงานและอาจมีมาตรการอื่นในการประเมินผลด้วย ก็ได้

4.3 มีการประกันคุณภาพ โดยมีเกณฑ์กลาง ของมหาวิทยาลัย ในการประเมินคุณภาพ และต้องทำอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจมีรายละเอียดเพิ่มเติมของแต่ละสาขา ก็ได้

4.4 การประกันคุณภาพ ควรประยุกต์ของทบวมมหาวิทยาลัย ให้เหมาะสมกับสภาพการทำงานของแต่ละมหาวิทยาลัย

กิติมา ปรีดีคิลก (2532: 58) ได้แบ่งขอบข่ายของงานวิชาการออกเป็น 6 ประเภท ใหญ่ๆ คือ แผนปฏิบัติงานด้านวิชาการ หลักสูตรและการสอน การจัดการเรียนการสอน สื่อการสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล

พิชัย เสถียรมจิตต์ (2542: 11) ได้กล่าวถึงขอบข่ายของงานวิชาการประกอบด้วย 8 งานดังนี้ 1) การวางแผนงานวิชาการ 2) การจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน 3) การบริหาร

วิชาการ 4) การจัดเสริมหลักสูตร 5) การจัดระบบวิชาการ 6) การนิเทศงานวิชาการ 7) การวัดและประเมินผล 8) การพัฒนางานวิชาการ

จิตต์ หมวดสง (2537: 86) ได้กล่าวถึงขอบข่ายงานวิชาการว่า เป็นการบริหารงานวิชาการเป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยตรง เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผลการศึกษา มีคุณภาพที่สุด ดังนั้น ไม่ว่ากิจกรรมใดที่สัมพันธ์กับการเรียนการสอนและทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพถือว่างานเหล่านั้นเป็นงานในขอบเขตหน้าที่ของผู้บริหารในด้านวิชาการทั้งสิ้น ซึ่งในที่นี้แบ่งขอบข่ายงานด้านวิชาการออกเป็น 6 ประการใหญ่ๆ ดังนี้ 1) แผนปฏิบัติงานด้านวิชาการ 2) หลักสูตรและการสอน ประกอบด้วย หลักสูตร โครงการศึกษา ประมวลการสอน 3) การจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย การจัดตารางสอน การจัดชั้นเรียน การจัดอาจารย์เข้าสอน การจัดแบบเรียน การจัดห้องสมุด การจัดทำคู่มืออาจารย์ 4) สื่อการสอน 5) การปรับปรุงการเรียนการสอน การนิเทศการสอน การฝึกอบรม 6) วัดและประเมินผล

นักวิชาการอื่นๆ ซึ่งได้เสนอแนวคิดในการบริหารวิชาการไว้แตกต่างกันสามารถประมวลมาได้ดังนี้ (อ้างในสมคิด ศิลป์ประกอบ, 2538 26: 27)

เบลค และคณะ (Blake and others. 1981: 30) ได้เสนอแนวคิดการบริหารงานวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา ควรประกอบไปด้วยภารกิจต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบายและแนวทางในการดำเนินงานด้านวิชาการของสถาบัน และจัดการบริหาร เพื่อให้นโยบายและแนวทางดังกล่าวบรรลุผลในทางปฏิบัติ
2. การสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนการสอน
3. การดำเนินการให้มีการสร้างและพัฒนาหลักสูตร
4. การสร้างบรรยากาศที่สนับสนุนให้อาจารย์ได้ทำผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ
5. การสนับสนุนและส่งเสริมงานบริการวิชาการแก่สถาบันการศึกษาอื่นๆ และชุมชน

6. การแสวงหาและจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรต่างๆ ให้แก่ทุกหน่วยงานที่อยู่ในความรับผิดชอบ โดยผ่านกระบวนการที่ถูกต้องสมเหตุสมผล

7. การบริหารบุคคลฝ่ายวิชาการ
8. การประสานงานด้านกิจกรรมนักศึกษา
9. การประสานสัมพันธ์กับบุคคล สถาบัน หรือหน่วยงานภายนอกในด้านวิชาการ

10. การสนับสนุน ส่งเสริม และทำนุบำรุงอาคารสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ให้คงอยู่ในสภาพที่พร้อมจะให้บริการอยู่เสมอ

ผลดังกล่าวจากการศึกษาในครั้งนี่ยังมีงานวิจัยที่สอดคล้องเกี่ยวกับขอบข่ายด้านงานวิชาการในรูปแบบกิจกรรมของการบริหารวิชาการนั้น ประกอบด้วย ทิพย์วรรณ อากาศวิภาต (2538) ศึกษาการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยพยาบาลในด้านการจัดการเรียนการสอน การนิเทศ การศึกษาและการวัดและประเมินผล ส่วนสมคิด ศิลป์ประกอบ (2538: บทคัดย่อ) ศึกษาการบริหาร วิชาการของวิทยาลัยครูในด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาอาจารย์ การ พัฒนาบุคลากรและการบริการห้องสมุดและเทคโนโลยี และพงษ์ศักดิ์ อธิศิริเวทย์ (2538: 4) ศึกษา การบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยเทคนิคในด้านงานหลักสูตรและการสอนงานสื่อการเรียน การ สอน งานวัดผลและประเมินผล และงานห้องสมุด โดยภาพในส่วนของผู้บริหารจะอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาจะอยู่ในระดับน้อย ส่วนอาจารย์โดยภาพรวมจะอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาจะอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน

การศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยได้ประมวลกรอบแนวคิดในการทำวิจัยในครั้งนี้ จากทฤษฎี และ แนวคิดของนักวิชาการต่างๆ ทั้งได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นปัญหา ด้านการบริหารงานวิชาการ ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์จะทำการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการ พัฒนาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ในขอบข่าย ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านบริการวิชาการ ด้านพัฒนาอาจารย์ และด้านการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.3.1 ด้านหลักสูตร

หลักสูตร Curriculum มาจากรากศัพท์ภาษาละตินว่า “Currere” หมายถึง เส้นทาง ที่ใช้วิ่งแข่ง ต่อมาเมื่อนำมาใช้กับการศึกษา จึงหมายถึง “Running Sequence of Courses or Learning Experience” ซึ่งเปรียบหลักสูตรเหมือนสนามหรือลู่วิ่งให้ผู้เรียนจะต้องฝ่าฟันความยากของวิชา หรือ ประสบการณ์การเรียนรู้ต่างๆที่กำหนดเอาไว้ในหลักสูตรเพื่อความสำเร็จ

สำหรับความหมายของ “หลักสูตรระดับอุดมศึกษา” หมายถึง การกำหนด จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นที่สาม Tertiary Education ซึ่งถือเป็นระดับ การศึกษาขั้นสูงสุด นำมาบรรยายวิชา กำหนดขั้นตอนก่อนหลังของเนื้อหาความรู้ที่ชัดเจน และจัด ให้เป็นระบบภายใต้กรอบระยะเวลาทรัพยากรที่กำหนด เพื่อสร้างศักยภาพของนักศึกษาตาม คุณลักษณะบัณฑิตที่ต้องการ

ส่วนความหมายของ “การพัฒนาหลักสูตร” นั้น หมายถึง การจัดทำหลักสูตร การ ปรับปรุง และการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้ดีขึ้น ทั้งในด้านการวางจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาวิชา การเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของบุคคลและสภาพ สังคม ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรนั้นเกิดได้ 2 ลักษณะ คือ การปรับปรุงและการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตรเป็นวิธีการพัฒนาหลักสูตรอย่างหนึ่งเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับ

สถาบันการศึกษา จุดมุ่งหมายของการสอน วัตถุประสงค์ รวมทั้งการประเมินผล ส่วนคำว่า การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรนั้น หมายถึงการแก้ไขหลักสูตรให้แตกต่างไปจากเดิม เป็นการสร้างโอกาสทางการเรียนรู้ขึ้นมาใหม่ (สญามล ทองแก้ว, 2551)

ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ (2549: 165) หลักสูตรมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาการศึกษาในทุกระดับ เพราะหลักสูตรจะเป็นเสมือนกรอบแนวปฏิบัติที่จะทำให้การศึกษาบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หลักการสำคัญของหลักสูตรและการสอนระดับอุดมศึกษาบ่งไว้ชัดเจนว่า ในการพัฒนาหลักสูตรต้องคำนึงถึงองค์ประกอบที่สอดคล้องกัน 4 ด้าน คือ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ กระบวนการสอน และการประเมินผล

2.3.1.1 สภาพและปัญหาทั่วไปของหลักสูตรระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย

การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษาของไทยในปัจจุบันได้มีการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริม และพัฒนาผู้เรียนให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม มีการพัฒนาคน พัฒนาอาชีพและพัฒนาสังคม ให้ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการในการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาควบคู่ไปกับความรู้ทางวิชาการ มุ่งปลูกฝังจิตสำนึก ที่ถูกต้อง รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข อย่างไรก็ตาม แม้วานักการศึกษาไทยมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องหลักสูตรมากเพียงพอ แต่เมื่อมองหลักสูตรระดับอุดมศึกษาแล้ว พบว่าหลักสูตรระดับอุดมศึกษายังไม่ดีเท่าที่ควรในหลายประเด็น สาเหตุหลักมีหลายประการ ประกอบด้วย

1) เรื่องของหลักสูตรระดับอุดมศึกษาเป็นเรื่องที่รับรู้กันในวงแคบๆ เฉพาะนักหลักสูตร และผู้ที่สนใจ หลักสูตรควรเป็นเรื่องที่เปิดกว้างให้สังคมมีส่วนร่วมรับรู้และมีส่วนร่วมมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้คนเห็นความสำคัญของหลักสูตรมากขึ้น

2) การปรับปรุงหลักสูตรยังไม่มีกำหนดที่แน่นอนและชัดเจน

3) วิสัยทัศน์ของผู้พัฒนาหลักสูตรส่วนใหญ่ยังไม่กว้างไกลเท่าที่ควร

4) ยังไม่มีการบูรณาการหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้สมบูรณ์ ในสาขาวิชาที่เรียนแต่สอนให้ผู้เรียนเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา ที่ศึกษาเท่านั้น (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2550)

ดังนั้น การปฏิรูปการจัดการหลักสูตรควรมีลักษณะเป็นแบบบูรณาการ และมีความหลากหลาย เช่น การเพิ่มการจัดหลักสูตรนานาชาติ เน้นการปรับปรุงหลักสูตรในด้านการปรับปรุงคุณภาพและมีความทันสมัย พัฒนาหลักสูตรให้ส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการ การเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยตนเอง และการประสานความรู้จากหลักสูตรให้เข้ากับชีวิตประจำวัน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2551) ผลวิจัยได้พบแนวโน้มอนาคตของหลักสูตรอุดมศึกษาไทย อันเป็นผลมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ที่ได้ส่งผลกระทบต่อสังคมประชากร เศรษฐกิจอุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม และการเมืองการปกครอง ดังนี้

1. หลักสูตรใหม่แบบบูรณาการ 2 ศาสตร์ขึ้นไป

เนื่องด้วยสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การแข่งขันในด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม ทำให้คนในสังคมต้องการเพิ่มความรู้ความสามารถในหลายสาขา เพื่อให้ตนเองรู้เท่าทันและอยู่รอดท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคมในทุกด้าน ดังนั้นหลักสูตรการศึกษาในอนาคตจะเป็นหลักสูตรการศึกษาที่ให้ความรู้ตั้งแต่สองศาสตร์ขึ้นไป เช่น บัญชีควบคู่กับเศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ควบคู่กับเศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ควบคู่กับสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น

2. หลักสูตรนานาชาติมีแนวโน้มมากขึ้น

เนื่องจากสภาพ โลกาภิวัตน์มีการเชื่อมโยงด้านการค้าและการลงทุนทำให้ตลาดแรงงานในอนาคตต้องการคนที่มีความสามารถด้านภาษาต่างประเทศ ส่งผลให้เกิดความต้องการหลักสูตรนานาชาติมากขึ้น และเนื่องมาจากการเปิดเสรีทางการศึกษา ส่งผลให้มีการเปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษาจากต่างประเทศเข้าในประเทศไทย และเปิดหลักสูตรภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ฯลฯ ซึ่งเหล่านี้ล้วนกระตุ้นให้หลักสูตรการศึกษานานาชาติได้รับความนิยมมากขึ้น แต่เนื่องจากหลักสูตรนานาชาติมีค่าใช้จ่ายสูง ดังนั้น การเรียนในหลักสูตรนี้จะยังคงจำกัดในกลุ่มผู้เรียนฐานะดี

3. หลักสูตรสำหรับกลุ่มคนทำงาน

หลักสูตรสำหรับกลุ่มคนทำงานจะมีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับฝีมือแรงงานของบุคลากรในองค์กร สถาบันอุดมศึกษาอาจเปิดหลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรภาคค่ำนอกเวลาทำงาน หลักสูตรทางไกลที่เรียนผ่านอินเทอร์เน็ต โดยเนื้อหาหลักสูตรควรมีความหลากหลาย มีความน่าสนใจ และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในวัยทำงาน อาทิ หลักสูตรเฉพาะที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาคนในวัยแรงงาน เป็นได้ทั้งหลักสูตรระยะสั้นหรือหลักสูตรหลักในสถาบันการศึกษาก็ได้ เช่น หลักสูตรที่เกี่ยวกับ Global literacy ได้แก่ ภาษา คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ กฎหมายระหว่างประเทศ สังคมและวัฒนธรรมในโลก หลักสูตรการคิด ได้แก่ การคิดเชิงสร้างสรรค์ การคิดเชิงกลยุทธ์ การคิดเชิงอนาคต การคิดเชิงวิพากษ์ การคิดเชิงสังเคราะห์ ฯลฯ หลักสูตรเพิ่มความสามารถสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงไปทั่วโลก ได้แก่ หลักสูตรในการสร้างหุ้นส่วน การเจรจาต่อรอง การประสานประโยชน์ เป็นต้น หลักสูตรปริญญา 2 ใบควบกันเหมาะสำหรับคนวัยทำงานที่ต้องการความคุ้มค่าจากการลงทุนด้านการศึกษา

ผลกระทบของโลกาภิวัตน์ส่งผลต่อผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทยในหลายๆด้าน รวมถึงด้านการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรการศึกษา โดยเฉพาะหลักสูตรอุดมศึกษา ซึ่งนิสิตนักศึกษาที่จะจบการศึกษาในระดับนี้ จะกลายมาเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษาให้ทันกระแสโลกาภิวัตน์ ทุกฝ่ายต้องมีการศึกษาบริบทของการเปลี่ยนแปลงให้รอบคอบ ทั้งนี้ทำได้โดยสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษา การพัฒนาหลักสูตร การสนับสนุนทุนวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตร อุดมศึกษา และการสร้างเครือข่ายภาคประชาชนเพื่อร่วมมือกันพัฒนาหลักสูตรการศึกษา

ระดับอุดมศึกษา หลักสูตรจะหันมาเน้นพิเศษในเรื่องของเนื้อหา และองค์ประกอบต่างๆ ที่เกี่ยวกับเนื้อหา รวมทั้งกิจกรรมที่ดำเนินไปเพื่อเนื้อหาดังกล่าว ทั้งนี้เพราะชีวิตนอกห้องเรียน นอกเหนือจากเนื้อหาแล้วอาจารย์จะมีบทบาทน้อย ผู้เรียนย่อมมีอิสระที่จะรับและเลือกโดยเสรี โดยเหตุนี้เมื่อกล่าวถึงหลักสูตรระดับอุดมศึกษา จึงครอบคลุมถึงตัวเนื้อหาวิชาต่างๆ กิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับเนื้อหาและรายวิชาเหล่านั้นเป็นหลักสำคัญ ในแนวนี้อาจจะไปสัมพันธ์กับการสอนซึ่งเป็นภาคปฏิบัติของหลักสูตร การสอนจะเป็นการขยายและกระจายเนื้อหาไปสู่ผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ผู้สอนจึงควรทำความเข้าใจกับหลักสูตรในเบื้องต้น แล้วนำหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดผล หลักสูตรและการสอนจึงเป็นของคู่กัน (สุมิตร คุณากร, 2523: 4)

ทิตินา เขมมณี (2535: 1) ได้กล่าวว่า หลักสูตรหมายความถึง โปรแกรมการศึกษาใดๆ ที่ได้กำหนดโครงสร้างการเรียนประกอบด้วยรายวิชาต่างๆ พร้อมทั้งคำแนะนำเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนของแต่ละรายวิชานั้นด้วย

กาญจนา คุณารักษ์ (2539: 14) กล่าวว่า หลักสูตรคือ โครงการหรือแผนหรือข้อกำหนดอันประกอบด้วยหลักการ จุดหมาย โครงสร้าง กิจกรรมและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอน ที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ ความสามารถ โดยส่งเสริมให้เอกลักษณ์บุคคลไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตนเอง มีชีวิตอยู่ในสถาบันการศึกษา สังคม และโลกอย่างมีความสุข

พงษ์ศักดิ์ อิทธิศิริเวทย์ (2538: 22) ได้กล่าวว่า หลักสูตรเป็นองค์ประกอบของการศึกษาที่ทำหน้าที่กำหนดลักษณะของเป้าหมาย โดยเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะต่างๆ ที่จำเป็นที่จะช่วยให้ผู้เรียนบรรลุถึงความต้องการของปรัชญาการศึกษา กล่าวคือ เมื่อปรัชญาการศึกษากำหนดความมุ่งหวังที่จะให้ผู้เรียนเป็นบุคคลเช่นไรแล้ว หลักสูตรจะกำหนดเป็นรายละเอียดต่อไปว่าการที่ผู้เรียนจะเป็นไปตามความมุ่งหวังนั้นได้ ผู้เรียนจะต้องประกอบด้วยคุณสมบัติเช่นไร ต้องมีความสามารถและต้องรอบรู้ในสิ่งใดบ้าง เช่น ถ้าตั้งปรัชญาการศึกษาว่า การศึกษาคือชีวิต คือมุ่งหวังให้การศึกษากลายเป็นเครื่องมือสำหรับการดำเนินชีวิตในสังคมต่อไป โดยจะมีความสามารถอะไร ที่ทักษะแบบไหน เรียนรู้อะไร ดังนั้นส่วนประกอบหลักที่เป็นพื้นฐานสำคัญของหลักสูตรจึงมี 2 ส่วน

1) จุดมุ่งหมาย เป็นส่วนกำหนดคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่จะปรารถนาจะให้เกิดขึ้น เช่น ความคิดความเข้าใจ ความมีเหตุผล วิจารณ์ญาณ ทักษะที่ดี เป็นต้น

2) เนื้อหา เป็นส่วนที่กำหนดสาระหรือรายละเอียดของประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม เพื่อใช้เป็นสิ่งเร้าหรือเครื่องมือชักนำให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ และใช้ประโยชน์ในชีวิตภายภาคหน้าสืบต่อไป

ส่วนชมพูพันธุ์ คุญชน ณ อยุธยา (2540: 44) กล่าวว่า หลักสูตรที่ดีควรเป็นหลักสูตรที่สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ มีทัศนคติที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ดังนั้นหลักสูตรที่ใช้ในสถาบันอุดมศึกษาเมื่อได้ใช้ครบวงจรของหลักสูตรแล้ว ควรจะให้มีการประเมินเพื่อสำรวจข้อดีและข้อบกพร่อง ตลอดจนปัญหาต่างๆ ในการใช้หลักสูตรนั้นให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า หลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการที่จะพัฒนาผู้เรียนในสถาบันการศึกษา เพื่อยกระดับการศึกษาของผู้เรียน เป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตของผู้เรียน เพราะหลักสูตรสามารถที่จะรวบรวมประสบการณ์ของผู้เรียนนำไปใช้ในภายภาคหน้าได้ สามารถเข้าร่วมและให้ประโยชน์กับสังคม ชุมชน ประเทศชาติ เพราะฉะนั้น แนวทางในการปฏิบัติที่จะจัดให้แก่ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่ดีในการดำเนินชีวิต ต้องนำหลักสูตรและจัดระบบหลักสูตรการเรียนให้เหมาะสมและที่ดี ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ ความสามารถ คุณลักษณะตามความเหมาะสมแก่ความมุ่งหมายในชีวิตต่อไป

การพัฒนาหลักสูตรเป็นไปอย่างมีระบบและเน้นคุณภาพจึงควรมีแนวปฏิบัติที่ดีซึ่งอาจนำเสนอได้ดังนี้ 1) การประเมินและพัฒนาหลักสูตรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี 2) พัฒนาจุดมุ่งหมายที่กำหนดขึ้นให้ชัดเจน 3) การพัฒนาหลักสูตรอาจคำนึงถึงการจำแนกเป็นรายวิชาเดี่ยว หรือ การบูรณาการ การผสมผสานเนื้อหาวิชา 4) จัดทำเป็นตารางเพื่อพัฒนาหรือทดสอบว่ารายวิชาใดสามารถทำให้จุดมุ่งหมายข้อใดประสบความสำเร็จได้ดี และตรงตามเป้าหมายที่วางไว้ 5) จัดเลือกรายวิชาเป็นรายวิชาบังคับวิชาเลือกโดยดูความสอดคล้องและความจำเป็นตามจุดมุ่งหมายให้มากที่สุด 6) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของชีวิตและความจำเป็นตามจุดมุ่งหมายให้มากที่สุด 7) การพัฒนาหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปต้องทำอย่างต่อเนื่องและก่อให้เกิดมีประสิทธิภาพต่อระบบการเรียนการสอนให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการของสังคม (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2549: 171)

อนุศักดิ์ สมิตสันต์ (2540: 91) ได้อธิบายการพัฒนาหลักสูตรว่า การพัฒนาหลักสูตรมาจากคำภาษาอังกฤษ Curriculum Development และหากจะพิจารณาจากคำว่าพัฒนา Development จะมีความหมายใน 3 ลักษณะ คือ 1) การเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น 2) การเปลี่ยนแปลงที่

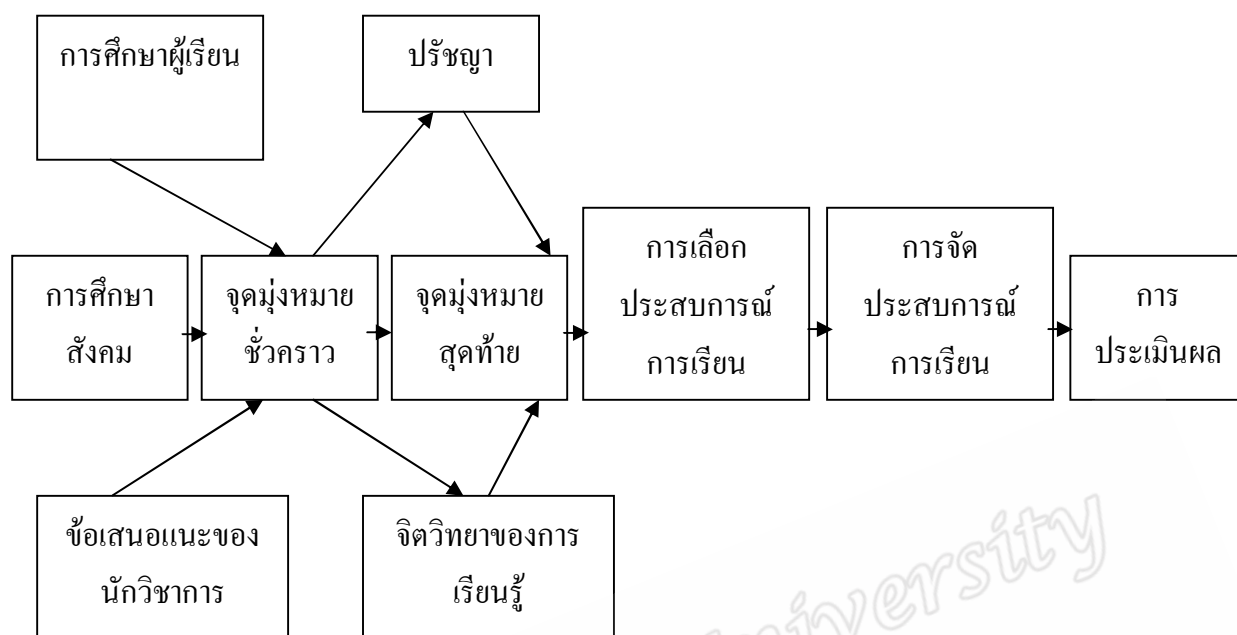
มีการกำหนดทิศทาง 3) การเปลี่ยนแปลงที่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้า จะเน้นในเรื่องของการพัฒนาหลักสูตรซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ใน 3 ลักษณะ ดังกล่าวข้างต้นเช่นกัน กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ได้ผลดียิ่งขึ้นและการเปลี่ยนแปลงเป็นไปในทิศทางที่กำหนดไปในแนวทางที่ต้องการตามที่ได้วางไว้แล้ว

ทาบ (Taba, 1962) นักพัฒนาหลักสูตร มีแนวคิดว่าการพัฒนาหลักสูตรจะเริ่มที่จุดใดจุดหนึ่งก่อนก็ได้ตามที่ถนัดและสนใจ แต่เมื่อเริ่มที่จุดใดแล้วจะต้องทำการศึกษาให้ครบกระบวนการทั้ง 7 ของแนวคิดที่เสนอไว้ดังนี้

- 1) การศึกษาวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนและของสังคม
- 2) การกำหนดจุดมุ่งหมาย
- 3) การเลือกเนื้อหาสาระ
- 4) การจัดรวบรวมเนื้อหาสาระ
- 5) การจัดประสบการณ์เรียน
- 6) การเลือกประสบการณ์เรียน
- 7) การประเมินผลเพื่อตรวจสอบคู่มือกิจกรรมและประสบการณ์เรียนที่จัดไว้บรรลุ

ตามจุดมุ่งหมายหรือไม่รวมทั้งวิธีการประเมินผล

กรูณา รามัญจิต (2548: 21), อ้างอิงจากไทเลอร์ (1970: 4) ได้เสนอขั้นตอนที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตร คือการกำหนดจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้นั้น จะเป็นเกณฑ์ในการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผล ขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรที่ไทเลอร์เสนอนั้น เป็นกระบวนการที่เรียกว่า “วิธีการ จุดมุ่งหมาย” Means and Process นั้นคือทุกขั้นตอนของการจัดการศึกษาเป็นแนวทางหรือวิธีการ Means ที่จะนำไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางของการศึกษาหรือจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้นั้นเอง สำหรับการเลือกจุดมุ่งหมายของการศึกษานั้น ไทเลอร์ได้เสนอว่าควรที่จะเลือกมาจากแหล่งต่างๆ 3 แหล่งด้วยกัน คือ จากการศึกษาตัวผู้เรียนเอง จากการศึกษาสังคม นอกสถาบันการศึกษา และข้อเสนอแนะของนักวิชาการ เมื่อได้จุดมุ่งหมายของการศึกษาซึ่งอาจมีจำนวนมากมายกเกิดกว่าที่จะบรรลุหลักสูตรได้ทั้งหมด

ภาพประกอบที่ 4 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์

(ที่มา: กรุณา รัมัญจิต, 2548: 22 อ้างจาก Tylor, 1970: 110)

เนื่องจากวิธีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาต่างๆ มีลักษณะการให้ความรู้ ความเข้าใจ และการฝึกทักษะต่างๆ ไว้จำนวนมากและหลากหลายอยู่แล้ว จึงจะไม่อธิบายซ้ำ เพราะการสอนในสองด้านแรกเป็นการสอนที่เน้นทางด้านพุทธิพิสัยและด้านปฏิบัติหรือทักษะพิสัย ที่คุ้นเคยกันคืออยู่แล้ว เป็นการเรียนการสอนที่ตรงไปตรงมา ตรวจสอบหรือประเมินผลได้ชัดเจนว่าประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว อีกนัยหนึ่งก็คือสามารถบอกได้ว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้และบรรลุจุดหมายที่วางไว้หรือไม่ จึงเป็นเรื่องของการมุ่งผลสัมฤทธิ์แห่งการเรียนรู้ของผู้เรียน การวัดและประเมินผลก็สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้โดยตรง

ส่วนการเรียนรู้ทางด้านจิตพิสัย เป็นการเรียนรู้ที่มีความซับซ้อนกว่า เพราะเป้าหมายของการเรียนด้านนี้ต้องมุ่งถึงขั้นสามารถนำไปปฏิบัติด้วย ไม่ใช่เพียงการรู้และการเข้าใจในเรื่องจริยธรรมหรือความดีเท่านั้น แต่ที่จำเป็นต้องเน้นการเรียนรู้ทางด้านจริยธรรมเป็นกรณีพิเศษ เพราะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ตระหนักถึงจริยธรรมและคุณธรรมของเยาวชนว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง จึงกำหนดไว้ในมาตรา 81ว่า รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม ส่วนพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ย้ำเรื่องนี้เช่นเดียวกัน ในมาตรา 24 (4) ว่า “จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา” (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, ม.ป.ป.: 13)

ตามข้อเท็จจริง การศึกษาของประเทศไทยทุกระดับได้เน้นการปลูกฝังค่านิยม จริยธรรม และคุณธรรมของผู้เรียนตลอดมา แต่การดำเนินการสอนในเรื่องดังกล่าวยังไม่ประสบความสำเร็จตามที่คาดหวังไว้มากนัก เพราะนักศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้ทางจริยธรรมเป็นอย่างดี แต่พฤติกรรมที่แสดงออกยังมีได้สอดคล้องกับความรู้ที่มี ดังนั้นถ้าจะสอนให้นักศึกษาประพฤติและปฏิบัติตามหลักจริยธรรมอย่างแท้จริง จำเป็นจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่แตกต่างไปจากการเรียนรู้ทางวิชาการในห้องเรียน

นักพัฒนาหลักสูตรหลายคนเชื่อว่า หลักสูตรที่เป็นทางการไม่สามารถสอน จริยธรรมและค่านิยมให้แก่นักศึกษาได้ดีเท่าหลักสูตรแฝง และเรียกชื่อหลักสูตรประเภทนี้หลายชื่อ เช่น Implicit curriculum (Goodlad, 1984) และ Unstudied Curriculum (Saylor & Alexander, 1974) ซึ่งมีความหมายเดียวกันกับ หลักสูตรแฝง หรือ Hidden curriculum

ในทำนองเดียวกัน นักสังคมวิทยาได้บัญญัติคำว่า “Socialization” หรือการขัดเกลาทางสังคมนำมาใช้อธิบายการเรียนรู้จริยธรรม ค่านิยมและพฤติกรรมต่างๆ ของคนที่ใกล้ชิดกับเด็ก ว่าเป็นการเรียนรู้จากตัวแบบหรือแบบอย่างของผู้ใหญ่ เด็กจะแยกไม่ออกว่าพฤติกรรมใดดีหรือพฤติกรรมใดไม่ดี ถ้าผู้ใหญ่ต้องการให้เด็กเป็นคนดี ผู้ใหญ่หรือสังคมจะต้องเสนอตัวแบบหรือตัวอย่างพฤติกรรมที่ดีงามให้เด็กได้เลียนแบบ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, ม.ป.ป.)

2.3.1.2 กระบวนทัศน์ใหม่การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา

การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษาในด้านต่างๆ ที่จำเป็น ผู้วิจัยขอเสนอ ในรายละเอียดดังนี้ (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2543: 3-19)

1) สิ่งที่กำหนดหลักสูตร

สิ่งกำหนดหลักสูตร คือการเตรียมการศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางด้านต่างๆ ที่จำเป็น สำหรับนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่

1. สิ่งกำหนดหลักสูตรทางด้านเป้าหมายและอุดมการณ์ของชาติ
2. สิ่งกำหนดหลักสูตรทางด้านเศรษฐกิจและสังคม
3. สิ่งกำหนดหลักสูตรทางด้านวิชาการ
4. สิ่งกำหนดหลักสูตรทางด้านเทคโนโลยี
5. สิ่งกำหนดหลักสูตรทางด้านจิตวิทยา
6. สิ่งกำหนดหลักสูตรด้านคุณธรรมจริยธรรม

2) ชนิด ประเภทของหลักสูตร

สิ่งกำหนดหลักสูตร จะเป็นข้อมูลให้คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรตัดสินใจ ออกแบบหลักสูตรได้ถูกต้อง ลักษณะหลักสูตรแต่ละชนิดจะมีรายละเอียดและจุดเน้นดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรที่เน้นวิชาเป็นศูนย์กลาง Subject-Centered Designs เป็นหลักสูตรที่นิยมออกแบบกันมาก เพราะออกแบบหลักสูตรงานการบริหารจัดการสะดวกเป็นอิสระของแต่ละรายวิชา เพราะความรู้และเนื้อหาได้รับการยอมรับว่าเป็นส่วนสำคัญของหลักสูตร สถาบันอุดมศึกษาส่วนมากจะออกแบบหลักสูตรที่เน้นวิชาเป็นศูนย์กลาง โดยเฉพาะหลักสูตรแบบรายวิชา

2. หลักสูตรแบบสาขาวิชา Discipline Design เน้นการจัดหลักสูตรเช่นเดียวกับหลักสูตรรายวิชา แต่จะนำความรู้ตามสาขาวิชาเป็นหลักในการจัดแบ่งตามโครงสร้างของสาขาวิชา เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เป็นต้น

3. หลักสูตรแบบสัมพันธ์วิชา Correlation Design การออกแบบหลักสูตรนี้ เพื่อที่จะลดจุดอ่อนการแยกเนื้อหาวิชาออกจากกันเป็นส่วนๆ โดยไม่ต้องไปรื้อระบบการออกแบบหลักสูตรใหม่ โดยผู้สอนที่อยู่ต่างสาขามีมือเพื่อสร้างหัวข้อเรื่อง Theme ในการเรียนรู้ร่วมกันโดยไม่ทำให้เอกลักษณ์ของวิชานั้นสูญหายไป

4. หลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง Learner-centered Design นักพัฒนาหลักสูตร ได้พยายามที่จะสร้างหลักสูตรที่มีคุณค่าต่อผู้เรียนไม่มุ่งเน้นรายวิชาเหมือนหลักสูตรที่เน้นวิชาเป็นศูนย์กลาง แต่จะเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การจัดหลักสูตรและการสอน เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โดยเน้นส่วนรวม Holistic คือ ร่างกาย อารมณ์ ความรู้สึก ความคิด และลักษณะเฉพาะของบุคคล ให้เห็นถึงความสำคัญของคุณค่าและแต่ละบุคคล รวมทั้งการพัฒนาตนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

5. หลักสูตรที่เน้นปัญหาเป็นศูนย์กลาง Problem-centered Design เป็นการออกแบบหลักสูตรเกี่ยวกับการดำรงชีวิตที่เป็นปัญหาส่วนบุคคลและปัญหาของสังคม โดยส่วนรวม ลักษณะของปัญหาที่จะนำมาศึกษาจะต้องเลือกสัมพันธ์กันกับปัญหาของสังคมเพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ในการดำรงชีวิต เนื้อหาจะเกี่ยวข้องกับหลายสาขาวิชา นอกจากนี้เนื้อหาควรจะต้องมีพื้นฐานความต้องการเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสามารถของผู้เรียน การออกแบบหลักสูตรและการเรียนการสอน โดยเน้นปัญหาเป็นศูนย์กลางจะต้องมองกระบวนการเรียนรู้ทั้งระบบของหลักสูตรด้วย

6. หลักสูตรที่เน้นเทคโนโลยีเป็นศูนย์กลาง Technology Centered Design เทคโนโลยีสามารถกระชับการติดต่อสื่อสารระหว่างมวลมนุษย์ในโลกได้ ผลักดันให้คนมีการแข่งขันและการร่วมมือมากขึ้น

เทคโนโลยีมีบทบาทเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการสอน มีจุดเน้น 2 ประการ คือ กระบวนการ Process หมายถึง การแสวงหาความรู้ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ หรือ วิธีระบบเพื่อใช้ในการดำเนินงาน ส่วนผลผลิต Product หมายถึง วัสดุอย่างมีระบบมาใช้ หรือเครื่องมือที่เป็นผลมาจากการนำกระบวนการการทำงานอย่างมีระบบมาใช้ เทคโนโลยีนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรได้แก่การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการวางแผนการจัดระบบหลักสูตร การออกแบบและการจัดลำดับขั้นตอนการเรียนการสอน การนำเทคโนโลยีที่ค้นพบใหม่มาประยุกต์ใช้และช่วยเสริมการจัด หลักสูตรเกี่ยวกับรูปแบบ โครงสร้าง วิธีการ วัสดุหลักสูตร นวัตกรรมหลักสูตร ระบบการเรียนการสอนและการประเมินผล

7. หลักสูตรเรียนรู้ตลอดชีวิต

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 1 ว่าด้วยระบบการศึกษา มาตรา 19 การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้จัดในมหาวิทยาลัย สถาบัน วิทยาลัย หรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่น ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายเกี่ยวกับสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถาบันการศึกษานั้นๆ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องและในร่างปริญญาโลกว่าด้วยการอุดมศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 วิสัยทัศน์และการปฏิบัติการกิจและหน้าที่อุดมศึกษา การให้การศึกษาฝึกอบรมและการทำวิจัยโดยเน้นการเรียนการสอนแบบเปิดกว้าง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต

2.3.1.3 การบริหารหลักสูตร

การบริหารวิชาการในสถาบันการศึกษาประกอบด้วยงานหลายอย่าง สิ่งสำคัญของงานวิชาการ คือ หลักสูตรเป็นตัวกำหนดกำกับงานของวิชาการ แม้ว่าหลักสูตรปัจจุบันจะใช้หลักสูตรระดับนานาชาติที่เป็นแบบเดียวกันก็ตาม แต่ความสามารถในการนำหลักสูตรไปใช้ในแต่ละสถาบันการศึกษาแตกต่างกันไป การจัดโปรแกรมการศึกษาของแต่ละสถาบันการศึกษาขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างของสถาบันการศึกษานั้น เช่น บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ แม้กระทั่งผู้เรียนก็มีส่วนที่จะทำให้การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษา ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย ผู้บริหารและบุคลากรในสถาบันการศึกษาเป็นผู้ใช้หลักสูตร ดังนั้นต้องรู้จักและเข้าใจการบริหารหลักสูตรให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ความรับผิดชอบของผู้บริหารมีตั้งแต่การสนับสนุนส่งเสริม และการกำกับดูแลในด้านหลักสูตร การสนับสนุนในด้านบุคลากร งบประมาณ อุปกรณ์ ส่วนในด้าน การดูแลก็คือ การมุ่งพัฒนาคุณภาพของงานเป็นสำคัญ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553: 42) ส่วนวิชัย วงษ์ใหญ่ (2543: 25) ได้กล่าวถึงการกำหนดหลักการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพได้แก่

- 1) เอกสารหลักสูตรมีความชัดเจน สมบูรณ์ ทันสมัย ชี้แนวทางในการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 2) ผู้สอนมีคุณภาพ คือ มีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีต่อหลักสูตร สามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนได้ตรงกับความสนใจ ความต้องการของผู้เรียน และบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรได้เป็นอย่างดี
- 3) ผู้เรียนมีความพร้อมเกี่ยวกับความรู้ทักษะพื้นฐานพร้อมที่จะเรียนหลักสูตรนี้ได้
- 4) มีบริการสนับสนุน มีทรัพยากรหลักสูตรที่ดีและเพียงพอที่เอื้อต่อการใช้หลักสูตร
- 5) มีคณะกรรมการการบริหารที่ดีและดำเนินการจัดระบบบริหารจัดการหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ
- 6) ระบบอาจารย์ที่ปรึกษามีประสิทธิภาพ พร้อมที่จะให้ข้อมูล และช่วยเหลือแนะนำเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอนกับผู้เรียน
- 7) มีบรรยากาศทางวิชาการที่เอื้ออำนวยต่อการแสวงหาความรู้ และมรรยาทางสังคมเพื่อเสริมสร้างทักษะทางวิชาการและทักษะทางสังคมของผู้เรียน
- 8) ระบบควบคุมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร การติดตามผลการใช้หลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3.1.4 การประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตร คือ การรวบรวมและศึกษาข้อมูล รวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อตรวจสอบหลักสูตร และตัดสินใจว่าหลักสูตรมีคุณค่าบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ (วิชัช วงษ์ใหญ่, 2543: 33)

การประเมินหลักสูตรจึงต้องมีการประเมินเป็นระยะๆ เพื่อที่จะลดปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นเมื่อใช้หลักสูตรจริง การประเมินหลักสูตรแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะแรก ได้แก่ การประเมินหลักสูตรก่อนการนำหลักสูตรไปใช้ ระยะที่ 2 คือ การประเมินหลักสูตรระหว่างดำเนินการใช้หลักสูตร และระยะที่ 3 คือการประเมินหลักสูตรภายหลังการใช้หลักสูตรครบกระบวนการ

- 1) การประเมินหลักสูตร เป็นการวัดระดับความสามารถของผู้เรียน โดยเปรียบเทียบกับจุดประสงค์การเรียนของหลักสูตร
- 2) การประเมินหลักสูตร เป็นการเปรียบเทียบความสามารถของผู้เรียนกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรที่กำหนดไว้

3) การประเมินหลักสูตรสารสนเทศที่ได้เป็นการอธิบายและช่วยให้การพิจารณาตัดสินหลักสูตรได้ชัดเจน

4) สารสนเทศการประเมินหลักสูตร เป็นการจำแนกขอบเขตการตัดสินใจ การเลือก การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตร

5) การประเมินหลักสูตรเป็นการใช้ศักยภาพของกระบวนการบริหารทางวิชาการของผู้บริหาร เกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้และการปรับปรุงหลักสูตร เพื่อเป้าหมายการจัดการศึกษาไปสู่ความมีประสิทธิภาพและคุณภาพ

การประเมินเป็นกระบวนการของการตัดสินใจ และตัดสินคุณค่าผลสัมฤทธิ์ของจุดมุ่งหมายทางการศึกษา (Taba, 1962: 312) ซึ่งสอดคล้องกับเชลเลอร์ อเล็กซานเดอร์ (Saylor, Alexander and Lewis, 1981: 317) ที่กล่าวว่า หน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่งของการประเมินหลักสูตร คือ การตัดสินคุณค่าของหลักสูตรเพื่อดูว่าหลักสูตรนั้นได้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ วิธีการเรียนการสอนที่เลือกใช้นั้นเป็นวิธีที่ดีที่สุด ที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายหรือไม่ นอกจากนี้การประเมินหลักสูตรยังรวมถึงการประเมินการบริหาร หลักสูตรและการบริหารวิชาการของสถาบันศึกษาด้วย ส่วนวิชัย วงษ์ใหญ่ (2537: 217) ได้กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรมีจุดประสงค์เพื่อพิจารณาทบทวนเกี่ยวกับคุณภาพของหลักสูตรโดยใช้ผลการวัดในแง่มุมต่างๆ ของสิ่งที่ประเมินนำมาพิจารณาร่วมกัน เช่น ตัวเอกสาร หลักสูตร วัสดุหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน ตัวผู้เรียน ความคิดเห็นของผู้ใช้หลักสูตรและความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องในชุมชนและสังคม เป็นต้น

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าการบริหารงานด้านวิชาการในเรื่องหลักสูตรถือว่าเป็นหลักสำคัญของสถาบัน เพราะหลักสูตรคือผลในการผลิตบัณฑิต ให้เป็นผู้รู้ ผู้รับความรู้ และองค์ความรู้ให้ครบวงจรที่สมบูรณ์ และเป็นหัวใจหลักของสถาบันการศึกษาในการที่จะพัฒนาด้านวิชาการ หลักสูตรเป็นประเด็นสำคัญในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อให้การพัฒนาการศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพโดยการกำหนดให้การอุดมศึกษาดำเนินการให้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งเป็นสถาบันวิจัยและแหล่งผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสู่มาตรฐานสากล สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

2.3.2 ด้านการเรียนการสอน

ปัจจุบันประเทศไทยได้ตราพระบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งมีผลต่อการเรียนการสอนอย่างมาก โดยได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการคือ “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและสติปัญญา ความรู้ คุณธรรม และ

วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ซึ่งนับเป็นการศึกษาพัฒนาคนในทุกด้าน ผู้รับการศึกษาจึงจะเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข นอกจากนี้ยังได้กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาไว้คือ “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มีกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตลอดจนจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจ”

เซเลอร์ และ อเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander, 1973: 98-102; อ้างถึงใน นาราวดี ศิริโรจน์, 2543: 32) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนการสอนไว้ว่า เป็นการค้นหา วิธีดำเนินการปฏิบัติว่าจะจัดประสบการณ์อย่างไรที่ทำให้เกิดผลตามที่ต้องการได้ ขั้นตอนที่สำคัญ ได้แก่ การคัดเลือกและจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียน อุปกรณ์อำนวยความสะดวก วิธีสอน และเทคนิคการสอน

กาญจนา คุณารักษ์ (2539: 113) ได้กล่าวว่า หลักสูตรและการเรียนการสอนมีความสำคัญซึ่งกันและกันมาก และทั้งหลักสูตรและการเรียนการสอนมีความสำคัญและจำเป็นต่อ โปรแกรมการศึกษา ซึ่งผู้บริหารศึกษามักพบกับความยุ่งยากในการแบ่งกลุ่มในการจัดการศึกษาเสมอ แม้ว่าสถาบันการศึกษาส่วนมากมักจะใช้วิธีการแบ่งตามระดับชั้นในการจัดการเรียนการสอนอย่างไร เพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง หรือบางแห่งอาจแบ่งเป็นแผนกและจัดห้องเรียนตามขนาดของตนเอง ซึ่งอาจเป็นวิธีใช้กันอย่างกว้างขวาง หรือใช้การสอนเป็นทีม ที่อาจแตกต่างกันไป

มาลินี จุฑะรพ (2539: 97) กล่าวว่า การเรียนการสอนมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ถ้าผู้เรียนมีคุณภาพตั้งใจเรียนดี และผู้สอนมีคุณภาพจะดำเนินการสอนได้ผลดีด้วย ผลที่ตามมา คือ ผู้เรียนได้รับการพัฒนาและได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้มีการศึกษาและการเรียนการสอนมีความสำคัญยิ่งต่อสัมฤทธิ์ผลของการศึกษา เพราะว่าหลักสูตรและการสอนเสมือนหัวใจของการศึกษาผู้เรียนและผู้สอนจะต้องยึดหลักสูตรเป็นหลักเสมอ หลักสูตรจึงถือว่าเป็นแกนกลาง และการสอนเป็นกระบวนการของการวิเคราะห์และย่อยสลายหลักสูตร แล้วส่งมอบให้แก่ผู้เรียน ดังนั้นการเรียนการสอนย่อยเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกัน

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2540: 71) ได้สรุปความหมาย กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การปฏิบัติต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และการเรียนรู้ของผู้เรียนบรรลุสู่จุดประสงค์การสอนที่กำหนดไว้ ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น เป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถาบันการศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนเป็นขั้นตอนการใช้หลักสูตรที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการ จัดตารางสอน การจัดแผนการสอน การจัดชั้นเรียน และการจัดครูเข้าสอน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553: 153-155) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการจัดตารางสอนไว้ดังนี้

1) สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการจัดตารางสอน

1.1) คำโครงสร้างของหลักสูตร การแบ่งหมวดวิชา วิชาบังคับ วิชาเลือก วิชาเลือกเสรี แต่ละวิชาต้องให้ห้องเรียนและอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องจักรในลักษณะใดบ้าง

1.2) จำนวนนักศึกษาที่จะลงทะเบียนในวิชาแต่ละวิชาและจัดเป็นกี่ห้องกี่กลุ่ม

1.3) ระยะเวลาหรือคาบชั่วโมงในการสอน แบ่งเป็นกี่คาบ คาบละกี่นาที ในหนึ่งวันและจัดได้กี่คาบ

1.4) จำนวนห้องเรียนและขนาดของห้องเรียน รวมทั้งลักษณะห้องเรียนที่ใช้

1.5) จำนวนครูอาจารย์ที่จะรับผิดชอบในแต่ละวิชา

1.6) วิทยากรพิเศษ และความสะดวกในการเชิญมาสอน

1.7) ภาระงานสอนของครูอาจารย์แต่ละคน

2) ประโยชน์จากการนำข้อมูลมาใช้ในการจัดตารางสอน

2.1) ครูอาจารย์สามารถสอนวิชาที่ตนเองถนัด โดยการถามความคิดเห็น ความสมัครใจและความต้องการที่จะสอนของครูอาจารย์

2.2) ภาระของงานสอนของครูอาจารย์ไม่เหลื่อมล้ำกัน หากครูอาจารย์มีหน้าที่ในด้านอื่นก็จะได้มอบหมายงานสอนให้ลดลง

2.3) นักศึกษาได้เลือกวิชาที่ตนเองถนัดและเหมาะสม

2.4) วิทยากรพิเศษได้มาสอนตามเวลาที่ต้องการ

2.5) สื่อการสอนสามารถนำมาใช้ได้เหมาะสมและทั่วถึง

2.6) ห้องเรียนได้รับการหมุนเวียนในการใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3) หลักในการจัดตารางสอน

3.1) จัดให้ครบตามโครงสร้างของหลักสูตร

3.2) มีการพิจารณาการจัดตารางสอนตามธรรมชาติของแต่ละวิชา

3.3) จัดให้มีเวลาที่นักศึกษาสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

3.4) จัดวิชาที่เป็นทฤษฎีและมีการคำนวณไว้ในภาคเช้ามากกว่าภาคบ่าย

3.5) ควรพิจารณาถึงครูอาจารย์ เช่น ความสะดวกที่จะสอน การมีเวลาว่างตรงกัน เพื่อการประชุมหาหรือในภาควิชาหรือแผนกวิชา

4) ความสัมพันธ์ระหว่างตารางสอนกับการบริหารงาน

- 4.1) การบริหารงานด้านครูอาจารย์ การจัดตารางสอน มีความสัมพันธ์กับภาระงานของครูอาจารย์
- 4.2) การจัดการเรียนสถานที่เรียน ตารางสอนมีส่วนในการกำหนดห้องเรียนลักษณะต่างๆ ในอาคารเพื่อใช้ในการเรียนการสอน
- 4.3) การจัดอุปกรณ์ เครื่องมือ และสื่อการสอน ตารางสอนจะเป็นตัวกำหนดว่า ใครจะเป็นผู้ใช้ ใช้เมื่อใด และใช้อย่างใด
- 4.4) การจัดอำนวยความสะดวกให้นักศึกษาและครูอาจารย์ ตารางสอนจะกำหนดเวลาพักในแต่ละคาบชั่วโมง
- 4.5) ผู้บริหาร สามารถจะนำตารางสอนมาเป็นตัวกำหนดแผนการปฏิบัติงาน

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนต้องเกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรไปใช้ การบรรจุอาจารย์ผู้สอนให้สอดคล้องกับรายวิชา การจัดห้องเรียน เวลา คาบ หรือควรจัดให้อยู่ในภาคการศึกษาใด ให้เหมาะสมกับรายวิชานั้นๆ และหลักสูตรต้องพร้อมเสมอในการที่จะปรับปรุงพัฒนา เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของสถาบันการศึกษาในท้องถิ่นนั้นๆ

2.3.2.1 ความสำคัญของการสอนในระดับอุดมศึกษา

ซึ่งโดยความหมายของมหาวิทยาลัย รวมถึงสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ นั้นมีจุดมุ่งหมายเด่นๆ อยู่สามประการ (ไพฑูริย์ สีนลรัตน์, 2555: 2-4)

1. การสร้างความรู้ จุดมุ่งหมายนี้ถือได้ว่าเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการอุดมศึกษา เพราะการศึกษาในระดับนี้เป็นการศึกษาสำหรับคนที่กำลังจะเป็นผู้ใหญ่หรือเป็นผู้ใหญ่แล้ว ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีความรู้เป็นพื้นฐานที่สำคัญเพราะผู้ที่จบการศึกษาแล้วออกไปเป็นผู้ใหญ่นั้นจะต้องมีความรู้ที่ลึกซึ้ง เข้มข้น และจริงจังกพอ เพื่อจะได้นำไปใช้ประกอบอาชีพในชีวิตประจำวัน หากสถาบันอุดมศึกษาไม่พัฒนาความรู้ขึ้นมาแล้วผู้เรียนก็จะไม่มีสาระพอนที่จะนำไปใช้ในอาชีพได้

2. การสร้างคน ในฐานะที่เป็นสถาบันการศึกษา สถาบันอุดมศึกษาจึงมีหน้าที่ในการให้การศึกษาแก่ประชาชนของคนในสังคมนั้นๆ เช่นเดียวกับการศึกษาในระดับอื่นๆ

การศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้นเป็นการศึกษาสำหรับคนที่จะเป็นผู้ใหญ่หรือเป็นผู้ใหญ่ที่สามารถสร้างคนในสังคม ซึ่งจะต้องมีลักษณะพิเศษเฉพาะคือ เป็นการสร้างคนที่จบแล้วจะต้องสามารถไปทำงานได้ทันทีหรือไม่เช่นนั้นก็ไปรับการฝึกอบรมอีกเล็กน้อยก็สามารถจะ

ปฏิบัติงานได้ทันที ไม่ใช่เพียงให้ความรู้พื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อหรือไปฝึกงานต่อ โดยเหตุนี้ การออกแบบ หรือจัดระบบการศึกษาในระดับอุดมศึกษาจึงต้องมีลักษณะเฉพาะของตนเอง

3. การสร้างสังคม เมื่อสถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันที่มีทั้งความรู้ มีทั้งบุคลากรที่มีความรู้จึงเป็นภาระความรับผิดชอบของสถาบันที่จะต้องมีบทบาทในการพัฒนา สังคมควบคู่ไปกับการพัฒนาความรู้และการสร้างคนให้กับสังคม โดยการประยุกต์ใช้ความรู้ที่มีอยู่ ให้เป็นประโยชน์กับสังคม ทั้งโดยตรงและโดยอ้อมต่อไป

ในการสร้างสังคมนั้นจำเป็นจะต้องประยุกต์ใช้ความรู้ในรูปแบบต่างๆ กัน จึงต้องมีกระบวนการที่หลากหลายทั้งการฝึกอบรม ประชุม สัมมนาและการชี้นำสังคม

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2544: 4-5) การสอนระดับอุดมศึกษา มีหลายวิธี ไม่มีวิธีไหนที่ดีที่สุด วิธีการสอนที่ดีนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับสถานการณ์ สาระการสอน สภาพนิสิตนักศึกษา ดังนั้น การเลือกวิธีการสอนจึงขึ้นอยู่กับการวางแผนการสอนของผู้สอนว่ามีวัตถุประสงค์อย่างไร วิธีการสอนนั้นในบทเรียนหนึ่งหรือชั่วโมงสอน ชั่วโมงหนึ่งอาจใช้วิธีการสอนหลายๆ แบบก็ได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับเนื้อหาสาระที่จะสอน ผู้สอนควรตั้งคำถามถามตนเอง ดังนี้

1) สอนทำไม คือ ผู้สอนจะต้องทราบวัตถุประสงค์ของการสอนว่าจะสอนไปทำไมให้นิสิตนักศึกษาได้อะไรบ้าง เช่น ต้องการให้มีทักษะในการขายของในห้างสรรพสินค้าได้ เมื่อทราบวัตถุประสงค์ ผู้สอนก็จำเป็นจะต้องจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

2) สอนใคร คือ ผู้สอนควรรู้จักผู้เรียนว่ามีพื้นฐานอย่างไร อุปนิสัยใจคอ ธรรมชาติ เพื่อพยายามจัดการเรียนการสอนให้เข้ากับสภาพผู้เรียน เช่นผู้เรียนเป็นวัยรุ่นนั่งอยู่เฉยๆ ไม่ได้ ก็จะต้องจัดบรรยากาศให้มีการเคลื่อนไหวกันได้บ้าง เช่น อภิปรายกลุ่ม หรือแข่งขันตอบปัญหาหรือเล่นเกม

3) สอนอะไร คือ ผู้สอนจะต้องทราบว่าเนื้อหาสาระที่จะต้องสอนนั้น ครอบคลุมหัวข้อใดบ้างตรงกับหลักสูตรที่วางไว้หรือไม่และนิสิตนักศึกษาควรได้ความรู้ ความคิด หรือทักษะใดจากบทเรียนนั้นๆ

4) สอนอย่างไร คือ การเตรียมวิธีการสอน โดยคำนึงถึงผู้รับเป็นหลัก เนื้อหาสาระบางอย่างจำเป็นจะต้องสอนแบบบรรยาย เช่น การให้ความรู้หลัก หรือทฤษฎีสำคัญๆ แต่เนื้อหาสาระบางอย่างจำเป็นต้องฝึกความคิดและการตัดสินใจ ซึ่งน่าจะได้ใช้การอภิปรายหรือการเรียนกลุ่มย่อย การเลือกวิธีการสอนนั้นหมายรวมไปถึงการกะเวลาให้สอดคล้องกับบทเรียนและการเลือกใช้วัสดุทัศนูปกรณ์ประกอบการเรียนอีกด้วย

5) สอนแล้วได้อะไร การเตรียมแผนที่จะประเมินว่าสอนไปแล้ว นิสิต นักศึกษาได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือพัฒนาความรู้ ความคิด ทักษะคติ หรือทักษะตามที่อาจารย์ สอนหรือไม่

วิธีการวัดผลอาจมีหลายวิธีผู้สอนจึงควรเตรียมแผนที่จะคิดการสอนอุดมศึกษาควรร ยึดหลักการดังนี้

- 1) รู้จักวางแผนการสอน คือทำประมวลรายวิชา ทำแผนการสอนรายวัน เพื่อได้เตรียมการสอน วิธีการ และสาระอย่างถูกต้องบริบูรณ์
- 2) รู้วิธีการสอนหลายแบบ และรู้จักเลือกวิธีการสอนให้สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ และสาระของเนื้อหาวิชาที่จะสอน
- 3) รู้จักผู้เรียน ผู้สอนควรรู้จักผู้เรียนเพื่อทราบภูมิหลังพื้นฐาน ความสนใจ และเพื่อสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรต่อกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน
- 4) รู้จักใช้อุปกรณ์ ผู้สอนควรรู้จักอุปกรณ์ที่จะใช้เป็นเครื่องช่วยทำใ้ บทเรียนน่าสนใจยิ่งขึ้น
- 5) รู้จักทรัพยากรมนุษย์ รู้จักแหล่งที่จะเชิญผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่มีความรู้มา เป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ศิษย์ของตน
- 6) รู้จักแหล่งค้นคว้า รู้จักแหล่งที่จะให้ข้อมูล สำหรับนิสิตนักศึกษาค้นคว้า หรือแหล่งที่นิสิตนักศึกษาจะฝึกฝนอาชีพได้
- 7) รู้จักวิธีประเมินผล การสอนที่ดีควรมีการประเมินผลที่ตรงกับ วัตถุประสงค์ที่สอน เพื่อให้ผู้สอนเข้าใจการสอนของตนเองดีขึ้น ผู้ที่สอนแล้วทำให้นิสิต นักศึกษาสอบตกมาก ควรพิจารณาตนเองว่าอาจจะเป็นผู้สอนที่ใช้ไม่ได้ มากกว่าเป็นความคิดของ ผู้เรียน

หลักจรรยาบรรณเกี่ยวกับการสอนในระดับอุดมศึกษา (อภิภา ปรัชญพุทฺธ, 2555: 557; อ้างจาก Murray et al.,: 1996) ที่ระบุว่าผู้สอนควรมีความสามารถและจรรยาบรรณดังนี้

- 1) ความสามารถด้านเนื้อหา Content Competence ผู้สอนควรรับผิดชอบ ในการศึกษาค้นคว้าเนื้อหาสาระของวิชาที่สอนและดูแลปรับปรุงเนื้อหาของวิชาให้มีความถูกต้อง ทันสมัยและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้
- 2) ความสามารถวิธีการจัดการเรียนการสอน Pedagogical Competence ผู้สอนมีความรู้และทักษะเกี่ยวกับศาสตร์การเรียนการสอนอย่างเพียงพอ

3) การจัดการการเรียนการสอนเกี่ยวกับประเด็นหัวข้อที่มีความละเอียดอ่อน Dealing with Sensitive Topics ผู้สอนควรบอกให้ผู้เรียนตระหนักถึงความละเอียดอ่อนของเรื่องที่จะสอนพร้อมอธิบายเหตุผลที่จำเป็นต้องมีการเรียนการสอนหัวข้อนี้

4) การพัฒนานิสิตนักศึกษา Student Development ผู้สอนมีความรับผิดชอบที่จะต้องเสริมสร้างให้นิสิตนักศึกษามีพัฒนาการทางปัญญา เฉพาะอย่างยิ่งในด้านที่มีความเชี่ยวชาญ โดยการออกแบบการเรียนการสอน

5) การมีความสัมพันธ์ในสองสถานะกับผู้เรียน Dual Relationships with students) ผู้สอนควรระมัดระวังเรื่องการมีความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้เรียนที่จะก่อให้เกิดการขัดแย้งด้านผลประโยชน์

6) การรักษาความลับ ผู้สอนไม่ต้องเปิดเผยข้อมูลที่เป็นความลับของนิสิตนักศึกษา เช่น คะแนนของนิสิตนักศึกษา ความลับจากการให้ปรึกษาส่วนตัวกับผู้เรียน

7) การเคารพและให้เกียรติเพื่อนร่วมงาน Respect for Colleagues หลักการข้อนี้เกี่ยวข้องกับการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานเกี่ยวกับการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน

8) การประเมินผู้เรียนอย่างเที่ยงตรง ผู้สอนมีความรับผิดชอบที่จะต้องประเมินผู้เรียนอย่างเที่ยงตรง เป็นธรรมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยผู้สอนจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับวิธีการประเมินผลต่างๆ รวมถึงข้อดีและข้อจำกัดของวิธีการประเมินเหล่านี้

9) ให้ความเคารพกับสถาบัน Respect for Institution ผู้สอนมีความรับผิดชอบร่วมกันที่จะปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ของมหาวิทยาลัย

2.3.2.2 รูปแบบการเรียนการสอนในอุดมศึกษา

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในระดับการอุดมศึกษาตามแนวทางเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งมุ่งพัฒนาความรู้และทักษะทางวิชาชีพ ทักษะชีวิตและทักษะสังคม มีปรากฏในวงการศึกษาไทยหลายรูปแบบตัวอย่างเช่น (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, มปป.)

1) การเรียนรู้จากกรณีปัญหา (Problem-based Learning: PBL)

เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนคิดและดำเนินการเรียนรู้ กำหนดวัตถุประสงค์ และเลือกแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำ เป็นการส่งเสริมให้เกิดการแก้ปัญหามากกว่าการจำเนื้อหาข้อเท็จจริง เป็นการส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่มและพัฒนาทักษะทางสังคม ซึ่งวิธีการนี้จะทำได้ดีในการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา เพราะผู้เรียนมีระดับความสามารถทางการคิดและการดำเนินการด้วยตนเองได้ดี

เงื่อนไขที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ ประกอบด้วย ความรู้เดิมของผู้เรียน ทำให้เกิดความเข้าใจข้อมูลใหม่ได้ การจัดสถานการณ์ที่เหมือนจริง ส่งเสริมการแสดงออกและการ

นำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ การให้โอกาสผู้เรียนได้ไตร่ตรองข้อมูลอย่างลึกซึ้ง ทำให้ผู้เรียนตอบคำถาม จดบันทึก สอนเพื่อน สรุป วิพากษ์วิจารณ์สมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ได้ดี

2) การเรียนรู้เป็นรายบุคคล (Individual study)

เนื่องจากผู้เรียนแต่ละบุคคลมีความสามารถในการเรียนรู้ และความสนใจในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องมิตะคนหลายวิธี เพื่อช่วยให้การจัดการเรียนในกลุ่มใหญ่สามารถตอบสนองผู้เรียนแต่ละคนที่แตกต่างกันได้ด้วย อาทิ

2.1 เทคนิคการใช้ Concept Mapping ที่มีหลักการใช้ตรวจสอบความคิดของผู้เรียนว่าคิดอะไร เข้าใจถึงที่เรียนอย่างไรแล้วแสดงออกมาเป็นกราฟฟิก

2.2 เทคนิค Learning Contracts คือ สัญญาที่ผู้เรียนกับผู้สอนร่วมกันกำหนด เพื่อใช้เป็นหลักยึดในการเรียนว่าจะเรียนอะไร อย่างไร เวลาใด ใช้เกณฑ์อะไร ประเมิน

2.3 เทคนิค Know-want-learned ใช้เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ ผสมผสานกับการใช้ Mapping ความรู้เดิม เทคนิคการรายงานหน้าชั้นที่ให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมานำเสนอหน้าชั้นซึ่งอาจมีกิจกรรมทดสอบผู้ฟังด้วย

2.4 เทคนิคกระบวนการกลุ่ม Group Process เป็นการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนได้ร่วมมือกัน แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดซึ่งกันและกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน เพื่อแก้ปัญหาให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์

3) การเรียนรู้แบบสรคณนิยม (Constructivism)

การเรียนรู้แบบนี้มีพื้นฐานเชื่อว่า “ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้โดยการอาศัยประสบการณ์แห่งชีวิตที่ได้รับเพื่อค้นหาความจริง โดยมีรากฐานจากทฤษฎีจิตวิทยาและปรัชญาการศึกษาที่หลากหลาย ซึ่งนักทฤษฎีสรรคณนิยมได้ประยุกต์ทฤษฎีจิตวิทยาและปรัชญาการศึกษาดังกล่าวในรูปแบบและมุมมองใหม่ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ

3.1 กลุ่มที่เน้นกระบวนการรู้คิดในตัวบุคคล Radical Constructivism or Personal Constructivism or Cognitive Oriented Constructivist Theories เป็นกลุ่มที่เน้นการเรียนรู้ของมนุษย์เป็นรายบุคคล โดยมีความเชื่อว่ามนุษย์แต่ละคนรู้วิธีเรียนและรู้วิธีคิด เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

3.2 กลุ่มที่เน้นการสร้างความรู้โดยอาศัยปฏิสัมพันธ์ทางสังคม Social Constructivism or Socially Oriented Constructivist Theories เป็นกลุ่มที่เน้นว่า ความรู้ คือ ผลผลิตทางสังคม โดยมีข้อตกลงเบื้องต้นสองประการ คือ 1) ความรู้ต้องสัมพันธ์กับชุมชน 2) ปัจจัย

ทางวัฒนธรรมสังคมและประวัติศาสตร์มีผลต่อการเรียนรู้ ดังนั้น ครูจึงมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

4) การเรียนรู้จากการสอนแบบเอส ไอ พี

การสอนแบบเอส ไอ พี เป็นรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นเพื่อฝึกทักษะทางการสอนให้กับผู้เรียนระดับอุดมศึกษา สาขาวิชาการศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจ และความสามารถเกี่ยวกับทักษะการสอน โดยผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนมีผลทางตรง คือ การมีทักษะการสอน การมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะทางการสอนและผลทางอ้อม คือ การสร้างความรู้ด้วยตนเอง ความร่วมมือในการเรียนรู้ และความพึงพอใจในการเรียนรู้

วิธีการที่ใช้ในการสอน คือ การทดลองฝึกปฏิบัติจริงอย่างเข้มข้น ต่อเนื่อง และเป็นระบบ โดยการสอนแบบจุลภาค มีที่ให้ผู้เรียนทุกคนมีบทบาทในการฝึกทดลองตั้งแต่วิธีเริ่มต้น จนถึงที่สุดการฝึก ขั้นตอนการสอน คือ ขั้นความรู้ความเข้าใจ ขั้นสำรวจ วิเคราะห์และออกแบบการฝึกทักษะ

ขั้นฝึกทักษะ ขั้นประเมินผล โครงสร้างทางสังคมของรูปแบบการสอนอยู่ในระดับปานกลางถึงต่ำ ในขณะที่ผู้เรียนฝึกทดลองทักษะการสอนนั้น ผู้สอนต้องให้การช่วยเหลือสนับสนุนอย่างใกล้ชิดสิ่งที่จะทำให้การฝึกเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล คือ ความพร้อมของระบบสนับสนุน ได้แก่ ห้องปฏิบัติการสอน ห้องสื่อเอกสารหลักสูตรและการสอน และเครื่องมือโสตทัศนูปกรณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

5) การเรียนรู้แบบแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง (Self-Study)

การเรียนรู้แบบนี้เป็นการให้ผู้เรียนศึกษาและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เช่น การจัดการเรียนการสอนแบบสืบค้น Inquiry Instruction การเรียนแบบค้นพบ Discovery Learning การเรียนแบบแก้ปัญหา Problem Solving การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ Experiential Learning ซึ่งการเรียนการสอนแบบแสวงหาความรู้ด้วยตนเองนี้ใช้ในการเรียนรู้ทั้งที่เป็นรายบุคคล และกระบวนการกลุ่ม

6) การเรียนรู้จากการทำงาน (Work-based Learning)

การเรียนรู้แบบนี้เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดพัฒนาการทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้เนื้อหาสาระ การฝึกปฏิบัติจริง ฝึกฝนทักษะทางสังคม ทักษะชีวิต ทักษะวิชาชีพ การพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง โดยสถาบันการศึกษามักร่วมมือกับแหล่งงานในชุมชน รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน ตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดเนื้อหากิจกรรม และวิธีการประเมิน

7) การเรียนรู้ที่เน้นการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ (Research-based Learning)

การเรียนรู้ที่เน้นการวิจัยถือได้ว่าเป็นหัวใจของบัณฑิตศึกษา เพราะเป็นการเรียนที่เน้นการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน โดยตรง เป็นการพัฒนากระบวนการแสวงหาความรู้ และการทดสอบความสามารถทางการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน โดยรูปแบบการเรียนการสอนอาจแบ่งได้เป็น 4 ลักษณะใหญ่ ๆ ได้แก่ การสอนโดยใช้วิธีวิจัยเป็นวิธีสอน การสอนโดยผู้เรียนร่วมทำโครงการวิจัยกับอาจารย์หรือเป็นผู้ช่วยโครงการวิจัยของอาจารย์ การสอนโดยผู้เรียนศึกษางานวิจัยของอาจารย์และของนักวิจัยชั้นนำในศาสตร์ที่ศึกษา และการสอนโดยใช้ผลการวิจัยประกอบการสอน

8) การเรียนรู้ที่ใช้วิธีสร้างผลงานจากการตกผลึกทางปัญญา (Crystal-based Approach)

การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบนี้ เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์ความรู้ความคิดด้วยตนเองด้วยการรวบรวม ทำความเข้าใจ สรุป วิเคราะห์ และสังเคราะห์จาก การศึกษาด้วยตนเอง เหมาะสำหรับบัณฑิตศึกษา เพราะผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ มีประสบการณ์เกี่ยวกับศาสตร์ที่ศึกษามาในระดับหนึ่งแล้ว

ผู้วิจัยเห็นว่าด้านการเรียนการสอน เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์ และจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ในการเรียนการสอน การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม หรือเป็นผู้ดำเนินการให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตัวผู้เรียนเอง หรือใช้ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดของการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญต่อการพัฒนาด้านทักษะของตนเอง การเสริมสร้างสังคม และสร้างเสริมวัฒนธรรม

2.3.3 ด้านบริการวิชาการ

การบริการด้านงานวิชาการหรือการได้รับการบริการจากงานทางด้านวิชาการถือว่าเป็นปัจจัยหนึ่งในการที่สร้าง พัฒนา ปรับปรุง วิทยฐานะของบุคลากรในสถาบันการศึกษา เพิ่มพูนองค์ความรู้ต่างๆ ด้วยวิชาการ อย่างเช่น การอบรม สัมมนา ประชุมทางวิชาการ ศึกษาดูงาน ไม่ว่าจะ เป็นระดับชาติ หรือระดับนานาชาติ ดังกล่าวนี้นี้เป็นการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตด้านการทำงานของบุคลากรที่ได้รับประสบการณ์จากการศึกษา แล้วนำมาถ่ายทอดให้กับหน่วยงานหรือองค์กรต่อไป

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2533: 113) ได้กล่าวว่า ในการบริการทางวิชาการมีหลายวิธี เช่น ส่งไปฝึกอบรม ส่งไปศึกษาอบรมหรือดูงาน ซึ่งงานด้านนี้อาจจะเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าการพัฒนาบุคคลก็ได้ ซึ่งในทุกหน่วยงานกำลังเป็นที่นิยม

ทบวงมหาวิทยาลัย (2530: 39) ได้กล่าวถึงบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาที่มีต่อสังคมดังนี้

1) สถาบันอุดมศึกษาไม่ควรจะมุ่งปฏิบัติภารกิจในด้านการเรียนการสอน แต่ฝ่ายเดียวแต่ควรจะหาทางส่งเสริมภารกิจด้านอื่นๆ โดยเฉพาะภารกิจในการให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน

2) สถาบันอุดมศึกษาควรนำผลการวิจัยในสาขาการต่างๆ มาประยุกต์ให้เป็นประโยชน์ในการให้บริการต่อสังคมหรือชุมชน

3) ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรและการสอนในสถาบันอุดมศึกษาให้คณาจารย์ และผู้เรียน ได้มีโอกาสสัมผัสข้อเท็จจริงพบเห็นปัญหาสังคมด้วยตนเอง

4) สถาบันอุดมศึกษาควรสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก ทั้งที่เป็นภาครัฐบาล ภาคเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับหน่วยงานที่เป็นหน่วยปฏิบัติงาน

กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 40) ได้เสนอแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งเสริมความรู้ด้านการบริการวิชาการ ได้แก่

1) การศึกษา สำรวจความต้องการ สนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน

2) จัดให้ความรู้เสริมสร้างความคิด และเทคนิค ทักษะ ทางวิชาการเพื่อการพัฒนาทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น

3) การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถาบันการศึกษา และที่จัดโดยบุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

4) ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัวยุติธรรม ชุมชนท้องถิ่น

2.3.3.1 การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น

การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่ ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของสถาบันการศึกษาที่จะให้การสนับสนุนเป็นอย่างยิ่ง สถาบันการศึกษาที่สมบูรณ์แบบนั้นต้องเป็นสถาบันการศึกษาที่สามารถเป็นแบบอย่างในการให้ความช่วยเหลือชุมชน และสถาบันการศึกษาอื่น และปัจจัยหลักแห่งการช่วยเหลือ คือเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ชุมชน และสถาบันอื่นในการพัฒนาครูและบุคลากรร่วมและสนับสนุน ส่งเสริมกิจกรรมชุมชน ส่งเสริมสถาบันการศึกษาอื่นพัฒนาการจัดการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 38) ได้ให้แนวทางในการ

ปฏิบัติในการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่ ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ดังนี้

1) ดำรงและศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษา รวมทั้งความต้องการในการได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการของบุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่น ที่จัดการศึกษา

2) ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาวิชาการและการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

3) จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

2.3.3.2 บทบาทงานบริการทางวิชาการในมหาวิทยาลัย

สถาบันการศึกษาจะต้องมีบทบาทในการบริหารงานวิชาการ อย่างเช่นการบริหารการเรียนการสอน การบริการนักศึกษาและกิจการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกันักศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2539: 254)

1. งานบริการทางวิชาการเป็นงานบริการนักศึกษาประเภทหนึ่ง

2. งานบริการนักศึกษามีหลายประเภทที่นิยมแบ่งกันมาก คือ

1) บริการทะเบียนประวัติ / รับสมัคร / ปฐมนิเทศ

2) บริการตารางสอน / ตารางสอบ

3) บริการแนะแนว / ซ่อมเสริม

4) บริการสภาพแวดล้อม / อาคาร

5) บริการอาหาร / ที่พักอาศัย

6) บริการสุขภาพอนามัย

7) บริการด้านไปรษณีย์ / โทรเลข / ร้าน / รถ

8) บริการทางด้านทุน / จัดหางาน

9) บริการกิจกรรมการศึกษา

10) บริการด้านวินัย

3. หลักของการจัดบริการนักศึกษา

1) เน้นให้นักศึกษาได้พัฒนาทุกด้าน

2) เน้นให้นักศึกษาได้พัฒนาอย่างเต็มที่ถึงขีดสุด

3) เน้นให้บริการที่ต่อเนื่องสัมพันธ์กันในทุกเรื่อง

4) เน้นให้นักศึกษาได้พัฒนาตัวเองโดยพึ่งคนอื่นแต่น้อย

5) เน้นให้นักศึกษาได้พัฒนาตัวเองต่อไปแม้จบการศึกษาแล้ว

4. ลักษณะพิเศษของการบริการวิชาการ

- 1) เป็นบริการที่สัมพันธ์กับปรัชญาและเป้าหมายของมหาวิทยาลัย
- 2) เป็นบริการที่สัมพันธ์กับนิสิตทุกคน
- 3) เป็นบริการที่สัมพันธ์กับการเรียนการสอนการสอบ
- 4) เป็นบริการที่เกี่ยวกับทัศนคติ / หน้าที่ของมหาวิทยาลัย
- 5) เป็นบริการที่มีความแตกต่างเฉพาะตัวไม่เหมือนกัน
- 6) เป็นบริการที่ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจไหวพริบ ปฏิภาณ
- 7) เป็นบริการที่เกี่ยวกับผลประโยชน์โดยตรงของนักศึกษา
- 8) เป็นบริการที่เกี่ยวข้องกับอนาคต
- 9) เป็นบริการเชิงประเมิน / วิเคราะห์ / ทำทาย

2.3.3.3 ความเป็นเลิศในการให้บริการวิชาการ

สถาบันอุดมศึกษานอกจากต้องมีการสร้างความเป็นเลิศทางด้านวิชาการแล้ว ยังต้องเป็นศูนย์รวมด้านวิชาการที่ทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้ทางวิชาการสู่ประชาชนภายนอกด้วย โดยสถาบันอุดมศึกษาควรมีแนวทางการให้บริการวิชาการที่เผยแพร่สู่ภายนอกในเรื่องราวต่างๆ ดังต่อไปนี้ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2541: 93-100)

1. การนำเสนอผลงานทางวิชาการสู่สังคม

สถาบันอุดมศึกษาควรจัดให้มีการนำเสนอผลงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง เพื่อเผยแพร่ต่อมวลชน โดยผลงานที่นำมาเผยแพร่นั้นต้องมีความลึกซึ้งทางวิชาการขณะเดียวกันก็ต้องแทรกสาระบันเทิงเพื่อดึงดูดความสนใจคนในสังคมได้ อาจจะจัดในรูปแบบต่างๆ อาทิ

1) งานแสดงผลงานวิชาการ โดยทุกสถาบันระดับอุดมศึกษาควรมีการจัดแสดงผลงานวิชาการอย่างสม่ำเสมอ อาจจะเป็นไตรมาสละหนึ่งครั้ง ที่สาธารณชนสามารถคาดหวังจะเข้าร่วมรับทราบความคืบหน้าของงานวิชาการของสถาบันที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ประโยชน์กับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัยได้

2) การเผยแพร่งานวิจัยทางโทรทัศน์และสื่ออื่นๆ เช่น การจัดให้มีการให้คำปรึกษา และการเผยแพร่ความรู้ในสาขาวิชาต่างๆ ตลอดจนวิชาการที่มีประโยชน์ต่อสังคม

2. การบริการข้อมูลข่าวสารสู่สังคม

1) บริการข้อมูลข่าวสารแก่ธุรกิจเอกชนหรือรัฐบาล สถาบันการศึกษาควรทำหน้าที่ในการให้บริการด้านข้อมูลทางวิชาการแก่บุคคลภายนอกที่มีความ

ตั้งใจจะนำวิชาความรู้ทางวิชาการไปประยุกต์ใช้เพื่อการประกอบอาชีพ เช่น ผู้ประกอบธุรกิจขนาดเล็กในท้องถิ่นต้องการข้อมูลวิชาการด้านการตลาดและการบริหาร

2) บริการข้อมูลข่าวสารสู่ประชาชน เช่น การจัดทำวารสาร สถาบันแจกจ่ายแก่ชุมชน หรือวางตามห้องสมุดประชาชนหรือตามสถาบันการศึกษาต่างๆ รวมถึงการเผยแพร่ผลวิจัยที่มีคุณภาพสู่ชุมชน และสังคมเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน

3. การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น

สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาควรทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในสาขาวิชาการต่างๆ ระหว่างคนกลุ่มต่างๆ ในชุมชนโดยเปิดโอกาสให้มี

1) การจัดสัมมนา สถาบันอุดมศึกษาควรร่วมมือกันกับหน่วยงานธุรกิจเอกชน สถานประกอบการ หน่วยงานของรัฐ ตลอดจนองค์กรพัฒนาเอกชนในการจัดการสัมมนาทางวิชาการขึ้นเพื่อเป็นการนำความรู้ไปสู่สังคม

2) การจัดทำโพลสำรวจประชามติให้เชื่อมโยงกับผลงานทางวิชาการ สถาบันอุดมศึกษาควรทำหน้าที่เป็นเสมือนกระบอกเสียงให้กับประชาชน ในการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อเหตุการณ์สำคัญระดับประเทศที่ต้องมีการตัดสินใจ เช่นเดียวกับการจัดทำโพลในเรื่องต่างๆ

4. การจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคม

สถาบันการศึกษาคควรที่จะต้องเป็นแกนหลักในการสร้างสรรค์และพัฒนาท้องถิ่นของตนให้เจริญก้าวหน้า จึงต้องทำหน้าที่ในการสำรวจวิจัยและวิเคราะห์ปัญหาของท้องถิ่นหรือสังคม และเมื่อได้บทสรุปจากผลการวิจัยแล้วจึงนำมาร่างเป็นแผนเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยทางสถาบันอุดมศึกษาจะต้องตั้งคณะกรรมการเพื่อพัฒนาชุมชนขึ้นมาจากคณาจารย์ นักศึกษา เจ้าหน้าที่ขององค์กรจากรัฐเอกชน ตัวแทนประชาชนเพื่อระดมความคิดเห็นในการพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้น

ด้านการบริการวิชาการ ผู้วิจัยเห็นว่า การบริการวิชาการเป็นการประชาสัมพันธ์ด้านความก้าวหน้าของสถาบันการศึกษาให้กับสังคมเป็นภารกิจหลักอย่างหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษา ดังนั้นคณะ สาขาวิชา หรือภาควิชาต่างๆ พึงมีระบบและกลไกในการบริการทางวิชาการแก่สังคมที่เป็นรูปธรรม กำหนดเป้าหมายในการให้บริการวิชาการให้ชัดเจนเพื่อเป็นกรอบในการจัดทำแผนดำเนินงานในการให้บริการวิชาการแก่สังคมของคณะ สาขาวิชา หรือภาควิชา มีการติดตาม กำกับ สนับสนุนการปฏิบัติงานตามภารกิจด้านบริการทางวิชาการแก่สังคมของบุคลากรของคณะฯ ให้สอดคล้องกับเป้าหมายของคณะฯและสถาบัน

2.3.4 ด้านการพัฒนาอาจารย์

ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ (2524: 281-283) การพัฒนาอาจารย์เป็นแนวทางการพัฒนาการสอนระหว่างปฏิบัติการ (In-service Training) มีจุดมุ่งหมายที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่แล้วได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และการดำเนินงานด้านต่างๆ ให้ดีและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ในการพัฒนาอาจารย์ด้านการเรียนการสอนนั้นอาจแยกพิจารณาได้เป็น 3 ประเด็นหลักคือ

1) การสำรวจความต้องการ

การพัฒนาอาจารย์ที่เหมาะสมและมีคุณค่า นั้น จะต้องตรงกับความต้องการอาจารย์และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของสถาบันการศึกษา และสนองความจำเป็นพร้อมกันไป วิธีการที่ใช้ในการสำรวจความต้องการคือ

1.1) จัดทำแบบสอบถามเพื่อถามปัญหาในการเรียนการสอนและความต้องการด้านการเรียนการสอนและด้านอื่นๆ

1.2) การจัดประชุมสัมมนาให้อาจารย์ได้แสดงความคิดเห็น แล้วรวบรวมความคิดเห็น รวมทั้งปัญหาไว้ด้วยกัน

1.3) พิจารณาจากการแสดงออกของอาจารย์ ในการเขียน การพูด หรือในวงสนทนาว่ามีแนวโน้มประการใด

1.4) ตั้งคณะกรรมการซึ่งเป็นตัวแทนของอาจารย์ เพื่อพิจารณาความต้องการของอาจารย์โดยส่วนรวม

เมื่อได้ข้อมูลจากการสำรวจความต้องการของอาจารย์แล้วจึงนำข้อมูลเหล่านั้นมาพิจารณาเพื่อดำเนินการด้านการพัฒนาอาจารย์ ในด้านการเรียนการสอนและด้านอื่นๆต่อไป

2) เทคนิคการพัฒนาโดยตรง

การพัฒนาโดยตรงหมายถึง กิจกรรมและการดำเนินการที่ผู้รับผิดชอบในการพัฒนาอาจารย์ได้จัดขึ้นเพื่อผลโดยตรงต่อการเรียนการสอนหรือการทำงานของอาจารย์เทคนิคการพัฒนาโดยตรงมีดังนี้

2.1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นเทคนิคและกิจกรรมหลักในการพัฒนาการเรียนการสอนการประชุมเชิงปฏิบัติการนี้มีลักษณะ คือ มีผู้นำมาประชุมและสมาชิกที่เข้ามาประชุม มีบทบาทโดยลงมือปฏิบัติการหรือทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง การประชุมอาจเป็นระยะสั้น ระยะยาว ในสถาบันหรือนอกสถาบันแล้วแต่ความเหมาะสมของเรื่อง กลุ่มผู้เข้าประชุม คณะ วิทยากร และข้อจำกัดอื่นๆ

2.2) การประชุมอภิปราย เป็นกิจกรรมหลักของสถาบันอุดมศึกษา และเป็นกิจกรรมหลักที่ผู้สอนทุกคนสนใจและคุ้นเคย การอภิปรายมีความสำคัญ ในการพัฒนาจะ

นำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและมีความมั่นใจในการสอนของตนเองดีขึ้น การอภิปรายในที่นี้ ถือว่าผู้เข้าร่วมประชุม คืออาจารย์ผู้สอนเป็นผู้มีประสบการณ์อยู่แล้ว แต่ถ้าได้มีผู้ที่มีพื้นฐานความรู้ ด้านนี้มานำการอภิปรายและเปิดโอกาสให้อาจารย์เตรียมตัวมาก่อนด้วย ก็จะทำให้การอภิปราย ได้ผลดีขึ้นรูปแบบการอภิปราย เรียกว่า Seminar Conference Group, Discussion

2.3) การให้คำปรึกษาหรือการให้ข้อติชม วิธีนี้ถือว่าอาจารย์ยังขาดความรู้หรือรู้ไม่ชัด หรืออาจจะรู้ผิดในเรื่องการสอนการพัฒนาจะต้องให้คำปรึกษา ให้ข้อติชม และช่วยแก้ไขในบางเรื่อง เทคนิคนี้จะต้องใช้อย่างแนบเนียนไม่ให้อาจารย์รู้สึกว่าคุณมีปัญหาคือ เป็นการช่วยให้ทำดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่และควรเป็นไปด้วยความสมัครใจ กิจกรรมประเภทนี้มักจะมีแบบฝึกหัดมักจะมีแบบฝึกหัด ให้อาจารย์ทดสอบฝึกการสอน โดยใช้เครื่องมือบันทึกภาพ วิดีทัศน์ หรือมีผู้สังเกตการสอน

2.4) การเผยแพร่ข่าวสาร การให้ข่าวสาร ความรู้ ในเรื่องการเรียน การสอน ช่วยให้อาจารย์เข้าใจในเรื่องการเรียนการสอนดีขึ้นซึ่งอาจจัดทำเป็นคู่มือ แผ่นพับ ใบปลิว เอกสารข่าว จุลสาร เป็นต้น

2.5) การให้ความดีความชอบ เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจ ให้แก่อาจารย์ผู้ปฏิบัติงานทั้งด้านการสอนและงานด้านอื่นๆ ด้วยความเต็มใจและเสียสละ

3) เทคนิคการพัฒนาทางอ้อม

การพัฒนาอาจารย์เป็นหลักการและแนวคิดในการที่จะช่วยให้อาจารย์เห็น ความสำคัญของคุณภาพการสอน โดยจัดให้มีการประเมินคุณภาพด้านการสอน ทั้งนี้ก็เพราะการ ประเมินการสอนจะช่วยสะท้อนภาพให้อาจารย์หรือผู้สอนเห็นสิ่งบกพร่องต่างๆอันจะเป็น ประโยชน์ในการปรับปรุงการสอนของตนเอง ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป (สุรศักดิ์ อมรรัตน์ศักดิ์, 2537: 7)

เทคนิคการพัฒนาทางอ้อมเป็นกิจกรรมที่ไม่ส่งผลโดยตรงต่อการสอนแต่จะส่งผล ทางอ้อม คือทำให้การพัฒนาการสอนและงานด้านอื่นๆดำเนินการด้วยดี ได้แก่ (สุรศักดิ์ อมรรัตน์ ศักดิ์, 2537: 7-8)

1) ผู้บริหารเป็นผู้ที่สนใจในทางวิชาการ โดยเฉพาะการเรียนการสอน ถ้า ผู้บริหารเป็นนักวิชาการ สนใจการสอน อาจารย์ผู้สอนก็จะมีแนวโน้มสนใจตามไปด้วย

2) ย้ำและเน้นในเรื่องการสอนอยู่เสมออาจารย์และผู้บริหารควรย้ำและ เน้นในเรื่องความสำคัญของการสอนอยู่เป็นประจำ

3) ยกย่องชมเชยและสนทนาในเรื่องของการสอนและการพัฒนาการสอน เพื่อให้ทุกคนเข้าใจว่า เรื่องการสอนเป็นเรื่องที่สำคัญ

4) จัดสภาพแวดล้อมให้เป็นวิชาการ เช่น จัดให้มีเอกสารที่ให้ความรู้ด้านวิชาการและด้านอื่นๆ มีการรายงานความก้าวหน้า ทางวิชาการ มีการแสดงผลงานในแต่ละแผนกวิชา เพื่อนำเสนอให้อาจารย์ทราบอยู่เป็นประจำ

5) ประกาศเกียรติคุณอาจารย์ดีเด่นประจำปี โดยการยกย่องชมเชยให้รางวัลเพื่อให้อาจารย์เกิดความภาคภูมิใจในความสามารถของตนเอง

6) ให้บริการความสะดวกด้านต่างๆกับอาจารย์ เช่น การจัดพิมพ์เอกสาร การติดต่อ และการประสานงานกับบุคคลภายนอก การให้บริการด้านอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ในการปฏิบัติงานสอนและงานด้านวิชาการอื่นๆ

7) จัดให้มีการเยี่ยมชมสถาบันอื่นๆเพื่อเปิดโอกาสให้อาจารย์ได้มีการพบปะและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

8) เปิดโอกาสให้อาจารย์ มีเวลาพักหรือลดชั่วโมงสอนให้น้อยลง เพื่อให้อาจารย์ได้มีเวลาในการเตรียมการสอนและหาความรู้เพิ่มเติม

9) มีการเปลี่ยนแปลงงาน เปลี่ยนวิชาที่สอน เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศทางวิชาการ แต่ไม่ควรบ่อยจนเกินไป เพราะทำให้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านนั้นๆหายไป

วิธีการพัฒนาอาจารย์ ที่ใช้กันอยู่โดยทั่วไปอาศัย หลักการศึกษา และการฝึกอบรม พัฒนาบุคลากรเป็นแนวทางมีดังต่อไปนี้

- 1) การศึกษาต่อในประเทศและต่างประเทศ
- 2) การรับการฝึกอบรมในเรื่องต่างๆทั้งด้านวิชาการ วิชาชีพ การบริหาร และเรื่องอื่นที่เป็นประโยชน์
- 3) การร่วมประชุมปฏิบัติการ การประชุมทางวิชาการ การสัมมนา
- 4) การฝึกปฏิบัติงานด้านต่างๆ เช่น ฝึกสอน ทำงานวิจัยหรือการให้บริการทางด้านวิชาการแก่สังคม
- 5) การศึกษาปฏิบัติด้วยตนเอง
- 6) การผลัดเปลี่ยนตำแหน่งในสถาบันอุดมศึกษา
- 7) การประเมินการปฏิบัติงานของคณาจารย์
- 8) การช่วยกิจกรรมทั้งด้านวิชาการและสังคม ทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย
- 9) กิจกรรมอื่นๆ เช่น การพัฒนาตนเองทั้งร่างกายและจิตใจ

ทุกๆ หน่วยงานมีความจำเป็นที่จะต้องจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับงาน การฝึกทักษะในการทำงาน ถือเป็นปัจจัยหนึ่งในการที่จะพัฒนาบุคลากรทางศึกษาด้านงานวิชาการได้เช่นได้ เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ สถานการณ์ สี่แวดล้อมรอบตัว สถาบันการศึกษาและชุมชนใน

ท้องถิ่น การพัฒนาบุคลากร ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรสายวิชาการ หรือบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ ย่อมมีสำคัญในแต่ละสายงาน ฉะนั้นผู้บริหารควรให้การสนับสนุนเป็นอย่างยิ่งในการที่จะพัฒนาบุคลากรในสังกัด เป็นเลิศในด้านการงานภาระงาน และการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับรับผิดชอบหรือ มอบหมาย หัวข้อดังกล่าวนี้ผู้วิจัยขอนำเสนอในส่วนที่เป็นการพัฒนาบุคลากรด้านสายงานและการพัฒนาบุคลากรในส่วนที่เป็นคณาจารย์ร่วมกัน โดยยึดตามแนวความคิดของนักวิชาการศึกษาที่ได้ ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรทั้งสายอาจารย์และสายบุคลากร

การพัฒนาอาจารย์ เป็นการเสริม หรือการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถและทักษะ ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติภารกิจตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของการเป็นอาจารย์ และกระตุ้นให้อาจารย์ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสิ่งแวดล้อม ตระหนักในภาระหน้าที่มี ทัศนคติที่ดีและความผูกพันของสถาบัน เพื่อสามารถประกอบหน้าที่การงานเพื่อตนเอง สถาบัน และสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (อัจฉรา วัฒนาณรงค์, 2542: 57)

สไตล อัสวีไล (2541: 160) ได้กล่าวว่า การพัฒนาอาจารย์ในการพัฒนาศักยภาพ เพื่อปฏิบัติภารกิจในการเป็นครูอาจารย์ที่ดี ตระหนักในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ทำงาน ร่วมกัน และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ตลอดจนมีการตื่นตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ การพัฒนาอาจารย์เป็นการพัฒนาตัวบุคคลที่เป็นอาจารย์ด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้อาจารย์ พัฒนาความรู้ทักษะ เจตคติให้เหมาะสมกับภาระหน้าที่และบทบาทของตน ซึ่งจะช่วยให้การ ดำเนินงานของสถาบันบรรลุตามวัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมาย และปณิธานที่ตั้งไว้ด้วยดียิ่งขึ้น ความหมายต่างๆ ดังกล่าวสรุปได้ว่าการพัฒนาอาจารย์ หมายถึง กิจกรรมหรือการดำเนินการส่งเสริม และพัฒนาอาจารย์ด้วยวิธีต่างๆ เพื่อให้อาจารย์มีสมรรถภาพสูงขึ้น มีความสมบูรณ์ทั้งในด้านความรู้ และประสบการณ์ส่วนตัว ทักษะและเจตคติให้เหมาะสมกับการปฏิบัติภาระหน้าที่ของการเป็น อาจารย์ที่ดี อันจะเป็นผลให้การดำเนินงานของสถาบันบรรลุผลตามเป้าหมาย

กิติมา ปริดีติลล (2532: 118) ให้ความหมายว่า การพัฒนาบุคลากร หมายถึง กระบวนการหรือกรรมวิธีต่างๆ ที่มุ่งจะเพิ่มพูนความรู้ความชำนาญ ประสบการณ์ ให้กับบุคลากรใน องค์กร ตลอดจนพัฒนาทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานให้เป็นไปในทางที่ดี มีความรับผิดชอบต่องานอัน จะทำให้งานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ นางเยาว์ ธารีศรีสุทธิและคณะยังได้แบ่งการพัฒนา บุคลากรออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) การพัฒนาทางด้านจิตใจ อันได้แก่คุณธรรม ความสำนึกในหน้าที่ และความรับผิดชอบทั้งของคณาจารย์เอง ต่อสังคม และประเทศชาติ 2) การพัฒนาด้านความรู้ ความสามารถ ครูอาจารย์ที่ปฏิบัติงานในสถาบันการศึกษาจะต้องเป็นผู้มีความรู้จริง และก้าวทันต่อ ความเปลี่ยนแปลงในเนื้อหาวิชาความรู้อยู่เสมอ จึงมีความจำเป็นที่จะให้ครูอาจารย์ได้มีโอกาส เพิ่มพูนความรู้ความสามารถของตนอยู่เสมอ

สรุปได้ว่าการพัฒนาบุคลากรหรือการพัฒนาอาจารย์ หมายรวมถึงกระบวนการหรือกิจกรรมของสถาบันการศึกษา เพื่อที่จะสร้างบุคคลให้มีการพัฒนาในสายงานแต่ละบุคคล สร้างความรู้ ความสามารถ สร้างเสริมศักยภาพของบุคลากรหรือคณาจารย์ด้านวิชาชีพของตนเองสู่ชุมชน สังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3.4.1 ความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากร

การพัฒนาบุคลากรเป็นขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการบริหารงานบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ดังนั้นองค์กรหรือหน่วยงานจึงต้องมีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ เพื่อให้บุคลากรของหน่วยงานมีคุณภาพปฏิบัติงานได้ประโยชน์สูงสุดการให้ความหมายของการพัฒนา ส่วน Pierre ได้รวบรวมความหมายของการพัฒนาไว้ดังนี้ การพัฒนา คือ การเปลี่ยนแปลงทางด้านคุณภาพ Qualitative Changes ด้านการแปลงรูป Transformation เป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของตัวการกระทำ Environment Changes ซึ่งนอกเหนือจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านคุณภาพและปริมาณ เช่น การคมนาคมของประเทศไทยเราเมื่อแรกเดิมที่ได้มีการใช้รถเทียมม้า แล้วมาปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยใช้เครื่องจักรไอน้ำมาทำรถไฟ และค่อย ๆ ปรับปรุงให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น เร็วยิ่ง ๆ ขึ้น การเปลี่ยนแปลงจากรถม้าเป็นไฟ หรือเป็นรถยนต์ หรือเป็นเครื่องบิน จนเป็นจรวดก็ดี นับได้ว่าเป็นการพัฒนาโดยยังได้ให้ความหมายของคำว่า "การพัฒนา" ไว้อีก 2 อย่าง คือ (ติน ปรัชญพฤทธิ, 2544: 12)

1. การพัฒนาในลักษณะที่เป็นกระบวนการ As a Process หมายความว่า สังคมได้มีการพัฒนาอยู่เรื่อย ๆ คือ นอกเหนือจากการมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านปริมาณและคุณภาพแล้วยังมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านสิ่งแวดล้อมด้วย

2. การพัฒนาในลักษณะที่เป็นระบบ As a System หมายถึงความพยายามที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางสังคมที่ดีขึ้น

ส่วน Batten (อ้างถึงใน เกื้อ วงศ์บุญสิน, 2545: 18) ได้ให้ความหมายว่า การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น Development is Change for the Better ซึ่งหมายความว่า การพัฒนานั้นจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น และการเปลี่ยนแปลงนั้นจะต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น หรือดีกว่าเดิมที่เป็นอยู่

จากความหมายของคำว่า การพัฒนาบุคลากรดังกล่าวแล้ว จะเห็นได้ว่า การพัฒนาบุคลากรที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งทุกวงอาชีพ โดยเฉพาะในการจัดการศึกษาทุกระดับซึ่งเป็นหัวใจในการพัฒนามนุษย์ในทุกๆ ด้าน เพื่อที่จะได้เป็นบุคคลที่สามารถพัฒนาประเทศชาติต่อไป ซึ่งเป้าหมายหลักของการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา คือ การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด บุคคลที่รับผิดชอบโดยตรงต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ก็คือ ครูผู้สอน

นั่นเอง ดังนั้น การพัฒนาครูอาจารย์อย่างสม่ำเสมอจึงเป็น เพราะโลกมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษา รวมทั้งความรู้วิทยาการและเทคโนโลยีต่างๆ ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับการฝึกจากสถาบันและเวลาใจการปฏิบัติงานไม่ได้ช่วยให้ครูอาจารย์เป็นผู้มีประสิทธิภาพอยู่ตลอดเวลา (วัชรวิภา เถาเรียนดี, 2540: 167-168) และการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนนั้นทำให้อาจารย์มีความคิดเกี่ยวกับนโยบายที่เป็นเป้าหมายของโรงเรียนมาปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล

ทัศนีย์ ธรรมสิทธิ์ (2545: 14-15) ให้เหตุผลถึงความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากรไว้ 5 ประการ ดังนี้ คือ

- 1) ธรรมชาติของหน่วยงานที่มีความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา
 - 2) เป็นการเตรียมสำหรับภาระหน้าที่ของหน่วยงานที่อาจเพิ่มขึ้น หรือเปลี่ยนแปลงในอนาคต
 - 3) เพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับตัวบุคคลและที่เกี่ยวกับหน่วยงาน โดยตรงที่กำลังเกิดขึ้นและคาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต
 - 4) เตรียมกำลังคนที่มีอยู่ในปัจจุบัน ให้พร้อมที่จะก้าวไปสู่ตำแหน่งหน้าที่การงานในระดับที่สูงขึ้น
 - 5) เพื่อประโยชน์ต่อการใช้คนของหน่วยงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
- กระบวนการพัฒนาบุคลากร เป็นขั้นตอนการดำเนินการพัฒนาบุคลากรอย่างมีระบบ ดังที่นักวิชาการได้เสนอแนวคิดไว้ดังนี้

2.3.4.2 วิธีการพัฒนาบุคลากร หรือ อาจารย์

การพัฒนาอาจารย์เป็นกิจกรรมที่สำคัญ ที่ช่วยให้คณาจารย์ได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ ทักษะและประสบการณ์ รวมทั้งปรับปรุง เจตคติ และเทคนิคต่างๆ ในการเรียนการสอน ซึ่งจะส่งผลคุณภาพของนักศึกษา จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรต้องกำหนดเป็นนโยบายของสถาบันการศึกษา ที่จะเอื้ออำนวยให้คณาจารย์ได้มีโอกาสปรับปรุง และพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพ และสมรรถภาพด้านต่างๆ สามารถปฏิบัติภารกิจในฐานะเป็นอาจารย์ที่ดีที่มีต่อผู้เรียนและสถาบัน (บุญใจ ศรีสถิตนรากร, 2536: 75)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) มุ่งเน้นพัฒนาคนไทยทุกคน ให้มีโอกาสพัฒนาคุณภาพของตนเองอย่างเต็มที่มากขึ้น ทั้งทางร่างกายและจิตใจสติปัญญา และมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาประเทศและดำเนินการอย่างต่อเนื่องจนถึงพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 -2549)

ทิศทางและบทบาทของระบบการศึกษาในอนาคต จึงเกี่ยวข้องกับบทบาทของการศึกษาทุกระดับ เพราะสถาบันการศึกษาเป็นแหล่งผลิตกำลังคนให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ ประสิทธิภาพ นำไปใช้ในชีวิตประจำวันและประกอบอาชีพได้ในอนาคต รวมทั้งศึกษาต่อในระดับสูงต่อไป เพื่อออกไปรับใช้สังคมและประเทศชาติ จึงต้องมุ่งเน้นที่คุณภาพและมาตรฐานของการศึกษาเป็นประเด็นสำคัญ องค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้ นักศึกษา นักศึกษา ประสบผลสำเร็จในการศึกษา นอกจากความมั่นใจและความตั้งใจของนักศึกษา นักศึกษาเองแล้ว คุณภาพของนักศึกษา นักศึกษานั้นก็ขึ้นอยู่กับอาจารย์ด้วย ซึ่งเป็นการแสดงถึงความสามารถของอาจารย์ในด้านการสอน การถ่ายทอดความรู้ ประสิทธิภาพ ความรับผิดชอบในการทำงาน คุณภาพ และศักยภาพในการผลิตและเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการอีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบราชการและสังคมแห่งชาติ, 2540)

2.3.4.3 กิจกรรมในการพัฒนาอาจารย์หรือนุเคราะห์

ศศิ อนันต์นพคุณ (2534) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานการพัฒนาอาจารย์ของ ผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกองวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุขในภาคใต้ จำนวน 5 วิทยาลัย พบว่า ระดับการปฏิบัติงานการพัฒนาอาจารย์และบุคลากรที่ปฏิบัติจริงตามทัศนะของ ผู้บริหารและอาจารย์บุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และที่ควรปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และการจัดอันดับการปฏิบัติงาน พบว่า การประชุมพิเศษอยู่ในอันดับหนึ่ง การเผยแพร่วิชาการข่าวสารเป็น อันดับสอง การสับเปลี่ยนหน้าที่การทำงานเป็นอันดับสุดท้าย ส่วนกุลธนา ธนาพงศ์ธร (2539: 49) ให้ ความเห็นว่า การพัฒนาอาจารย์บุคลากรเป็นการช่วยเร่งรัดความสนใจในการปฏิบัติงาน ให้มีความ รับผิดชอบ สามารถนำความรู้ไปใช้แก้ไขข้อบกพร่องและปรับปรุงวิธีการดำเนินงานให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยเห็นว่า การพัฒนาอาจารย์ หรือนุเคราะห์ในมหาวิทยาลัย เป็นการ ยกย่องระดับสถานะด้านทรัพยากรมนุษย์ของสถาบันการศึกษา ซึ่งได้ครอบคลุมบุคลากรทุกคนใน องค์กร ควรให้มีการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบ มีความต่อเนื่อง ตั้งแต่แรกการบรรจุนาน หรือ ขอบเขตงาน จนถึงสิ้นสุดการทำงาน เป็นการพัฒนาบุคลากรที่มีการบูรณาการในทุกๆ ด้านเพื่อการ พัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน สามารถที่จะเชื่อมโยงกับงานทรัพยากรมนุษย์ด้านอื่นๆ เช่น การสรรหา และคัดเลือก ค่าตอบแทนและสวัสดิการ การประเมินผลการปฏิบัติงาน เป็นต้น และการดำเนินงาน ภายใต้อุปกรณ์ที่ชัดเจนในแต่ละด้านของความสามารถ การชำนาญ เชี่ยวชาญ เป็นต้น การพัฒนา อาจารย์ หรือนุเคราะห์เป็นการกระตุ้นให้สมาชิกในองค์กรมีความแข่งขัน ความร่วมมือในงานด้าน ต่างๆ ที่ได้รับมอบหมาย สิ่งเหล่านี้ทำให้การขับเคลื่อนของสถาบันไปสู่จุดมุ่งหมายด้วยดี

2.3.5 ด้านการวิจัย

ด้านนโยบายการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในแผนพัฒนาการศึกษาอุดมศึกษาฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ควรสนับสนุนให้มีระบบการทำวิจัยเชิงรุกมากยิ่งขึ้น โดยมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาวิกฤติของประเทศและการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน รวมทั้งสนับสนุนการทำเครือข่ายวิจัยร่วมกันทั้งภายในและภายนอกประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2555: 24)

การวิจัยนั้นก็คือการค้นคว้าบุกเบิก และแสวงหาความรู้ใหม่นั้นเอง ไม่ว่าจะดำเนินการด้วยวิธีใดก็ตาม สถาบันอุดมศึกษาไม่ว่ายุคใดสมัยใดต่างมีจุดมุ่งหมายในการค้นคว้าหาความรู้ใหม่ด้วยกันทั้งสิ้นต่างกันตรงการย้ำและเน้นเท่านั้น ในแง่ของทฤษฎีและแนวคิดของการวิจัย นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการวิจัย ดังนี้ (ไพฑูริย์ สินลาร์ตัน, 2524: 8)

ในปัจจุบันความมุ่งหมายของสถาบันอุดมศึกษาข้อที่ว่าด้วยการวิจัยนี้ได้รับความสำคัญและได้รับการสนับสนุนให้มีการปฏิบัติกันกว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็นประเทศอุตสาหกรรมหรือประเทศที่กำลังพัฒนาเองก็ตาม ในประเทศอุตสาหกรรมนั้น บทบาทขององค์การรัฐบาลและองค์การเอกชนรวมทั้งบริษัทธุรกิจการค้าต่างๆ ต่อการวิจัยนั้นสำคัญมาก เพราะองค์การต่างๆ เหล่านี้จะเป็นผู้ป้อนเงินให้กับสถาบันอุดมศึกษาดำเนินการวิจัย สถาบันอุดมศึกษาส่วนมากก็จะรับดำเนินการวิจัยให้โดยที่หลายโครงการมิได้พิจารณาว่าผู้ว่าจ้างวิจัยนั้น จะนำผลไปไว้เพื่อประโยชน์อะไร แม้ในประเทศที่กำลังพัฒนาที่เช่นเดียวกันได้มีความพยายามที่เร่งการวิจัยในแนวทางของการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีเพื่อนำผลมาใช้ในกิจการอุตสาหกรรมกันอย่างกว้างขวาง แต่การดำเนินงานมักจะเป็นไปได้อย่างเชื่องช้า (ไพฑูริย์ สินลาร์ตัน, 2524: 11-12)

2.3.5.1 สถาบันอุดมศึกษาบทบาทสร้างงานวิจัย

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2541: 86-90) เนื่องจากมหาวิทยาลัยเป็นแหล่งแห่งวิชาการชั้นสูงของประเทศ มหาวิทยาลัยจึงมีบทบาทสำคัญในการรับผิดชอบต่อการสร้างหรือจัดเตรียมความรู้ให้แก่สังคมโดยการสร้างคนที่มีคุณภาพ แต่ในหน้าที่หลักในฐานะเป็นสถาบันการศึกษาจึงต้องมีการสร้างองค์ความรู้ใหม่แก่ประเทศและแก่แวดวงวิชาการอยู่เสมอ กระบวนการที่จะนำมาสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการของสถาบันการศึกษา คือ ผ่านการวิจัย มหาวิทยาลัยจึงควรเป็นแหล่งผลิตงานวิจัยครอบคลุมด้านต่างๆ ให้มากที่สุด และเป็นแหล่งในการผลิตและสร้างสรรค์องค์ความรู้โดยเป็นที่ใกล้ชิดกับพรมแดนความรู้ในสาขาวิชาการต่างๆ

สถาบันอุดมศึกษาควรมีบทบาทอย่างสูงต่อการสร้างงานวิจัยโดยคณาจารย์ในสถาบัน เป็นผู้บุกเบิกและสร้างสรรค์งานวิจัยสถาบันอุดมศึกษาควรมีหน้าที่รับผิดชอบที่สำคัญต่องานวิจัยดังต่อไปนี้ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2541: 86-90)

1. สถาบันอุดมศึกษาควรมีนโยบายที่ส่งเสริมการวิจัยอย่างจริงจัง รวมถึงการมีนโยบายที่เป็นรูปธรรมในเรื่องนี้

2. สถาบันอุดมศึกษาควรติดตามการเคลื่อนไหวของภาครัฐและเอกชนในเรื่องของการวิจัย เพื่อจะเป็นโอกาสที่จะสามารถพัฒนาตัวเองในเรื่องนี้ได้อย่างเต็มที่

3. สถาบันอุดมศึกษาควรทำการศึกษา ค้นคว้า ถึงประเด็นหัวข้อที่สำคัญๆ ที่ยังเป็นปัญหาของประเทศในเวลานี้เพื่อร่วมทำงานวิจัยเพื่อให้เกิดการพัฒนาขึ้น โดยเร่งด่วน

4. สถาบันอุดมศึกษาควรมีการเผยแพร่ผลงานวิจัยสู่สังคมเพื่อเป็นประโยชน์ทางด้านข้อมูล ข่าวสาร วิชาความรู้ และนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม

นอกจากการทำวิจัยของครูอาจารย์แล้วการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาในระดับสูง มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเน้นการปูพื้นฐานความรู้ในสาขาวิชานั้นๆ อย่างเฉพาะเจาะจง พร้อมทั้งให้นักศึกษามีการทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ โดยเฉพาะในการศึกษาสุดท้าย คือปีที่ 4 ควรจัดให้มีการทำวิทยานิพนธ์ย่อย เพื่อก่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่แก่สังคมและแวดวงวิชาการ

สถาบันอุดมศึกษาควรมีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นผู้สร้างงานวิจัย จัดตั้งศูนย์วิจัยในเรื่องต่างๆ อย่างเจาะจง โดยเฉพาะในเรื่องที่ประเทศไทยมีแนวโน้มขาดแคลน หรือเรื่องจะทำให้ประเทศไทยได้เปรียบประเทศเพื่อนบ้าน หรือประเทศคู่แข่งทางเศรษฐกิจอื่นๆ ในขณะเดียวกันควรให้ความสำคัญงานวิจัยที่มีความเหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น จึงเสนอว่ามหาวิทยาลัยควรเพิ่มบทบาทการวิจัยในเรื่องต่อไปนี้ อาทิ

การวิจัยในสาขาที่ประเทศขาดแคลน เช่น สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาขาวิศวกรรมศาสตร์ และสาขาประมงศาสตร์

การวิจัยสาขาวิชาที่ประเทศไทยได้เปรียบในทางทรัพยากรธรรมชาติ ประเทศไทยควรให้ความสนใจการทำวิจัยในหัวข้อที่จะส่งเสริมการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการวิจัยในหัวข้อที่ประเทศไทยได้เปรียบ เช่น ด้านเกษตรกรรม ด้านเภสัชศาสตร์ เป็นต้น

การวิจัยประเทศเพื่อนบ้าน การทำการวิจัยเกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านจะทำให้ไทยเข้าใจประเทศเพื่อนบ้าน และเป็นประโยชน์ในการสร้างความสัมพันธ์อันดีและความร่วมมือในด้านต่างๆ กับประเทศเพื่อนบ้านในระยะยาว

2.3.5.2 รูปแบบการบริหารงานวิจัยของสถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบัน

การบริหารงานวิจัยของสถาบันอุดมศึกษาต่างประสบปัญหาที่มีสภาพคล่องคลึงกัน คือนโยบายการวิจัยของสถาบันอุดมศึกษายังขาดความชัดเจนในทิศทาง ผลงานวิจัยนำไปใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศน้อย ส่วนการบริหารด้านทรัพยากรบุคคลมีการขาดแคลน

นักวิจัยทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยเฉพาะนักวิจัยที่สามารถทำวิจัยในระดับลึก ผู้บริหารขาดความสามารถในการพัฒนาการวิจัยให้มีคุณภาพได้ นักวิจัยขาดสิ่งจูงใจในความก้าวหน้าของงาน และมีภารกิจงานอื่นมาก สำหรับในด้านงบประมาณได้รับการจัดสรรจากรัฐอย่างไม่เพียงพอ การจัดสรรงบประมาณมีความยุ่งยาก ค่าเช่า และไม่ทันการณ์ต่อความต้องการนำไปใช้ประโยชน์ นอกจากนี้ อุปกรณ์ เครื่องมือการวิจัยไม่เพียงพอ บุคลากรขาดความรู้ในการบำรุงรักษา ใช้ประโยชน์ไม่คุ้มค่า นักวิจัยไม่ต้องการแบ่งปันทรัพยากรให้นักวิจัยอื่นร่วมใช้ประโยชน์ด้วย แนวปฏิบัติที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงานวิจัยมากขึ้นสำหรับอนาคต ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ (ศิริโรจน์ ผลพันธิน, 2006: 306)

1. การจัดรูปองค์กร

ในปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษามีการจัดรูปแบบขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยของประเทศมี 4 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 องค์กรที่ดำเนินการทำวิจัยที่สำคัญ คือ สถาบันอุดมศึกษา ศูนย์วิจัยเฉพาะทาง สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วท.) โดยเฉพาะกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงอุตสาหกรรม

กลุ่มที่ 2 องค์กรสนับสนุนการวิจัย คือ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สถาบันวิจัยและระบบสาธารณสุข สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาข้าราชการพลเรือน (กพร.) และสำนักงานงบประมาณ

กลุ่มที่ 3 องค์กรที่เป็นศูนย์ผลิตความคิด Think Tank คือ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย (TDRI)

กลุ่มที่ 4 องค์กรสนับสนุนข้อมูลด้านต่างๆ คือ ศูนย์สารสนเทศทางเทคโนโลยีและห้องสมุด ส่วนเผยแพร่ผลงานวิจัย สื่อสารมวลชนทุกประเภท

2. การบริหารทรัพยากรบุคคล

ปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษามีความพยายามในการแก้ปัญหาความขาดแคลนนักวิจัยทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยการแก้ไขปัญหาคาดแคลนนักวิจัยในเชิงปริมาณ ได้มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้สร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ ที่มาจากการเป็นอาจารย์ที่ยังไม่มีประสบการณ์ด้านการทำวิจัยและที่มาจากนักศึกษา โดยเฉพาะนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งการสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่นี้ได้ใช้วิธีการส่งเสริมในรูปแบบต่างๆ เช่นนักวิจัยรุ่นใหม่ที่เป็นอาจารย์จะได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยอย่างเต็มที่ รวมทั้งมีมาตรการจูงใจด้านอื่นๆ เพื่อให้อาจารย์มีความรู้สึกรักทำงานวิจัย ส่วนนักวิจัยรุ่นใหม่ที่เป็นนักศึกษาได้ส่งเสริมให้ทำงานวิจัยร่วมกับอาจารย์ สร้างทัศนคติที่ดีต่อการ

วิจัยและปลูกฝังให้มีความเป็นนักวิจัยในอนาคตการสนับสนุนทุนให้ไปพัฒนาความรู้จากหน่วยงานภายนอก เช่น การอบรม การนำเสนอผลงานวิจัย เป็นต้น (จักรพันธ์ ศิริธัญญาลักษณ์, 2545 อ้างถึงใน ศิโรจน์ ผลพันธิน, 2549: 308)

3. การบริหารงบประมาณ

รูปแบบการบริหารงบประมาณการวิจัยของสถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบัน มีรูปแบบการบริหารทุนวิจัยภายในและทุนวิจัยภายนอกสถาบัน ดังนี้การบริหารทุนวิจัยภายในด้านการสนับสนุนการวิจัย ไม่มีข้อจำกัดในด้านจำนวนโครงการที่เสนอจำนวนงบประมาณที่ขอ และเวลาที่ในการดำเนินการวิจัย โดยในสถาบันมีการสนับสนุนโครงการวิจัยที่เสนอในนามกลุ่มวิจัย ด้านการอนุมัติจำนวนเงินแก่นักวิจัย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่สถาบันอนุมัติทุนวิจัยโดยไม่จำแนกนักวิจัยรุ่นใหม่หรือรุ่นเก่า แต่ใช้เกณฑ์ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการวิจัยเป็นหลักในการพิจารณาเงินทุน กลุ่มที่สอง คือกลุ่มที่ให้ทุนวิจัยโดยจำแนกนักวิจัยเป็นรุ่นใหม่และรุ่นเก่า

สำหรับการบริหารทุนวิจัยภายนอก มีลักษณะการบริหาร 2 รูปแบบ คือ รูปแบบหน่วยบริหารงานวิจัย ทำหน้าที่เป็นหน่วยรวบรวมข้อมูลวิจัยที่ได้รับทุนวิจัยจากแหล่งทุนภายนอก และรูปแบบหน่วยงานบริหารงานวิจัย ทำหน้าที่เป็นทั้งหน่วยงานรวบรวมข้อมูลและติดตามผลการวิจัย โดยทุกโครงการวิจัยที่ได้รับทุนภายนอก (จิจารย์ พาณิช, 2546 อ้างถึงในศิโรจน์ ผลพันธิน, 2549: 309)

4. การบริหารคุณภาพงานวิจัย

สถาบันอุดมศึกษามีการบริหารคุณภาพงานวิจัยใน 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่

4.1 การกำหนดมาตรฐานงานวิจัย เน้นบริหารคุณภาพในโครงการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากสถาบันมากกว่าโครงการวิจัยที่ได้รับทุนจากหน่วยงานภายนอก

4.2 การติดตามและประเมินผล

4.3 การเผยแพร่ผลงานวิจัย ส่วนใหญ่เผยแพร่ผลงานวิจัยในประเทศมากกว่าต่างประเทศ โดยมีวิธีการเผยแพร่ในรูปแบบต่างๆ เช่น เผยแพร่ในห้องสมุดของสถาบัน และส่งไปยังห้องสมุดอื่นๆ ทั่วประเทศ การตีพิมพ์บนสื่อพิมพ์และอินเทอร์เน็ต การจัดประชุมวิชาการเพื่อนำเสนอผลงานวิจัยแก่หน่วยงานภายนอก และการนำไปจดทรัพย์สินทางปัญญาและสิทธิบัตร เป็นต้น

5. การเชื่อมโยงของระบบวิจัย

จิจารย์ พาณิช (2546) เสนอแนวทางการเชื่อมโยงของระบบวิจัยว่าควรส่งเสริมสถาบันวิจัยเฉพาะทางให้มีลักษณะดังนี้ 1) ผลิตผลงานวิจัยในด้านใดด้านหนึ่งเป็นงานหลัก 2) มีทั้งการสร้างสรรค์ ส่งเสริม และรับถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆ ในสัดส่วนที่เหมาะสม 3) มีนักวิจัยทำงานผลิตผลงานวิจัยเป็นหลัก ใช้เวลาส่วนใหญ่ทำงานวิจัย นักวิจัยต้องเป็นผู้มีความสามารถสูงและอยู่ใน

ตำแหน่งอาจารย์ 4) ทำงานเพื่อเชื่อมโยงกับบัณฑิตศึกษา 5) ติดตามองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องและพัฒนาความรู้ความสามารถภายในสถาบันให้ทันสมัยอยู่เสมอ 6) สรรหาผู้อำนวยการสถาบันที่เป็นนักวิจัยที่มีผลงานคุณภาพสูง มีความสามารถด้านการบริหารและการเป็นผู้นำทีมวิจัย 7) กำหนดเป้าหมายในการวิจัยและการบริหารทั้งหมด 8) กำหนดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของสถาบันเป็นระยะๆ

6. ความร่วมมือทางวิจัย ในรูปแบบเครือข่าย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2546) เสนอให้สร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันเป็นรูปแบบภาคี โครงการวิจัยขนาดใหญ่ และระยะยาวที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาการ ปัจจุบันสามารถแบ่งได้ 3 ระดับ 1) เครือข่ายภายในสถาบัน 2) เครือข่ายระหว่างสถาบันอุดมศึกษาภายในประเทศ และ 3) เครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาไทยกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ

ผู้วิจัยเห็นว่า การวิจัยถือเป็นงานที่บ่งบอกถึงการพัฒนาด้านบุคคลที่น่าผลดังกล่าวให้กับสถาบันยกระดับด้านการจัดการคุณภาพการศึกษา งานวิจัย นอกจากนี้แล้วสถาบันอุดมศึกษาควรจัดการให้มีการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์การวิจัยร่วมกันและใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า ควรจัดระบบให้มีการได้ใช้ร่วมกัน ส่งเสริมให้มีการกระตุ้นในการศึกษาวิจัยในแต่ละด้านของความสามารถ โดยเฉพาะในสาขาวิชา หรือสาขาที่ชำนาญการศึกษา ทั้งนี้เพื่อเป็นผลประโยชน์ต่อการพัฒนาตน คุณภาพ คุณวุฒิในการจัดการศึกษา

กล่าวโดยสรุปการวิจัย หรือการวิจัยและการพัฒนา (Research and Development in Research) เป็นการวิจัยลักษณะหนึ่งที่มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนางาน พัฒนาวิชาชีพ หรือการพัฒนาวิถีชีวิตของมนุษย์ ซึ่งในปัจจุบัน องค์กรจำนวนมากได้พยายามส่งเสริมให้บุคลากรในสังกัดมีความรู้ความสามารถด้านการวิจัยและพัฒนา โดยเชื่อว่า การวิจัยและพัฒนายจะช่วยให้ได้ทางเลือกหรือวิธีการใหม่ๆ ที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ

2.4 การสังเคราะห์งานวิจัยการบริหารงานวิชาการ

ในส่วนนี้ผู้วิจัยขอเสนอผลการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในอุดมศึกษา เอกสารที่นำมาประมวลและสังเคราะห์เป็นงานวิจัยในระดับมหาดบัณฑิตจากสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย จำนวน 16 เรื่อง ในด้านการบริหารงานวิชาการซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารดังกล่าวที่ปรากฏอยู่ในฐานข้อมูลเครือข่ายความร่วมมือพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาไทย (ThaiLIS) เนื่องจากว่าเป็นฐานข้อมูลที่อยู่ในเครือข่ายของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ให้การยอมรับและสามารถนำไปต่อยอดความรู้

2.4.1 สภาพ ปัญหาการบริหารงานวิชาการ

ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการสังเคราะห์งานวิจัยออกเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการวิจัย ส่วนที่ 3 ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และส่วนที่ 4 ปัจจัยด้านคุณลักษณะที่มีอิทธิพลต่อการบริหารงานวิชาการ

2.4.1.1 ข้อมูลทั่วไปของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนของคุณข้อมูลทั่วไป ผู้วิจัยขอเสนอเกี่ยวกับลักษณะของงานวิจัย และข้อมูลเบื้องต้นของงานวิจัย จากงานวิจัยทั้งหมด 16 เรื่อง ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารดังกล่าวที่ปรากฏอยู่ในฐานข้อมูลเครือข่ายความร่วมมือพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาไทย (ThaiLIS) สามารถอธิบายดังตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนร้อยละของงานวิจัย จำแนกตามปีที่ผลิตงานวิจัย

ปีที่ผลิตงานวิจัย	จำนวนเรื่อง	ร้อยละ
2536-2540	3	18.75
2541-2545	1	6.25
2546-2550	9	56.25
2551-2555	3	18.75
รวม	16	100

จากตารางที่ 3 การจำแนกตามปีที่ผลิตงานวิจัย พบว่า ปีที่ผลิตงานวิจัยมากที่สุด คือ ระหว่างปีการศึกษา 2546-2550 มีจำนวน 9 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 56.25 รองลงมาเป็นการศึกษาระหว่างปี 2536-2540 และ 2551-2555 มีจำนวน 3 เรื่องเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 18.75 เท่ากัน และปีการศึกษา 2541-2545 มีจำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 6.25

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนร้อยละของงานวิจัย จำแนกตามกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนเรื่อง	ร้อยละ
คณาจารย์	5	31.25
บุคลากร	3	18.75
นักศึกษา	4	25
คณาจารย์และผู้บริหาร	2	12.5
คณาจารย์และนักศึกษา	2	12.5
รวม	16	100

จากตารางที่ 4 จำแนกตามกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัย พบว่า งานวิจัยที่ศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมากที่สุดคือ คณาจารย์ จำนวน 5 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 31.25 รองลงมางานวิจัยที่ศึกษากลุ่มตัวอย่างนักศึกษา มีจำนวน 4 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 25 รองลงมางานวิจัยที่ศึกษากลุ่มตัวอย่างบุคลากร มีจำนวน 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 18.75 และรองลงมาอันดับสุดท้ายงานวิจัยที่ศึกษากลุ่มตัวอย่างคณาจารย์และผู้บริหาร กับ คณาจารย์และนักศึกษา มีจำนวน 2 เรื่องเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 12.5

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนร้อยละของงานวิจัย จำแนกตามสถาบันที่เป็นแหล่งผลิตงานวิจัย

สถาบันอุดมศึกษาที่เป็นแหล่งผลิตงานวิจัย	จำนวนเรื่อง	ร้อยละ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	1	6.25
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	2	12.5
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตต์	1	6.25
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี	1	6.25
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	3	18.75
มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย	2	12.5
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา	1	6.25
มหาวิทยาลัยรามคำแหง	2	12.5
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์	1	6.25
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	1	6.25
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ	1	6.25
รวม	16	100

จากตารางที่ 5 จำแนกตามสถาบันที่เป็นแหล่งผลิตงานวิจัยที่ได้นำมาการสังเคราะห์ในครั้งนี้มีจำนวนทั้งหมด 11 สถาบัน พบว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มีจำนวนแหล่งผลิตงานวิจัยที่ได้นำมาสังเคราะห์ในครั้งนี้ 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 18.75 รองลงมาอันดับที่สองมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย และมหาวิทยาลัยรามคำแหง มีจำนวนสถาบันละ 2 เรื่องเท่าๆ กัน คิดเป็นร้อยละ 12.5 ในส่วนที่เหลือเป็นสถาบันที่เป็นแหล่งผลิตงานวิจัยที่ได้นำมาสังเคราะห์ในครั้งนี้ สถาบันละ 1 เรื่อง ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 6.25 ดังรายชื่อสถาบันในตารางข้างต้น

2.4.1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการวิจัย

ในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวทางการดำเนินการวิจัยของงานวิจัยที่ได้ นำมาสังเคราะห์ และความแตกต่างกัน ซึ่งสามารถแสดงได้ดังตารางข้างล่าง ตารางที่ 6 แสดงจำนวนร้อยละของงานวิจัย จำแนกตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย	จำนวนเรื่อง	คิดเป็นร้อยละ
ศึกษาสภาพ/ปัญหา	13	81.25
ศึกษาเปรียบเทียบ	2	12.5
ศึกษาแนวทางการพัฒนา	1	6.25
รวม	16	100

จากตารางที่ 6 จำแนกตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยทั้ง 16 เรื่อง ที่ได้ นำมาสังเคราะห์ผลปรากฏว่า วัตถุประสงค์ศึกษาในด้านสภาพ/ปัญหา มีทั้งหมด 13 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 81.25 จากทั้งหมด 16 เรื่อง รองลงมาวัตถุประสงค์ศึกษาด้านเปรียบเทียบ มีทั้งหมด 7 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 43.75 จากทั้งหมด 16 เรื่อง รองลงมาวัตถุประสงค์ศึกษาด้านแนวทางการพัฒนา มีทั้งหมด 5 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 31.25 จากทั้งหมด 16 เรื่อง และสุดท้ายวัตถุประสงค์ศึกษาด้านเพื่อประเมิน มีจำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 6.25 จากทั้งหมด 16 เรื่อง

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนร้อยละของงานวิจัย จำแนกตามประเภทของงานวิจัย

การออกแบบงานวิจัย	จำนวนเรื่อง	คิดเป็นร้อยละ
เชิงปริมาณ	10	62.50
เชิงคุณภาพ	3	18.75
แบบผสมวิธี	3	18.75
รวม	16	100

จากตารางที่ 7 จำแนกตามประเภทงานวิจัยทั้ง 16 เรื่อง พบว่า งานวิจัยที่ได้ทำการวิจัยตามประเภทการวิจัยเชิงทดลอง มีจำนวน 9 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 56.25 รองลงมาการวิจัยตามประเภทการวิจัยเชิงเปรียบเทียบ มีจำนวน 4 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 25 และ การวิจัยตามประเภทการวิจัยเชิงวิเคราะห์องค์ประกอบ มีจำนวน 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 18.75 ตามลำดับ

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนร้อยละของงานวิจัย จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวนเรื่อง	คิดเป็นร้อยละ
ด้านหลักสูตร	6	37.5
ด้านการเรียนการสอน	12	75
ด้านการบริการวิชาการ	5	31.25
ด้านพัฒนาคณาจารย์	6	37.5
ด้านการวิจัย	5	31.25
รวม	34*	

*หมายเหตุ งานวิจัยบางเรื่องได้ทำการศึกษามากกว่า 1 ตัวแปร

จากตารางที่ 8 จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา จากผลงานวิจัยที่ได้นำมาสังเคราะห์ ทั้งหมด 16 เรื่อง ตัวแปรที่ศึกษาด้านการเรียนการสอนมีจำนวนมากที่สุด คือ 12 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 75 รองลงมาด้านการพัฒนาอาจารย์และด้านหลักสูตร มีจำนวน 6 เรื่องเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 37.5 รองลงมาด้านการบริการวิชาการและด้านการวิจัย มีจำนวน 5 เรื่องเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 31.25 ตามลำดับ

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนร้อยละของงานวิจัย จำแนกตามวิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนเรื่อง	คิดเป็นร้อยละ
วิธีการสุ่มแบบเจาะจง	4	25
วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น	9	56.25
วิธีการสุ่มแบบอย่างง่าย	2	12.5
วิธีการสุ่มแบบโควต้า	1	6.25
รวม	16	100

จากตารางที่ 9 จำแนกตามวิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาสังเคราะห์ จะเห็นได้ว่าจากการสังเคราะห์โดยจำแนกวิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น จะมีจำนวนมากกว่าคือ 9 เรื่อง ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 56.25 จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด รองลงมาวิธีการสุ่มแบบเจาะจง มีจำนวน 4 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 25 จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

รองลงมาวิธีการสุ่มแบบอย่างง่าย มีจำนวน 2 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 12.5 จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด และรองลงอันดับสุดท้ายวิธีการสุ่มแบบโควตา มีจำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 6.25 จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ตามลำดับ

2.4.1.3 ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การสังเคราะห์ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสภาพ ปัญหาการบริหารงานวิชาการ ในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด 16 เรื่อง ทั้งวิทยานิพนธ์และรายงานการวิจัยเกี่ยวกับประเด็นปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยขอสรุปผลตามวัตถุประสงค์ในการสังเคราะห์เนื้อหาพอสังเขปได้ดังนี้

1) ผลการจำแนกตามหมวดหมู่ของวิทยานิพนธ์และงานวิจัยด้านสภาพ ปัญหาการบริหารงานวิชาการ ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งตามตัวแปรที่ได้ทำการศึกษาใน 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริการวิชาการ ด้านพัฒนาอาจารย์ และ ด้านการวิจัย จากทั้งหมด 16 เรื่องที่ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์ พบว่า ด้านการเรียนการสอนมีการศึกษามากที่สุด รองลงมาคือ ด้านพัฒนาอาจารย์ ด้านหลักสูตร ด้านการบริการวิชาการ ตามลำดับ ส่วนในด้านการวิจัย มีการศึกษาน้อยที่สุด ซึ่งรายละเอียดผู้ทำการสังเคราะห์ได้อธิบายไว้ในตารางที่ 10 พร้อมกับคำอธิบายจำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา

2) ผลจากการสังเคราะห์ประเด็นปัญหาและข้อค้นพบของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้นำมาทั้งหมด 16 เรื่อง ผู้วิจัยของอธิบายตามตัวแปรที่ศึกษา 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านหลักสูตร

ผลการสังเคราะห์ งานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร ผลการศึกษาสามารถอธิบายได้ดังนี้ สมคิด สมประกอบ (2538) พบว่า กิจกรรมการบริหารวิชาการด้านหลักสูตรเกณฑ์จะอยู่ในระดับมาก ได้แก่การจัดพิมพ์เอกสารหรือคู่มือหลักสูตรออกเผยแพร่ การประเมินการใช้หลักสูตรทั้งใหม่และเก่า เพื่อพัฒนาให้ทันสมัยขึ้น กรุณา รามัญจิต (2548) พบว่า ด้านหลักสูตรความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะหลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเป็นหลักสูตรที่ได้รับการปรับปรุงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคม และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี พิศพงษ์ วงพระจันทร์ (2552) พบว่า ด้านหลักสูตรมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการของสังคมอยู่เสมอ ส่วน โชะ มือกะหามะ (2554) พบว่า ด้านหลักสูตรมีความคิดเห็นที่สอดคล้องและมีความเป็นไปได้มาก ด้านการบูรณาการคุณธรรมจริยธรรมให้มีความตระหนักถึงอุดมการณ์ในจรรยาบรรณวิชาชีพ จัดหลักสูตรสหศึกษา ความเป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่น อธิชา สุริยะคำ (2537) พบว่า ได้มีการจัดอบรมสัมมนาในเรื่องหลักสูตร โดยมีสาขาวิชา

เป็นหน่วยงานในการขับเคลื่อน ทั้งด้านการวางแผนจัดโปรแกรมการ แผนการปรับปรุงหลักสูตรอยู่เป็นประจำ เพื่อให้หลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน สุวารี โสธรพิทักษ์กุล (2549) พบว่า สภาพที่เป็นจริงด้านหลักสูตรอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง คือคุณภาพการจัดการศึกษาด้านหลักสูตร การสื่อสารและจัดหาเนื้อหาวิชาที่สอดคล้องกับความรู้ประสบการณ์ต่างๆ ส่วน รัศมี พระชัยศรี (2554) พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขตสังกัดกรมสร้างครู กระทรวงศึกษาธิการ โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

สรุปได้ว่า ด้านหลักสูตร ผลการศึกษาให้ความสำคัญหรือมีทัศนคติ ความคิดเห็นในเรื่องการพัฒนาหลักสูตร การบูรณาการหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตร การจัดหลักสูตรสหศึกษา และจัดหาเนื้อหาวิชาที่สอดคล้องกับความรู้ประสบการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

2. ด้านการเรียนการสอน

ผลการสังเคราะห์ งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน ผลการศึกษาสามารถอธิบายได้ดังนี้ ใน กัญญา วิรยวรรณ (2536) พบว่า สภาพปัญหาการเรียนการสอนเป็นปัญหาในระดับน้อย ได้แก่ ปัญหาด้านเทคนิควิธีการสอนเชิงบรรยาย เน้นความรู้เชิงทฤษฎี การการใช้วิธีสังเคราะห์ และประเมินผล สมคิด ศิลป์ประกอบ (2538) การจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์เป็นส่วนใหญ่ โดยมุ่งผลิตและพัฒนาครูให้มีคุณภาพและปริมาณสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เพ็ญศรี ฉิรินัง (2550) พบว่า เกณฑ์อยู่ในระดับมาก แต่ควรให้มีการจัดกิจกรรมด้านการสอน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรในการสอน อ่างใน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี (2547) ผลการศึกษาพบว่า ด้านการเรียนการสอน มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด คือ การใช้เทคนิคกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การจัดทำแนวการสอนให้ผู้เรียนเข้าใจวัตถุประสงค์ วิลาสินี ป้องศรี และสุลารีวรรณ ชอบสงวน (2547) พบว่าความการจัดการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ระดับมาก ซึ่งมีเกณฑ์ศึกษา ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน การเปิดโอกาสให้นักศึกษาหาความรู้จากแหล่งวิชาต่างๆ กรุณา รามัญจิต (2548) พบว่า อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนแตกต่างกัน คือควรให้มีอุปกรณ์ในการเรียนการสอนให้เพียงพอ ควรมีการปรับปรุงวิธีการสอนให้ทันสมัยและน่าสนใจ ควรจัดให้นักศึกษามีการประเมินผลการสอนของอาจารย์ พิศพงษ์ วงพระจันทร์ (2552) พบว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เกี่ยวกับการวางแผนกำหนดการจัดตารางสอน การจัดนักเรียนเข้าเรียนการจัดอาจารย์เข้าสอน การจัดห้องเรียน รองลงมา คือ การจัดวิชาเรียนและเวลาเรียนครบตามโครงสร้างของหลักสูตร เพื่อให้ นักศึกษาได้ลงทะเลเบียนและเรียนได้ตามที่หลักสูตรกำหนด และการปฏิบัติตามแผนการจัดตารางสอนจัดนักเรียนเข้าเรียน จัดอาจารย์เข้าสอน การจัดห้องเรียนเหมาะสมต่อการเรียนการสอน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดให้มี แบบเรียน การจัดบริ การอุปกรณ์การเรียนการสอน

เพียงพอกับความต้องการในการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง ต่วน โชะ มื่อกะหามะ (2554) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน สภาพ ปัญหาพบว่าด้าน กิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนกล้าแสดงออกกล้าคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ กล้าทำและกล้าตัดสินใจและสามารถประยุกต์ องค์ความรู้เพื่อให้เกิดประโยชน์จริง ปฏิภาณ ขาขุนทด (2546) พบว่า สภาพปัญหาด้านผู้สอนมีปัญหาการใช้เทคโนโลยีการศึกษา ด้านการบริการไม่มีการบริการเครื่องมือ อุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการเรียนการสอน สังฆรักษ์สมจิต เดชคุณรัมย์ (2548) สภาพ ปัญหาการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง พบว่า ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอน ด้านนิสิต ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน พงษ์เดช สารการ (2543) พบว่า สภาพปัญหาการเรียนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่น การจัดแผนการเรียน การจัดอาจารย์ผู้สอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การส่งเสริมการจัดทำเอกสารการสอน อิชญา สุริยะคำ (2537) พบว่า มาตรการในการจัดการงานสอนแก่คณาจารย์อย่างสมดุลตามนโยบาย ประกอบด้วย การจัดอาจารย์ผู้สอน จัดตารางเรียนตารางสอน การพัฒนาการเรียนการสอนของคณาจารย์

สรุปได้ว่า ด้านการเรียนการสอน ผลการศึกษาให้ความสำคัญหรือมีทัศนคติ ความคิดเห็นในเรื่องกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับโปรแกรมวิชา การจัดผู้สอนให้ตรงกับรายวิชา ควรส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน ให้มีการจัดโปรแกรมการเรียนโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการพัฒนาด้วยตนเองเป็นหลัก

3. ด้านบริการวิชาการ

ผลการสังเคราะห์ งานวิจัยเกี่ยวกับด้านการบริการวิชาการ ผลการศึกษาสามารถอธิบายได้ดังนี้ ใน กรุณา รามัญจิต (2548) โดยภาพรวมความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งการศึกษาพบว่า การสนับสนุนด้านงบประมาณและการเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชนทั้งทางรัฐและเอกชนยังไม่เพียงพอต่อการบริการวิชาการแก่สังคม กษิมา วัฒนกุล (2551) ด้านการบริการวิชาการโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งการศึกษาได้พบว่า คุณสมบัติการเป็นวิทยากรการให้บริการชุมชน ต้องได้รับการพัฒนาให้มากขึ้น อิชยา สุริยะคำ (2537) สภาพปัญหาการบริการวิชาการ พบว่า ความสามารถในการบริหารงานวิชาการเป็นเรื่องสำคัญมาก แต่มักไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร พิณิจ ดำรงเลาพันธ์ (2547) สภาพปัญหาด้านการบริการวิชาการแก่ชุมชน พบว่า ปัญหาในเรื่องการขาดการสนับสนุนจากสถาบันเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด ในการพัฒนาตนเองทางด้านการบริการชุมชน

สรุปได้ว่า ด้านการบริการวิชาการ ผลการศึกษาให้ความสำคัญหรือมีทัศนคติ ความคิดเห็นในเรื่องของการมีส่วนร่วมของสถาบันการศึกษาต่อการให้บริการงานวิชาการให้กับชุมชน

โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม เช่นด้านการเป็นวิทยากร เป็นคณะกรรมการสถาบันการศึกษา รวมถึงการสนับสนุนงบประมาณในการเผยแพร่ให้กับหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน

4. ด้านพัฒนาอาจารย์

ผลการสังเคราะห์ งานวิจัยเกี่ยวกับด้านพัฒนาอาจารย์ ผลการศึกษาสามารถอธิบายได้ดังนี้ ใน สมคิด ศิลป์ประกอบ (2538) สภาพการพัฒนาอาจารย์ พบว่า หน่วยงานราชภัฏได้มีการจัดตั้งคณะทำงานเพื่อปรับปรุง โครงสร้าง ส่งอาจารย์ เข้ารับการพัฒนาความรู้และสนับสนุนให้อาจารย์พัฒนาตนเองและทำผลงานวิชาการมากขึ้น เพ็ญศรี นิรินัง (2550) สภาพปัญหาการพัฒนาอาจารย์ จากการศึกษาพบว่า อาจารย์มีความต้องการพัฒนาด้านวิชาการ การประชุมสัมมนาทางวิชาการ การเสนอผลงานทางวิชาการ และการส่งเสริมตำแหน่งทางวิชาการ กรรณา รามัญจิต (2548) สภาพปัญหาการพัฒนาอาจารย์ ผลการศึกษาพบว่า ความเหมาะสมอยู่ใน ระดับปานกลาง คือ ทางมหาวิทยาลัยได้สนับสนุนให้อาจารย์ทำผลงานทางวิชาการในด้านต่างๆ เช่น การจัดหาเอกสาร ตำรา การจัดอบรม การเผยแพร่ผลงาน อย่างต่อเนื่องตลอดมา พิสพงค์ วงพระจันทร์ (2552) สภาพด้านการพัฒนาอาจารย์ การศึกษาพบว่า ได้มีการกำหนดนโยบายและจัดทำแผนส่งเสริมให้อาจารย์สอนมีความรู้ความสามารถและทักษะด้านต่างๆ พินิจ ดำรงเลาพันธ์ (2547) สภาพปัญหาด้านการพัฒนาอาจารย์ จากศึกษาพบว่า อาจารย์มีความต้องการทางด้านการสอนที่ต้องการมากที่สุด คือ การฝึกอบรมการสอนใหม่ๆ ส่งเสริมให้อาจารย์ได้ศึกษาต่อ อบรม สัมมนาคุณงานและประชุมทางวิชาการ กษิมา วัฒนกุล (2551) สภาพปัญหาในการพัฒนาอาจารย์ จากการศึกษาพบว่า งบประมาณในการพัฒนาอาจารย์มีไม่เพียงพอ เกณฑ์การคัดเลือกอาจารย์เพื่อการพัฒนาอาจารย์ไม่เหมาะสมและไม่เป็นธรรม ไม่มีนโยบายที่ชัดเจนในการดำเนินการพัฒนาอาจารย์

สรุปได้ว่า ด้านการพัฒนาอาจารย์ ผลการศึกษาให้ความสำคัญหรือมีทัศนคติ ความคิดเห็นในเรื่องการส่งเสริมคณาจารย์ หรือบุคลากรด้วยการทำผลงานวิชาการ ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาอาจารย์ด้วยการยกระดับด้านคุณวุฒิการศึกษาด้วยการสนับสนุนส่งศึกษาต่อในด้านที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน

5. ด้านการวิจัย

ผลการสังเคราะห์ งานวิจัยเกี่ยวกับด้านพัฒนาอาจารย์ ผลการศึกษาสามารถอธิบายได้ดังนี้ อ้างใน พิสพงค์ วงพระจันทร์ (2552) สภาพปัญหาด้านการวิจัยโดยภาพรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง จากศึกษาพบว่า การวางแผนการสนับสนุน และส่งเสริมให้อาจารย์ทำวิจัย และส่งเสริมด้านงบประมาณในการทำวิจัยเป็นสิ่งอาจารย์ต้องการมากที่สุด เพื่อเป็นการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการที่มาจากผลงานของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัย อิชยา สุริยะคำ (2537) จากสภาพปัญหาด้านการวิจัย พบว่า ด้านการวิจัยยังขาดการค้นคว้าและการผลิตตำรา ขาดการพัฒนาและบำรุงรักษา

บุคลากรวิทยาลัย กษิมา วัฒนกุล (2551) จากการศึกษาการบริหารงานวิชาการด้านการวิจัย พบว่า คณาจารย์มีความต้องการในการทำวิจัยคิดเป็นเกณฑ์อยู่ในระดับมาก ได้แก่ การให้ทุนการส่งเสริมการทำวิจัย และการให้ทุนการเขียนตำราและบทความทางวิชาการ พิณิจ คำรงเลาหพันธ์ (2547) ได้ทำการศึกษาด้านการวิจัย สภาพปัญหาดังกล่าวพบว่า เรื่องประสบการณ์ในการทำวิจัยของอาจารย์มีน้อย เพิ่มกับภาระงานมีมาก และเรื่องเงินทุนในการวิจัยไม่เพียงพอต่อความต้องการ ทำให้ด้านการวิจัยในส่วนของคณาจารย์มีไม่มากเท่าที่ควร เพ็ญศรี ฉรินัง (2550) จากการศึกษาด้านการวิจัย สภาพปัญหาพบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่ต้องการทุนในการทำวิจัยมากที่สุด ต้องการให้ปรับปรุงระเบียบของมหาวิทยาลัยในการขอทุนทำวิจัย ต้องการให้จัดฝึกอบรมการทำวิจัย ต้องการให้ส่งเสริมการวิจัยเป็นทีม ต้องการให้ปรับปรุงและพัฒนางานวิจัยอย่างสม่ำเสมอ

สรุปได้ว่า ด้านการวิจัย ผลการศึกษาให้ความสำคัญหรือมีทัศนคติ ความคิดเห็นในภาพรวม ส่งเสริมให้อาจารย์ทำวิจัย และส่งเสริมด้านงบประมาณในการทำวิจัยเป็นสิ่งอาจารย์ต้องมากที่สุด เพื่อเป็นการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการที่มาจากผลงานของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัย การให้ทุนการส่งเสริมการทำวิจัย และการให้ทุนการเขียนตำราและบทความทางวิชาการ

2.4.1.4 ปัจจัยด้านคุณลักษณะที่มีอิทธิพลต่อการบริหารงานวิชาการ

จากการสังเคราะห์งานวิจัยจำนวน 16 เรื่อง ต่อการบริหารงานวิชาการ ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่เป็นปัจจัยของคุณลักษณะ (ตัวแปรต้น) ที่มีอิทธิพลต่อการบริหารงานวิชาการ สำหรับปัจจัยดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยขอยกประเด็นปัจจัยที่เกี่ยวกับในการทำวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งประกอบด้วย

1. ระดับการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อปัจจัยการบริหารงานวิชาการ ไม่แตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อปัจจัยการบริหารงานวิชาการในทุกด้าน ประกอบด้วย (ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริการวิชาการ ด้านการพัฒนาอาจารย์ และด้านการวิจัย) เหมาะสมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าระดับการศึกษา (ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก) ของกลุ่มตัวอย่างต่อความคิดเห็น ทัศนคติ ในแต่ละระดับการศึกษา ที่มีต่อการบริหารงานวิชาการ เป็นทิศทางเดียวกัน ผลมาจากระบบ กลไก กระบวนการบริหารเป็นแนวทางตามการบริหารจัดการในระดับอุดมศึกษาที่เหมือนกัน

2. คณะวิชาที่สังกัด

กลุ่มตัวอย่างที่สังกัดคณะต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อปัจจัยการบริหารงานวิชาการ ไม่แตกต่างกัน

โดยภาพรวมในทุกด้าน ประกอบด้วย (ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริการวิชาการ ด้านการพัฒนาอาจารย์ และด้านการวิจัย) ไม่แตกต่างกัน โดยไม่ว่ากลุ่มตัวอย่างจะสังกัดคณะวิชาใดก็ตามจะมีความคิดเห็นต่อปัจจัยการบริหารงานวิชาการเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่าแนวทางการบริหารงานวิชาการเป็นการปฏิบัติในทิศทางเดียวกันและยึดตามนโยบายและแผนของสถาบันการศึกษา รวมถึงมาตรฐานการควบคุมดูแลในด้านการบริหารงานวิชาการเป็นไปตามขั้นตอนและกระบวนการที่ชัดเจน

3. ประสพการณ์

กลุ่มตัวอย่างที่มีประสพการณ์ต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อปัจจัยการบริหารงานวิชาการ แตกต่างกัน

โดยภาพรวมในทุกด้าน ประกอบด้วย (ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริการวิชาการ ด้านการพัฒนาอาจารย์ และด้านการวิจัย) กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นหรือทัศนคติในแต่ละด้านที่แตกต่างกัน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่มีประสพการณ์มากกว่ามีความประสงค์ที่จะมีการพัฒนาในด้านการบริหารงานวิชาการ หรือมีความต้องการมากกว่าอาจารย์ที่มีประสพการณ์น้อยกว่า เนื่องจากว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีประสพการณ์มากกว่ามีประสพการณ์ในการเรียนรู้ในแต่ละระบบ และเข้าใจความพึงประสงค์หรือแนวทางการดำเนินงานของสถาบันการศึกษา

2.4.2 แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ

การจัดทำแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในอุดมศึกษา ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเคราะห์งานวิจัย 16 เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ จากประเด็นปัญหาที่ศึกษาใน 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านบริการวิชาการ ด้านพัฒนาอาจารย์ และด้านการวิจัย

1. แนวทางการพัฒนาด้านหลักสูตร

แนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับด้านหลักสูตร ประกอบด้วย ด้านบัณฑิต ด้านอาจารย์ ด้านสถาบัน

แนวทางการพัฒนา 1 การพัฒนาด้านบัณฑิต (ผู้เรียน)

1) หลักสูตรควรมีทรัพยากร (ผู้เรียน) สนับสนุนอย่างเพียงพอต่อการดำเนินงาน และการบริการ

2) หลักสูตรที่จะเปิดสอนต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมที่จะรองรับ และสนับสนุนงานต่างๆ เกี่ยวกับผู้เรียน

3) สร้างหลักสูตรที่มีมาตรฐานให้กับบัณฑิตสาขาที่เทียบเคียงกันได้ระหว่างสถาบันในประเทศ และเทียบเคียงได้กับนานาชาติ

4) สร้างหลักสูตรที่สามารถแลกเปลี่ยนบัณฑิตระหว่างสถาบัน ไม่ว่าจะ เป็นสถาบันภายในประเทศและต่างประเทศ

แนวทางการพัฒนา 2 การพัฒนาด้านอาจารย์ (ผู้สอน)

1) จัดอบรมส่งเสริมอาจารย์ผู้สอนในการวิเคราะห์หลักสูตรการเรียนการสอน

2) จัดประชุมสัมมนาเพื่อหาข้อเสนอแนะและแนวทางในการดำเนินการจัดทำและการพัฒนาหลักสูตร

3) มีการติดตามผลในการปฏิบัติงานและแนวทางการแก้ไขพัฒนาปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ

4) ให้อาจารย์มีบทบาทในการร่วมตัดสินใจในการบริหารหลักสูตร

แนวทางการพัฒนา 3 การพัฒนาด้านสถาบัน

1) สร้างหลักสูตรที่สะท้อนสภาพปัญหาและความต้องการตลอดถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น

2) สร้างหลักสูตรที่เป็นอัตลักษณ์ของสถาบัน มีคุณภาพมาตรฐานและสร้างเครือข่ายเพื่อการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างหลักสูตรในแขนงสาขาเดียวกัน

2. แนวทางการพัฒนาด้านการเรียนการสอน

แนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับด้านการเรียนการสอน ประกอบด้วย ด้านบัณฑิต ด้านอาจารย์ ด้านสถาบัน

แนวทางการพัฒนา 1 การพัฒนาด้านบัณฑิต

1) อำนวยความสะดวกด้านอุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยี ทรัพยากร การเรียนการสอนให้ครอบคลุมแก่บัณฑิตในการศึกษางานวิจัยและอื่นๆ

2) จัดการเรียนการสอนหลากหลายรูปแบบ อย่างเช่น ระบบ แผนการเรียน เพื่อให้บัณฑิตมีแนวทางในการเลือกวิธีการด้านการเรียนการสอน

แนวทางการพัฒนา 2 การพัฒนาด้านอาจารย์

1) สร้างอาจารย์ที่มีศักยภาพและทักษะที่เหมาะสมในการจัดด้านการเรียนการสอน เพื่อผลิตที่มีคุณภาพ ยอมรับให้กับสังคม

- 2) สร้างเทคนิคและวิธีการสอนแบบต่างๆ ที่สามารถนำมาปรับปรุงและประยุกต์ใช้แก้ความต้องการและความจำเป็นของวิชาได้
- 3) ให้มีการพัฒนาเนื้อหาวิชาที่สอน และตำราที่ทันสมัยต่อสภาพปัจจุบัน
- 4) พัฒนาสื่อ ด้านเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ ที่ใช้ในการเรียนการสอน

แนวทางการพัฒนา 3 การพัฒนาด้านสถาบัน

- 1) สถาบันควรสร้างระบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทของสภาพแวดล้อม ชุมชน ท้องถิ่น สังคม
- 2) ควรพัฒนาหรือจัด โปรแกรมการศึกษาด้วยวิธีการควบหลักสูตร โดยเฉพาะหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา
- 3) สร้างเครือข่ายด้านการเรียนการสอนระหว่างสาขา หรือหน่วยงานภายนอกที่สามารถเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนทรัพยากรบุคคล

3. แนวทางการพัฒนาด้านบริการวิชาการ

เสนอแนวทางการพัฒนาด้านบริการวิชาการ ผู้วิจัยขอนำเสนอด้านอาจารย์ และด้านสถาบัน

แนวทางการพัฒนา 1 การพัฒนาด้านอาจารย์

- 1) จัดให้มีการอบรมการดำเนินงานบริการชุมชน
- 2) จัดกิจกรรมให้อาจารย์มีโอกาสเข้าร่วมมากๆ เพื่อว่าอาจารย์จะได้เรียนรู้ไปด้วย
- 3) สถาบันควรให้ออกาสอาจารย์ได้เผยแพร่ผลงานแก่ชุมชน และให้ออกาสอาจารย์ทำวิจัยร่วมกับชุมชน

แนวทางการพัฒนา 2 การพัฒนาด้านสถาบัน

- 1) ให้สถาบันมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนรอบๆ สถาบัน
- 2) ให้สถาบันตั้งกฎเกณฑ์ที่แน่นอน เพื่อทำงานร่วมกันกับชุมชน
- 3) สถาบันควรศึกษาหาข้อมูลตามความต้องการของชุมชน และจัดกิจกรรมส่งเสริมร่วมกับชุมชน เช่น ด้านวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น เศรษฐกิจในท้องถิ่น

4. แนวทางการพัฒนาด้านพัฒนาอาจารย์

แนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับด้านพัฒนาอาจารย์ ประกอบด้วย ด้านวิชาการ ด้านบริหาร

แนวทางการพัฒนา 1 การพัฒนาด้านวิชาการ

- ทางการศึกษา
- 1) สถาบันควรให้โอกาสอาจารย์ในการพัฒนาตนเอง ด้วยการสร้างคุณวุฒิ
 - 2) จัดสรรโปรแกรมการสร้างงานวิชาการให้กับคณาจารย์อย่างเป็นระบบ
 - 3) จัดสรรงบประมาณในการพัฒนาให้กับคณาจารย์ที่มีความประสงค์สร้างผลงานวิชาการตามความเหมาะสม
 - 4) ส่งเสริมให้คณาจารย์มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ทรัพยากรบุคคล ระหว่างสถาบันทั้งภายในและภายนอก
 - 5) เปิดโอกาสให้คณาจารย์ได้รับการอบรมสัมมนาทางวิชาการ การศึกษาคุณงาน การเข้าร่วมเป็นสมาชิกเครือข่ายในแต่ละสายงาน
 - 6) ควรจัดกิจกรรมทางวิชาการให้กับคณาจารย์ และเน้นกิจกรรมที่ไม่จำเป็นต้องใช้งบประมาณที่สูงมากนัก แต่ให้ความรู้และทักษะแก่อาจารย์ที่จะส่งผลต่อคุณภาพบัณฑิตโดยตรง

แนวทางการพัฒนา 2 การพัฒนาด้านบริหาร

- 1) เปลี่ยนกลยุทธ์วิธีการในการบริหาร ด้วยการส่งเสริมการพัฒนาทักษะให้กับคณาจารย์ให้มีส่วนร่วมในงานบริหารเพื่อสร้างประสบการณ์
- 2) การอบรมหลักสูตรระยะสั้นที่เกี่ยวกับด้านการบริหารจัดการและการศึกษาคูงาน
- 3) ควรจัดคู่มือ ความรู้ เทคนิคการเป็นผู้นำ
- 4) สร้างความร่วมมือ โอกาสการฝึกหัดงานด้านบริหารให้กับคณาจารย์พร้อมศึกษาแผนงานและวิธีการปฏิบัติ
- 5) ให้มีระบบการตรวจสอบการทำงาน การประเมินการทำงานของคณาจารย์เพื่อก้าวไปสู่การเป็นผู้นำ หรือบริหารที่เหมาะสมและยุติธรรม

5. แนวทางการพัฒนาด้านการวิจัย

แนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับด้านการวิจัย มีแนวทางมาตรการดำเนินงาน ด้านความรู้ทางด้านวิจัย ด้านงบประมาณ ด้านเครือข่าย

แนวทางการพัฒนา 1 การพัฒนาด้านความรู้ทางด้านวิจัย

- 1) ให้มีการอบรมวิธีการทำวิจัยอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะให้กับบุคลากรใหม่ๆ ที่มีความประสงค์ในการทำวิจัย
- 2) ให้โอกาสให้อาจารย์หรือบุคลากรเป็นผู้เข้าร่วมวิจัยเพื่อเรียนรู้การทำวิจัย โดยเฉพาะในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการพัฒนา 2 การพัฒนาด้านงบประมาณ

- 1) จัดสรรงบประมาณให้กับบุคลากรที่มีความประสงค์ในการทำวิจัย โดยจำแนกตามสาขาวิชา และกำหนดขอบเขตของการวิจัยที่ตรงตามสาขาวิชา หรือ แขนงวิชาที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ นักวิจัยสามารถได้นำมาใช้ประโยชน์ในทางวิชาการต่อไป
- 2) จัดหน่วยงานที่รับผิดชอบงานวิจัยโดยเฉพาะ เพื่อติดตาม แนวทางการขอรับขอเงินอุดหนุนเพื่อทำวิจัยจากแหล่งงานภายนอกสถาบัน

แนวทางการพัฒนา 3 การพัฒนาด้านเครือข่าย

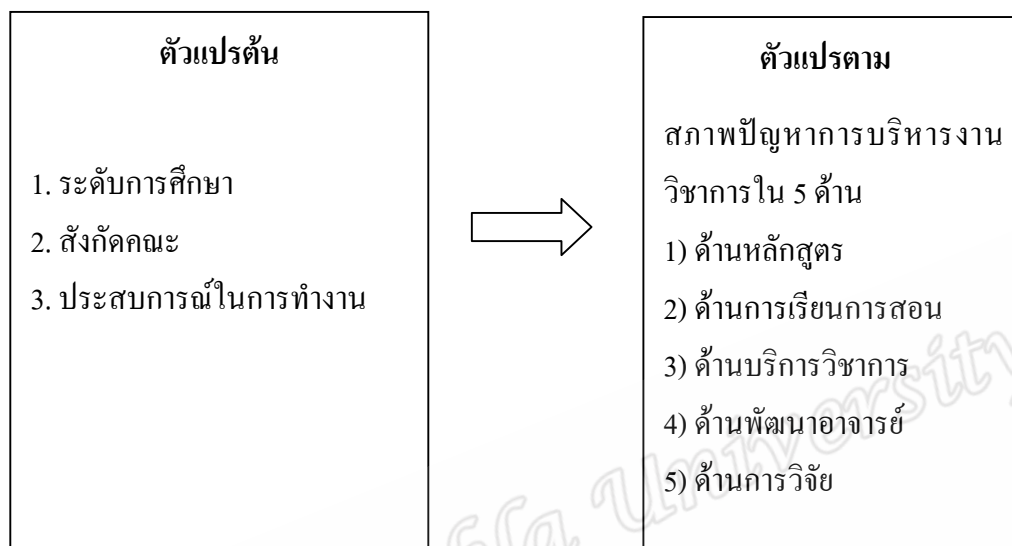
- 1) สร้างเครือข่ายในงานวิจัยของสถาบันกับหน่วยงานอื่นๆ จากภายนอกสถาบัน เพื่อเปิดโอกาสให้สถาบันมีส่วนร่วมในงานวิจัย
- 2) ให้มีการจัดกิจกรรม การนำเสนอผลงานวิจัย งานสร้างสรรค์ หรือ งานวิจัยในลักษณะอื่นๆ โดยจัดเป็นเครือข่ายระหว่างสถาบัน
- 3) ควรให้มีศูนย์ประสานงานด้านการวิจัยของสถาบัน เพื่อแลกเปลี่ยน ติดตาม ข่าวสาร ร่วมงานด้านเครือข่าย ในการส่งเสริมและสร้างผลงานการวิจัยให้กับคณาจารย์และบุคลากร

จากการสำรวจแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ งานวิจัยที่ได้ทำการสังเคราะห์ เกี่ยวกับการบริหารวิชาการ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริการวิชาการ ด้านการพัฒนาอาจารย์ ด้านการวิจัย ผลจากการสังเคราะห์ ซึ่งพบว่ามีแนวทางการพัฒนาโดยรวม ดังนี้ ประกอบด้วย 1) แนวทางการพัฒนาด้านบัณฑิต 2) แนวทางการพัฒนาด้านอาจารย์ 3) แนวทางการพัฒนาด้านนักศึกษา 4) ด้านการบริหาร 5) ด้านวิชาการ 6) ด้านสถาบันการศึกษา 7) ด้านความรู้ทางการวิจัย 8) ด้านงบประมาณ และ 9) ด้านเครือข่าย

2.5 กรอบแนวคิดการวิจัย

มหาวิทยาลัยฟาฏอนีเป็นสถาบันจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเอกชน การศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ แนวคิดเบื้องต้นของการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี 2556 การวิจัยในครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ซึ่งศึกษาจากการทบทวนในวรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในระดับอุดมศึกษาที่ปรากฏในฐานข้อมูล เครือข่ายความร่วมมือพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาไทย (ThaiLIS) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Jordan, (1983: 75); Morris, (1981: 164-168); ถวัลย์ วรเทพพิพิงษ์, (2532: 114) และ อุทุมพร จามรมาน และคณะ (อ้างจาก ทินพันธุ์ นาคะตะ, 2546 95-96) ผู้วิจัยได้ประมวลแนวคิดของนักวิชาการดังกล่าว มากำหนดกรอบ

ความคิดในการศึกษา ในหัวข้อที่สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทสภาพการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ดังกรอบแนวคิดดังนี้

ภาพประกอบที่ 5 กรอบแนวคิดการวิจัย

2.6 งานวิจัยแบบผสมวิธี

วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี นักวิจัยมักเรียกชื่อเป็นภาษาอังกฤษในหลายลักษณะต่างๆ เช่น Mixed Methodology, Mixed Methods, Mixed Methods Research หรืออีกหลายๆ ชื่อ แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาความหมายจะมีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ เป็นวิธีการวิจัยที่ผู้วิจัยใช้เทคนิคแนวทาง วิธีการ ความคิดรวบยอด หรือภาษา ผสมผสานร่วมกันระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการวิจัยเรื่องเดียวกัน

จุดมุ่งหมายของกาวิจัยแบบผสมวิธี

จากการศึกษาว่าเพราะเหตุใดต้องใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธีคำตอบที่เป็นเหตุผลหลักของทุกสำนักและทุกคน ที่ใช้ระเบียบวิธีแบบผสมวิธี Mixed Methods คือ เป็นการแก้จุดอ่อนของแต่ละวิธีด้วยการเสริมจุดแข็ง โดยมีจุดมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายประการดังนี้ (วิโรจน์ สารรัตนะ. 2545: 13, สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ คือ 1) เพื่อเป็นการตรวจสอบสามเส้า Triangulation ให้เพิ่มความเชื่อมั่นในผลของการวิจัย 2) เพื่อเป็นการเสริมให้สมบูรณ์หรือเติมให้เต็ม Complementarity เช่น ตรวจสอบประเด็นที่ซ้ำซ้อนหรือประเด็นที่แตกต่างของปรากฏการณ์ที่

ศึกษา เป็นต้น 3) เพื่อเป็นการริเริ่ม Initiation เช่นค้นหาประเด็นที่ผิดปกติ ประเด็นที่ผิดธรรมดา ประเด็นที่ขัดแย้งหรือทศนะใหม่ๆ เป็นต้น 4) เพื่อเป็นการพัฒนา Development เช่น นำเอาผลจากการศึกษาในขั้นตอนหนึ่งไปใช้ให้เป็นประโยชน์กับในอีกขั้นตอนหนึ่ง เป็นต้น และ 5) เพื่อเป็นการขยาย Expansion ให้งานวิจัยมีขอบข่ายที่กว้างขวางมากขึ้น

ความสำคัญของการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research)

การวิจัยแบบผสมวิธี Mixed Methods Research มีกระบวนการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย รูปแบบ และขั้นตอน ตามรายละเอียดดังนี้ (รัตนะ บั้วสงษ์, 2555: 83)

- 1) ผลการวิจัยจากวิธีการวิจัยแบบผสมวิธีสามารถเสริมต่อกันโดยใช้ผลการวิจัยจากวิธีหนึ่งอธิบายขยายความผลการวิจัยอีกวิธีหนึ่งช่วยให้การตอบคำถามการวิจัยได้ละเอียดชัดเจนมากกว่าการใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพเพียงรูปแบบเดียว
- 2) การใช้ผลการวิจัยจากวิธีหนึ่งไปช่วยพัฒนาการวิจัยอีกวิธีหนึ่งหรือการใช้ผลการวิจัยวิธีหนึ่งไปตั้งคำถามการวิจัยอีกวิธีหนึ่ง
- 3) การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพต่างก็มีจุดเด่นในตนเองสามารถนำจุดเด่นมาใช้ในการแสวงหาความรู้ความจริงได้ถูกต้องแม่นยำยิ่งขึ้น
- 4) การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพต่างก็มีจุดด้อยในตนเองผู้วิจัยสามารถใช้จุดเด่นของการวิจัยเชิงปริมาณมาแก้ไขจุดด้อยของการวิจัยเชิงคุณภาพ ขณะเดียวกันอาจใช้จุดเด่นของการวิจัยเชิงคุณภาพมาแก้ไขจุดด้อยของการวิจัยเชิงปริมาณ และ
- 5) สามารถนำผลผลิตจากการวิจัยแบบผสมวิธีมาสร้างความรู้ความจริงที่สมบูรณ์สำหรับการปรับเปลี่ยนทฤษฎีหรือการปฏิบัติงาน

วิวัฒนาการของการวิจัยแบบผสมวิธี

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาได้มีการถกเถียง Debate ทางความคิดเกี่ยวกับกระบวนการทัศน์ Paradigm การวิจัยด้านสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ ระหว่างกลุ่มปฏิฐานนิยมหรือประจักษ์นิยม Positivist ที่นิยมระเบียบวิธีเชิงปริมาณ Quantitative Methods และกลุ่มโครงสร้างนิยมหรือปรากฏการณ์นิยม Constructivist ที่นิยมระเบียบวิธีเชิงคุณภาพ Qualitative Methods ต่างฝ่ายต่างโต้แย้งว่าทฤษฎีของตนถูกต้อง และพยายามโจมตีฝ่ายตรงข้ามเพื่อให้ฝ่ายตนเหนือกว่า จนกระทั่งได้เกิดบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งขึ้นมาที่ระยะต่อมาเรียกว่า นักปฏิบัตินิยม Pragmatists ได้มีการจัดรวมทั้ง 2 กระบวนทัศน์เข้าด้วยกันเพื่อเป็นทางเลือกใหม่ในการวิจัย เรียกว่า ระเบียบวิธีแบบผสมวิธี (Mixed Methods) โดยจำแนกได้เป็น 3 ยุคใหญ่ ได้แก่ 1) ยุคระเบียบวิธีเดี่ยวหรือยุคนักวิจัย

บริสุทธิ์ Monomethod or Purist Era 2) ยุคระเบียบวิธีผสม Emergence of Mixed Methods 3) ยุค
การวิจัยรูปแบบผสมผสานวิธีก่อนการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ Emergence of Mixed Model Studies

รูปแบบของการผสมผสานวิธีก่อนการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

รูปแบบหลักของการวิจัยในปัจจุบันมี 3 รูปแบบ คือ การวิจัยเชิงปริมาณ Quantitative Research การวิจัยเชิงคุณภาพ Qualitative Research และการวิจัยแบบผสมผสานวิธีก่อนการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ Mixed Methods Research โดย Mixed Methods เป็นเทคนิควิธีวิจัยทางสังคม-ศาสตร์แบบผสมผสานวิธีก่อนการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเข้าด้วยกันจุดมุ่งหมายของการผสมผสานวิธีก่อนการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพคือ ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณเป็นตัวตั้งก่อนแล้วตามด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ ยกเว้นกรณีที่เป็นอุบัติการณ์ หรือเหตุการณ์ใหม่ๆ ที่ยังไม่เคยเกิดขึ้น จึงจะใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นตัวตั้งแล้วค่อยมาตรวจสอบสมมติฐานหรือทฤษฎีด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ลักษณะการผสมผสาน จำแนกออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ระเบียบวิธีแบบผสมผสานวิธีก่อนการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพรูปแบบ Mixed Model ในการผสมผสานวิธีก่อนการวิจัย 2 รูปแบบนั้น อาจเป็นการผสมผสานแบบครั้งต่อครั้ง การผสมผสานแบบมีรูปแบบหลักร่วมกับรูปแบบรอง หรือแบบผสมผสานทุกขั้นตอน โดยมีวิธีออกแบดังนี้ (ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล และสุภาพ นัตรภรณ์, 2549)

1. การวิจัยแบบ 2 ภาค Two-Phase Design เป็นการวิจัยในรูปแบบที่แยกการดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอนอย่างชัดเจนด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน (การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพครั้งต่อครั้ง) แล้วนำเสนอผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอนโดยเอกเทศ แต่ละตอนตอบคำถามวิจัยต่างประเด็นกัน โดยมีบทสรุปเป็นตัวเชื่อมโยงการวิจัยทั้งสองตอนเข้าด้วยกัน

2. การวิจัยแบบนำ-แบบรอง Dominant – Less Dominant Design เป็นการวิจัยที่ดำเนินการด้วยวิธีการวิจัยหลักแนวทางใดแนวทางหนึ่ง แล้วเสริมด้วยอีกแนวทางหนึ่ง เช่น ใช้การวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลัก และใช้วิธีการบางอย่างของการวิจัยเชิงคุณภาพมาเสริม เช่น เพื่อขยายความ เพื่อตรวจสอบยืนยัน หรือเพิ่มความลึกของข้อมูล ในทางตรงกันข้ามอาจใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลักเสริมด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ

3. การวิจัยแบบผสมผสาน Mixed-Methodology

รูปแบบนี้เป็นการผสมผสานทั้งระดับมหภาคและจุลภาคระหว่าง 2 กระบวนทัศน์และแนวทางการวิจัยรูปแบบการวิจัยนี้ จัดว่าเป็นการวิจัยลูกผสม Hybrids ในทางปฏิบัติเป็นการวิจัยที่ดำเนินการได้ยาก เนื่องจากต้องมีการผสมผสานทุกขั้นตอนของการวิจัยตั้งแต่นำเสนอปัญหา (ในบทนำของการวิจัย) จนถึงบทสรุปของการวิจัย ซึ่งในบางขั้นตอนอาจสามารถ

ผสมผสานกันได้เต็มที่ด้วยข้อจำกัดของความแตกต่างในกระบวนการวิจัยระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ

ขั้นตอนการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research Process)

การวิจัยแบบผสมวิธี Mixed Methods Research ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดคำถามการวิจัย ผู้วิจัยอาจจะตั้งคำถามการวิจัยเพียงหนึ่งคำถามซึ่งมีลักษณะที่เป็นทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ หรือจะตั้งคำถามการวิจัยหลายคำถามซึ่งอาจจะแยกเป็นคำถามเชิงปริมาณและคำถามเชิงคุณภาพ

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยสามารถตั้งวัตถุประสงค์ของการศึกษาไว้ข้อเดียวหรือหลายข้อ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคำถามการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 การเลือกระเบียบวิธีในการวิจัย ผู้วิจัยต้องพิจารณาเลือกรูปแบบการวิจัยที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการตอบคำถามการวิจัย ให้ถูกต้อง แม่นยำ น่าเชื่อถือ และมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติงานวิจัย โดยคำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ เวลาที่เหมาะสม การให้ค่าน้ำหนักของข้อมูลเชิงปริมาณหรือคุณภาพ การผสมผสานวิธีการ ความลึกซึ้งในทฤษฎีหรือวิธีการเปลี่ยนแปลงไป

ขั้นตอนที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 6 การตีความหรือแปลผลข้อมูล

ขั้นตอนที่ 7 การกระทำข้อมูลให้ถูกต้อง

ขั้นตอนที่ 8 การสรุปผลและการจัดทำรายงานการวิจัย

ข้อจำกัดในการใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี

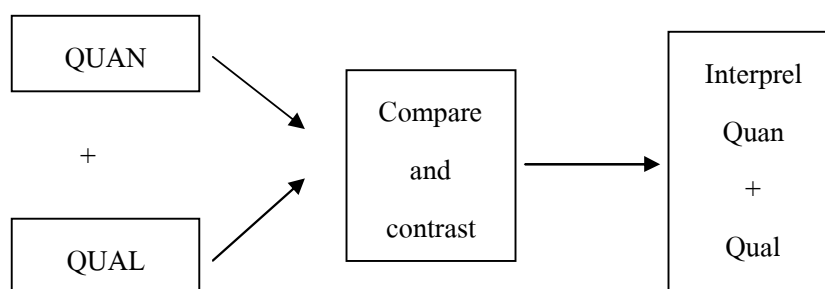
ประพนธ์ เจริญกุล (2550) ในทางปฏิบัติ พบว่าการวิจัยแบบผสมวิธีมีข้อพึงระวัง และมีข้อจำกัดบางประการ คือ วิธีการวิจัยเชิงปริมาณนั้นเป็นวิธีการที่เข้มงวด เป็นระบบและเป็นแบบแผน ส่วนวิจัยเชิงคุณภาพนั้นเป็นวิธีการที่แนบเนียน ละเอียดอ่อน และยืดหยุ่น เมื่อนำวิธีทั้งสองมาใช้ในการวิจัยเรื่องเดียวกันจะต้องใช้ให้เหมาะสม อย่าปล่อยให้ความรู้สึกนึกคิดเชิงคุณภาพไปผ่อนคลายความเข้มงวดและความเป็นแบบแผนของวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ในขณะเดียวกันก็อย่าปล่อยให้ความรู้สึกนึกคิดเชิงปริมาณมีอิทธิพลทำให้วิธีการเชิงคุณภาพกลายเป็นการสำรวจหาข้อมูลเพิ่มเติมอย่างฉาบฉวย ซึ่งจะเป็นผลทำให้คุณภาพของงานวิจัยชิ้นนั้นลดลง นอกจากนี้ยังพบว่างานวิจัยแบบผสมวิธีมีข้อจำกัดที่สำคัญ คือ 1) นักวิจัยโดยเฉพาะหัวหน้าโครงการวิจัยต้องมีความรู้และประสบการณ์ในการทำวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพคนที่ถูกต้องตามหลักวิธี ไม่เช่นนั้นจะ

ได้งานวิจัยที่ไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร 2) ในการวิจัยแบบผสมวิธี จะต้องใช้เวลาและทรัพยากรในการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลปริมาณมากกว่าการทำวิจัยเชิงเดียว ดังนั้น โครงการที่ถูกจำกัดด้วยเวลาและงบประมาณจึงไม่สามารถใช้กลยุทธ์โดยวิธีผสมวิธีได้ ยกเว้นเป็นข้อมูลเสริมบางส่วน 3) อาจมีการใช้การวิจัยแบบผสมวิธีตามสมัยนิยม โดยเป็นการใช้แบบผิดๆ ตามที่ตนเข้าใจหรือใช้โดยมั่วๆ เช่น นักวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบผิวเผิน หรือนักวิจัยเชิงคุณภาพคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มตามหลักสถิติโดยไม่พิจารณาหลักเกณฑ์ที่เหมาะสม เป็นต้น

แบบแผนการวิจัยแบบผสมวิธี

รัตนะ บัวสนธ์ (2555: 83) แบบแผนการวิจัย Research Designs เชิงผสมวิธีทางการศึกษา ประกอบด้วย 4 แบบแผนหลัก โดยที่แต่ละแบบแผนก็ยังประกอบไปด้วยแบบแผนย่อยๆ ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันออกไปดังนี้

1.แบบแผนสามเส้า (Triangulation Design) เป็นแบบแผนการวิจัยเชิงผสมผสานเพื่อศึกษาหาคำตอบให้กับปัญหาวิจัยเรื่องเดียวกัน โดยแยกการดำเนินงานและให้นำน้ำหนักความสำคัญของวิธีการวิจัยทั้งสองอย่างเท่าเทียมกัน ใช้ช่วงระยะเวลาดำเนินการวิจัยในระยะเดียวและดำเนินการวิจัยไปพร้อมๆ กันปัญหาหรือคำถามการวิจัย มักจะมีลักษณะเอื้อให้ใช้เทคนิควิธีการทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ในประเด็นเดียวกัน เพื่อนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับมาเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างแล้วสรุปตีความ ตอบปัญหาการวิจัยร่วมกันในลักษณะส่งเสริมเติมเต็มซึ่งกันและกัน แบบแผนการวิจัยผสมผสานสามเส้าสามารถเขียนเป็นแผนภูมิได้ตามภาพประกอบที่ 6

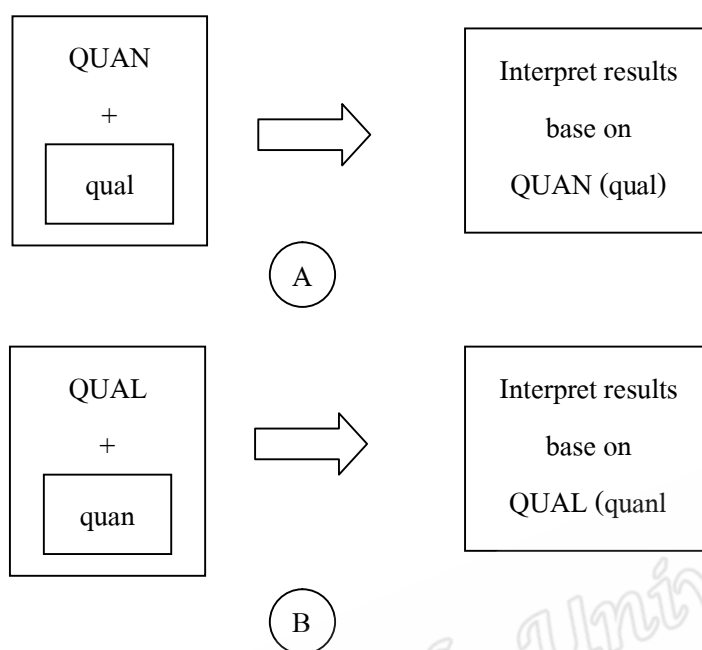
เมื่อ QUAN และ QUAL หมายถึง ให้นำน้ำหนักความสำคัญของวิธีการเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพอย่างเท่าเทียมกัน

เครื่องหมาย + หมายถึง ดำเนินการวิจัยไปพร้อมๆ กัน

ภาพประกอบที่ 6 แผนภูมิแสดงแบบแผนวิจัยเชิงผสมผสานแบบสามเส้า

แบบแผนการวิจัยเชิงผสมผสานแบบสามเส้ายังแบ่งเป็นแบบแผนย่อยๆ อีก 3 แบบ แผน ได้แก่ 1) แบบการแปลงข้อมูลเชิงคุณภาพสู่ข้อมูลเชิงปริมาณ 2) แบบการตรวจสอบความตรงของข้อมูลเชิงปริมาณ และ 3) แบบพหุระดับ ทั้ง 3 แบบแผนมีลักษณะของการผสมผสานต่างกัน แต่ก็ยังคงมีลักษณะร่วมเหมือนกัน คือ เป็นแบบแผนที่ให้นำน้ำหนักความสำคัญของเทคนิควิธีการทั้งสองเท่าเทียมกัน ดำเนินการวิจัยไปพร้อมๆ กันศึกษาหาคำตอบไปในประเด็นที่ต่างกัน แต่อยู่ภายใต้ปัญหาวิจัยเดียวกัน และนำผลวิเคราะห์ข้อมูลมาสรุปตีความร่วมกันในลักษณะส่งเสริมเติมเต็มซึ่งกันและกัน

2. แบบแผนแบบรองรับภายใน (Embedded Design) เป็นแบบแผนการวิจัยเชิงผสมผสานที่มีลักษณะทั้งเป็นการศึกษาระยะเดียวและสองระยะต่อเนื่องกัน (รัตนะ บัวสนธ์, 2555: 97) แบบแผนการวิจัยแบบนี้จะมีการจัดให้วิธีการวิจัยแบบใดแบบหนึ่งเป็นวิธีการหลัก และอีกวิธีการวิจัยหนึ่งเป็นวิธีการรองนั่นคือ ให้นำน้ำหนักความสำคัญไม่เท่าเทียมกัน และศึกษาหาคำตอบในปัญหาวิจัยแบบรองรับภายในจะแตกต่างจากแบบแผนสามเส้าตรงที่การให้นำน้ำหนักความสำคัญของวิธีการ และประเด็นที่ใช้ศึกษา อนึ่งการจะใช้วิธีวิจัยแบบใดเป็นวิธีการหลักหรือวิธีการรองนั้น ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์การวิจัยเป็นสำคัญ แบบแผนการวิจัยเชิงผสมผสานแบบรองรับภายใน สามารถเขียนเป็นแผนภูมิได้ตามภาพประกอบที่ 7

เมื่อ $QUAN + \boxed{qual}$ หมายถึง วิธีการเชิงปริมาณเป็นวิธีการหลัก
วิธีการเชิงคุณภาพเป็นวิธีการรอง

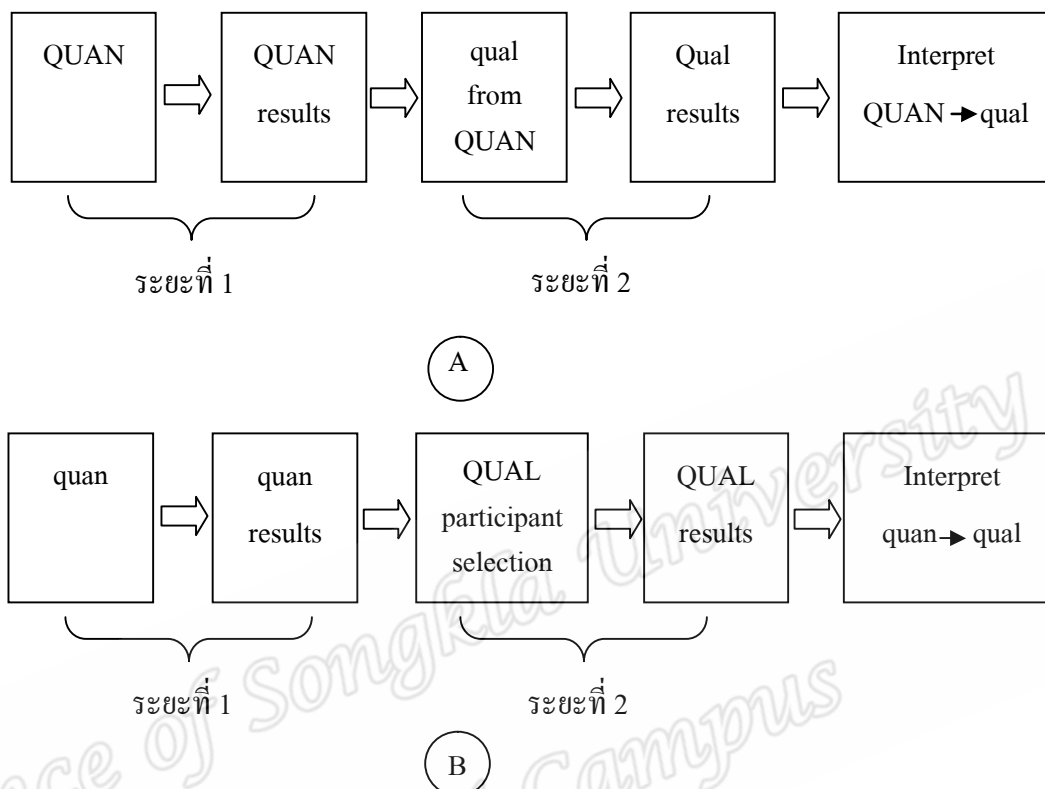
$QUAL + \boxed{quan}$ หมายถึง วิธีการเชิงคุณภาพเป็นวิธีการหลัก
วิธีการเชิงปริมาณเป็นวิธีการรอง

ภาพประกอบที่ 7 แผนภูมิแสดงแบบแผนการวิจัยเชิงผสมผสานแบบรองรับภายใน

แบบแผนการวิจัยเชิงผสมผสานแบบรองรับภายในยังแบ่งเป็น 4 แบบแผนย่อยได้แก่ 1) แบบแผนรองรับภายในรูปแบบการทดลองระยะเดียว วิธีการเชิงปริมาณเป็นหลัก 2) แบบแผนรองรับภายในรูปแบบการทดลองสองระยะ วิธีการเชิงคุณภาพเป็นหลัก 3) แบบแผนรองรับภายในรูปแบบการทดลองสองระยะ วิธีการเชิงปริมาณเป็นหลัก และ 4) แบบแผนรองรับภายในรูปแบบสหสัมพันธ์ ทั้ง 4 แบบแผนย่อยก็มีความเหมาะสมสำหรับนำไปใช้ศึกษาหาคำตอบให้กับปัญหาและวัตถุประสงค์การวิจัย ตลอดจนมีขั้นตอนการทำงานที่แตกต่างกัน

3. แบบแผนเชิงอธิบาย (Explanatory Design) เป็นแบบแผนการวิจัยเชิงผสมผสานที่มีลักษณะการดำเนินงานวิจัยสองระยะ (รัตนะ บัวสนธ์, 2555: 108) โดยเริ่มต้นการวิจัยด้วยวิธีการเชิงปริมาณก่อนเสมอ แล้วใช้ผลการวิจัยที่ได้เพื่อพิจารณาคัดเลือกประเด็นปัญหาและ

ผู้ให้ข้อมูล สำหรับดำเนินงานวิจัยด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพต่อไป แบบแผนการวิจัยเชิงผสมผสานแบบเชิงอธิบายเขียนเป็นแผนภูมิได้ตามภาพประกอบที่ 8

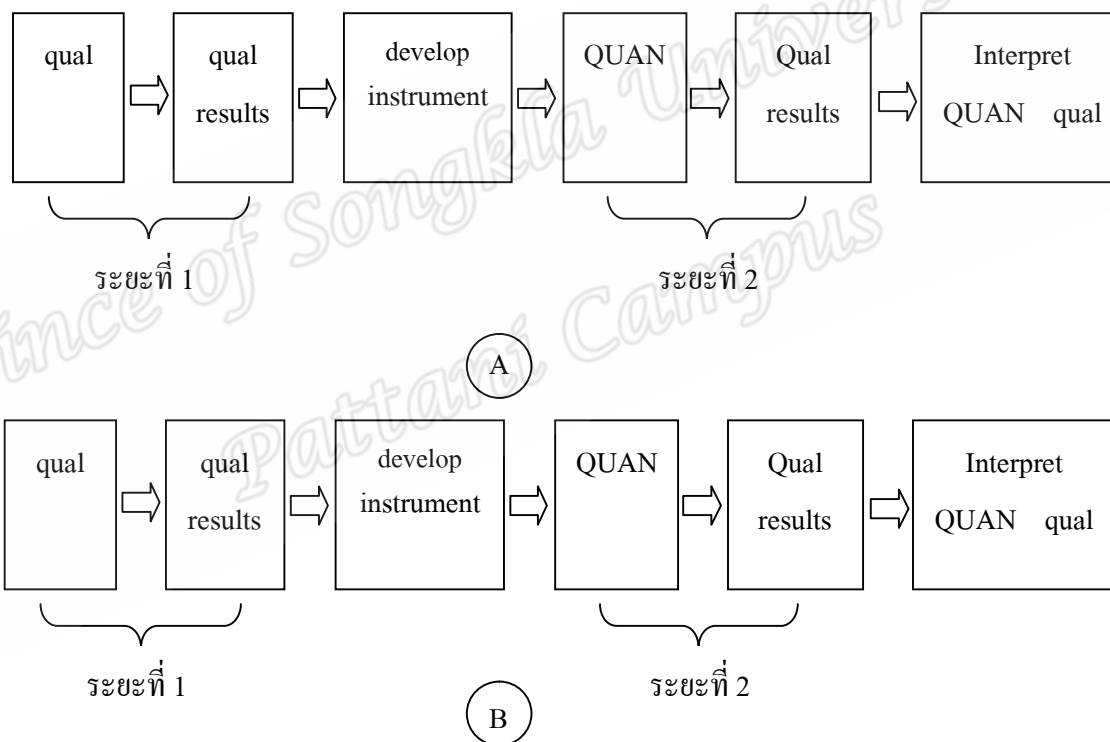
ภาพประกอบที่ 8 แผนภูมิแสดงแบบแผนการการวิจัยเชิงผสมผสานและเชิงอธิบาย

จากภาพประกอบที่ 8 ภาพ A แสดงให้เห็นว่า ให้ความสำคัญกับวิธีการวิจัยเชิงปริมาณเป็นวิธีการหลัก เมื่อได้ผลจากการวิจัยเชิงปริมาณอย่างไรแล้ว ก็ใช้ผลที่ได้รับสำหรับการกำหนดปัญหาวิจัยและคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล เพื่อดำเนินการศึกษาหาคำตอบด้วยวิธีการเชิงคุณภาพต่อไป ทั้งนี้โดยให้ความสำคัญกับวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นวิธีการรอง เมื่อได้ผลการวิจัยเชิงคุณภาพเช่นไรแล้ว ผลการวิจัยจะถูกนำผลสรุปตีความเสริมผลการวิจัยเชิงปริมาณ แบบแผนการวิจัยเชิงผสมผสานแบบเชิงอธิบาย ในภาพ A นี้ เรียกว่าแบบแผนเชิงอธิบายรูปแบบติดตาม

สำหรับภาพ B นั้นจะตรงกันข้ามกับภาพ A นั่นคือ ให้ความสำคัญกับวิธีการวิจัยเชิงปริมาณเป็นวิธีการรอง โดยนำผลที่ได้จากการวิจัยใช้คัดเลือกให้ข้อมูล เพื่อดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพอย่างลุ่มลึก เข้มข้น ทั้งนี้มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการดำเนินงานวิจัยเชิงคุณภาพเป็นวิธีการหลัก เมื่อได้ผลการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นเช่นไรแล้ว ผลการวิจัยนี้จะนำไปสรุปตีความร่วมกับผลการวิจัยเชิงปริมาณ และนำเสนอมุ่งเน้นผลการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

ประกอบเสริม แบบแผนเชิงอธิบายในภาพ B นี้ เรียกว่า แบบแผนเชิงอธิบายแบบคัดเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัย

4. แบบแผนเชิงสำรวจบุกเบิก (Exploratory Design) เป็นแบบแผนการวิจัยเชิงผสมผสาน ที่มีลักษณะการดำเนินงานวิจัยเป็นสองระยะเช่นเดียวกัน แต่แบบแผนการวิจัยแบบนี้จะเริ่มต้นด้วยการใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพก่อนเสมอ นอกจากนั้นยังให้น้ำหนักความสำคัญของวิธีการวิจัยทั้งสองวิธีไม่เท่าเทียมกันอีกด้วย (รัตนะ บัวสนธ์, 2555: 114) แบบแผนการวิจัยเชิงผสมผสานแบบนี้นิยมใช้สำหรับการค้นหาตัวแปรใหม่ๆ หรือเพื่อสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรตลอดจนใช้สำหรับพัฒนาสารบบ แนวคิด ทฤษฎีใหม่ๆ แบบแผนการวิจัยเชิงผสมผสาน ดังกล่าวนี้ เขียนเป็นแผนภูมิได้ตามภาพประกอบที่ 9

ภาพประกอบที่ 9 แผนภูมิแสดงแบบแผนการวิจัยเชิงผสมผสานเชิงสำรวจบุกเบิก

ในภาพประกอบที่ 9 ภาพ A แสดงให้เห็นว่า ในระยะแรกเป็นการดำเนินงานวิจัย โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ และให้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพมีน้ำหนักความสำคัญเป็นวิธีการรอง เมื่อได้ผลการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นเช่นไรแล้วก็นำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นแนวทางการให้นิยามและสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรต่างๆ หลังจากนั้นจึงนำเครื่องมือที่ได้ไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งให้น้ำหนักความสำคัญกับการดำเนินงานวิจัยเชิงปริมาณมากกว่าการวิจัยเชิงคุณภาพ หลังจากได้ผลการวิจัยเช่นไรแล้วจะนำเสนอผลที่ได้จากวิธีการวิจัยเชิงปริมาณเป็นผลหลักแล้วเสริมด้วยผลจากวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ แบบแผนการวิจัยเชิงผสมผสาน ในภาพ A นี้เรียกว่า แบบแผนเชิงสำรวจบุกเบิกแบบการพัฒนาเครื่องมือวิจัย

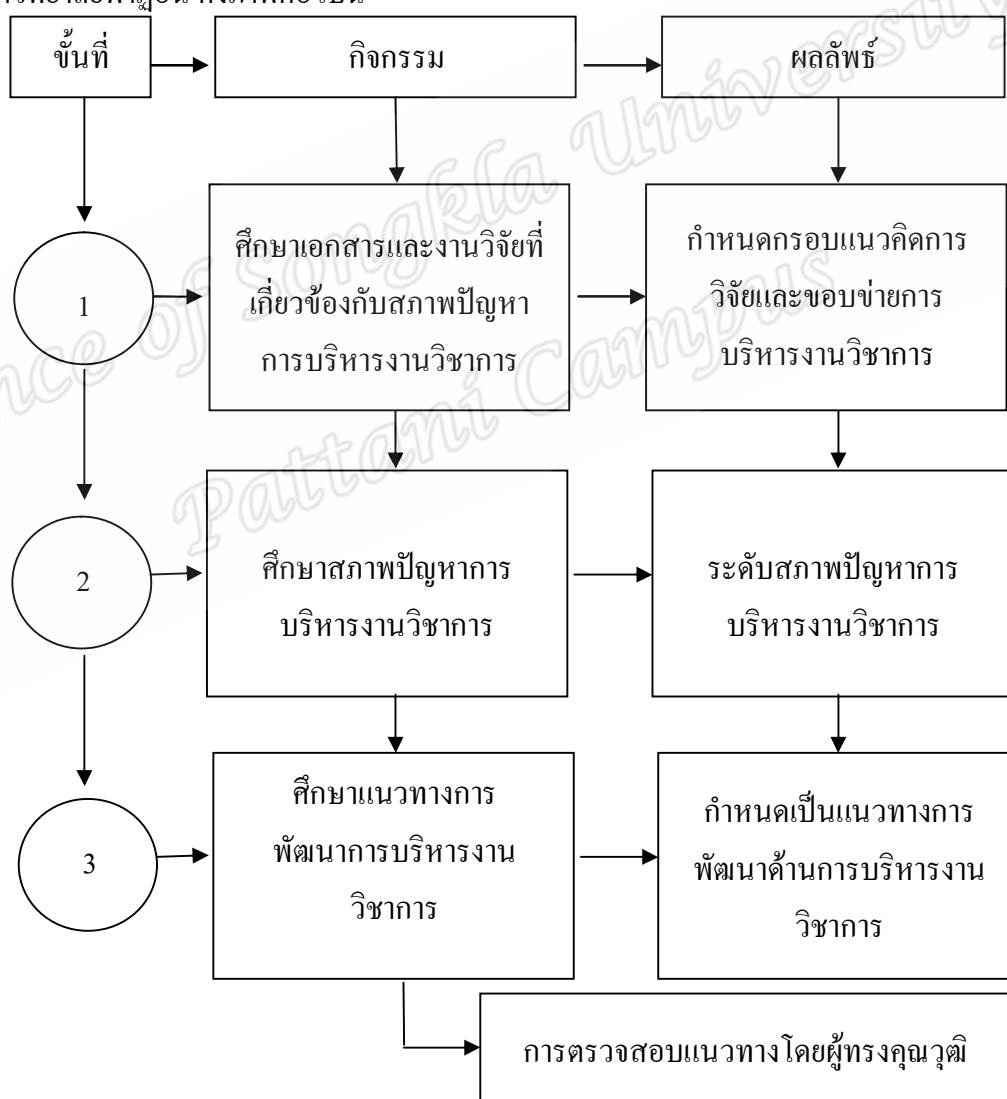
สำหรับภาพ B นั้น ในระยะแรกมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการดำเนินงานวิจัยเชิงคุณภาพ และนำผลจากงานวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีลักษณะเป็นสารบบ แนวคิดหรือทฤษฎี (ซึ่งมักเรียกว่า ทฤษฎีจากพื้นที่หรือทฤษฎีฐานราก ที่ตรงกับคำว่า “Grounded Theory” นั่นเอง) ไปกำหนดเป็นปัญหาและสมมุติฐานการวิจัย เพื่อทดสอบหาคำตอบด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณต่อไป ทั้งนี้โดยให้วิธีดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณมีน้ำหนักความสำคัญรองลงมา หลังจากนั้นก็นำคำตอบที่ได้รับจากวิธีการวิจัยเชิงปริมาณนี้ไปสรุปตีความเสริมผลการวิจัยเชิงคุณภาพข้างต้น แบบแผนการวิจัยเชิงผสมผสานแบบสำรวจบุกเบิก ตามที่อธิบายนี้ เรียกว่า แบบแผนเชิงสำรวจบุกเบิกรูปแบบการพัฒนาสารบบ หรือทฤษฎี

จากการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัยแบบผสมผสานวิธี สามารถเป็นแนวทางในการจัดการวิจัยที่เป็นปรากฏการณ์ทางการศึกษา ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่มีลักษณะการซับซ้อน จำเป็นต้องใช้วิธีการวิจัยที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาหรือแวลล้อมที่จะทำการวิจัย หรือคำถามสมมุติฐานที่ต้องการศึกษา หาคำตอบ เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ได้ผลลัพธ์ของปัญหานั้นได้ วิธีการวิจัยเชิงแบบผสมผสานวิธี จะช่วยให้ได้คำตอบการวิจัยที่ครอบคลุมในหลายแง่มุม การวิจัยแบบผสมผสานนั้นยังมีแบบแผนการวิจัยหลายหลายวิธี ทั้งนี้เพื่อความได้รับความเป็นข้อเท็จจริง เมื่อจะมีการทำวิจัย ควรให้ดูความเหมาะสมกับลักษณะปัญหาการวิจัยที่แตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาถึงสภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 เป็นการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพ ปัญหาการบริหารงานวิชาการ ขั้นที่ 2 เป็นการศึกษาถึงสภาพ ปัญหาการบริหารงานวิชาการ ขั้นที่ 3 การศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ดังภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบที่ 10 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

- 1) แบบแผนการวิจัย
- 2) การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3) การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 4) การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 5) การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 แบบแผนการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบแผนการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) ในรูปแบบ (QUAN → Qual Model) โดยใช้วิธีการเชิงปริมาณดำเนินการศึกษาคำตอบก่อนแล้วจึงใช้วิธีการเชิงคุณภาพเพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติม โดยที่วิธีการเชิงปริมาณมีความสำคัญหรือน้ำหนักมากกว่าวิจัยเชิงคุณภาพ เกย์ มิลส์ และอาราเซียน (Gay, Mills and Airasian. 2009)

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คืออาจารย์ที่ทำการสอนในมหาวิทยาลัยฟาฏอนี จำนวน 194 คน ซึ่งไม่รวมอาจารย์ต่างชาติและอาจารย์ที่ลาศึกษาต่อ ผู้บริหารของแต่ละคณะวิชา และตัวแทนนักศึกษาที่กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 4 ประจำภาคการศึกษา 2557 แต่ละสาขาวิชา

3.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์ทำการสอนในมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ประจำปีการศึกษา 2557 จำนวน 131 คน ซึ่งได้จากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมดจำนวน 194 โดยใช้วิธีการคำนวณจากสูตรของ ยามานะ (Yamane, 1973: 727-728) โดยใช้สูตรดังนี้

$$n = \left(\frac{N}{1 + Ne^2} \right)$$

เมื่อ n แทนขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N แทนจำนวนประชากร
 e แทนความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้ แทน 0.05
 การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามคณะที่มีอาจารย์ประจำเป็นกลุ่มตัวอย่าง ในสัดส่วนที่เหมาะสมตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละคณะ

$$n_i = \left(\frac{N_i}{N} \right) n$$

- เมื่อ n_i แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละขนาดคณะ
 N_i แทน ขนาดของประชากรในแต่ละขนาดของคณะ
 N แทน ขนาดของประชากรทั้งหมด
 n แทน ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ตารางที่ 10 จำนวนอาจารย์ประจำคณะต่างๆ ของมหาวิทยาลัยฟาฏอนีที่เป็นประชากรกลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัยในครั้งนี้

หน่วยงาน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
	คณาจารย์	
1.คณะอิสลามศึกษา	55	37
2.คณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์	57	38
3.คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	29	20
4.คณะศึกษาศาสตร์	24	16
5.สถาบันภาษานานาชาติ	29	20
รวม	194	131

3.2.3 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้วิจัยเชิงคุณภาพ

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารที่มีตำแหน่งระดับกลางขึ้นไป และมีอายุการทำงาน 5 ปี ขึ้นไป ซึ่งรวมทั้งรวม 18 คน และตัวแทนนักศึกษาแต่ละสาขาวิชาที่มีนักศึกษากำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 4 รวมทั้งรวม 35 คน โดยทำการกำหนดกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3.3 การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 แบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ

การศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประเด็นปัญหา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการประมวลและดัดแปลงข้อคำถามจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีอยู่ (กรรณา รามัญจิต, 2548; ต่วน โษะ มือกะหามะ, 2555; สมคิด ศิลป์ประกอบ, 2538; ซอลิซะห์ หะยีสะมะแอ, 2546; นิเลาะ แวอุเซ็ง, 2540; ตามประเด็นยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี, 2556) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถาม ดังนี้

เป็นแบบสอบถามสำหรับอาจารย์ประจำที่ได้ทำการสอนในมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริการวิชาการ ด้านพัฒนาอาจารย์ และด้านการวิจัย

2) ลักษณะแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี

3) การกำหนดการให้คะแนนจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้กำหนดค่าน้ำหนักคะแนน ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าประเด็นปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าประเด็นปัญหาอยู่ในระดับมาก

คะแนน 3 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าประเด็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าประเด็นปัญหาอยู่ในระดับน้อย

คะแนน 1 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าประเด็นปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4) เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

4.50-5.00 หมายถึง มีระดับประเด็นปัญหาหรือความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมากที่สุด

3.50-4.49	หมายถึง มีระดับประเด็นปัญหาหรือความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก
2.50-3.49	หมายถึง มีระดับประเด็นปัญหาหรือความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง
1.50-2.49	หมายถึง มีระดับประเด็นปัญหาหรือความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับน้อย
1.00-1.49	หมายถึง มีระดับประเด็นปัญหาหรือความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.3.2 วิธีการสร้างเครื่องมือ

1) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานบริหารด้านวิชาการ เพื่อนำมากำหนดกรอบและขอบเขตเนื้อหาในการสร้างแบบสอบถาม

2) นำข้อมูลมาสร้างแบบสอบถามสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนีในด้านต่างๆ ที่จะทำการศึกษา

3) นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความครอบคลุมในเนื้อหา สำนวน ภาษาและความสอดคล้องระหว่างแบบสอบถามกับหัวข้อวิทยานิพนธ์

4) หากคุณภาพของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อแก้ไขตรวจสอบพิจารณาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรม และคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป โดยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน พิจารณาลงความเห็นและให้คะแนน ดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้อง

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้อง

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่มีความสอดคล้อง

ซึ่งผลปรากฏว่ามีจำนวนข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.50 จำนวน 4 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการตัดออก เนื่องจากข้อคำถามมีประเด็นที่ซ้ำซ้อนกัน แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่

ปรึกษาอีกครั้งหนึ่ง เพื่อตรวจสอบความชัดเจน ก่อนที่จะนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) ซึ่งแบบสอบถามสำหรับมีข้อคำถามจำนวน 44 ข้อ

5) ปรับปรุงแบบสอบถามแล้วนำไปใช้ทดลองใช้ (Try-out) กับประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี เพื่อนำวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1951: 297-334) ซึ่งผลการตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Coefficient Alpha) ทั้งฉบับ .948 และรายด้าน โดยแบ่งเป็นสภาพ ปัญหาและแนวทางการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตร จำนวน 10 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่น .755 ด้านการเรียนการสอน จำนวน 10 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่น .862 ด้านบริการวิชาการ จำนวน 7 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่น .866 ด้านพัฒนาอาจารย์ จำนวน 9 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่น .829 และด้านการวิจัย จำนวน 8 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่น .826

6) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ตามที่ได้ตรวจสอบ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อไป

3.3.3 แบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ผู้วิจัยได้ประยุกต์มาจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งศึกษาจากประเด็นยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี แล้วนำมาพัฒนาเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก กำหนดประเด็นหรือกรอบการสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมปัญหาหรืออุปสรรค และความต้องการต่อแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ตามประเด็นหลัก 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านบริการวิชาการ ด้านพัฒนาอาจารย์ และด้านการวิจัย

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ

ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการด้วยตนเอง โดยดำเนินงานเป็นขั้นตอนดังนี้

- 1) ผู้วิจัยได้ทำเรื่องขอหนังสือแนะนำจากวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อขอความร่วมมือและขออนุญาตในการเก็บข้อมูลไปยังมหาวิทยาลัยฟาฏอนีที่จะทำการเก็บข้อมูลและเป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม
- 2) ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำแบบสอบถามดังกล่าว แจกจ่ายไปยังกลุ่มตัวอย่างจำนวน 131 คน โดยขอความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยฟาฏอนีซึ่งแบ่งตามคณะวิชาที่สังกัด และได้รับแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างกลับคืนทั้งหมด 131 ชุด

3) ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้ นำมาดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

3.4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวม ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 1) ผู้วิจัยจัดทำหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์จากวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ส่งไปยังผู้บริหารแต่ละคณะวิชาของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี
- 2) สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นตัวแทนผู้บริหารแต่ละคณะวิชา ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์กลุ่ม และได้ทำการสัมภาษณ์เพิ่มเติมสำหรับตัวแทนผู้บริหารที่ไม่สามารถเข้าร่วมในการสัมภาษณ์กลุ่มในครั้งนี้
- 3) สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นตัวแทนนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์กลุ่ม โดยแบ่งตามสาขาวิชาที่นักศึกษาสังกัด
- 4) สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ที่ผู้วิจัยได้จากการสัมภาษณ์ในสนามวิจัยทั้งผู้บริหารและตัวแทนนักศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นปัญหาทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านบริการวิชาการ ด้านพัฒนาอาจารย์ ด้านการวิจัย
- 5) แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ผู้วิจัยได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 คน เพื่อตรวจสอบและเสนอความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ เพื่อกำหนดเป็นมาตรการการพัฒนาต่อไป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

- 1) การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าจำนวน (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
- 2) การศึกษาระดับสภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ในด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านบริการวิชาการ ด้านพัฒนาอาจารย์ และด้านการวิจัย โดยรวมทั้งหมด 5 ด้าน และในแต่ละด้าน ผู้วิจัยมีความประสงค์จะทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3) การเปรียบเทียบระดับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการตามประเด็นปัญหา
ความคิดเห็นของอาจารย์มหาวิทยาลัยฟาฏอนี โดยรวมและในแต่ละด้าน สำหรับระดับการศึกษา
สังกัดคณะ และ ประสบการณ์ในการทำงาน จะทำการเปรียบเทียบค่าความแปรปรวน (t-test) (F-
test)

4) แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อสภาพ ปัญหา
และแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี วิเคราะห์โดยวิธีการสังเคราะห์
ความคิดเห็นที่มีความหมายคล้ายคลึงกันและหาความถี่แล้วนำมาประกอบการอภิปรายผล

3.5.2 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย
(Analytic Induction) โดยการตีความและสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมมาได้
(สุภางค์ จันทวานิช, 2545)

Prince of Songkla University
Pattani Campus

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทนี้ ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ทำการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย โดยแบ่งเป็น 3 หัวข้อดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าจำนวน (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์แบบสอบถามตามวัตถุประสงค์การวิจัย

4.2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับสภาพ ปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ในภาพรวม รายด้านและรายข้อ ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านบริการวิชาการ ด้านพัฒนาอาจารย์ และด้านการวิจัย ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบระดับสภาพ ปัญหาการบริหารงานวิชาการ จำแนกตามตัวแปรด้าน ระดับการศึกษา คณะวิชาที่สังกัด และประสบการณ์การทำงาน ในภาพรวมและรายด้าน ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านบริการวิชาการ ด้านพัฒนาอาจารย์ และด้านการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติทดสอบค่าความแปรปรวน (t-test) (F-test)

4.3 วิเคราะห์ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี

4.3.1 ผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อสภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอด้วยวิธีการแจกแจงความถี่

4.3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม ระดับการศึกษา คณะวิชาที่สังกัด และประสบการณ์การทำงาน ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จำนวน 131 คน รายละเอียดปรากฏผลดังแสดงในตารางที่ 10

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม ระดับการศึกษา คณะวิชาที่สังกัด ประสบการณ์ในการทำงาน

สถานภาพส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
1. ระดับการศึกษา		
1.1 ปริญญาตรี	24	18.3
1.2 ปริญญาโท	94	71.8
1.3 ปริญญาเอก	13	9.9
รวม	131	100
2. คณะวิชาที่สังกัด		
2.1 คณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์	37	28.2
2.2 คณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์	38	29.0
2.3 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	20	15.3
2.4 คณะศึกษาศาสตร์	16	12.2
2.5 สถาบันภาษานานาชาติ	20	15.3
รวม	131	100
3. ประสบการณ์ในการทำงาน		
3.1 1-6ปี	95	72.5
3.2 7 ปีขึ้นไป	36	27.5
รวม	131	100

จากตารางที่ 10 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 131 คน เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระดับการศึกษาปริญญาโท มีจำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 71.8% รองลงมาระดับการศึกษาปริญญาตรี มีจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 18.3% และระดับการศึกษาปริญญาเอก มีจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 9.9% ซึ่งมีจำนวน

น้อยกว่า เมื่อจำแนกตามคณะวิชาที่สังกัด พบว่าคณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 29% รองลงมาคณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 28.2% รองลงมาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับสถาบันภาษานานาชาติ มีผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสัดส่วนเท่ากัน คือ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 15.3% และคณะศึกษาศาสตร์มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 12.2% เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ระหว่าง 1-6 ปี จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 72.5% ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 7 ปีขึ้นไป จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 27.5% ซึ่งมีจำนวนน้อยกว่า

4.2 ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามตามวัตถุประสงค์การวิจัย

4.2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ในภาพรวม รายด้านและรายชื่อ ทั้ง 5 ด้าน ปรากฏผลดังตารางที่ 13-18

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนีในภาพรวมและรายด้าน ปรากฏผลดังรายละเอียดในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ในภาพรวมและรายด้านดังนี้

สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ	\bar{X}	SD.	ระดับปัญหา
1. ด้านหลักสูตร	3.33	.65	ปานกลาง
2. ด้านการเรียนการสอน	3.42	.70	ปานกลาง
3. ด้านบริการวิชาการ	3.53	.81	มาก
4. ด้านพัฒนาอาจารย์	3.35	.71	ปานกลาง
5. ด้านการวิจัย	3.31	.72	ปานกลาง
ผลรวมค่าเฉลี่ย	3.39	.72	ปานกลาง

จากตารางที่ 12 พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.39$, $SD=.72$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านบริการวิชาการอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.53$, $SD=.81$) ด้านการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=3.42$, $SD=.70$) ด้านพัฒนาอาจารย์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=3.35$, $SD=.71$) ด้านหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=3.33$, $SD=.65$) และด้านการวิจัย มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=3.31$, $SD=.72$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน ปรากฏผลดังนี้

2. ผลการวิเคราะห์ระดับสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ด้านหลักสูตร ผลดังรายละเอียดตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ด้านหลักสูตรจำแนกเป็นรายข้อ ดังนี้

ด้านหลักสูตร	\bar{X}	SD.	ระดับปัญหา
1. หลักสูตรของสถาบันเป็นหลักสูตรที่บูรณาการให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและบริบทของสถาบัน	2.82	.87	ปานกลาง
2. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการจัดทำหลักสูตร	3.24	1.13	ปานกลาง
3. ความสอดคล้องของรายวิชาต่างๆ กับความมุ่งหมายของหลักสูตร	3.38	1.07	ปานกลาง
4. การบริหารจัดการหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษา (TQF)	3.52	1.01	มาก
5. หลักสูตรในระดับชั้นปีต่างๆ มีความสอดคล้องกับ พันธกิจ เป้าหมายคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์	3.48	1.09	ปานกลาง
6. ได้มีการจัดประชุม สัมมนา เพื่อปรับปรุงหลักสูตรในทุกๆ ภาคการศึกษา	3.39	1.00	ปานกลาง
7. การสำรวจความคิดเห็นของอาจารย์เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงหลักสูตร	3.36	.86	ปานกลาง
8. การจัดทำหลักสูตรที่เป็นหลักสูตรนานาชาติเพื่อรองรับนักศึกษาจากต่างชาติ	3.31	1.11	ปานกลาง
9. การประเมินผลหลักสูตรที่อาจารย์ทำการสอน โดยผ่านกระบวนการอย่างเป็นระบบ	3.48	.77	ปานกลาง
10. นำผลการประเมินหลักสูตรมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร	3.36	.76	ปานกลาง
ผลรวมค่าเฉลี่ย	3.33	.65	ปานกลาง

จากตารางที่ 13 ระดับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ด้านหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับปัญหาซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ข้อ 4 การบริหารจัดการหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษา (TQF) อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ (\bar{X} =3.52, SD=.65) รองลงมา คือ ข้อ 5 หลักสูตรในระดับชั้นปีต่างๆ มีความสอดคล้องกับ พันธกิจ เป้าหมายคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ และ ข้อ 9 การประเมินผลหลักสูตรที่อาจารย์ทำการสอนโดยผ่านกระบวนการอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีสัดส่วนที่เท่ากันในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ (\bar{X} =3.48, SD=1.09) และ (\bar{X} =3.48, SD=.77) ตามลำดับ และ ข้อ 6 ได้มีการจัดประชุม สัมมนา เพื่อปรับปรุงหลักสูตรในทุกๆ ภาคการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ (\bar{X} =3.39, SD=1.00) ส่วนระดับปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 1 หลักสูตรของสถาบันเป็นหลักสูตรที่บูรณาการให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและบริบทของสถาบันในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ (\bar{X} =2.82, SD=.87)

2. ผลการวิเคราะห์ระดับสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ด้านการเรียนการสอน ผลดังรายละเอียดในตารางที่ 14

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ด้านการเรียนการสอนจำแนกเป็นรายข้อ ดังนี้

ด้านการเรียนการสอน	\bar{X}	SD.	ระดับปัญหา
11. การวางแผนการบริหารจัดการการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ	3.63	.81	มาก
12. การจัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์ การเรียนการสอนให้กับอาจารย์	3.27	.82	ปานกลาง
13. การจัดอาจารย์ผู้สอนรับผิดชอบในแต่ละรายวิชา	3.54	1.07	มาก
14. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	3.55	.95	มาก
15. การจัดทำเอกสารและตำราเพื่อใช้ในการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชา	3.40	1.01	ปานกลาง
16. ส่งเสริม ให้อาจารย์บูรณาการด้านอิสลามศึกษามาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน	3.34	1.26	ปานกลาง

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ด้านการเรียนการสอน	\bar{X}	SD.	ระดับปัญหา
17. การจัดประชุม สัมมนา เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน	3.44	.90	ปานกลาง
18. มีการประเมินผลการสอนของอาจารย์	3.44	1.17	ปานกลาง
19. มหาวิทยาลัยมีการจัดอบรมให้กับอาจารย์เกี่ยวกับการใช้ระบบการศึกษาแบบออนไลน์อย่างสม่ำเสมอ	3.18	.96	ปานกลาง
20. มีการวัดและประเมินผลการสอนของอาจารย์ต่อรายวิชาที่สอนต่อหนึ่งภาคการศึกษา	3.43	1.00	ปานกลาง
ผลรวมค่าเฉลี่ย	3.42	.70	ปานกลาง

จากตารางที่ 14 ระดับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนีด้านการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับปัญหาซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ข้อ 11 การวางแผนการบริหารจัดการการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=3.63$, $SD=.81$) รองลงมา คือ ข้อ 14 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=3.55$, $SD=.95$) และ ข้อ 13 การจัดอาจารย์ผู้สอนรับผิดชอบในแต่ละรายวิชา อยู่ในระดับมากเช่นกัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=3.54$, $SD=1.07$) ส่วนระดับปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 19 มหาวิทยาลัยมีการจัดอบรมให้กับอาจารย์เกี่ยวกับการใช้ระบบการศึกษาแบบออนไลน์อย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=3.18$, $SD=.96$)

3. ผลการวิเคราะห์ระดับสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ด้านบริการวิชาการ ผลปรากฏดังรายละเอียดในตารางที่ 15

35. การจัดปฐมนิเทศให้กับอาจารย์ใหม่ โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก	3.11	1.05	ปานกลาง
36. มีการติดตามผลงาน ภาระงานของอาจารย์เป็นระยะๆ ประจำปี	3.33	.91	ปานกลาง
ผลรวมค่าเฉลี่ย	3.35	.71	ปานกลาง

จากตารางที่ 16 ระดับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ด้านพัฒนาอาจารย์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับปัญหาซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ข้อ 31 การส่งเสริมและสนับสนุนให้อาจารย์ทำผลงานด้านวิชาการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=3.55, SD=1.05$) รองลงมา คือ ข้อ 28 มหาวิทยาลัยเปิดโอกาสให้อาจารย์ศึกษาต่อ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=3.50, SD=1.24$) และ ข้อ 32 การจัดทำแผนพัฒนาอาจารย์ประจำปี อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=3.45, SD=1.02$) ส่วนระดับปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 35 การจัดปฐมนิเทศให้กับอาจารย์ใหม่ โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=3.11, SD=1.05$)

5. ผลการวิเคราะห์ระดับสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ด้านการวิจัย ผลดังรายละเอียดในตารางที่ 17

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ด้านการวิจัย จำแนกเป็นรายข้อ ดังนี้

ด้านการวิจัย	\bar{X}	SD.	ระดับปัญหา
37. มหาวิทยาลัยส่งเสริมและสนับสนุนให้อาจารย์เข้ารับ สัมมนา ประชุมเครือข่ายเกี่ยวกับการวิจัย	3.37	1.00	ปานกลาง
38. มหาวิทยาลัยมีแหล่งทุนให้อาจารย์เพื่อใช้ในการพัฒนางานวิจัย	3.51	1.05	มาก
39. มหาวิทยาลัยมีการเผยแพร่ งานวิจัยของอาจารย์ให้กับหน่วยงานภายนอก องค์กรต่างๆ	3.37	.93	ปานกลาง
40. การสนับสนุนงานวิจัยที่บูรณาการหลักการอิสลามในการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนา	3.17	1.10	ปานกลาง

คุณภาพชีวิตชุมชนและสังคม			
41. หน่วยงานที่อาจารย์สังกัดได้มีการจัดประชุมสัมมนาเกี่ยวกับงานวิจัย	3.36	.94	ปานกลาง
42. มหาวิทยาลัยมีการกำหนด ภาระงานให้กับอาจารย์ในการทำวิจัยอย่างเป็นระบบ	3.31	.98	ปานกลาง
43. มหาวิทยาลัยมีคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบ ติดตาม งานวิจัยของอาจารย์	3.26	1.00	ปานกลาง
44. การจัดทำวิจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนการสอนของอาจารย์	3.17	.90	ปานกลาง
ผลรวมค่าเฉลี่ย	3.31	.72	ปานกลาง

จากตารางที่ 17 ระดับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ด้านการวิจัย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับปัญหาซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ข้อ 38 มหาวิทยาลัยมีแหล่งทุนให้กับอาจารย์เพื่อใช้ในการพัฒนา งานวิจัย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=3.51$, $SD=1.05$) รองลงมา คือ ข้อ 37 มหาวิทยาลัย ส่งเสริมและสนับสนุนให้อาจารย์เข้ารับ สัมมนา ประชุมเครือข่ายเกี่ยวกับการวิจัย และข้อ 39 มหาวิทยาลัยมีการเผยแพร่งานวิจัยของอาจารย์ให้กับหน่วยงานภายนอก องค์กรต่างๆ ซึ่งมีสัดส่วนที่ เท่ากันในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=3.37$, $SD=1.00$) และ ($\bar{X}=3.37$, $SD=.93$) ตามลำดับ และ ข้อ 41 หน่วยงานที่อาจารย์สังกัดได้มีการจัดประชุมสัมมนาเกี่ยวกับงานวิจัย อยู่ในระดับปาน กลาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=3.36$, $SD=.94$) ส่วนระดับปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 40 การ สนับสนุนงานวิจัยที่บูรณาการหลักการอิสลามในการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิต ชุมชน สังคม และ ข้อ 44 การจัดทำวิจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนการสอนของอาจารย์ อยู่ใน ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=3.17$, $SD=1.10$) และ ($\bar{X}=3.17$, $SD=.90$) ตามลำดับ

4.2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อเปรียบเทียบระดับสภาพ ปัญหา การบริหารงานวิชาการ จำแนกตามระดับการศึกษา คณะวิชาที่สังกัด และประสบการณ์การทำงาน ในภาพรวมและรายด้าน ทั้ง 5 ด้าน ปรากฏผลดังตารางที่ 18-20

ตารางที่ 18 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี จำแนกตามระดับการศึกษา

สภาพปัญหาการบริหารงาน วิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี	ระดับการศึกษา						F-test	Sig.
	ปริญญาตรี (N=24)		ปริญญาโท (N=94)		ปริญญาเอก (N=13)			
	\bar{X}	SD.	\bar{X}	SD.	\bar{X}	SD.		
1. ด้านหลักสูตร	3.32	.44	3.34	.68	3.24	.78	.139	.871
2. ด้านการเรียนการสอน	3.40	.72	3.44	.05	3.33	.83	.141	.868
3. ด้านบริการวิชาการ	3.49	.83	3.54	.77	3.58	1.09	.05	.947
4. ด้านพัฒนาอาจารย์	3.16	.59	3.41	.72	3.30	.78	1.176	.312
5. ด้านการวิจัย	3.34	.55	3.29	.76	3.39	.73	.131	.878
ผลรวมค่าเฉลี่ย	3.34	.62	3.40	.59	3.36	.84	.327	.775

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 18 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี จำแนกตามระดับการศึกษาที่ต่างกัน ในภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 19 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี จำแนกตามคณะวิชาที่สังกัด

สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี	คณะวิชาที่สังกัด										F-test	Sig.
	อิสลามศึกษา และนิติศาสตร์ (N=37)		ศิลปศาสตร์และ สังคมศาสตร์ (N=38)		วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี (N=20)		ศึกษาศาสตร์ (N=16)		สถาบันภาษา นานาชาติ (N=20)			
	\bar{X}	SD.	\bar{X}	SD.	\bar{X}	SD.	\bar{X}	SD.	\bar{X}	SD.		
	1. ด้านหลักสูตร	3.19	.83	3.40	.48	3.39	.63	3.42	.57	3.32		
2. ด้านการเรียนการสอน	3.51	.86	3.46	.47	3.30	.86	3.31	.60	3.38	.70	.438	.781
3. ด้านบริการวิชาการ	3.49	1.00	3.66	.51	3.37	.69	3.57	.76	3.50	1.03	.462	.763
4. ด้านพัฒนาอาจารย์	3.21	.75	3.55	.59	3.21	.86	3.47	.70	3.28	.65	1.454	.220
5. ด้านการวิจัย	2.96	.84	3.56	.47	3.43	.78	3.50	.68	3.20	.60	4.193	.003*
ผลรวมค่าเฉลี่ย	3.27	.85	3.52	.50	3.34	.76	3.45	.66	3.33	.72	1.432	.484

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 19 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี จำแนกตามคณะวิชาที่สังกัดที่ต่างกัน ในภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ระดับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี จำแนกตามคณะวิชาที่สังกัดต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เฉพาะด้านการวิจัย และเมื่อทดสอบความแตกต่างกันระหว่างคณะวิชาที่สังกัดที่ต่างกันที่ละคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe) พบว่า กลุ่มที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์กับคณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ ดังปรากฏในตารางที่ 20

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ตารางที่ 20 ผลการทดสอบความแตกต่างของสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี ในรายด้านการวิจัย ตามตัวแปรคณะวิชาที่สังกัด ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe)

สภาพปัญหาการบริหารงาน วิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี		คณะวิชาที่สังกัด	Sig.
1. ด้านการวิจัย	อิสลามศึกษาและ นิติศาสตร์	ศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์	.009*
		วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	.201
		ศึกษาศาสตร์	.148
		สถาบันภาษานานาชาติ	.813
	ศิลปศาสตร์และ สังคมศาสตร์	อิสลามศึกษาและนิติศาสตร์	.009*
		วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	.980
		ศึกษาศาสตร์	.999
		สถาบันภาษานานาชาติ	.480
	วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี	อิสลามศึกษาและนิติศาสตร์	.201
		ศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์	.980
		ศึกษาศาสตร์	.999
		สถาบันภาษานานาชาติ	.889
	ศึกษาศาสตร์	อิสลามศึกษาและนิติศาสตร์	.148
		ศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์	.999
		วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	.999
		สถาบันภาษานานาชาติ	.790
สถาบันภาษานานาชาติ	อิสลามศึกษาและนิติศาสตร์	.813	
	ศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์	.480	
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	.889	
	ศึกษาศาสตร์	.790	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 20 ผลการทดสอบความแตกต่างสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี จำแนกตามคณะวิชาที่สังกัดด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe) พบว่า คู่ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ คณะอิสลามและนิติศาสตร์กับคณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยค่าเฉลี่ยของคณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์

ตารางที่ 21 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี	ประสบการณ์ในการทำงาน				t-test	Sig.
	1-6 ปี (N=95)		7-ปีขึ้นไป (N=36)			
	\bar{X}	SD.	\bar{X}	SD.		
1. ด้านหลักสูตร	3.34	.59	3.29	.80	.367	.715
2. ด้านการเรียนการสอน	3.43	.66	3.40	.81	.164	.871
3. ด้านบริการวิชาการ	3.57	.77	3.43	.90	.901	.369
4. ด้านพัฒนาอาจารย์	3.32	.65	3.43	.85	-.711	.480
5. ด้านการวิจัย	3.31	.66	3.29	.85	.149	.882
ผลรวมค่าเฉลี่ย	3.39	.66	3.36	.84	.174	.663

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 21 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานที่ต่างกัน ในภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

4.3 ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหา และข้อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

4.3.1 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพ ปัญหาและข้อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยแยกแต่ละด้าน ปรากฏผลดังรายละเอียด ในตารางที่ 22

ตารางที่ 22 สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

สภาพปัญหา	ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา
ด้านหลักสูตร	
1. การจัดการหลักสูตรยังขาดระบบ กระบวนการกับกระจายอำนาจยังไม่ลงตัว ทำให้การบริหารจัดการไม่ค่อยชัดเจน (ความถี่ 12)	ควรหารูปแบบการบริหารแบบกระจายอำนาจที่เหมาะสมกับสถาบันเอกชน
2. บางหลักสูตรยังไม่สอดคล้องกับบริบท สาขาวิชาที่กำหนด (ความถี่ 11)	ควรจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสาขาวิชา TQF ของสกอ. ให้มากที่สุด
3. การบริหารจัดการในรายวิชา GE ยังขาดความชัดเจนในความรับผิดชอบ (ความถี่ 7)	ควรมีมีหน่วยงานกลางที่รับผิดชอบโดยตรง ในรายวิชา GE
4. การจัดหลักสูตรในบางสาขาวิชาไม่สามารถตอบ โจทย์ให้กับผู้เรียนได้ สำหรับผู้เรียนที่อ่อน หรือไม่มีพื้นฐานมาก่อน (ความถี่ 5)	ต้องแก้ไขการเรียนการสอน กระบวนการ การสรรหา คัดเลือก นักศึกษาที่จะเข้าเป็นผู้เรียน ในหลักสูตรนั้นๆ
5. หลักสูตร ที่ ทำ การ เปิด สอน ใน มหาวิทยาลัยยังน้อยเกินไป (ความถี่ 3)	ควรจัดหาแนวทาง ข้อมูลเพื่อพัฒนาในการเปิดหลักสูตรใหม่ให้สอดคล้องกับบริบทของสังคม

ตารางที่ 22 (ต่อ)

สภาพปัญหา	ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา
6. การจัดหลักสูตรบูรณาการยังขาดบุคลากรที่ชำนาญในการบูรณาการองค์ความรู้ทั่วไปกับองค์ความรู้อิสลาม (ความถี่ 3)	ควรแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความสามารถ เชี่ยวชาญในการ บูรณาการหลักสูตร
7. อาจารย์บางท่านยังขาดข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับหลักสูตร (ความถี่ 2)	ควรให้สาขาวิชาจัดทำกรนำเสนอ ในเรื่อง หลักสูตร อาจด้วยวิธีการ ประชุม บรรยาย สัมมนา
<u>ด้านการเรียนการสอน</u>	
1. การจัดการเรียนการสอนในบางสาขาวิชาขาดสื่อการเรียนการสอน และห้องรองรับไม่เพียงพอ (ความถี่ 24)	ควรจัดให้มีการเรียนการสอนในหลากหลายวิธีทาง เทคนิค โปรแกรมการสอนให้ครอบคลุม
2. อาจารย์บางท่านยังไม่มีการพัฒนาด้านการเรียนการสอนเท่าที่ควร (ความถี่ 6)	ควรให้มีการจัดสัมมนา อบรม หรือ ประชุม ปฏิบัติการสำหรับอาจารย์ด้านการเรียนสอนเป็นประจำทุกภาคการศึกษา
3. การจัดอาจารย์เกี่ยวกับคาบสอนที่เกิดโหลด ทำให้การเตรียมด้านการสอนยังไม่คล่องตัว (ความถี่ 5)	ควรจัดอาจารย์ให้เพียงพอต่อความต้องการในแต่ละสาขาวิชา
4. Input มีความพร้อม แต่ทางวิชาการค่อนข้างต่ำต้องมีการปรับพื้นฐาน (ความถี่ 4)	ปรับการรับ และให้มีการเตรียมความพร้อมก่อนเปิดภาคเรียน
5. การจัดการเกี่ยวกับระบบของนักศึกษา เช่น การลงทะเบียนเรียน ยังประสบปัญหา (ความถี่ 3)	ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านทะเบียน นักศึกษามีเจ้าหน้าที่เฉพาะระดับการศึกษา เช่น จนท.ในระดับปริญญาตรี และ จนท.ในระดับบัณฑิตศึกษา

ตารางที่ 22 (ต่อ)

สภาพปัญหา	ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา
ด้านบริการวิชาการ	
1. คณะวิชาต่างๆ ขาดความเป็นเอกลักษณ์ ในการบริการวิชาการทำให้ไม่เห็นผลเท่าที่ควร (ความถี่ 10)	ควรกำหนดเป้าหมายการบริการวิชาการให้แต่ละคณะวิชาที่ชัดเจน
2. มีการขอใช้บริการจากหน่วยงานอื่นๆ แต่ไม่มีเวลาวางแผนร่วม จึงทำให้ขาดโอกาส (ความถี่ 9)	ควรมีเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาที่สามารถแบ่งภาระกิจกรรมบริการวิชาการ
3. การบริการวิชาการส่วนใหญ่จะไม่มีในโครงการ หรือแผนการปฏิบัติของมหาวิทยาลัย (ความถี่ 8)	ควรจะทำการระดมแสดงความคิดเห็นในด้านบริการวิชาการ เพื่อกำหนดกิจกรรมที่สอดคล้องกับแผน นโยบายของมหาวิทยาลัย
4. ชุมชนในบางพื้นที่ยังไม่ค่อยได้รับในเรื่องบริการวิชาการอย่างเต็มที่ (ความถี่ 7)	ทั้งนี้จะต้องจัดหาข้อมูลและแนวทางที่จะทำ ให้การบริการวิชาการให้กับพื้นที่อย่างทั่วถึง พร้อมกับการพัฒนา
5. อาจารย์บางท่านยังขาดความพยายาม ความสามารถในการให้บริการ วิชาการเป็นส่วนใหญ่ (ความถี่ 6)	ผู้รับผิดชอบด้านนี้ควรที่จะตระหนัก พร้อมเสนอเป็นนโยบายในระดับคณะวิชา
6. อาจารย์มีเวลาไม่เพียงพอสำหรับ กิจกรรมบริการวิชาการ (ความถี่ 4)	ควรที่จะให้โอกาส หรือ จัดสรรตารางบริการ วิชาการให้รัดกุม
ด้านพัฒนาอาจารย์	
1. อาจารย์บางท่านยังขาดปัจจัยในการที่จะ เรียนต่อในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น (ความถี่ 16)	ให้ผู้เกี่ยวข้องเปิดโอกาสหรือจัดสรรอำนวยการ ความสะดวกในด้านทุนการศึกษา
2. การพัฒนาอาจารย์ในมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ได้รับการพัฒนาน้อยมาก และยังไม่เป็นรูปธรรมเท่าที่ควร (ความถี่ 12)	ควรส่งเสริมให้มีแผนการพัฒนาอาจารย์อย่าง ชัดเจนและต่อเนื่อง

ตารางที่ 22 (ต่อ)

สภาพปัญหา	ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา
3. ระบบ แผน นโยบายในการพัฒนา อาจารย์ตามความต้องการในการพัฒนา ยังไม่คล่องตัว (ความถี่ 9)	ควรกำกับ ดูแล ในการพัฒนาอาจารย์เพื่อให้ เป็นเรื่องเร่งด่วน
4. อาจารย์ในบางสาขาวิชาขาดผลงาน ทางวิชาการ และตำแหน่งทางวิชาการ (ความถี่ 8)	ควรมีแผนการพัฒนาอาจารย์ในระดับ มหาวิทยาลัยอย่างเป็นระบบ
ด้านการวิจัย	
1. การจัดสรรด้านงบประมาณในการทำ วิจัย มีจำกัด หรือไม่เพียงพอต่อความ ต้องการของนักวิจัย (ความถี่ 22)	ให้มหาวิทยาลัยจัดสรรงบประมาณเฉพาะด้าน วิจัย ให้เพียงพอต่อความต้องการของอาจารย์ อย่างมีระบบ
2. อาจารย์บางท่านยังขาดโอกาสในการทำ วิจัย เพื่อพัฒนาตนเอง (ความถี่ 13)	ให้คณะวิชาส่งเสริมอาจารย์ให้มีการทำวิจัย เป็นทีม โดยเฉพาะกับนักวิจัยรุ่นใหม่
3. มหาวิทยาลัยยังขาดบุคลากรที่ชำนาญ ด้านการวิจัยทำให้ผลของการผลิต งานวิจัยเกิดขึ้นน้อยมากในแต่ละปี (ความถี่ 12)	ควรเปิดโอกาส หรือหาช่องทางให้กับอาจารย์ เข้ามีส่วนร่วมด้านการวิจัย มีที่ปรึกษาวิจัย เฉพาะด้าน ด้วยการจัดโครงการวิจัย อบรม
4. การใช้ประโยชน์จากการวิจัยและการ ตีพิมพ์เผยแพร่ยังไม่มากเท่าที่ควร (ความถี่ 4)	ควรส่งเสริมให้หน่วยงานในมหาวิทยาลัยที่มีความ พร้อมความสามารถ จัดเวทีสัมมนา หรือ ผลงาน วารสาร

จากตารางที่ 22 พบว่าสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี โดยจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและแนวทางการพัฒนาแต่ละด้าน ดังนี้

1. **ด้านหลักสูตร** มีปัญหามากที่สุด คือ การจัดการหลักสูตรยังขาดระบบ กระบวนการกับการกระจายอำนาจยังไม่ลงตัว ทำให้การบริหารจัดการไม่ค่อยชัดเจน รองลงมาคือ บางหลักสูตรยังไม่สอดคล้องกับบริบทของสาขาวิชาที่กำหนดเท่าที่ควรส่วนใหญ่จะเป็นการชี้แจง

ตามคณะวิชาที่สังกัด และน้อยที่สุด คือ ในส่วนของอาจารย์บางท่านยังขาดข้อมูลที่สำคัญ เกี่ยวกับหลักสูตร

แนวทางการพัฒนา ควรจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสาขาวิชา และตาม TQF ของ สกอ. ให้มากที่สุด ควรแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความสามารถ ความเชี่ยวชาญในการบูรณาการหลักสูตร มหาวิทยาลัยควรให้มีหน่วยงานกลางที่รับผิดชอบโดยตรงในรายวิชา GE

2. ด้านการเรียนการสอน มีปัญหามากที่สุด คือ การจัดการเรียนการสอนในบางสาขาวิชาขาดสื่อการเรียนการสอน และห้องรองรับไม่เพียงพอ รองลงมาคือ อาจารย์บางท่านยังไม่มีการพัฒนาการเรียนการสอนเท่าที่ควร ส่วนใหญ่เป็นการชี้แจงเป็นรายบุคคล และน้อยที่สุดคือ การจัดการเกี่ยวกับระบบของนักศึกษา เช่น การลงทะเบียนเรียน ยังประสบปัญหา

แนวทางการพัฒนา ควรจัดให้มีการเรียนการสอนในหลากหลายวิธีทาง เทคนิค โปรแกรมการสอนให้ครอบคลุม ควรให้มีการจัดสัมมนา อบรม หรือประชุมปฏิบัติการสำหรับอาจารย์ด้านการเรียนการสอนเป็นประจำทุกภาคการศึกษา ด้านการลงทะเบียนเรียนควรให้หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดสรรเจ้าหน้าที่เฉพาะระดับการศึกษาและแยกภาระหน้าที่ระหว่างปริญญาตรีกับบัณฑิตศึกษา

3. ด้านบริการวิชาการ มีปัญหามากที่สุด คือ คณะวิชาต่างๆ ขาดความเป็นเอกลักษณ์ในการบริการวิชาการทำให้ไม่เห็นผลเท่าที่ควร รองลงมาคือ มีการขอใช้บริการจากหน่วยงานอื่นๆ แต่ไม่มีเวลาวางแผนร่วม จึงทำให้ขาดโอกาส ส่วนใหญ่เป็นการชี้แจงเป็นคณะวิชาที่สังกัด และน้อยที่สุดคือ อาจารย์มีเวลาไม่เพียงพอสำหรับกิจกรรมบริการวิชาการ

แนวทางการพัฒนา ควรกำหนดเป้าหมายการบริการวิชาการให้แก่คณะวิชาที่ชัดเจน ควรมีเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาที่สามารถแบ่งภารกิจบริการวิชาการ สำหรับอาจารย์ควรที่จะให้โอกาส หรือ จัดสรรตารางบริการวิชาการให้รัดกุม

4. ด้านพัฒนาอาจารย์ มีปัญหามากที่สุด คือ อาจารย์บางท่านยังขาดปัจจัยในการที่จะเรียนต่อในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น รองลงมา คือการพัฒนาอาจารย์ในมหาวิทยาลัยฟาฏอนีได้รับการพัฒนาน้อยมาก และยังไม่เป็นรูปธรรมเท่าที่ควร ส่วนใหญ่เป็นการชี้แจงเป็นรายบุคคล และด้านที่น้อยที่สุด คือ อาจารย์ในบางสาขาวิชาขาดผลงานทางวิชาการและตำแหน่งทางวิชาการ

แนวทางการพัฒนา ให้ผู้เกี่ยวข้องเปิดโอกาสหรือจัดสรรอำนวยความสะดวกในด้านทุนการศึกษา ควรส่งเสริมให้มีแผนการพัฒนาอาจารย์อย่างชัดเจนและต่อเนื่อง ส่วนการพัฒนาอาจารย์ด้านวิชาการ ควรมีแผนการพัฒนาให้กับอาจารย์ในระดับมหาวิทยาลัยอย่างเป็นระบบ

5. ด้านการวิจัย มีปัญหามากที่สุด คือ การจัดสรรด้านงบประมาณในการทำวิจัย มีจำกัด หรือไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักวิจัย รองลงมาคือ อาจารย์บางท่านยังขาดโอกาสในการทำวิจัย เพื่อพัฒนาตนเอง เป็นการชี้แจงทั้งในระดับคณะ และรายบุคคล และด้านที่น้อยที่สุด คือ การใช้ประโยชน์จากการวิจัยและการตีพิมพ์เผยแพร่ยังไม่มากเท่าที่ควร

แนวทางการพัฒนา ให้มหาวิทยาลัยจัดสรรด้านงบประมาณเฉพาะด้านวิจัย ให้เพียงพอต่อความต้องการของอาจารย์ อย่างมีระบบ สำหรับโอกาสการทำวิจัย ให้คณะวิชาส่งเสริมให้มีการทำวิจัยเป็นทีม โดยเฉพาะกับนักวิจัยรุ่นใหม่ และการใช้ประโยชน์การตีพิมพ์เผยแพร่ ควรส่งเสริมให้หน่วยงานในมหาวิทยาลัยที่มีความพร้อม ความสามารถ จัดเวทีสัมมนา หรือ ผลิตงานวารสารเพื่อรองรับการเผยแพร่ผลงานวิชาการของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย

4.3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มและการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลของผู้บริหาร โดยแยกแต่ละด้าน ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหารมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ที่เป็นตัวแทนในแต่ละคณะวิชา ตามแบบสัมภาษณ์การวิจัยประกอบทั้ง 5 ด้าน

1) ด้านหลักสูตร

ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารพบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการในด้านหลักสูตร โดยภาพรวมมหาวิทยาลัยมีแนวคิดในการที่จะสร้างหลักสูตรให้เป็นหลักสูตรที่มีการบูรณาการอิสลามกับศาสตร์ต่างๆ ภายในตัวอยู่แล้ว ยกเว้นบางหลักสูตรที่ยังขาดการเพิ่มเติมในเรื่องของการบูรณาการ การเปิดสอนของหลักสูตรเป็นความต้องการของผู้บริหารมากกว่าของผู้ใช้บัณฑิต แต่มีหลักสูตรที่เป็นจุดเด่นที่สามารถรองรับนักศึกษาจากต่างชาติเข้ามาเรียนได้ จนกระทั่งได้พัฒนาหลักสูตรให้เป็นหลักสูตรนานาชาติ หลักสูตรต่างๆ ที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่เป็นหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยอื่น ไม่สามารถเปิดได้ หรือเปิดได้แต่ผู้สอนต้องเป็นผู้ที่สามารถบูรณาการกับศาสตร์อิสลาม และเป็นหลักสูตรที่เปิดเพื่อความต้องการของคนในพื้นที่ด้วยการบูรณาการกับการดำรงชีวิตของคนในพื้นที่ให้มากที่สุด แต่การมีส่วนร่วมของชุมชนในการทำหลักสูตรถือว่ายังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร

ผลการศึกษาพบอีกว่า ในขณะที่เดียวกันทางมหาวิทยาลัยก็ได้เปิดหลักสูตรที่ต้องการตามท้องถิ่นเพื่อใช้บัณฑิต แต่บางหลักสูตรมีความทับซ้อนกันหมายความว่าในหนึ่งหลักสูตรสามารถที่แยกออกมาเป็นอีกหลักสูตรอื่นอีกได้ด้วยซ้ำ ทั้งที่หลักสูตรทุกหลักสูตรมันมีความเป็นอัตลักษณ์ในตัวอยู่แล้ว และต้องคำนึงถึงบัณฑิตด้วยว่าเมื่อจบการศึกษาแล้วสามารถนำไปใช้อะไร

ได้บ้าง ส่วนใหญ่หลักสูตรในมหาวิทยาลัยได้ดำเนินการตามกระบวนการของ สกอ. มีการปรับปรุงพัฒนาเป็นขั้นๆ แต่บางหลักสูตรยังไม่เข้าเกณฑ์ตาม TQF ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ทาง สกอ. ยังมองว่าบางหลักสูตรที่เปิดแล้วยังไม่กลับกับการลงทุน แต่มหาวิทยาลัยมองว่าหลักสูตรดังกล่าวเป็นความตั้งใจของสถาบันที่จะให้เกิดขึ้น โดยที่ไม่ได้มองในเรื่องของผลกำไรแต่อย่างใด

ผลการศึกษาพบอีกว่า มหาวิทยาลัยได้มีการเปิดหลักสูตรในสองลักษณะคือ ด้านสังคมศาสตร์รวมถึงอิสลามศึกษาเข้าไปด้วย และด้านวิทยาศาสตร์ สำหรับนโยบายที่ชัดเจนในการผลิตหลักสูตร ผลิตอาจารย์ด้านหลักสูตร ผลิตเอกสารเพื่อป้อนในหลักสูตรในส่วนนี้มหาวิทยาลัยยังไม่ถึง แต่บางหลักสูตรมีการบูรณาการ โดยเฉพาะบูรณาการความเป็นศาสตร์อิสลามเข้าไปตรงนี้เป็นจุดเด่นที่มหาวิทยาลัยฟาฏอนีมีอยู่ บางหลักสูตรยังขาดอาจารย์ที่จบตรงในสาขาวิชา การบริหารจัดการหลักสูตรภายในสาขาวิชายังไม่คล่องเนื่องจากว่าอาจารย์มีไม่เพียงพอในการรับผิดชอบดูแลหลักสูตรเฉพาะในบางหลักสูตร มหาวิทยาลัยยังขาดหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อวิเคราะห์ในการเปิดหลักสูตรในอนาคตตามความต้องการของตลาด บริษัท หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เป็นต้น มหาวิทยาลัยฟาฏอนียังมีการบริหารหลักสูตรระบบรวมศูนย์ กับกระจายอำนาจยังไม่คล่องตัว ทำให้การทำงานไม่ค่อยราบรื่นเท่าที่ควร บางหลักสูตรต้องมีการบริหารจัดการหลายหน่วยงานแต่ยังไม่มีหน่วยงานที่จะรองรับในการบริหารจัดการเป็นการเฉพาะ

ข้อเสนอแนะทางการพัฒนาหลักสูตร

ในส่วนข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยขอนำเสนอแนวทางการพัฒนาจากการประมวลผลข้อมูลเป็นรายชื่อ ดังผลที่ปรากฏ ในรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 1) ควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านหลักสูตร ในการวิเคราะห์ตามสถานการณ์เพื่อสำรวจความต้องการ หรือ พัฒนาให้สอดคล้องของผู้ใช้บัณฑิตก่อนเปิดหลักสูตรเพื่อการศึกษา
- 2) ควรให้มีการพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับงานบริหารจัดการหลักสูตรให้เหมาะสม
- 3) ควรให้มีการพัฒนาหลักสูตรที่สามารถบูรณาการกับอิสลามศึกษาให้มากที่สุด พร้อมทั้งเพื่อรองรับหลักสูตรอาชีวะ และให้สอดคล้องกับกับท้องถิ่น ชุมชน
- 4) ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการผลิตหลักสูตร พัฒนาหลักสูตร ปรับปรุงหลักสูตรเพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับบัณฑิตในภาคหน้า
- 5) หารูปแบบการบริหารแบบกระจายอำนาจการบริหารหลักสูตรที่เหมาะสมกับสถาบันเอกชน
- 6) ควรให้มีการประเมินหลักสูตรเป็นระยะๆ เพื่อให้สอดคล้องกับความเป็นเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษา

7) ควรให้มีการสัมมนา อบรม อาจารย์เกี่ยวกับการบูรณาการด้านวิชาการ การพัฒนาการใช้หลักสูตรเพื่อเป็นแนวทางให้สอดคล้องกับบริบทของมหาวิทยาลัย

8) ควรจัดให้ทุกหลักสูตรทำการปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ หรือแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความชำนาญด้านหลักสูตร โดยเฉพาะ เพื่อที่จะได้หลักสูตรที่มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับ

9) ควรพัฒนาหลักสูตรในบางวิชาให้สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานการจัดการศึกษา TQF ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น รวมถึงให้ความสำคัญกับระบบการจัดการหลักสูตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหลักสูตรที่เกี่ยวกับอิสลามศึกษา

10) กำหนดอาจารย์และคณาจารย์จะต้องตรงหรือสัมพันธ์กับหลักสูตรตลอดระยะเวลาที่ได้จัดการเรียนการสอน

11) ควรวางแผนบริหาร และพัฒนาอาจารย์อย่างเป็นระบบ โดยสนับสนุนให้ศึกษาต่อมีคุณวุฒิส่งขึ้นที่สอดคล้องกับหลักสูตรเปิดสอนอยู่

12) ควรจัดทำหลักสูตรให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งหมดในทุกๆ สาขาวิชา โดยเฉพาะหลักสูตรอัลกุรอาน แล้วสามารถนำมาบูรณาการกับการเรียนการสอนได้ในทุกสาขาวิชา

13) ควรจัดทำหลักสูตรต้องพิจารณาถึงนักศึกษาต่างชาติที่จะเข้ามาศึกษา โดยให้แต่ละหลักสูตรที่รองรับนักศึกษาต่างชาติควรให้มีการปรับพื้นฐานของนักศึกษา ก่อน

14) สร้างความร่วมมือกับองค์กรการศึกษาภายนอกทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพต่อไป

15) ควรให้มีการวางแผน การติดตามงาน พร้อมการประชุมปฏิบัติการเพื่อที่จะได้ซึ่งหลักสูตรที่มีคุณภาพตามที่มหาวิทยาลัยต้องการ

2) ด้านการเรียนการสอน

ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารพบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการในด้านการเรียนการสอน โดยภาพรวมของการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยฟาฏอนีดีมาก เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานภายนอก ทั้งในพื้นที่สามจังหวัดภาคใต้ ส่วนกลางรวมถึงต่างประเทศ จึงทำให้มีนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาอย่างต่อเนื่องทุกปี โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศอาเซียนเริ่มให้ความสำคัญ แสดงถึงคุณภาพด้านการเรียนการสอน การเรียนการสอนที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ทางมหาวิทยาลัยได้มีนโยบายให้มีการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการกับศาสตร์อิสลามศึกษาในทุกๆ การเรียนการสอน มหาวิทยาลัยได้พยายามส่งเสริมให้อาจารย์มีบทบาทในการเรียนการสอนโดยให้เน้นเรื่องของคุณธรรม จริยธรรมด้านอิสลามศึกษา แต่ถึงอย่างไรก็ตาม สภาพปัญหาของการบริหารจัดการก็ยังคงมีอยู่ในส่วนนี้ การรองรับการเรียนการสอนมีความพร้อม

แต่ในบางประเด็นทางวิชาการค่อนข้างไม่ถึงเกณฑ์ตามที่ต้องการในหลายหลักการ นักศึกษาบางคนที่มาศึกษาโดยส่วนมากมีพื้นฐานค่อนข้างต่ำจึงจำเป็นต้องการปรับพื้นฐานใหม่เพื่อนักศึกษา

ผลการศึกษาพบอีกว่า การเรียนการสอนยังขาดด้านการทำวิจัยร่วมกันระหว่าง นักศึกษากับอาจารย์ ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอนที่ได้ทั้งอาจารย์และ นักศึกษา การเรียนการสอนในบางสาขาวิชายังไม่หลากหลาย บางอาจารย์บางท่านยังใช้วิธีการสอน แบบเดิมๆ ทั้งๆ ที่สามารถจะนำนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อนำมาปรับใช้ในการเรียนการสอน การพัฒนา ระบบสารสนเทศเพื่อใช้ในการพัฒนาการบริหารในการเรียนการสอนยังไม่เพียงพอต่อความ ต้องการของผู้เรียน เช่น สื่อ อุปกรณ์ สารสนเทศในการเรียนการสอน ผลักดันให้นักศึกษามีส่วน ร่วมกับสถาบันการศึกษาภายนอกด้วยการแลกเปลี่ยนนักศึกษายังมีน้อย เพราะสิ่งนี้ถือว่าเป็นโอกาส ของนักศึกษาในการที่จะพัฒนาการเรียนการสอนให้กับตัวของผู้เรียนเอง การขาดเทคนิคสมัยใหม่ ในการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยยังขาดการจัดสรรด้านงบประมาณ ในการพัฒนาเทคนิคการสอน สมัยใหม่ โดยใช้สื่อที่ทันสมัยยังมีน้อย

ผลการศึกษายังพบอีกว่า มหาวิทยาลัยยังมีจุดเด่นในการจัด โครงการบริการวิชาการ ที่ใช้ในการบูรณาการกับการเรียนการสอนและการวิจัยจำนวนมาก แต่ในขณะที่เดียวกันในบาง สาขาวิชา บางหลักสูตรมีน้อยมากในเรื่องนี้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุง การบูรณา การให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น มีการส่งเสริมสนับสนุน กิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรมให้เกิดการ เรียนรู้ และเข้าใจชีวิต สังคม ชุมชน เน้นการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเน้นการบูรณา การกับด้านต่างๆ โดยการบริการวิชาการแก่สังคมอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะทางการพัฒนาการเรียนการสอน

ในส่วนข้อเสนอแนะทางการพัฒนาการเรียนการสอน ผู้วิจัยขอเสนอ แนวทางการพัฒนาจากการประมวลผลข้อมูลเป็นรายชื่อ ดังผลที่ปรากฏ ในรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 1) ควรประเมินการบูรณาการบริการวิชาการ กับการเรียนการสอนและการวิจัย เพื่อนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น
- 2) การจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะการเรียนการสอนด้านภาษาควรส่งเสริมให้ มีอาจารย์ที่เป็นเจ้าของภาษามีส่วนร่วมในการเรียนการสอน
- 3) ควรส่งเสริมให้มีการวิจัยในด้านการเรียนการสอน เพื่อศึกษาในสภาพปัญหาที่ เกิดขึ้นจริงในสภาพการณ์ปัจจุบัน
- 4) ควรส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนอาจารย์ระหว่างสถาบันทั้งในและต่างประเทศ
- 5) เนื่องจากนักศึกษาที่มาศึกษาโดยส่วนมากมีพื้นฐานค่อนข้างอยู่ในเกณฑ์ที่พอใช้ จึงจำเป็นต้องมีการปรับพื้นฐานให้ใหม่ให้กับนักศึกษา

6) ควรจัดสรรทรัพยากรทางการเรียนการสอนให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน เช่น ห้องปฏิบัติการ ห้องทดลอง เป็นต้น

7) ควรจัดอบรม เกี่ยวกับกลยุทธ์วิธีการสอน แนวทางการสอนให้กับนักศึกษาได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในสาขาวิชาที่เปิดสอน

8) ควรส่งเสริม สนับสนุน จัดสรรงบประมาณในการพัฒนาศักยภาพของอาจารย์ด้านการเรียนการสอน เทคนิคการสอน เพื่อให้มีคุณภาพในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง หรือสอดคล้องกัน

9) ควรส่งเสริมในการผลิตตำรา หนังสือ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้ นักศึกษาได้ใช้ประโยชน์ และในขณะเดียวกันเป็นการกระตุ้นให้อาจารย์ได้ผลิตผลงานทางวิชาการ โดยปริยาย

10) ควรให้มีการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนของอาจารย์ให้มีมาตรฐานเดียวกัน และชัดเจน ในทุกๆ ด้านของการสอน

11) ควรจัดทำแผน การกำกับ ดูแล ควบคุม การเรียนการสอนของแต่ละสาขาวิชา เกี่ยวกับการเรียนรายวิชาต่างๆ ให้เป็นไปตามขั้นตอนจากการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานของนักศึกษาสู่การเรียนในวิชาประยุกต์ต่อไป

3) ด้านบริการวิชาการ

ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารพบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการในด้านบริการ วิชาการ โดยภาพรวมในสภาพปัจจุบัน สำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยบางคณะเป็นจุดแข็ง ถือว่าเป็น หลักปฏิบัติของมหาวิทยาลัย เพียงแต่ทำให้ปรับรูปแบบของการบริการให้สอดคล้องกับการประกัน คุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัย ให้สอดคล้องกับความต้องการตอบรับจากองค์กร หน่วยงาน ภายนอก มหาวิทยาลัยได้มีนโยบายให้กับทุกคณะวิชาใช้สโลแกนที่ว่า หนึ่งสาขาวิชาหนึ่งบริการ วิชาการ สิ่งเหล่านี้อยู่ที่เทคนิคของแต่ละหน่วยงานในมหาวิทยาลัย แต่ต้องขยายแนวคิดนี้ไปสู่อีกใน บางคณะที่ยังด้อย เพื่อนำแนวคิดด้านวิชาการมาปรับใช้ในการบริการวิชาการ เพราะพื้นที่ในการ บริการวิชาการยังมีโจทย์อีกหลายๆ ด้านสามารที่จะทำได้ โดยเฉพาะชุมชน ท้องถิ่นที่อยู่ในบริบท ของมหาวิทยาลัยยังรอการรับบริการวิชาการจากมหาวิทยาลัยเป็นจำนวนมาก การบริการ วิชาการของมหาวิทยาลัยจะมีด้วยกันสองรูปแบบที่ได้ดำเนินการอยู่คือ ด้านสังคมศาสตร์ และ ด้าน ภาษาศาสตร์

ผลการศึกษายังพบอีกว่า อาจารย์ในมหาวิทยาลัยให้ความสำคัญในการบริการ วิชาการมากขึ้น แต่เนื่องจากการจัดสรรด้านงบประมาณค่อนข้างจำกัด ฉะนั้นบางโครงการที่ออกมา ก็ค่อนข้างจะจำกัดเช่นกัน แต่ในบางสาขาวิชาการบริการวิชาสามารถอิงกับการประกันคุณภาพได้ เป็นอย่างดี แต่ส่วนใหญ่แล้วแต่ส่วนใหญ่แล้วการบริการวิชาการในมหาวิทยาลัยมักจะเกิดกับคณาจารย์

หรือกลุ่มอาจารย์เดิมๆ และในหลายๆ ครั้งการบริการวิชาการส่วนใหญ่ที่ทำไป แต่ไม่ได้ตอบสนองกับการประกันคุณภาพ ดังนั้นควรศึกษารูปแบบเพื่อให้บรรลุทั้งสองด้าน ควรเปิดโอกาสหรือเวทีให้อาจารย์รุ่นใหม่ๆ มีโอกาสพัฒนา การบริการวิชาการของบางคณะมักจะเกิดในรูปแบบของการร่วมแลกเปลี่ยนบุคลากรด้วยการถูกเชิญให้นำเสนอในแนวคิดวิธีการการสอนที่บูรณาการกับอิสลามเป็นระยะๆ รูปแบบด้วยการบรรยายให้กับองค์กรด้านศาสนาเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณที่ดีต่อการดำรงชีวิต รูปแบบด้วยการเป็นวิทยากรให้กับองค์กรเอกชน เช่น โรงเรียนในสังกัดเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มุสลิมนิติที่เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านอิสลาม เป็นต้น

ผลการศึกษายังพบอีกว่า การเกิดขึ้นของมหาวิทยาลัย เกิดขึ้นพร้อมกับการบริการวิชาการ บุคลากรของมหาวิทยาลัยทุกคนมีจิตบริการด้านวิชาการในตัว แต่การบริการวิชาการที่เป็นเกณฑ์ต้องมีเอกสาร ต้องมีกระบวนการ ต้องมีรายงาน ประเด็นนี้ถือว่าเป็นจุดอ่อนของมหาวิทยาลัยที่ต้องสร้างแนวทางปรับระบบเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของกรอบที่ถูกกำหนดด้วยหน่วยงานทางการศึกษา

ข้อเสนอแนะทางการพัฒนาด้านบริการวิชาการ

ในส่วนข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาด้านบริการวิชาการ ผู้วิจัยขอแนะนำเสนอแนะแนวทางพัฒนาจากการประมวลผลข้อมูลเป็นรายชื่อ ดังผลที่ปรากฏ ในรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 1) ควรศึกษารูปแบบในการบริการวิชาการเพื่อให้สอดคล้องกับระบบ เกณฑ์มาตรฐานตามที่กำหนดจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
- 2) เพื่อให้บรรลุทั้งอาจารย์ และการประกันคุณภาพ ควรเปิดโอกาสหรือเวทีให้อาจารย์รุ่นใหม่ๆ มีโอกาสพัฒนา การบริการวิชาการ
- 3) ควรให้มีการบริการวิชาการให้ครอบคลุมในทุกสาขาวิชา เพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ชุมชน รวมทั้งองค์กร หน่วยงานภายนอก
- 4) ควรเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาที่สามารถแบ่งภาระกิจการบริการวิชาการและเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับหน่วยงานที่ให้การบริการวิชาการ
- 5) ควรมีระบบ แผน นโยบาย ด้านการบริการวิชาการให้กับคณะ ให้เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละคณะวิชา ที่สามารถให้ชุมชนมีทางเลือกหลากหลาย
- 6) ควรให้มีการบริการวิชาการในรูปแบบการประชุมวิชาการจะได้รวบรวมองค์ความรู้ต่างๆ ในหลายๆสาขาวิชา เพื่อเป็นข้อมูลของการศึกษาต่อไป
- 7) ควรให้มีการระดมความคิดเห็นจากคณาจารย์หรือตัวแทนของแต่ละคณะวิชา เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาการจัดทำบริการวิชาการที่ให้ทันกับยุคสมัย

8) มหาวิทยาลัยควรส่งเสริม สนับสนุนด้านงบประมาณ โดยเฉพาะการบริการวิชาการที่เอื้อต่อประโยชน์ของบุคลากรในมหาวิทยาลัยที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพ

9) มหาวิทยาลัยควรสร้างทีมงานเฉพาะในการบริการวิชาการ ที่สามารถถ่ายทอดความรู้ ปรึกษาหารือให้กับหน่วยงานอื่นๆ ในมหาวิทยาลัย

10) ควรส่งเสริม ผลักดันให้กับอาจารย์ โดยเฉพาะอาจารย์ใหม่ๆ ให้ความสำคัญกับการบริการวิชาการ ด้วยการส่งอบรม สัมมนา เพื่อหาประสบการณ์ใหม่ๆ แล้งนำมาบูรณาการกับการเรียนการสอนและบริการวิชาการสู่สังคม

11) ควรมีนโยบายในการบริการวิชาการให้กับสาขาวิชาไปพร้อมๆ กับการทำงานวิจัย โดยเฉพาะงานวิจัยที่มีโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วม

12) ควรประเมินการบูรณาการการบริการวิชาการกับการเรียนการสอนและการวิจัย เพื่อนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุง การบูรณาการให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น

4) ด้านพัฒนาอาจารย์

ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารพบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการในด้านพัฒนาอาจารย์ โดยภาพรวมมีเกณฑ์การพัฒนาในระดับดีขึ้น ซึ่งพิจารณาจากการพัฒนาของอาจารย์ในด้านการมีตำแหน่งทางวิชาการเพิ่มขึ้นอย่างมีระบบ มีกระบวนการที่ชัดเจนทำให้ในระยะปีหลังๆ มีอาจารย์ที่ได้ตำแหน่งทางวิชาการเพิ่มขึ้น พร้อมกับบางส่วนของอาจารย์ที่จบในระดับปริญญาเอก โดยเฉพาะในปีการศึกษานี้มีจำนวนเพิ่มขึ้น ทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมีคะแนนที่สูงขึ้นมาในระดับหนึ่งเป็นที่น่าพอใจมากสำหรับมหาวิทยาลัย แต่ควรให้มีการสนับสนุนมากกว่านี้ ส่งเสริมให้การพัฒนาอาจารย์มีความเข้มข้น จัดหาทุนเพิ่มเติมให้อาจารย์มีโอกาสในการพัฒนาตนเอง หรือผลักดันให้อาจารย์ได้รับการพัฒนาโดยเฉพาะในด้านผลงานทางวิชาการ คุณวุฒิทางการศึกษา ผลิตงานวิจัยในสาขาที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษายังพบอีกว่า การพัฒนาอาจารย์เป็นสิ่งที่ต้องลงมือทำเป็นลำดับแรกคือ นโยบายการพัฒนาอาจารย์ เพราะ ณ ตอนนี้อย่างไม่มีโจทย์ให้กับอาจารย์ว่าจะมีแนวทางในการพัฒนาอาจารย์ในรูปแบบไหน อย่างไร โดยเฉพาะสาขาวิชาที่จัดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา ที่จะต้องใช้อาจารย์ที่มีคุณวุฒิต่ำอย่างน้อยปริญญาเอก แล้วจะต้องมีผลงานทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง บวกกับมีตำแหน่งทางวิชาการเพื่อที่จะประกันคุณภาพการจัดการศึกษา การส่งเสริมอาจารย์ให้มีคุณวุฒิตามสาขาวิชา ซึ่งจะต้องมีแผนการพัฒนาอย่างชัดเจนตามสาขาวิชาหรือคณะวิชาที่สังกัดให้ครอบคลุมในทุกๆ สาขาวิชาที่ทำการเปิดสอนในมหาวิทยาลัยตามแผนการพัฒนาอาจารย์ให้เกิดความหลากหลายแต่ด้านนโยบายอย่างไม่ชัดเจนเท่าที่ควร บางสาขาวิชายังขาดการพัฒนาอาจารย์เฉพาะด้านสาขาอย่างมาก บางส่วนในการพัฒนาอาจารย์ของมหาวิทยาลัยไม่ได้เกิดด้วยนโยบายแต่

เกิดด้วยบังเอิญหรือเกิดด้วยการชี้แนะชี้แนะ มหาวิทยาลัยอย่างขาดสภาพความคล่องในการให้ทุนกับอาจารย์เพื่อพัฒนา ซึ่ง ณ ตอนนี้อย่างไม่มีแผนการพัฒนาอาจารย์เพื่อที่จะมองในภาพรวมให้เข้าร่องตามระบบเท่าที่ควรมากนัก สำหรับนโยบายมีเฉพาะในระดับคณะวิชาแต่ก็ต้องขาดเอกภาพเนื่องจากว่ายังขาดนโยบายจากมหาวิทยาลัย

ผลการศึกษายังพบอีกว่า การพัฒนาอาจารย์ในแต่ละคณะวิชายังไม่ชัดเจนหมายความว่า อาจารย์แต่ละสาขาวิชาหรือในระดับคณะวิชาจะต้องมีการพัฒนาในปีหนึ่งก็คนจะต้องมีคุณวุฒิการศึกษาที่คน ตำแหน่งทางวิชาการที่คน และจะต้องจัดการสอนให้กับอาจารย์ที่จะพัฒนาให้กับตัวของอาจารย์เองอย่างไร การวัดประเมินผลการสอนของอาจารย์อย่างขาดความเป็นมาตรฐานในการประเมินบางครั้งอย่างหลวมอยู่ สืบเนื่องจากมีอาจารย์บางท่านที่มีการพัฒนายังอยู่ในระดับที่เหมือนเดิม หรือผลงานไม่มีความก้าวหน้า ความเป็นมาตรฐานของการประเมินนั้นเพื่อที่สามารถต่อการวางระบบการจัดการ หรือการบริหารจัดการข้อมูลของอาจารย์ในแต่ละคณะวิชา แต่ตอนนี้ขาดในส่วนของข้อมูลพื้นฐานของอาจารย์แต่ละคน (E-data base) เพื่อที่จะให้รู้ว่าอาจารย์ท่านไหนมีการพัฒนาถึงไหน อย่างไร อย่างน้อยเป็นข้อมูลให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเป็นอย่างมาก

ข้อเสนอแนะทางการพัฒนาด้านพัฒนาอาจารย์

ในส่วนข้อเสนอแนะทางการพัฒนาด้านพัฒนาอาจารย์ ผู้วิจัยขอเสนอแนะทางการพัฒนาจากการประมวลผลข้อมูลเป็นรายชื่อ ดังผลที่ปรากฏ ในรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 1) ควรกำหนดนโยบายในการพัฒนาอาจารย์ให้ชัดเจน เพื่อเป็นกระบวนการในการดำเนินงานวางแผน การพัฒนาอาจารย์อย่างเป็นระบบ
- 2) ควรมีกรอบหรือนโยบายที่ชัดเจนในการให้การสนับสนุนให้อาจารย์ศึกษาต่อมีคุณวุฒิสูงขึ้นที่สอดคล้องกับหลักสูตรเปิดสอนอยู่
- 3) ควรกำหนดการจัดทำแผนพัฒนาอาจารย์ด้านภาระหน้าที่ในแต่ละบุคคลเพื่อทำผลงานทางวิชาการ ทำวิจัย เขียนบทความทางวิชาการ บทความวิจัย
- 4) ควรส่งเสริมจัดหาเวทีให้อาจารย์ได้เผยแพร่ผลงานวิชาการ หรือจัดทำวารสารวิชาการที่ได้มาตรฐานเพิ่มเติมจากเดิมที่อยู่ในหลากหลายสาขาวิชา เพื่อรองรับผลงานของอาจารย์ในแต่ละสาขาวิชา
- 5) ควรให้มีนโยบายการแลกเปลี่ยนอาจารย์ระหว่างสถาบัน สำหรับสาขาวิชาที่มีความพร้อมในการพัฒนาอาจารย์
- 6) ควรศึกษารูปแบบในการพัฒนาอาจารย์ที่สอดคล้องกับบริบทของสถาบันหรือของคณะวิชา

7) ควรให้มีการอบรมให้กับอาจารย์ การเข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการในการพัฒนาอาจารย์ด้วยการใช้เทคโนโลยีแลกเปลี่ยน โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความสามารถ หรือชำนาญการ พัฒนาอาจารย์

8) ด้านการสอน ควรมีการส่งอาจารย์เข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาเพื่อเพิ่มศักยภาพในด้านการสอน การเตรียมการสอน วิธีการสอน รวมถึงเทคนิคต่างๆ อย่างจริงจัง

9) ควรกำหนดระเบียบ ข้อบังคับ หรือบทลงโทษ สำหรับอาจารย์ที่ยังขาดการพัฒนาอย่างชัดเจน

10) ควรให้มีการประเมินผลการพัฒนาอาจารย์อย่างมีมาตรฐาน แล้วนำผลดังกล่าวมาปรับปรุงพัฒนา

5) ด้านการวิจัย

ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารพบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการในด้านการวิจัย โดยภาพรวม มหาวิทยาลัยฟาฏอนีมีงานวิจัยสร้างประโยชน์และคุณค่าตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น พัฒนาและแก้ปัญหาของสังคมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ บางคณะวิชา หรือสาขาวิชาจะเด่นในเรื่องของการวิจัย สังเกตได้ว่ามีอาจารย์ของมหาวิทยาลัยฟาฏอนีได้รับทุนวิจัยจากหน่วยงานภายนอกทุกๆ ปี อย่างเช่น ด้านสังคมศาสตร์ ด้านวิทยาศาสตร์ อิสลามศึกษา เป็นต้น รวมถึงมหาวิทยาลัยมีพื้นที่มีโจทย์วิจัยเป็นอย่างมากในสามจังหวัดภาคใต้ ไม่ว่าจะเป็นความมั่นคง การเมืองการปกครอง การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม จากสภาพปัญหาของมหาวิทยาลัยไม่ใช่ด้านงบประมาณ แต่การขาดนักวิจัยที่มีคุณภาพ หากว่าเรามีนักวิจัยที่มีความสามารถ ชำนาญในเรื่องของการวิจัยแล้ว งบประมาณก็จะเข้ามาทันที แต่บางโครงการยังไม่สามารถตอบโจทย์วิจัยตามที่หน่วยงานต้องการ โดยใช้วิธีวิจัยที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดได้ ฉะนั้นมหาวิทยาลัยฟาฏอนีควรที่จะพัฒนาโมเดลทางการวิจัย แต่ในขณะเดียวกันมหาวิทยาลัยฟาฏอนีมีอาจารย์ที่ติดอยู่กับหลักสูตร เพราะเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตร การสร้างโจทย์วิจัยก็ต้องให้สอดคล้องกับหลักสูตรให้มีความหลากหลาย

ผลการศึกษาวิจัยพบอีกว่า มหาวิทยาลัยฟาฏอนียังขาดการแบ่งอาจารย์ที่ชำนาญในด้านวิชาการวิจัย อย่างเช่น คณะอิสลามศึกษาควรมีอาจารย์ที่ชำนาญการวิจัยด้านการบูรณาการอิสลามก็ทำน แบ่งตามประเภทของคณะวิชาที่สังกัด ซึ่งมหาวิทยาลัยฟาฏอนีอย่างน้อยในส่วนนี้ ผลการศึกษาวิจัยยังพบอีกว่า อาจารย์บางท่านขาดทักษะในการทำวิจัย ในส่วนของนโยบาย มหาวิทยาลัยฟาฏอนีเองยังไม่ชัดเจนว่าควรมีวิจัยแบบไหน จะให้แต่ละคณะมีเอกลักษณ์ด้านงานวิจัยอย่างไร ยังขาดแผนการพัฒนาด้านการวิจัยที่เป็นระบบให้กับอาจารย์ ในส่วนของอาจารย์บางท่านยังขาดโอกาสในการที่จะทำการวิจัย เนื่องจากส่วนใหญ่ติดภาระงานด้านสอน สำหรับระดับผู้บริหาร

ขาดเวลา โอกาสในการทำงานวิจัยร่วมกับอาจารย์ หรือกับหน่วยงานภายนอก แต่ก็มีส่วนน้อยเท่านั้นที่ได้รับโอกาสการทำงานวิจัยร่วมกับสถาบันอื่น

ผลการศึกษายังพบอีกว่า อาจารย์ในมหาวิทยาลัยทำการวิจัยยังไม่ตรงตามสาขาวิชาที่สังกัดซึ่งไม่สามารถที่จะเอื้อประโยชน์จากงานวิจัยในการที่จะสร้างผลงานทางวิชาการด้วยการของตำแหน่งทางวิชาการ สำหรับอาจารย์ใหม่ก็ยังคงขาดโอกาสในการที่จะทำงานวิจัยเนื่องจากยังไม่มีประสบการณ์ บางท่านมีความพร้อมในการทำงานวิจัย แต่อาจจะหาแหล่งงบประมาณสนับสนุนการวิจัยไม่ได้ ในส่วนงานวิจัยของอาจารย์ที่มีกรณีพิมพ์ในวารสารหรือการประชุมที่มีมาตรฐานไม่ว่าจะเป็นระดับชาติหรือนานาชาติยังไม่ถึงเกณฑ์ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด

ข้อเสนอแนะทางการพัฒนาด้านการวิจัย

ในส่วนข้อเสนอแนะทางการพัฒนาด้านการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอแนะทางการพัฒนาจากการประมวลผลข้อมูลเป็นรายชื่อ ดังผลที่ปรากฏ ในรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 1) ควรจัดตั้งหน่วยงานในมหาวิทยาลัยที่สามารถจัดหางบประมาณการวิจัยจากหน่วยงานภายนอกที่ต้องการ โจทย์วิจัยให้กับมหาวิทยาลัย
- 2) ควรให้มีนโยบายในแต่ละคณะวิชามีงานวิจัยที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละคณะ
- 3) ควรกำหนดงานวิจัยที่สามารถนำไปพัฒนาให้เป็นโมเดล โดยเฉพาะชุมชน มัธยมศึกษา สถานศึกษาต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการทั้งภาครัฐและเอกชน
- 4) ควรสนับสนุนทุนวิจัย ห้องปฏิบัติการ แหล่งข้อมูล ระบบสารสนเทศและการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการอย่างเพียงพอ
- 5) ค้นหาช่องทางในการเพิ่มศักยภาพอาจารย์ในการทำงานวิจัย โดยให้อาจารย์ลงทุนเองตามความเหมาะสม
- 6) ควรพัฒนาอาจารย์ให้มีศักยภาพในการผลิตผลงานทางวิชาการ และให้มีศักยภาพในการเขียนผลงานวิจัยเพื่อการตีพิมพ์หรือเผยแพร่ผลงานวิจัยในวารสารที่ได้มาตรฐาน
- 7) ควรส่งเสริมสนับสนุนงานวิจัยสู่ชุมชน
- 8) ควรให้คณะวิชาให้ความรู้ช่วยเหลือสำหรับอาจารย์ใหม่ในการทำงานวิจัย
- 9) ควรส่งเสริมสนับสนุนในการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อความต้องการในงานวิจัยที่คิดเห็นว่าเข้ารูปแบบตามที่มหาวิทยาลัยต้องการ
- 10) มหาวิทยาลัยฟาฏอนีควรมีการฟอรัมทีมวิจัยในสาขาวิชาเกิดความเข้มแข็งและมีแรงจูงใจในการทำงานวิจัย
- 11) สาขาวิชาควรจับกลุ่มในทุกๆ สาขาวิชาในการทำวิจัยร่วมกัน ซึ่งเป็นแนวทางในการที่จะสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่

12) ควรใช้โจทย์การวิจัยที่มีอยู่ในมหาวิทยาลัยหรือชุมชนใกล้เคียงเพื่อเป็นการประหยัดในเรื่องของงบประมาณ และสามารถนำมาพัฒนาสู่องค์กรได้

13) ควรให้คณะวิชาจัดเวทีสัมมนา เพื่อเปิดโอกาสให้นักวิจัยรุ่นใหม่ได้แสดงความสามารถผ่านเวทีการวิจัย

14) อำนวยความสะดวกตามแผนงานของหน่วยงานวิจัย โดยกำหนดแผนงานควบคุม 3 แผน คือ งบประมาณภายใน งบประมาณภายนอก งบประมาณจากผู้วิจัยเอง ทั้งหมดเพื่อผลักดันให้อาจารย์เข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการให้มากขึ้น

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มนักศึกษาที่เป็นตัวแทนในแต่ละสาขาวิชา ตามแบบสัมภาษณ์การวิจัยเฉพาะในด้านการเรียนการสอน จำนวน 35 คน

ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มนักศึกษาที่เป็นตัวแทนในแต่ละสาขาวิชา ซึ่งลำดับแรกได้ดำเนินการด้วยการเช็คลิสต์ (Check List) ตามประเด็นคำถามที่ผู้วิจัยได้เตรียมไว้ แล้วตามด้วยการสัมภาษณ์กลุ่มตามประเด็นหัวข้อเกี่ยวกับการเรียนการสอน สามารถอธิบายได้ดังนี้

1) ด้านความสำคัญต่อการเรียนการสอน

ผลการสำรวจได้พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า ควรให้มีวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมต่อกิจกรรมการเรียนการสอน รองลงมาคือ ให้ความสำคัญเห็นว่า ควรมีทรัพยากรที่เพียงพอต่อการเรียนการสอน และรองลงมาคือ ให้ความสำคัญเห็นว่า ควรมีระบบสารสนเทศใช้ในการเรียนการสอน ส่วนความสำคัญต่อการเรียนการสอนที่นักศึกษาให้ความสำคัญน้อยที่สุดคือ ควรให้มีสื่อที่ทันสมัย

2) โปรแกรมการเรียนการสอน

ผลการสำรวจได้พบว่า นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโปรแกรมการเรียนการสอนมากที่สุด คือ มีกิจกรรมการฝึกงานของนักศึกษา รองลงมาให้มีเวทีและโอกาสสำหรับนักศึกษาเพื่อแสดงความสามารถในสาขาวิชาที่เรียน รองลงมาควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา ส่วนด้านอาจารย์ผู้สอนตรงตามสาขาวิชาที่สอน กับ ให้มีการแลกเปลี่ยนนักศึกษาระหว่างสถาบัน มีสัดส่วนที่เท่ากัน ส่วนโปรแกรมการเรียนการสอนที่มีนักศึกษาให้ความสำคัญน้อยที่สุด คือ ควรให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในงานวิจัยของอาจารย์

3) ความคิดเห็นต่อสภาพ ปัญหา ในการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ดังหัวข้อต่อไปนี้

3.1) ด้านผู้สอนได้เสริมความรู้ในแนวทางอิสลาม ผลการสำรวจศึกษาพบว่า นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นต่อผู้สอนได้เสริมความรู้ในแนวทางอิสลาม ผลปรากฏว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ผู้สอนมีการบูรณาการอิสลามเกือบทุกวิชาที่เรียน รองลงมาให้ความเห็นว่า ผู้สอนในบางส่วนของรายวิชาที่เสริมความรู้ในแนวทางอิสลาม ส่วนความคิดเห็นต่อผู้สอนได้เสริมความรู้ในแนวทางอิสลามที่มีนักศึกษาให้ความคิดเห็นน้อยที่สุดคือ ผู้สอนน้อยมากในทุกวิชาที่เสริมความรู้ในแนวทางอิสลาม

ผลดังกล่าว ที่ให้ความคิดเห็นที่แตกต่างกันอันเนื่องมาจากว่า นักศึกษามาจากสาขาวิชาที่แตกต่างกัน การจัดการเรียนการสอนจึงแตกต่างกันในเรื่องของหลักสูตร หรือวัตถุประสงค์ของหลักสูตรในแต่ละสาขาวิชา

3.2) ด้านนักศึกษามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ผลการสำรวจศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ผลดังกล่าว อันเนื่องมาจาก พื้นฐานการศึกษาของนักศึกษาแต่ละคนแตกต่างกัน ทำให้กิจกรรมการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของนักศึกษาในแต่ละคนไม่เหมือนกัน รวมถึงเทคนิคการสอนของอาจารย์ในบางวิชาซึ่งมีส่วนในการแสดงความคิดเห็นของนักศึกษาด้วย

3.3) ด้านกิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอนเหมาะสมหรือไม่อย่างไร ผลการสำรวจการศึกษาพบว่า นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอนส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าอยู่ในระดับที่เหมาะสม รองลงมาให้ความเห็นว่าอยู่ในระดับที่ไม่เหมาะสม ส่วนข้อคิดเห็นอื่นๆ นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นว่า เหมาะสมกับบางวิชา และในบางวิชาไม่พอสมควร พอประมาณ

ผลดังกล่าว ที่ให้ความคิดเห็นแตกต่างกัน ส่วนน้อยเท่านั้นของนักศึกษาที่เข้าร่วมการสนทนาในครั้งนี้ที่มีการเรียนการสอนในห้องเรียน ซึ่งจะใช้เวลากับการเขียนงานวิจัย การมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวค่อนข้างจะไม่มีสำหรับนักศึกษาดังกล่าว

3.4) ด้านอาจารย์มีการใช้สื่อการเรียนการสอน ผลการสำรวจการศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นอาจารย์มีการใช้สื่อการเรียนการสอนมีบ้างในบางวิชา ส่วนที่เหลือได้แสดงความคิดเห็นว่าอาจารย์มีการใช้สื่อการเรียนการสอนมีเกือบทุกวิชา ผลดังกล่าว อันเนื่องมาจากความพร้อมของแต่ละคณะวิชาที่นักศึกษาสังกัด และความพร้อมของอาจารย์ผู้สอนต่อการเรียนการสอน เทคนิค ศิลปะในการถ่ายทอดด้านการสอนเป็นรายบุคคล

3.5) บรรยายภาคในการเรียนการสอน ผลการสำรวจการศึกษาพบว่า นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นต่อบรรยายภาคในการเรียนการสอนของอาจารย์ เช่น ด้านการเสริมคุณธรรมจริยธรรม นักศึกษามีความคิดเห็นว่าอาจารย์ให้ความสำคัญเป็นอย่างมากในด้านคุณธรรมจริยธรรม รองลงมาการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของอาจารย์กับนักศึกษา อาจารย์มีการทดสอบความรู้ระหว่างเรียนในแต่ละคาบ มีระบบสารสนเทศที่อำนวยความสะดวกการเรียนการสอน และมีการใช้เทคโนโลยีการศึกษาระหว่างเรียน ส่วนด้านผู้สอนมีสื่อที่หลากหลายในการจัดการเรียนการสอน นักศึกษาให้ความเห็นว่า อาจารย์บางท่านให้ความสำคัญน้อยในเรื่องนี้

ผลการศึกษาดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อการเสริมสร้างด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับสโลแกนของมหาวิทยาลัยที่สร้างบัณฑิตผู้ตั้งคณคุณธรรม

4) เนื้อหาของหลักสูตรมีความเข้าใจยาก ง่ายมากน้อยอย่างไร ผลการสำรวจการศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า เนื้อหาของหลักสูตรมีความเข้าใจยากในบางวิชา รองลงมา ให้ความคิดเห็น มีความเข้าใจง่ายเกือบทุกวิชา และมีความเข้าใจในบางส่วน และรองลงมาสำหรับความเห็นที่ว่าหลักสูตรมีความเข้าใจน้อยในบางวิชา และด้านอื่นๆ ให้ความเห็นว่า หลักสูตรเข้าใจยากในบางวิชา และเข้าใจง่ายในบางวิชา ผลการศึกษาที่แตกต่างกันเนื่องจากว่า พื้นฐานของนักศึกษาแต่ละรายไม่เหมือนกัน บวกกับความเข้มข้นของหลักสูตรในแต่ละสาขาวิชาที่แตกต่างกันด้วย

5) ผลการประมวลข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยฟาฏอนี

หลักสูตร มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ 1) ควรให้มีการบูรณาการหลักสูตรระหว่างองค์ความรู้อิสลามกับองค์ความรู้ทั่วไป ควบคู่กัน 2) ควรบรรจุหลักสูตรให้เน้นในเรื่องของการวิจัย การศึกษาเพื่อประโยชน์ของผู้เรียน 3) ให้มีหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ทำการฝึกสอน ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตก็ตาม 4) ควรให้เปิดหลักสูตรที่มีความต้องการของสังคม 5) ควรให้มีหลักสูตรพื้นฐานเพื่อปรับระดับการศึกษาสำหรับผู้เรียนในแต่ละสาขาวิชา 5) ควรส่งเสริมเพิ่มรายวิชาที่เป็นวิชา GE ที่เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละสาขาวิชา

วิธีการสอน มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ 1) ควรส่งเสริมให้อาจารย์ผู้สอนมีเทคนิคที่หลากหลายในการสอน 2) ควรส่งเสริมสื่อ อุปกรณ์ การเรียนการสอนให้ครอบคลุม โดยเฉพาะห้องปฏิบัติการ 3) ควรให้มีการแลกเปลี่ยนอาจารย์ผู้สอนระหว่างสถาบันการศึกษา 4) ควรให้มีการแลกเปลี่ยนนักศึกษาระหว่างสถาบันการศึกษา 5) ควรเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมกับชุมชนที่

มีความเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน 6) ควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาทำกิจกรรมเกี่ยวกับการเรียนการสอน เช่น การศึกษาคุณงาน การฝึกงาน การสัมมนา อบรม เป็นต้น

ทรัพยากรการเรียนการสอน มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ 1) ควรเพิ่มสถานที่ในการจัดการเรียนการสอนให้เพียงพอต่อผู้เรียน 2) ควรให้จัดซื้อระบบสารสนเทศที่ทันสมัยต่อการพัฒนาการเรียนการสอน 4) ควรมีแผน ระบบ ที่ชัดเจนต่อการบริหารจัดการนักศึกษา 5) ควรส่งเสริมให้มีกิจกรรมด้านสารสนเทศต่อการเรียนการสอน เพื่อผู้เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

การวัดและประเมินผล มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ 1) ควรให้มีการวัดประเมินผล การเรียนการสอนทุกๆ ระยะของการสอน 2) ควรจัดระดมความคิดเห็นของผู้เรียนต่อการเรียนการสอนอย่างน้อย 1 ครั้งต่อภาคการศึกษา 3) ควรให้มีการวัดและประเมินผลต่อการบริหารจัดการเรียนการสอนของแต่ละสาขาวิชา หรือ แต่ละคณะวิชา 4) ควรออกแบบการประเมินผลการเรียนสอนผ่านทางระบบออนไลน์ 5) ควรมีแบบการประเมินการเรียนการสอนที่มีมาตรฐานเดียวกัน รวมถึงด้าน คุณธรรม และจริยธรรมของผู้สอนร่วมในการประเมินผลการสอน 6) ควรมีคู่มือการประเมินผลการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาได้ศึกษาก่อนที่จะมีการวัดและประเมินผล

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

4.3.3 ผลการสังเคราะห์ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี

จากผลการศึกษาข้อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ตามที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยทั้งเชิงปริมาณด้วยการประมวลข้อเสนอในรูปแบบสอบถามการวิจัย และวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ จากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการประมวลข้อมูลเพื่อเป็นมาตรการแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ใน 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านบริการวิชาการ ด้านพัฒนาอาจารย์ และด้านการวิจัย ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 ท่าน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการปรับข้อความในบางประเด็นตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ผลปรากฏตามตารางที่ 23

ตารางที่ 23 ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี

การบริหารงานวิชาการ	มาตรการ / แนวทางการพัฒนา	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ		
		เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	ปรับปรุง ตัดทิ้ง
ด้านหลักสูตร	การผลิตหลักสูตร			
หลักสูตร	1. ควรจัดตั้งหน่วยงานเพื่อวิเคราะห์การเปิดหลักสูตรตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตก่อนเปิดหลักสูตรเพื่อการศึกษา (10)			
	2. ควรให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่บัณฑิตในอนาคต (8)		(2)	
	3. กำหนดอาจารย์และคณาจารย์ให้ตรงหรือสัมพันธ์กับหลักสูตรตลอดระยะเวลาที่ได้จัดการเรียนการสอน (8)		(1)	(1)
	4. ควรจัดให้มีคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความชำนาญด้านหลักสูตร โดยเฉพาะ เพื่อที่จะได้หลักสูตรที่มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับ (8)		(2)	
	5. ให้มีการวางแผน การบริหาร และการพัฒนาอาจารย์อย่างเป็นระบบ โดยสนับสนุนให้ศึกษาต่อมีคุณวุฒิส่งขึ้นที่สอดคล้องกับหลักสูตรเปิดสอนอยู่ (9)		(1)	
	6. การจัดทำหลักสูตรต้องพิจารณาถึงนักศึกษาต่างชาติที่จะเข้ามาศึกษาแต่ละหลักสูตรที่รองรับนักศึกษาต่างชาติควรมีการปรับพื้นฐานของนักศึกษา ก่อน (9)		(1)	

() หมายถึง จำนวน / ความถี่ ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

ตารางที่ 23 (ต่อ)

การ บริหารงาน วิชาการ	มาตรการ / แนวทางการพัฒนา	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	
		เหมาะสม	ไม่เหมาะสม ปรับปรุง ตัดทิ้ง
การบริหารจัดการหลักสูตร			
	1. ควรให้มีการพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับงาน บริหารจัดการหลักสูตรให้เหมาะสม	(10)	
	2. ควรหารูปแบบการบริหารแบบกระจายอำนาจ บริหารหลักสูตรที่เหมาะสมกับสถาบันเอกชน	(8)	(2)
	4. ควรให้มีการวางแผน การติดตามงาน พร้อมการ ประชุมปฏิบัติการเพื่อที่จะได้หลักสูตรที่มี คุณภาพตามที่มหาวิทยาลัยต้องการ	(10)	
	5. ควรให้มีการประเมินหลักสูตรเป็นระยะๆ เพื่อให้ สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของระบบ การศึกษา	(9)	(1)
การพัฒนาทักษะและการวัดประเมินผล			
	1. ควรให้มีการพัฒนาหลักสูตรที่สามารถบูรณาการ กับอิสลามศึกษาให้มากที่สุด เพื่อรองรับหลักสูตร อาเซียน และให้สอดคล้องกับท้องถิ่น ชุมชน	(10)	
	2. ควรส่งเสริมให้อาจารย์ได้รับโอกาสเข้าร่วมการ สัมมนา การอบรม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา หลักสูตร และให้สอดคล้องกับบริบทของ มหาวิทยาลัย	(9)	(1)
	3. ควรพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับกรอบ มาตรฐานการจัดการศึกษา TQF ของสำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษาให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น รวมถึงให้ความสำคัญกับระบบการจัดการ หลักสูตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหลักสูตรที่ เกี่ยวกับอิสลามศึกษา	(8)	(2)
	4. ควรจัดหลักสูตรอัลกุรอานให้เป็นมาตรฐาน เดียวกันในทุกๆ สาขาวิชา ให้สามารถนำมาบูรณา การกับการเรียนการสอนได้	(8)	(2)

ตารางที่ 23 (ต่อ)

การ บริหารงาน วิชาการ	มาตรการ / แนวทางการพัฒนา	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	
		เหมาะสม	ไม่เหมาะสม ปรับปรุง ตัดทิ้ง
ด้านการ เรียนการสอน	<u>การพัฒนาทักษะการเรียนการสอน</u>		
	1.การจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะการเรียนการสอนด้านภาษาต่างประเทศควรส่งเสริมให้มีอาจารย์ที่เป็นเจ้าของภาษามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนตามสัดส่วนที่เหมาะสม	(8)	(2)
	2.ควรส่งเสริมให้มีการวิจัยในด้านการเรียนการสอนและการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในสภาพการณ์ปัจจุบัน	(8)	(2)
	3.ควรส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนอาจารย์ระหว่างสถาบันทั้งในและต่างประเทศ	(10)	
	4.เนื่องจากนักศึกษาที่มาศึกษาบางคนมีพื้นฐานค่อนข้างอยู่ในเกณฑ์พอใช้ จำเป็นต้องมีการปรับพื้นฐานให้กับนักศึกษาใหม่ทุกคน	(9)	(1)
	5.ควรจัดอบรม เกี่ยวกับกลยุทธ์วิธีการจัดการเรียนรู้แนวทางการสอนให้นักศึกษาเห็นความสำคัญในสาขาวิชาที่เปิดสอน	(7)	(3)
	<u>การบริหารจัดการการเรียนการสอน</u>		
	1.ควรจัดสรรทรัพยากรทางการเรียนการสอนให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน เช่น ห้องปฏิบัติการ ห้องทดลอง เป็นต้น	(10)	
	2.ควรให้การสนับสนุน ในการจัดสรรงบประมาณ เพื่อพัฒนาศักยภาพของอาจารย์ด้านการเรียนการสอน เทคนิคการสอน ให้มีคุณภาพตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง	(9)	(1)
	3.ควรส่งเสริมการผลิตตำรา หนังสือเกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้นักศึกษาได้ใช้ประโยชน์ และเพื่อกระตุ้นให้อาจารย์ได้ผลิตผลงานทางวิชาการ	(10)	

ตารางที่ 23 (ต่อ)

การ บริหารงาน วิชาการ	มาตรการ / แนวทางการพัฒนา	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	
		เหมาะสม	ไม่เหมาะสม ปรับปรุง ตัดทิ้ง
	4.ควรจัดทำแผน การกำกับ ดูแล ควบคุม การเรียน การสอนของแต่ละสาขาวิชาเกี่ยวกับการเรียน รายวิชาต่างๆ ให้เป็นไปตามขั้นตอนจากการเรียนรู้ ชั้นพื้นฐานของนักศึกษาสู่การเรียนในวิชาประยุกต์ ต่อไป	(10)	
	การวัดและประเมินผล		
	1.ควรประเมินการบูรณาการบริการวิชาการ กับ การเรียนการสอนและการวิจัย เพื่อนำไปสู่การ พัฒนาปรับปรุงให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น	(10)	
	2.ควรให้มีการวัดผลและประเมินผลการเรียน การสอนของอาจารย์ให้มีมาตรฐานเดียวกัน และ ชัดเจน ในทุกๆ ด้านของการสอน	(9)	(1)
	3.เนื่องจากนักศึกษาที่มาศึกษาบางคนมีพื้นฐาน ก่อนข้างอยู่ในเกณฑ์พอใช้ จำเป็นต้องมีการปรับ พื้นฐานให้กับนักศึกษาใหม่ทุกคน	(9)	(1)
	4.ควรจัดอบรม เกี่ยวกับกลยุทธ์วิธีการจัดการเรียนรู้ แนวทางการสอนให้นักศึกษาเห็นความสำคัญใน สาขาวิชาที่เปิดสอน	(7)	(3)
ด้านบริการ วิชาการ	การพัฒนาทักษะการบริการวิชาการ		
	1.เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการประกัน คุณภาพ ควรเปิดโอกาสให้อาจารย์รุ่นใหม่ฯ มี โอกาสพัฒนาการบริการวิชาการ	(6)	(4)
	2.ควรให้มีการบริการวิชาการในรูปแบบการประชุม วิชาการเพื่อจะได้รวบรวมองค์ความรู้ต่างๆ ใน หลากๆสาขาวิชา สำหรับเป็นข้อมูลของการศึกษา ต่อไป	(7)	(3)
	3.มหาวิทยาลัยควรสร้างทีมงานเฉพาะในการบริการ วิชาการ ที่สามารถถ่ายทอดความรู้ ปรัชญาหาหรือ ให้กับหน่วยงานต่างๆในมหาวิทยาลัย	(8)	(2)

ตารางที่ 23 (ต่อ)

การ บริหารงาน วิชาการ	มาตรการ / แนวทางการพัฒนา	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	
		เหมาะสม	ไม่เหมาะสม ปรับปรุง ตัดทิ้ง
	4.ควรส่งเสริมและผลักดันให้อาจารย์ ได้รับเข้าร่วม การสัมมนา การอบรมเกี่ยวกับการให้บริการ วิชาการ ที่อาจเป็นประโยชน์ในการนำมาบูรณา การกับการเรียนการสอนและบริการวิชาการสู่ สังคม	(8)	(2)
	แผน/นโยบาย		
	1.ควรมีนโยบายและระบบ ด้านบริการวิชาการให้ เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละคณะวิชา ที่สามารถให้ ชุมชนมีทางเลือกหลากหลาย	(7)	(3)
	2.ควรกำหนดนโยบายด้านบริการวิชาการในแต่ละ สาขาวิชาโดยจัดทำในรูปแบบของการทำงานวิจัย โดยเฉพาะงานวิจัยที่มีโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วม	(8)	(2)
	3.ควรประเมินการบูรณาการการบริการวิชาการกับการ เรียนการสอนและการวิจัย เพื่อนำไปสู่การพัฒนา ปรับปรุง การบูรณาการให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น	(9)	(1)
	การบริหารจัดการ		
	1.ควรศึกษารูปแบบในการบริการวิชาการเพื่อให้ สอดคล้องกับ เกณฑ์มาตรฐานตามที่ได้กำหนด โดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา	(8)	(2)
	2.ควรมีให้มีการบริการวิชาการที่ครอบคลุมทุก สาขาวิชา เพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ชุมชน รวมทั้งองค์กร หน่วยงานภายนอก	(7)	(3)
	3.ควรมีเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาที่สามารถแบ่ง ภารกิจบริการวิชาการและเพื่อเสริมสร้างความ เข้มแข็งให้หน่วยงานที่ให้บริการวิชาการ	(7)	(3)
	4.ควรระดมความคิดเห็นของคณาจารย์หรือตัวแทน ของแต่ละคณะวิชา เพื่อหาแนวทางการบริการ วิชาการให้ทันสมัย	(8)	(2)
	5.ควรส่งเสริม สนับสนุนงบประมาณ สำหรับการ บริการวิชาการที่เอื้อประโยชน์แก่บุคลากรใน มหาวิทยาลัยเป็นการเฉพาะ	(8)	(2)

ตารางที่ 23 (ต่อ)

การ บริหารงาน วิชาการ	มาตรการ / แนวทางการพัฒนา	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ		
		เหมาะสม	ไม่เหมาะสม ปรับปรุง	ตัดทิ้ง
ด้านพัฒนา	แผน/นโยบาย			
อาจารย์	1. ควรกำหนดนโยบายในการพัฒนาอาจารย์ให้ชัดเจน เพื่อเป็นกระบวนการในการดำเนินงานวางแผน การพัฒนาอาจารย์อย่างเป็นระบบ	(8)	(2)	
	2. ควรมีกรอบหรือนโยบายที่ชัดเจนในการให้การสนับสนุนอาจารย์ศึกษาต่อในสาขาวิชาที่สอดคล้องกับหลักสูตรเปิดสอนอยู่	(7)	(1)	(2)
	3. ควรกำหนดแผนพัฒนาอาจารย์แต่ละบุคคล ในการสร้างผลงานทางวิชาการ เช่น งานวิจัย บทความทางวิชาการ บทความวิจัย ฯลฯ	(7)	(2)	(1)
	4. ควรให้มีนโยบายการแลกเปลี่ยนอาจารย์ระหว่างสถาบันทั้งในและต่างประเทศ สำหรับสาขาวิชาที่มีความพร้อมในการพัฒนาอาจารย์	(8)	(2)	
	5. ควรกำหนดระเบียบ ข้อบังคับ ให้ชัดเจน สำหรับอาจารย์ที่ยังขาดการพัฒนา และควรมีรางวัลสำหรับผู้มีความก้าวหน้า	(6)	(3)	(1)
	การส่งเสริมศักยภาพของอาจารย์			
	1. ควรส่งเสริมจัดหาเวทีให้อาจารย์ได้เผยแพร่ผลงานวิชาการ หรือจัดทำวารสารวิชาการที่ได้มาตรฐานเพิ่มเติมจากเดิม เพื่อรองรับผลงานของอาจารย์ในแต่ละสาขาวิชา	(9)	(1)	
	2. ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาอาจารย์ที่สอดคล้องกับบริบทของสถาบันหรือของคณะ	(9)	(1)	
	3. ควรจัดอบรมให้กับอาจารย์ การเข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการในการพัฒนาอาจารย์เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยน โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มากด้วยความสามารถ หรือชำนาญในการพัฒนาอาจารย์	(7)	(3)	

ตารางที่ 23 (ต่อ)

การบริหารงาน วิชาการ	มาตรการ / แนวทางการพัฒนา	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	
		เหมาะสม	ไม่เหมาะสม ปรับปรุง ตัดทิ้ง
	4.ด้านการสอน ควรมีการส่งอาจารย์เข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาเพื่อเพิ่มศักยภาพในการสอน, การเตรียมการสอน, วิธีการสอน รวมถึงเทคนิคการ สอน วิธีการสอนต่างๆ อย่างจริงจัง	(8)	(2)
	5.ควรมีการประเมินผลการพัฒนาอาจารย์อย่างมี มาตรฐาน แล้วนำผลดังกล่าวมาปรับปรุงพัฒนา	(9)	(1)
ด้านการ วิจัย	<u>การพัฒนาทักษะการวิจัย</u>		
	1.ค้นหาวิธีการในการเพิ่มศักยภาพอาจารย์ในการ ทำงานวิจัย โดยให้อาจารย์จัดหาทุนตามความ เหมาะสม	(6)	(4)
	2.ควรมีให้คณะจัดเวทีสัมมนานำเสนอผลงานวิจัย เพื่อ เปิด โอกาสให้นักวิจัยรุ่นใหม่ได้แสดง ความสามารถผ่านเวทีการวิจัย	(6)	(4)
	3.สาขาวิชาควรรวมกลุ่มในการทำวิจัยร่วมกัน ซึ่ง เป็นแนวทางในการที่จะสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่	(8)	(2)
	4.ควรมีใช้โจทย์การวิจัยที่มีอยู่ในมหาวิทยาลัยหรือ ชุมชนใกล้เคียงเพื่อเป็นการประหยัดในเรื่องของ งบประมาณ และสามารถนำมาพัฒนาสู่องค์กรได้	(10)	
	5.ควรมีให้คณะให้ความรู้ ช่วยเหลือสำหรับอาจารย์ ใหม่ในการทำงานวิจัย สำหรับนักวิจัยรุ่นใหม่	(9)	(1)
	<u>การสร้างเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการ</u>		
	1.ควรมีกำหนดงานวิจัยที่สามารถนำไปพัฒนาให้เป็น รูปแบบ โดยเฉพาะชุมชน มัสยิด สถานศึกษาต่างๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการทั้งภาครัฐและเอกชน	(9)	(1)
	2.มหาวิทยาลัยฟาฏอนีควรมีการสร้างทีมวิจัยใน สาขาวิชาเพื่อให้เกิดความเข้มแข็ง และมีแรงจูงใจ ในการทำงานวิจัย	(7)	(3)

ตารางที่ 23 (ต่อ)

การบริหารงาน วิชาการ	มาตรการ / แนวทางการพัฒนา	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ		
		เหมาะสม	ไม่เหมาะสม ปรับปรุง	ตัดทิ้ง
	3.ควรส่งเสริมสนับสนุนงานวิจัยสู่ชุมชน	(10)		
	4.ควรพัฒนาอาจารย์ให้มีศักยภาพในการผลิตผลงานทางวิชาการและให้มีศักยภาพในการเขียนผลงานวิจัยเพื่อการตีพิมพ์หรือเผยแพร่ผลงานวิจัยในวารสารที่ได้มาตรฐาน	(9)	(1)	
	การบริหารจัดการ			
	1.ควรจัดตั้งหน่วยงานที่สามารถจัดหางบประมาณการวิจัยให้แก่มหาวิทยาลัยจากหน่วยงานภายนอกที่ต้องการโจทย์วิจัย	(8)	(1)	(1)
	2.ควรมีนโยบายแต่ละคณะมีงานวิจัยที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง	(8)	(2)	
	3.ควรสนับสนุนทุนวิจัย ห้องปฏิบัติการ แหล่งข้อมูลระบบสารสนเทศและการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการอย่างเพียงพอ	(10)		
	4.มหาวิทยาลัยควรอำนวยความสะดวกตามแผนงานของหน่วยงานวิจัย โดยกำหนดแผนงานควบคุม 3 แผน คือ งบสนับสนุนภายใน งบสนับสนุนภายนอก งบสนับสนุนจากผู้วิจัยเอง ทั้งหมดเพื่อผลักดันให้อาจารย์เข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการให้มากขึ้น	(8)	(1)	(1)
	5.ควรส่งเสริมสนับสนุนในการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่องานวิจัยที่มหาวิทยาลัยต้อง	(8)	(2)	

ผลการตรวจสอบแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 ท่าน ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นตัวแทนจากคณะกรรมการสภามหาวิทยาลัยฟาฏอนี

จำนวน 3 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นตัวแทนคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยฟาฏอนี จำนวน 5 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นตัวแทนจากนักวิชาการที่ดำรงตำแหน่งทางวิชาการแห่งชาติจำนวน 2 ท่าน

ผลการตรวจสอบแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ใน 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านบริการวิชาการ ด้านพัฒนาอาจารย์ และด้านการวิจัย ผลการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ให้ความเห็นที่เหมาะสม และให้มีการปรับปรุงในเนื้อหาบางข้อ และส่วนน้อยเท่านั้นที่ให้ความเห็นว่าแนวทางการพัฒนาในบางข้อควรตัดทิ้ง

Prince of Songkla University
Pattani Campus

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

บทนี้จะกล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับสภาพ ปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับสภาพ ปัญหา การบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี จำแนกตามตัวแปรด้าน ระดับการศึกษา คณะวิชาที่สังกัด และประสบการณ์ในการทำงาน
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการแบบผสมวิธี (Mixed Methods) ประกอบด้วย ประชากร เครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 เป็นการศึกษาเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี โดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง และ ขั้นตอนที่ 2 เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนีด้วยการ สัมภาษณ์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์ทำการสอนใน มหาวิทยาลัยฟาฏอนี ประจำปีการศึกษา 2557 จำนวน 131 คน ซึ่งได้จากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างจาก ประชากรทั้งหมดจำนวน 194 โดยใช้วิธีการคำนวณจากสูตรของ ยามาเน่ (Yamane, 1973: 727-728) เพื่อตอบแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา และค่าความเชื่อมั่น

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถามหาค่าจำนวน (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) และวิเคราะห์สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ในด้านหลักสูตรด้านการเรียนการสอน ด้านบริการวิชาการ ด้านพัฒนาอาจารย์ และด้านการวิจัย ผู้วิจัย ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหา ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard

Deviation) การเปรียบเทียบสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของอาจารย์มหาวิทยาลัยฟาฏอนีจำแนกตามระดับการศึกษา คณะวิชาที่สังกัด และ ประสิทธิภาพในการทำงาน ทำการเปรียบเทียบค่า (t-test) (F-test)

ขั้นตอนที่ 2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารที่มีตำแหน่งระดับกลางขึ้นไป และมีอายุการทำงาน 5 ปี ขึ้นไป ซึ่งรวมทั้งหมด 18 คน และตัวแทนนักศึกษาแต่ละสาขาวิชาที่มีนักศึกษา กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 4 รวมทั้งหมด 35 คน โดยทำการกำหนดกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ประยุกต์มาจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งศึกษาจากประเด็นยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี แล้วนำมาพัฒนาเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี และยืนยันผลโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยการตีความและสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมมาได้ในสนามวิจัย (สุภางค์ จันทวานิช, 2545)

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านบริการวิชาการ ด้านพัฒนาอาจารย์ ด้านการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างอาจารย์ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาโท สังกัดตามคณะวิชาที่ สังกัดแตกต่างกันส่วนใหญ่มีประสพการณ์การทำงานระหว่าง 1-6 ปี

2. สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ใน 5 ด้าน สรุปผลได้ดังนี้

2.1 ด้านหลักสูตร สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ด้านหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ด้านหลักสูตร 1 รายการ อยู่ในระดับมาก ส่วนที่เหลืออีก 9 รายการ อยู่ในระดับปานกลาง

2.2 ด้านการสอน สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ด้าน การสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงาน วิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ด้านการสอน 3 รายการ อยู่ในระดับมาก ส่วนที่เหลืออีก 7 รายการ อยู่ในระดับปานกลาง

2.3 ด้านบริการวิชาการ สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ด้านบริการวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนีด้านบริการวิชาการ 4 รายการ อยู่ในระดับมาก ส่วนที่เหลืออีก 3 รายการ อยู่ในระดับปานกลาง

2.4 ด้านพัฒนาอาจารย์ สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ด้านพัฒนาอาจารย์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนีด้านพัฒนาอาจารย์ 2 รายการ อยู่ในระดับมาก ส่วนที่เหลืออีก 7 รายการ อยู่ในระดับปานกลาง

2.5 ด้านการวิจัย สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ด้านการวิจัยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนีด้านการวิจัย 1 รายการ อยู่ในระดับมาก ส่วนที่เหลืออีก 7 รายการ อยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลการเปรียบเทียบระดับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี แยกตามตัวแปร ระดับการศึกษา คณะวิชาที่สังกัด และประสบการณ์ในการทำงาน

3.1 การเปรียบเทียบระดับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ตามความคิดเห็นของอาจารย์มหาวิทยาลัยฟาฏอนีที่มีระดับการศึกษาต่างกัน โดยรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

3.2 การเปรียบเทียบระดับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ตามความคิดเห็นของอาจารย์มหาวิทยาลัยฟาฏอนีที่มีคณะวิชาที่สังกัดต่างกัน โดยรวมมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คู่ที่แตกต่างกันคือ คณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์กับคณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์

3.3 การเปรียบเทียบระดับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ตามความคิดเห็นของอาจารย์มหาวิทยาลัยฟาฏอนีที่มีประสบการณ์ในการทำงานที่ต่างกัน โดยรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

4. ผลการประมวลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี สรุปได้ดังนี้

4.1 ด้านหลักสูตร ผลปรากฏว่า การจัดการหลักสูตรยังขาดระบบกระบวนการกับกระจายอำนาจยังไม่ลงตัว ทำให้การบริหารจัดการไม่ค่อยชัดเจน บางหลักสูตรยังไม่สอดคล้องกับบริบทสาขาวิชาที่กำหนด การบริหารจัดการในรายวิชา GE ยังขาดความชัดเจนในความรับผิดชอบ การจัดหลักสูตรในบางสาขาวิชาไม่สามารถตอบโจทย์ให้กับผู้เรียนได้ สำหรับผู้เรียนที่

อ่อน หรือไม่มีพื้นฐานมาก่อน หลักสูตรที่ทำการเปิดในมหาวิทยาลัยยังน้อยเกินไป การจัดหลักสูตรบูรณาการยังขาดบุคลากรที่ชำนาญในการบูรณาการองค์ความรู้ทั่วไปกับองค์ความรู้อิสลาม อาจารย์บางท่านยังขาดข้อมูลที่สำคัญ เกี่ยวกับหลักสูตร

ข้อเสนอแนะทางการพัฒนา ได้แก่ ควรหารูปแบบการบริหารแบบกระจายอำนาจที่เหมาะสมกับสถาบันเอกชน ควรจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสาขาวิชา TQF ของสกอ. ให้มากที่สุด ควรให้มีหน่วยงานกลางที่รับผิดชอบโดยตรงในรายวิชา GE ต้องแก้ไขการเรียนการสอน กระบวนการ การสรรหา คัดเลือก นักศึกษาที่จะเข้าเป็นผู้เรียนในหลักสูตรนั้นๆ ควรจัดหาแนวทาง ข้อมูลเพื่อพัฒนาในการเปิดหลักสูตรใหม่ให้สอดคล้องกับบริบทของสังคม ควรแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความสามารถ เชี่ยวชาญในการ บูรณาการหลักสูตร ควรให้สาขาวิชาจัดทำ การนำเสนอ ในเรื่องหลักสูตร อาจด้วยวิธีการ ประชุม บรรยาย สัมมนา

4.2 ด้านการเรียนการสอน ผลปรากฏว่า การจัดการเรียนการสอนในบางสาขาวิชายังขาดสื่อการเรียนการสอน และห้องรองรับไม่เพียงพอ อาจารย์บางท่านยังไม่มีการพัฒนา ด้านการเรียนการสอนเท่าที่ควร การจัดอาจารย์เกี่ยวกับคาบสอนที่เกิดโหลด ทำให้การเตรียมด้านการสอนยังไม่คล่องตัว Input มีความพร้อม แต่ทางวิชาการค่อนข้างต่ำต้องมีการปรับพื้นฐาน การจัดการเกี่ยวกับระบบของนักศึกษา เช่น การลงทะเบียนเรียน ยังประสบปัญหา

ข้อเสนอแนะทางการพัฒนา ได้แก่ ควรจัดให้มีการเรียนการสอนในหลากหลายวิธีทาง เทคนิค โปรแกรมการสอนให้ครอบคลุม ควรให้มีการจัดสัมมนา อบรม หรือ ประชุม ปฏิบัติการสำหรับอาจารย์ด้านการเรียนสอนเป็นประจำทุกภาคการศึกษา ควรจัดอาจารย์ให้เพียงพอ ต่อความต้องการในแต่ละสาขาวิชา ปรับการรับ และให้มีการเตรียมความพร้อมก่อนเปิดภาคเรียน ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านทะเบียนนักศึกษามีเจ้าหน้าที่เฉพาะระดับการศึกษา เช่น จนท. ในระดับปริญญาตรี และ จนท. ในระดับบัณฑิตศึกษา

4.3 ด้านบริการวิชาการ ผลปรากฏว่า คณะวิชาต่างๆ ขาดความเป็นเอกลักษณ์ในการบริการวิชาการทำให้ไม่เห็นผลเท่าที่ควร มีการขอใช้บริการจากหน่วยงานอื่นๆ แต่ไม่มีเวลา วางแผนร่วม จึงทำให้ขาดโอกาส การบริการวิชาการส่วนใหญ่จะไม่มีในโครงการ หรือแผนการปฏิบัติของมหาวิทยาลัย ชุมชนในบางพื้นที่ยังไม่ค่อยได้รับ ในเรื่องบริการวิชาการอย่างเต็มที่ อาจารย์บางท่านยังขาดความพยายาม ความสามารถในการให้บริการวิชาการเป็นส่วนใหญ่ อาจารย์มีเวลาไม่เพียงพอสำหรับกิจกรรมบริการวิชาการ

ข้อเสนอแนะทางการพัฒนา ได้แก่ ควรกำหนดเป้าหมายการบริการวิชาการให้แก่ คณะวิชาที่ชัดเจน ควรมีเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาที่สามารถแบ่งภารกิจการบริการวิชาการ ควร จะทำการระดมแสดงความคิดเห็น ในด้านบริการวิชาการ เพื่อกำหนดกิจกรรมที่สอดคล้องกับแผน นโยบายของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้จะต้องจัดหาข้อมูลและแนวทางที่จะทำให้การบริการวิชาการให้กับพื้นที่

อย่างทั่วถึงพร้อมกับการพัฒนา ผู้รับผิดชอบด้านนี้ควรที่จะตระหนัก พร้อมเสนอเป็นนโยบายในระดับคณะวิชา ควรที่จะให้โอกาส หรือ จัดสรรตารางบริการวิชาการให้รัดกุม

4.4 ด้านพัฒนาอาจารย์ ผลปรากฏว่า อาจารย์บางท่านยังขาดปัจจัยในการที่จะเรียนต่อในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น การพัฒนาอาจารย์ในมหาวิทยาลัยฟาฏอนีได้รับการพัฒนาน้อยมาก และยังไม่เป็นรูปธรรมเท่าที่ควร ระบบ แผน นโยบายในการพัฒนาอาจารย์ตามความต้องการในการพัฒนายังไม่คล่องตัว อาจารย์ในบางสาขาวิชาขาดผลงานทางวิชาการ และตำแหน่งทางวิชาการ

ข้อเสนอแนะทางการพัฒนา ได้แก่ ให้ผู้เกี่ยวข้องเปิดโอกาสหรือจัดสรรอำนวยความสะดวกในด้านทุนการศึกษา ควรส่งเสริมให้มีแผนการพัฒนาอาจารย์อย่างชัดเจนและต่อเนื่อง ควรกำกับ ดูแล ในการพัฒนาอาจารย์ถือให้เป็นเรื่องเร่งด่วน ควรมีแผนการพัฒนาอาจารย์ในระดับมหาวิทยาลัยอย่างเป็นระบบ

4.5 ด้านการวิจัย ผลปรากฏว่า การจัดสรรด้านงบประมาณในการทำวิจัย มีจำกัดหรือไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักวิจัย อาจารย์บางท่านยังขาดโอกาสในการทำวิจัย เพื่อพัฒนาตนเอง มหาวิทยาลัยยังขาดบุคลากรที่ชำนาญด้านการวิจัยทำให้ผลของการผลิตงานวิจัยเกิดขึ้นน้อยมากในแต่ละปี การใช้ประโยชน์จากการวิจัยและการตีพิมพ์เผยแพร่ยังไม่มากเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะทางการพัฒนา ได้แก่ ให้มหาวิทยาลัยจัดสรรงบประมาณ เฉพาะด้านวิจัย ให้เพียงพอต่อความต้องการของอาจารย์ อย่างมีระบบ ให้คณะวิชาส่งเสริมอาจารย์ให้มีการทำวิจัยเป็นทีม โดยเฉพาะกับนักวิจัยรุ่นใหม่ ควรเปิดโอกาส หรือหาช่องทางให้กับอาจารย์ เข้ามีส่วนร่วมด้านการวิจัย มีที่ปรึกษาวิจัยเฉพาะด้าน ด้วยการจัด โครงการวิจัย อบรม ควรส่งเสริมให้หน่วยงานในมหาวิทยาลัยที่มีความพร้อม ความสามารถ จัดเวทีสัมมนา หรือ ผลิตงานวารสาร

5. ข้อเสนอแนะทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารมหาวิทยาลัยฟาฏอนีเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการทั้ง 5 ด้าน ผลปรากฏได้ดังนี้

5.1 ด้านหลักสูตร สำหรับแนวทางการพัฒนา ได้แก่ 1) ควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านหลักสูตร ในการวิเคราะห์ตามสถานการณ์เพื่อสำรวจความต้องการ หรือ พัฒนาให้สอดคล้องของผู้ใช้บัณฑิตก่อนเปิดหลักสูตรเพื่อการศึกษา 2) ควรให้มีการพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับงานบริหารจัดการหลักสูตรให้เหมาะสม 3) ควรให้มีการพัฒนาหลักสูตรที่สามารถบูรณาการกับอิสลามศึกษาให้มากที่สุด พร้อมทั้งเพื่อรองรับหลักสูตรอาเซียน และให้สอดคล้องกับกับท้องถิ่นชุมชน 4) ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการผลิตหลักสูตร พัฒนาหลักสูตร ปรับปรุงหลักสูตรเพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับบัณฑิตในภาคหน้า 5) หารูปแบบการบริหารแบบกระจายอำนาจการบริหารหลักสูตรที่เหมาะสมกับสถาบันเอกชน 6) ควรให้มีการประเมินหลักสูตรเป็นระยะๆ เพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษา 7) ควรให้มีการสัมมนา อบรม อาจารย์เกี่ยวกับ

การบูรณาการด้านวิชาการ การพัฒนาการใช้หลักสูตรเพื่อเป็นวิธีทางให้สอดคล้องกับบริบทของมหาวิทยาลัย 8) ควรจัดให้ทุกหลักสูตรทำการปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ หรือแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความชำนาญด้านหลักสูตร โดยเฉพาะ เพื่อที่จะได้หลักสูตรที่มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับ 9) ควรพัฒนาหลักสูตรในบางวิชาให้สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานการจัดการศึกษา TQF ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น รวมถึงให้ความสำคัญกับระบบการจัดการหลักสูตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหลักสูตรที่เกี่ยวกับอิสลามศึกษา 10) กำหนดอาจารย์และคุณวุฒิอาจารย์จะต้องตรงหรือสัมพันธ์กับหลักสูตรตลอดระยะเวลาที่ได้จัดการเรียนการสอน 11) ควรวางแผนบริหารการพัฒนาอาจารย์อย่างเป็นระบบ โดยสนับสนุนให้ศึกษาต่อมีคุณวุฒิสูงขึ้นที่สอดคล้องกับหลักสูตรเปิดสอนอยู่ 12) ควรจัดทำหลักสูตรให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งหมดในทุกๆ สาขาวิชา โดยเฉพาะหลักสูตรอัลกุรอาน แล้วสามารถนำมาบูรณาการกับการเรียนการสอนได้ในทุกสาขาวิชา 13) ควรจัดทำหลักสูตรต้องพิจารณาถึงนักศึกษาต่างชาติที่จะเข้ามาศึกษา โดยให้แต่ละหลักสูตรที่รองรับนักศึกษาต่างชาติควรให้มีการปรับพื้นฐานของนักศึกษา ก่อน 14) สร้างความร่วมมือกับองค์กรการศึกษาภายนอกทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพต่อไป 15) ควรให้มีการวางแผน การติดตามงาน พร้อมการประชุมปฏิบัติการเพื่อที่จะได้ ซึ่งหลักสูตรที่มีคุณภาพตามที่มหาวิทยาลัยต้องการ

5.2 ด้านการเรียนการสอน สำหรับแนวทางการพัฒนา ได้แก่ 1) ควรประเมินการบูรณาการการบริการวิชาการ กับการเรียนการสอนและการวิจัย เพื่อนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น 2) การจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะการเรียนการสอนด้านภาษาควรส่งเสริมให้มีอาจารย์ที่เป็นเจ้าของภาษามีส่วนร่วมในการเรียนการสอน 3) ควรส่งเสริมให้มีการวิจัยในด้านการเรียนการสอน เพื่อศึกษาในสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในสภาพการณ์ปัจจุบัน 4) ควรส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนอาจารย์ระหว่างสถาบันทั้งในและต่างประเทศ 5) เนื่องจากนักศึกษาที่มาศึกษาโดยส่วนมากมีพื้นฐานค่อนข้างอยู่ในเกณฑ์ที่พอใช้ จึงจำเป็นต้องมีการปรับพื้นฐานให้ใหม่ให้กับนักศึกษา 6) ควรจัดสรรทรัพยากรทางการเรียนการสอนให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน เช่น ห้องปฏิบัติการ ห้องทดลอง เป็นต้น 7) ควรจัดอบรม เกี่ยวกับกลยุทธ์วิธีการสอน แนวทางการสอนให้กับนักศึกษาได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในสาขาวิชาที่เปิดสอน 8) ควรส่งเสริมสนับสนุน จัดสรรงบประมาณในการพัฒนาศักยภาพของอาจารย์ด้านการเรียนการสอน เทคนิคการสอน เพื่อให้มีคุณภาพในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง หรือสอดคล้องกัน 9) ควรส่งเสริมในการผลิตตำราหนังสือ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้นักศึกษาได้ใช้ประโยชน์ และในขณะเดียวกันเป็นการกระตุ้นให้อาจารย์ได้ผลิตผลงานทางวิชาการ โดยปริยาย 10) ควรให้มีการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนของอาจารย์ให้มีมาตรฐานเดียวกัน และชัดเจน ในทุกๆ ด้านของการสอน 11) ควร

จัดทำแผน การกำกับ ดูแล ควบคุม การเรียนการสอนของแต่ละสาขาวิชาเกี่ยวกับการเรียนรายวิชาต่างๆ ให้เป็นไปตามขั้นตอนจากการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานของนักศึกษาสู่การเรียนในวิชาประยุกต์ต่อไป

5.3 ด้านบริการวิชาการ สำหรับแนวทางการพัฒนา ได้แก่ 1) ควรศึกษารูปแบบในการบริการวิชาการเพื่อให้สอดคล้องกับระบบ เกณฑ์มาตรฐานตามที่กำหนดจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา 2) เพื่อให้บรรลุทั้งอาจารย์ และการประกันคุณภาพ ควรเปิดโอกาสหรือเวทีให้อาจารย์รุ่นใหม่ มีโอกาสพัฒนา การบริการวิชาการ 3) ควรให้มีการบริการวิชาการให้ครอบคลุมในทุกสาขาวิชา เพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ชุมชน รวมทั้งองค์กร หน่วยงานภายนอก 4) ควรเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาที่สามารถแบ่งภาระกิจการบริการวิชาการและเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับหน่วยงานที่ให้การบริการวิชาการ 5) ควรมีระบบ แผน นโยบาย ด้านการบริการวิชาการให้กับคณะ ให้เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละคณะวิชา ที่สามารถให้ชุมชนมีทางเลือกหลากหลาย 6) ควรให้มีการบริการวิชาการในรูปแบบการประชุมวิชาการจะได้รวบรวมองค์ความรู้ต่างๆ ในหลายๆสาขาวิชา เพื่อเป็นข้อมูลของการศึกษาต่อไป 7) ควรให้มีการระดมความคิดเห็นจากคณาจารย์หรือตัวแทนของแต่ละคณะวิชา เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาการจัดทำบริการวิชาการที่ให้ทันกับยุคสมัย 8) มหาวิทยาลัยควรส่งเสริม สนับสนุนด้านงบประมาณ โดยเฉพาะการบริการวิชาการที่เอื้อต่อประโยชน์ของบุคลากรในมหาวิทยาลัยที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพ 9) มหาวิทยาลัยควรสร้างทีมงานเฉพาะในการบริการวิชาการ ที่สามารถถ่ายทอดความรู้ ปรึกษาหาหรือให้กับหน่วยงานอื่นๆ ในมหาวิทยาลัย 10) ควรส่งเสริม ผลักดันให้กับอาจารย์ โดยเฉพาะอาจารย์ใหม่ๆ ให้ความสำคัญกับการบริการวิชาการ ด้วยการส่งอบรม สัมมนา เพื่อหาประสบการณ์ใหม่ๆ แล้งนำมาบูรณาการกับการเรียนการสอนและบริการวิชาการสู่สังคม 11) ควรมีนโยบายในการบริการวิชาการให้กับสาขาวิชาไปพร้อมๆ กับการทำงานวิจัย โดยเฉพาะงานวิจัยที่มีโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วม 12) ควรประเมินการบูรณาการการบริการวิชาการกับการเรียนการสอนและการวิจัย เพื่อนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุง การบูรณาการให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น

5.4 ด้านพัฒนาอาจารย์ สำหรับแนวทางการพัฒนา ได้แก่ 1) ควรกำหนดนโยบายในการพัฒนาอาจารย์ให้ชัดเจน เพื่อเป็นกระบวนการในการดำเนินงานวางแผน การพัฒนาอาจารย์อย่างเป็นระบบ 2) ควรมีการอบรมหรือนโยบายที่ชัดเจนในการให้การสนับสนุนให้อาจารย์ศึกษาต่อมีคุณวุฒิสูงขึ้นไปสอดคล้องกับหลักสูตรเปิดสอนอยู่ 3) ควรกำหนดการจัดทำแผนพัฒนาอาจารย์ด้านภาระหน้าที่ในแต่ละบุคคลเพื่อทำผลงานทางวิชาการ ทำวิจัย เขียนบทความทางวิชาการ บทความวิจัย 4) ควรส่งเสริมจัดหาเวทีให้อาจารย์ได้เผยแพร่ผลงานวิชาการ หรือจัดทำวารสารวิชาการที่ได้มาตรฐานเพิ่มเติมจากเดิมที่อยู่ในหลากหลายสาขาวิชา เพื่อรองรับผลงานของอาจารย์ในแต่ละสาขาวิชา 5) ควรให้มีนโยบายการแลกเปลี่ยนอาจารย์ระหว่างสถาบัน สำหรับสาขาวิชาที่มีความพร้อมในการพัฒนา

อาจารย์ 6) ควรศึกษารูปแบบในการพัฒนาอาจารย์ที่สอดคล้องกับบริบทของสถาบันหรือของคณะวิชา
 7) ควรให้มีการอบรมให้กับอาจารย์ การเข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการในการพัฒนาอาจารย์ด้วยการใช้
 ทฤษฎีแลกเปลี่ยน โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความสามารถ หรือชำนาญการพัฒนาอาจารย์ 8) ด้าน
 การสอน ควรมีการส่งอาจารย์เข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาเพื่อเพิ่มศักยภาพในด้านการสอน, การ
 เตรียมการสอน, วิธีการสอน รวมถึงเทคนิคต่างๆ อย่างจริงจัง 9) ควรกำหนดระเบียบ ข้อบังคับ หรือ
 บทลงโทษ สำหรับอาจารย์ที่ยังขาดการพัฒนาอย่างชัดเจน 10) ควรให้มีการประเมินผลการพัฒนา
 อาจารย์อย่างมีมาตรฐาน แล้วนำผลดังกล่าวมาปรับปรุงพัฒนา

5.5 ด้านการวิจัย สำหรับแนวทางการพัฒนา ได้แก่ 1) ควรจัดตั้งหน่วยงานใน
 มหาวิทยาลัยที่สามารถจัดหางบประมาณการวิจัยจากหน่วยงานภายนอกที่ต้องการ ใ้โจทย์วิจัยให้กับ
 มหาวิทยาลัย 2) ควรให้มีนโยบายในแต่ละคณะวิชามุ่งงานวิจัยที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละคณะ 3) ควร
 กำหนดงานวิจัยที่สามารถนำไปพัฒนาให้เป็น โมเดล โดยเฉพาะชุมชน มัสยิด สถานศึกษาต่างๆ ที่
 สอดคล้องกับความต้องการทั้งภาครัฐและเอกชน 4) ควรสนับสนุนทุนวิจัย ห้องปฏิบัติการ
 แหล่งข้อมูล ระบบสารสนเทศและการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการอย่างเพียงพอ 5) ค้นหาช่องทางใน
 การเพิ่มศักยภาพอาจารย์ในการทำงานวิจัย โดยให้อาจารย์ลงทุนเองตามความเหมาะสม 6) ควร
 พัฒนาอาจารย์ให้มีศักยภาพในการผลิตผลงานทางวิชาการ และให้มีศักยภาพในการเขียนผลงานวิจัย
 เพื่อการตีพิมพ์หรือเผยแพร่ผลงานวิจัยในวารสารที่ได้มาตรฐาน 7) ควรส่งเสริมสนับสนุนงานวิจัยสู่
 ชุมชน 8) ควรให้คณะวิชาให้ความรู้ ช่วยเหลือสำหรับอาจารย์ใหม่ในการทำงานวิจัย 9) ควรส่งเสริม
 สนับสนุนในการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อความต้องการในงานวิจัยที่คิดเห็นว่าเข้ารูปแบบ
 ตามที่มหาวิทยาลัยต้องการ 10) มหาวิทยาลัยฟากูอนีควรมีการฟอรัมทีมวิจัยในสาขาวิชาเกิดความ
 เข้มแข็ง และมีแรงจูงใจในการทำงานวิจัย 11) สาขาวิชาควรจับกลุ่มในทุกๆ สาขาวิชาในการทำวิจัย
 ร่วมกัน ซึ่งเป็นแนวทางในการที่จะสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ 12) ควรใช้โจทย์การวิจัยที่มีอยู่ใน
 มหาวิทยาลัยหรือชุมชนใกล้เคียงเพื่อเป็นการประหยัดในเรื่องของงบประมาณ และสามารถนำมา
 พัฒนาสู่องค์กรได้ 13) ควรให้คณะวิชาจัดเวทีสัมมนา เพื่อเปิดโอกาสให้นักวิจัยรุ่นใหม่ได้แสดง
 ความสามารถผ่านเวทีการวิจัย 14) อำนาจความสะดวกตามแผนงานของหน่วยงานวิจัย โดยกำหนด
 แผนงานควบคุม 3 แผน คือ งบสนับสนุนภายใน งบสนับสนุนภายนอก งบสนับสนุนจากผู้วิจัยเอง
 ทั้งหมดเพื่อผลักดันให้อาจารย์เข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการให้มากขึ้น

6. สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟากูอนีจากการสัมภาษณ์กลุ่ม
 นักศึกษาที่เป็นตัวแทนแต่ละสาขาวิชา ตามแบบสัมภาษณ์การวิจัยเฉพาะในด้านการเรียนการสอน
 ผลปรากฏตามรายละเอียด ดังนี้

6.1 ด้านความสำคัญต่อการเรียนการสอน ส่วนใหญ่นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นต่อการให้มีวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมต่อกิจกรรมการเรียนการสอน

6.2 โปรแกรมการเรียนการสอน ส่วนใหญ่นักศึกษาที่ได้แสดงความคิดเห็นที่มีความถี่มากที่สุดคือ มีกิจกรรมการฝึกงานของนักศึกษา

6.3 ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาในการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย จากการสนทนากลุ่มนักศึกษา พบว่า ผู้สอนได้เสริมความรู้ในแนวทางอิสลาม นักศึกษามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสื่อการเรียนการสอนของอาจารย์ นักศึกษาส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นว่ามีบางในบางวิชา ส่วนบรรยากาศในการเรียนการสอนมีการเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรมสัดส่วนใหญ่

6.4 ส่วนเนื้อหาของหลักสูตรส่วนใหญ่มีความเข้าใจยากในบางวิชา

6.5 ผลการประมวลข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนจากการสนทนากลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยฟาฏอนี

1) หลักสูตร มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ 1) ควรให้มีการบูรณาการหลักสูตรระหว่างองค์ความรู้อิสลามกับองค์ความรู้ทั่วไป ควบคู่กัน 2) ควรบรรจุหลักสูตรให้เน้นในเรื่องของการวิจัยการศึกษาเพื่อประโยชน์ของผู้เรียน 3) ให้มีหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ทำการฝึกสอนถึงแม้ว่าจะไม่ใช่หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตก็ตาม 4) ควรให้เปิดหลักสูตรที่มีความต้องการของสังคม 5) ควรให้มีหลักสูตรพื้นฐานเพื่อปรับระดับการศึกษาสำหรับผู้เรียนในแต่ละสาขาวิชา 5) ควรส่งเสริมเพิ่มรายวิชาที่เป็นวิชา GE ที่เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละสาขาวิชา

2) วิธีการสอน มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ 1) ควรส่งเสริมให้อาจารย์ผู้สอนมีเทคนิคที่หลากหลายในการสอน 2) ควรส่งเสริมสื่อ อุปกรณ์ การเรียนการสอนให้ครอบคลุม โดยเฉพาะห้องปฏิบัติการ 3) ควรให้มีการแลกเปลี่ยนอาจารย์ผู้สอนระหว่างสถาบันการศึกษา 4) ควรให้มีการแลกเปลี่ยนนักศึกษาระหว่างสถาบันการศึกษา 5) ควรเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมกับชุมชนที่มีความเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน 6) ควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาทำกิจกรรมเกี่ยวกับการเรียนการสอน เช่น การศึกษาดูงาน การฝึกงาน การสัมมนา อบรม เป็นต้น

3) ทรัพยากรการเรียนการสอน มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ 1) ควรเพิ่มสถานที่ในการจัดการเรียนการสอนให้เพียงพอต่อผู้เรียน 2) ควรให้จัดสื่อระบบสารสนเทศที่ทันสมัยต่อการพัฒนาการเรียนการสอน 4) ควรมีแผน ระบบ ที่ชัดเจนต่อการบริหารจัดการนักศึกษา 5) ควรส่งเสริมให้มีกิจกรรมด้านสารสนเทศต่อการเรียนการสอน เพื่อผู้เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

4) การวัดและประเมินผล มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ 1) ควรให้มีการวัด ประเมินผลการเรียนการสอนทุกๆ ระยะของการสอน 2) ควรจัดระดมความคิดเห็นของผู้เรียนต่อ การเรียนการสอนอย่างน้อย 1 ครั้งต่อภาคการศึกษา 3) ควรให้มีการวัดและประเมินผลต่อการบริหาร จัดการเรียนการสอนของแต่ละสาขาวิชา หรือ แต่ละคณะวิชา 4) ควรออกแบบการประเมินผลการ เรียนสอนผ่านทางระบบออนไลน์ 5) ควรมีแบบการประเมินการเรียนการสอนที่มีมาตรฐานเดียวกัน รวมถึงด้านคุณธรรม และจริยธรรมของผู้สอนร่วมในการประเมินผลการสอน 6) ควรมีคู่มือการ ประเมินผลการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาได้ศึกษาก่อนที่จะมีการวัดและประเมินผล

5.2 การอภิปรายผล

ผลการวิจัยสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยของนำเสนอการอภิปราย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ด้านที่ อยู่ในระดับมาก มีเพียงหนึ่งด้าน คือ ด้านการบริการวิชาการ ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ กษิมา วัฒนกุล (2551) ที่พบว่า สภาพการพัฒนาอาจารย์ด้านการบริการวิชาการแก่ สังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย แต่เมื่อใช้การเปรียบเทียบในระดับปัญหาจะเห็นได้ว่าอยู่ใน ระดับมาก สอดคล้องกับพิจิฉ ดำรงเลาหพันธ์ (2547) สภาพปัญหาการบริการวิชาการแก่ชุมชนอยู่ใน ระดับน้อย แต่เมื่อใช้การเปรียบเทียบในระดับปัญหาจะเห็นได้ว่าอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่นๆ เช่น ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านพัฒนาอาจารย์ และด้านการวิจัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรุณา รามัญจิต (2548) ได้ศึกษาความคิดเห็น ของอาจารย์ที่มีต่อการบริหารวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม โดยรวมและในแต่ละด้าน ว่าเหมาะสมอยู่ระดับปานกลาง สอดคล้องกับ พิสงยศ วังพระจันทร์ (2552) ผลการวิจัยพบว่า ปัญหา การบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว วิทยาเขตดงโคก โดยภาพรวม อยู่ในระดับ ปานกลาง สอดคล้องกับ พระครูสังฆรักษ์สมจิต เดชคุณรัมย์ (2548) ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการ เรียนการสอนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ รัศมี พระชัยศรี (2554) ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการในวิทยาลัยครู สะหวันจะเขตสังกัดกรมสร้างครู กระทรวงศึกษาธิการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่ไม่ สอดคล้องกับพงษ์ศักดิ์ อธิศิริเวทย์ (2538) ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีความเห็นว่า การ

บริหารงานวิชาการของวิทยาลัยเทคนิคโดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อเปรียบเทียบในระดับปัญหาจะอยู่ในระดับน้อย และทิพย์วรรณ อากาศวิภา (2538: 66) ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการ และหัวหน้าฝ่ายวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อเปรียบเทียบกับระดับปัญหาจะอยู่ในระดับน้อย

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า หน่วยงานที่อาจารย์สังกัดได้มีนโยบายในการบริหารงานวิชาการในระดับผู้บริหาร หรือมีการกำหนดนโยบาย แผนในการบริหารงานวิชาการ แต่ยังไม่ชัดเจนเท่าที่ควร นอกจากนี้ อาจเป็นเพราะว่า คณะวิชาอาจารย์สังกัดแตกต่างกันมีแนวคิดด้านการบริหารงานวิชาการที่แตกต่างไปจากคณะอื่นๆ ในมหาวิทยาลัยตามสภาพความสามารถของผู้บริหารในแต่ละคณะวิชา จึงส่งผลให้สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมีระดับที่แตกต่างกันด้วย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านหลักสูตร พบว่า ระดับปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การบริหารจัดการหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษา (TQF) รองลงมาหลักสูตรในระดับชั้นปีต่างๆ มีความสอดคล้องกับพันธกิจ เป้าหมายคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ กับ การประเมินผลหลักสูตรที่อาจารย์ทำการสอนโดยผ่านกระบวนการอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีสัดส่วนที่เท่ากัน และได้มีการจัดประชุม สัมมนาเพื่อปรับหลักสูตรในทุกๆ ภาคการศึกษา

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากบางหลักสูตรที่เปิดแล้วยังไม่เข้าเกณฑ์ตาม TQF ของสกอ. การบริหารจัดการหลักสูตรยังขาดความคล่องตัวเนื่องจากความไม่เพียงพอระหว่างอาจารย์ภายในหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2549: 165) ได้กล่าวว่า หลักสูตรมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาการศึกษาในทุกระดับ เพราะหลักสูตรจะเป็นเสมือนกรอบแนวปฏิบัติที่จะทำให้การศึกษามุ่งตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หลักการสำคัญของหลักสูตร และการสอนระดับอุดมศึกษาบ่งไว้ชัดเจนว่า ในการพัฒนาหลักสูตรต้องคำนึงถึงองค์ประกอบที่สอดคล้องกัน ใน 4 ด้าน คือ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ กระบวนการสอน และการประเมินผล สอดคล้องกับ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2550) ได้กล่าวว่า หลักสูตรระดับอุดมศึกษาไม่ดีเท่าที่ควร ในหลายประเด็น สาเหตุหลักมีหลายประการ ตัวอย่างเช่น หลักสูตรยังไม่มีกระบวนการหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้สมบูรณ์ ในสาขาวิชาที่เรียนแต่สอนให้ผู้เรียนเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา ที่ศึกษาเท่านั้น

2. ด้านการเรียนการสอน พบว่า ระดับปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การวางแผนการบริหารจัดการการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ รองลงมา

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และการจัดอาจารย์ผู้สอนรับผิดชอบในแต่ละรายวิชา

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก การรองรับการเรียนการสอนมีความพร้อม แต่ในบางประเด็นทางวิชาการค่อนข้างไม่ถึงเกณฑ์ตามที่ต้องการในหลายหลักการ นักศึกษาบางคนที่มาศึกษาโดยส่วนมากมีพื้นฐานค่อนข้างต่ำจึงจำเป็นต้องการปรับพื้นฐานใหม่เพื่อนักศึกษา อาจารย์บางท่านยังใช้วิธีการสอนแบบเดิมๆ ทั้งๆ ที่สามารถจะนำนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อนำมาปรับใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ เซเลอร์ และ อเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander, 1973: 98-102; อ้างถึงใน นาราวดี ศิริโรจน์, 2543: 32) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนการสอนไว้ว่า เป็นการค้นหาวิธิดำเนินการปฏิบัติว่าจะจัดประสบการณ์อย่างไรที่ทำให้เกิดผลตามที่ต้องการได้ ขั้นตอนที่สำคัญได้แก่ การคัดเลือกและจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียน อุปกรณ์อำนวยความสะดวก วิธีสอน และเทคนิคการสอน สอดคล้องกับ อาภรณ์ ใจเที่ยง (2540: 71) ได้กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การปฏิบัติต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และการเรียนรู้ของผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การสอนที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553: 153-155) ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประโยชน์จากการนำข้อมูลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน คือ ครูอาจารย์สามารถสอนวิชาที่ตนเองถนัด โดยการถามความคิดเห็น ความสนใจและความต้องการที่จะสอนของครูอาจารย์ ภาระของงานสอนของครูอาจารย์ไม่เหลื่อมล้ำกัน นักศึกษาได้เลือกวิชาที่ตนเองถนัดและเหมาะสม วิทยากรพิเศษได้มาสอนตามเวลาที่ต้องการ สื่อการสอนสามารถนำมาใช้ได้อย่างเหมาะสมและทั่วถึง และห้องเรียนได้รับการหมุนเวียนในการใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2544: 4-5) การสอนระดับอุดมศึกษา มีหลายวิธี ไม่มีวิธีไหนที่ดีที่สุด วิธีการสอนที่ดีนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับสถานการณ์ สาระการสอน สภาพนิสิตนักศึกษา ดังนั้น การเลือกวิธีการสอนจึงขึ้นอยู่กับการวางแผนการสอนของผู้สอนว่ามีวัตถุประสงค์อย่างไร สอดคล้องกับ อิชยา สุริยะคำ (2537) กล่าวว่า หัวหน้าสาขาวิชาต้องการให้มีการจัดอบรมอาจารย์ที่ปรึกษา อุปกรณ์การเรียนการสอนไม่เพียงพอ ห้องเรียนมีไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา และสอดคล้องกับ วิลาสินี ป็องศรี และสุลาวิวรร ชอบสงวน (2548: 48) กล่าวว่า นักศึกษามีทัศนคติต่อความคาดหวังในด้านคุณลักษณะของอาจารย์สูงกว่า การปฏิบัติจริง ดังนั้นอาจารย์ควรที่จะเสริมสร้างความรู้ทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอและทำงานด้วยความเสียสละและรับผิดชอบ

3. ด้านบริการวิชาการ พบว่า ระดับปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มหาวิทยาลัยได้มีการศึกษาความต้องการเพื่อบริการวิชาการแก่สังคมที่สอดคล้อง

กับการประกันคุณภาพ รองลงมา การจัดกิจกรรมงานบริการวิชาการเป็นประจำทุกปี และมหาวิทยาลัยสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนางานด้านบริการวิชาการกับองค์กรภายนอก

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก รูปแบบของการบริการวิชาการตามที่ได้ดำเนินงานตามคณะวิชาต่างๆ ในมหาวิทยาลัยอาจอยู่ในรูปแบบเฉพาะบุคคล รวมถึงการจัดสรรงบประมาณค่อนข้างจำกัด เกณฑ์การบริการวิชาการให้สอดคล้องกับประกันคุณภาพการศึกษาถือว่าเป็นจุดอ่อนสำหรับมหาวิทยาลัย ซึ่งจะต้องมีการปรับปรุงทั้งกระบวนการในการบริการวิชาการหรือกิจกรรมต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับ พินิจ ดำรงเลขาพันธ์ (2547) ปัญหาทางด้านการบริการวิชาการของทั้งอาจารย์ใหม่และเก่าคือขาดการสนับสนุนจากสถาบันและชุมชน ไม่เห็นความสำคัญ โอกาสบริการชุมชนจึงมีน้อย โดยอาจารย์ใหม่ต้องการเข้าไปช่วยแก้ไขปัญหาชุมชน อาจารย์เก่าต้องการอบรมการเป็นวิทยากรที่ดี ส่วนแนวทางเกี่ยวกับด้านนี้อาจารย์ใหม่เสนอแนวทางว่าสถาบันควรให้เวลาและโอกาสอาจารย์ในเรื่องการบริการวิชาการชุมชน อาจารย์เก่าเสนอว่าควรมีความร่วมมือระหว่างสถาบันกับชุมชนในการจัดกิจกรรมต่างๆ สอดคล้องกับ อธิชา สุริยะคำ (2537: 45) ได้กล่าวว่าการบริการวิชาการยังประสบปัญหาว่า อาจารย์ต้องรับผิดชอบในวิชาที่สอน และต้องทำการสอนชดเชยหากใช้เวลาในชั่วโมงสอนไปร่วมมือในการบริการวิชาการแก่ชุมชน ทำให้มีอุปสรรคเรื่องการจัดเวลาสอนทดแทน สอดคล้องกับ กรทรวงศึกษาธิการ (2546: 38) กล่าวถึง สถาบันการศึกษาที่สมบูรณ์แบบนั้นต้องเป็นสถาบันการศึกษาที่สามารถเป็นแบบอย่างในการ ให้ความช่วยเหลือชุมชนและสถาบันการศึกษาอื่น และปัจจัยหลักแห่งการช่วยเหลือคือเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ชุมชน และสถาบันอื่นในการพัฒนาครูและบุคลากรร่วมและสนับสนุน ส่งเสริมกิจกรรมชุมชน ส่งเสริมสถาบันการศึกษาอื่น พัฒนาการจัดการศึกษา และสอดคล้องกับ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2541: 93-100) ได้กล่าวถึง การบริการวิชาการว่า สถาบันอุดมศึกษานอกจากต้องมีการสร้างความเป็นเลิศทางด้านวิชาการแล้ว ยังต้องเป็นศูนย์รวมด้านวิชาการที่ทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้ทางวิชาการสู่ประชาชนภายนอกด้วย การนำเสนอผลงานทางวิชาการสู่สังคม การบริการข้อมูลข่าวสารสู่สังคม การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคม

4. ด้านพัฒนาอาจารย์ พบว่า ระดับปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การส่งเสริมและสนับสนุนให้อาจารย์ทำผลงานด้านวิชาการ รองลงมา มหาวิทยาลัยเปิดโอกาสให้อาจารย์ศึกษาต่อ และ การจัดทำแผนพัฒนาอาจารย์ประจำปี

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก อาจารย์บางท่านยังขาดปัจจัยด้านทุนในการที่จะพัฒนาตนเอง รวมทั้งรูปแบบ นโยบายจากมหาวิทยาลัยยังไม่เป็นรูปธรรมเท่าที่ควร คณะวิชาที่สังกัดในบางคณะยังขาดสภาพความพร้อมด้านแผน ระบบ ในการที่จะผลักดันอาจารย์ในด้านสังกัดให้เกิดการพัฒนาอย่างจริงจัง สัดส่วนใหญ่เกิดจากด้วยบังเอิญ เช่น ได้รับทุน มีอายุงานครบในการที่

จะลาศึกษาต่อ มีโอกาสกับหน่วยงานภายนอกในการให้ความร่วมมือ ซึ่งสอดคล้องกับ พินิจ คำรง เลาหันธ์ (2547) กล่าวถึง การพัฒนาอาจารย์ว่า อาจารย์สัดส่วนใหญ่ต้องการที่จะมีวุฒิการศึกษาสูงขึ้น คือให้อาจารย์ได้ศึกษาต่อ ฝึกอบรม สัมมนา เพื่อพัฒนาศักยภาพ สอดคล้องกับ ไพฑูรย์ สีนลา รัตน์ (2524: 281-283) การพัฒนาอาจารย์ที่เหมาะสมและมีคุณค่า นั้น จะต้องตรงกับความต้องการ อาจารย์และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของสถาบันการศึกษา และสนองความจำเป็นพร้อมกันไป สอดคล้องกับ สุรศักดิ์ อมรรัตน์ศักดิ์ (2537: 7) ได้กล่าวเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาอาจารย์ที่ใช้กันอยู่ โดยทั่วไปอาศัย หลักการศึกษา และการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรเป็นแนวทางมีดัง คือ การศึกษาต่อ ในประเทศและต่างประเทศ การรับการฝึกอบรมในเรื่องต่างๆทั้งด้านวิชาการ วิชาชีพ การบริหาร และเรื่องอื่นที่เป็นประโยชน์ การร่วมประชุมปฏิบัติการ การประชุมทางวิชาการ การสัมมนา การฝึก ปฏิบัติงานด้านต่างๆ เช่น ฝึกสอน ทำงานวิจัยหรือการให้บริการทางด้านวิชาการแก่สังคม การศึกษา ปฏิบัติด้วยตนเอง การผลัดเปลี่ยนตำแหน่งในสถาบันอุดมศึกษา การประเมินการปฏิบัติงานของ คณาจารย์ การช่วยกิจกรรมทั้งด้านวิชาการและสังคม ทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย กิจกรรมอื่นๆ เช่น การพัฒนาตนเองทั้งร่างกายและจิตใจ

5. ด้านการวิจัย พบว่า ระดับปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มหาวิทยาลัยมีแหล่งทุนให้กับอาจารย์เพื่อใช้ในการพัฒนางานวิจัย รองลงมา คือ มหาวิทยาลัยส่งเสริมและสนับสนุนให้อาจารย์เข้ารับ สัมมนา ประชุมเครือข่ายเกี่ยวกับการวิจัย กับ มหาวิทยาลัยมีการเผยแพร่งานวิจัยของอาจารย์ให้กับหน่วยงานภายนอก องค์กรต่างๆ ซึ่งมีสัดส่วนที่ เท่ากัน และหน่วยงานที่อาจารย์สังกัดได้มีการจัดประชุมสัมมนาเกี่ยวกับงานวิจัย

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดสรรด้านงบประมาณในการทำวิจัย มี จำกัด หรือไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักวิจัย และในบางกรณียังไม่สามารถตอบโจทย์วิจัย ตามที่หน่วยงานต้องการ รวมถึงมหาวิทยาลัยยังขาดอาจารย์นักวิจัยที่มีคุณภาพในการที่จะเผยแพร่ ผลงานทางวิชาการสู่สังคมภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับ กษิมา วัฒนกุล (2551) กล่าวว่า การให้ทุน ส่งเสริมการทำวิจัยเป็นการพัฒนาที่จัดให้มากที่สุด และตรงกับความต้องการมากที่สุดของอาจารย์ สอดคล้องกับเพ็ญศรี ฉิรินัง (2550) กล่าวว่า อาจารย์ที่สังกัดมหาวิทยาลัยเอกชนมีระดับความ ต้องการในการพัฒนาอาจารย์ด้านการเขียนตำรา วิจัยและบทความทางวิชาการ เทคนิคการให้บริการ วิชาการแก่สังคม และการเพิ่มวุฒิการศึกษา สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2555: 24) ระบุว่า ด้านนโยบายการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในแผนพัฒนา การศึกษาอุดมศึกษาฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ควรสนับสนุนให้มีระบบการทำวิจัยเชิงรุกมาก ยิ่งขึ้น โดยมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาวิกฤติของประเทศและการ พัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน รวมทั้งสนับสนุนการทำเครือข่ายวิจัยร่วมกันทั้งภายในและภายนอก

ประเทศ สอดคล้องกับ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2541: 86-90) ได้กล่าวว่า สถาบันอุดมศึกษาควรมีบทบาทอย่างสูงต่อการสร้างงานวิจัยโดยคณาจารย์ในสถาบัน เป็นผู้บุกเบิกและสร้างสรรค์งานวิจัย สถาบันอุดมศึกษาควรมีหน้าที่รับผิดชอบที่สำคัญต่องานวิจัยดังต่อไปนี้

1. สถาบันอุดมศึกษาควรมีนโยบายที่ส่งเสริมการวิจัยอย่างจริงจัง รวมถึงการมีนโยบายที่เป็นรูปธรรมในเรื่องนี้

2. สถาบันอุดมศึกษาควรติดตามการเคลื่อนไหวของภาครัฐและเอกชนในเรื่องของการวิจัย เพื่อจะเป็นโอกาสที่จะสามารถพัฒนาตัวเองในเรื่องนี้ได้อย่างเต็มที่

3. สถาบันอุดมศึกษาควรทำการศึกษา ค้นคว้า ถึงประเด็นหัวข้อที่สำคัญๆ ที่ยังเป็นปัญหาของประเทศในเวลานี้เพื่อร่วมทำงานวิจัยเพื่อให้เกิดการพัฒนาขึ้นโดยเร่งด่วน

4. สถาบันอุดมศึกษาควรมีการเผยแพร่ผลงานวิจัยสู่สังคมเพื่อเป็นประโยชน์ทางด้านข้อมูล ข่าวสาร วิชาความรู้ และนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม

และสอดคล้องกับ ศิริโรจน์ ผลพันธิน (2006: 306) การบริหารงานวิจัยของสถาบันอุดมศึกษาต่างประสบปัญหาที่มีสภาพคล่องคลึงกัน คือ นโยบายการวิจัยของสถาบันอุดมศึกษายังขาดความชัดเจนในทิศทาง ผลงานวิจัยนำไปใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศน้อย ส่วนการบริหารด้านทรัพยากรบุคคลมีการขาดแคลนนักวิจัยทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยเฉพาะนักวิจัยที่สามารถทำวิจัยในระดับลึก ผู้บริหารขาดความสามารถในการพัฒนาการวิจัยให้มีคุณภาพได้ นักวิจัยขาดสิ่งจูงใจในความก้าวหน้าของงาน และมีภารกิจงานอื่นมาก สำหรับในด้านงบประมาณได้รับการจัดสรรจากรัฐอย่างไม่เพียงพอ การจัดสรรงบประมาณมีความยุ่งยาก ค่าเช่าและไม่ทันการณ์ต่อความต้องการนำไปใช้ประโยชน์ นอกจากนี้ อุปกรณ์ เครื่องมือการวิจัยไม่เพียงพอ บุคลากรขาดความรู้ในการบำรุงรักษา ใช้ประโยชน์ไม่คุ้มค่า นักวิจัยไม่ต้องการแบ่งปันทรัพยากรให้นักวิจัยอื่นร่วมใช้ประโยชน์ด้วย แนวปฏิบัติที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงานวิจัยมากขึ้นสำหรับอนาคต

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับสภาพ ปัญหา การบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี จำแนกตามตัวแปรด้าน ระดับการศึกษา คณะวิชาที่สังกัด และประสบการณ์ในการทำงาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนีที่มีระดับการศึกษาต่างกัน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการอาจารย์แต่ละท่านได้มองในประเด็นที่เป็นแนวทางเดียวกัน ส่วนหนึ่งมาจาก

นโยบายของมหาวิทยาลัย ทั้งแผน กระบวนการ ระบบการบริหารจัดการ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความเป็นสากลของอุดมศึกษา โดยยกระดับมาตรฐานและสมรรถนะของสถาบันอุดมศึกษาให้มีมาตรฐานสากลทั้งในเชิงวิชาการและการบริหารสถาบันอุดมศึกษา (สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ, มปป.: 3)

ใน พ.ศ. 2541 ทบวงมหาวิทยาลัย ได้กำหนดหลักและแนวปฏิบัติของมหาวิทยาลัย ในกำกับรัฐบาลเกี่ยวกับการบริหารวิชาการ โดยให้สภามหาวิทยาลัยสามารถกำหนดระเบียบข้อบังคับในการบริหารจัดการเรื่องต่างๆ ได้ โดยอิสระ ภายใต้กรอบแห่ง พ.ร.บ. ของมหาวิทยาลัย และการบริหารวิชาการของมหาวิทยาลัย ให้เป็นไปตามหลักเสรีภาพทางวิชาการ โดยให้ดำเนินการเสรีเต็มที่ สภามหาวิทยาลัยมากที่สุด แต่จะต้องสอดคล้องกับนโยบาย และเป็นไปตามมาตรฐานทางวิชาการ ที่กำหนดโดยหน่วยงานกลาง (ทินพันธุ์ นาคะตะ, 2546: 91)

สอดคล้องกับ พิเศษวงศ์ วงพระจันทร์ (2552: 104) กล่าวว่า อาจารย์ภายในมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว วิทยาเขตดงโคก ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2. สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนีที่มีคณะวิชาที่สังกัดต่างกัน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนีในแต่ละคณะวิชาที่สังกัด ขึ้นอยู่กับศักยภาพ ทัศนคติของผู้บริหาร รวมถึงการบริหารจัดการด้านความพร้อมของแต่ละคณะวิชาที่สังกัด ทั้งทรัพยากร แหล่งทุน มุมมองในแง่ของความคิดเห็น ซึ่งสอดคล้องกับ บัยลาวิย์ และ ฮุซซัน (Bailawiy and Husyn, 2007: 175) ได้กล่าวว่า การบริหารจัดการวิชาการ เป็นการบริหารร่วมกันด้านการศึกษา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในชีวิต โดยมีสถาบันการศึกษาแห่งการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นนักศึกษา คณาจารย์ หรือบุคลากรมุ่งหวังให้เกิดผลสู่สังคม และสังคมได้รับประโยชน์ด้วยวิชาการความรู้ ผลให้เกิดความร่วมมือด้านกฎระเบียบวิชาการ เป้าประสงค์คือความเข้มแข็งด้านการจัดการเรียนรู้ และสามารถที่จะรับกับทุกสภาพของปัญหา รวมถึงสามารถที่จะพัฒนาปัญหาเหล่านั้นได้ด้วยจัดการและบริการด้วยวิชาการ โดยเฉพาะเน้นที่ผู้เรียนเป็นหลักคือนักศึกษาให้มีความร่วมมือ การแสดงความคิดเห็นในทุกๆ กิจกรรมที่สถาบันการศึกษาได้ให้ความร่วมมือ เพื่อที่จะยอมรับในความแตกต่าง การบริหารจัดการหรือการจัดการเรียนรู้ต่างคนต่างต้องมีส่วนรับผิดชอบให้มีการพัฒนาด้วยการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งมีสถาบันเป็นศูนย์กลาง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรุณา รามัญจิต (2548: 86) พบว่า ความคิดเห็นของอาจารย์ที่สังกัดคณะต่างกัน ต่อการบริหารวิชาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม โดยรวมพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนีที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ภารกิจของของมหาวิทยาลัยเป็นภารกิจที่ได้กำหนดตามแผนยุทธศาสตร์ นโยบายการจัดการศึกษาของรัฐบาล ซึ่งมีภารกิจของสถาบันอุดมศึกษามี 4 ด้าน ได้แก่ ผลิตบัณฑิต วิจัย บริการทางวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม โดยงานทางด้านวิชาการถือว่าเป็นหัวใจของสถาบันอุดมศึกษา เนื่องจากเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาที่จะสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรม และคุณสมบัติตามที่ต้องการ เพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับทบทวมหาวิทยาลัย (2543: 27-31) แนวคิดการปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการในระดับอุดมศึกษาตามแผนยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเชี่ยวชาญและเอกลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง จะต้องประกอบด้วย การส่งเสริมศักยภาพและเอกลักษณ์ทางวิชาการ เพื่อสร้างความเชี่ยวชาญและความเป็นเลิศทางวิชาการเฉพาะสาขา จัดทำวิสัยทัศน์และแผนกลยุทธ์ใช้เป็นแนวทางประกอบการบริหารจัดการ เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ สร้างองค์ความรู้ใหม่ ด้วยการส่งเสริมการวิจัย พัฒนาองค์ความรู้เดิมให้ทันสมัย และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อวงวิชาการ และการพัฒนาประเทศ ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาดำเนินกิจการได้โดยอิสระ คล่องตัวและสามารถพัฒนาระบบบริหารจัดการที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง และสอดคล้องกับ กษยมา วัฒนกุล (2551) สภาพความต้องการในการพัฒนาอาจารย์แยกตามประสบการณ์การสอน พบว่าอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันมีสภาพความต้องการในการพัฒนาไม่แตกต่างกัน

3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในข้อที่ 3 คือ เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี และผลจากการสำรวจระดับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ผู้วิจัยเห็นว่า สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการดังกล่าวในทุกด้านควรมีการพัฒนา หรือกำหนดแนวทางมาตรการเชิงนโยบายแล้วนำไปปฏิบัติบริหารจัดการ โดยลำดับความสำคัญในแต่ละด้านตามความเหมาะสมที่ให้ประโยชน์กับมหาวิทยาลัยมากที่สุด จากผลการสำรวจผู้วิจัยได้นำมาเป็นประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ผู้บริหาร เพื่อหาแนวทางมาตรการในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ผลการศึกษาผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านหลักสูตร พบว่า การเปิดหลักสูตรหรือการบริหารหลักสูตรควรหารูปแบบการบริหารแบบกระจายอำนาจที่เหมาะสมกับสถาบันเอกชน ควรจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับ

วัตถุประสงค์ของสาขาวิชา TQF ของสกอ. ให้มากที่สุด ควรให้มีหน่วยงานกลางที่รับผิดชอบโดยตรงในรายวิชา GE ต้องแก้ไขการเรียนการสอน กระบวนการ การสรรหา คัดเลือก นักศึกษาที่จะเข้าเป็นผู้เรียนในหลักสูตรนั้นๆ ควรจัดหาแนวทาง ข้อมูลเพื่อพัฒนาในการเปิดหลักสูตรใหม่ให้สอดคล้องกับบริบทของสังคม ควรแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความสามารถ เชี่ยวชาญในการ บูรณาการหลักสูตร ควรให้สาขาวิชาจัดทำการนำเสนอ ในเรื่องหลักสูตร อาจด้วยวิธีการ ประชุม บรรยาย สัมมนา ซึ่งสอดคล้องกับ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553: 42) กล่าวว่า การบริหารวิชาการในสถาบันการศึกษาประกอบด้วยงานหลายอย่าง สิ่งสำคัญของงานวิชาการ คือ หลักสูตรเป็นตัวกำหนดกำกับงานของวิชาการ แม้ว่าหลักสูตรปัจจุบันจะใช้หลักสูตรระดับนานาชาติที่เป็นแบบเดียวกันก็ตาม แต่ความสามารถในการนำหลักสูตร ไปใช้ในแต่ละสถาบันการศึกษาแตกต่างกันไป การจัดโปรแกรมการศึกษาของแต่ละสถาบันการศึกษาขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างของสถาบันศึกษานั้น เช่น บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ แม้กระทั่งผู้เรียนก็มีส่วนที่จะทำให้การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษา ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย ผู้บริหารและบุคลากรในสถาบันการศึกษาเป็นผู้ใช้หลักสูตร และสอดคล้องกับ อับดุลลาตีฟ การ์ (2557) ที่ให้สัมภาษณ์ว่าการเปิดสอนของหลักสูตรเป็นความต้องการของผู้บริหารมากกว่าของผู้ใช้บัณฑิต แต่มีหลักสูตรที่เป็นจุดเด่นที่สามารถรองรับนักศึกษาจากต่างชาติเข้ามาเรียนได้ จนกระทั่งได้พัฒนาหลักสูตรให้เป็นหลักสูตรนานาชาติ สอดคล้องกับ สุกรี หลังบุเต๊ะ (2557) ที่ให้สัมภาษณ์ว่า ส่วนใหญ่หลักสูตรในมหาวิทยาลัยได้ดำเนินการตามกระบวนการของ สกอ. มีการปรับปรุงพัฒนาเป็นขั้นๆ แต่บางหลักสูตรยังไม่เข้าเกณฑ์ตาม TQF สอดคล้องกับ ชบริ หะยิมัค (2557) ที่ให้สัมภาษณ์ว่า ควรให้มีนโยบายที่ชัดเจนในการผลิตหลักสูตร ผลิตอาจารย์ด้านหลักสูตร ผลิตเอกสารเพื่อป้อนในหลักสูตร

2. ด้านการเรียนการสอน พบว่า ควรจัดให้มีการเรียนการสอนในหลากหลายวิธีทาง เทคนิค โปรแกรมการสอนให้ครอบคลุม ควรให้มีการจัดสัมมนา อบรม หรือ ประชุมปฏิบัติการสำหรับอาจารย์ด้านการเรียนสอนเป็นประจำทุกภาคการศึกษา ควรจัดอาจารย์ให้เพียงพอต่อความต้องการในแต่ละสาขาวิชา ปรับการรับ และให้มีการเตรียมความพร้อมก่อนเปิดภาคเรียนให้หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านทะเบียนนักศึกษามีเจ้าหน้าที่เฉพาะระดับการศึกษา เช่น จนท. ในระดับปริญญาตรี และ จนท. ในระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ อารณ ใจเที่ยง (2540: 71) ได้สรุปความหมาย กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การปฏิบัติต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และการเรียนรู้ของผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การสอนที่กำหนดไว้ ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น เป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถาบันการศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนเป็นขั้นตอนการใช้หลักสูตรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยตรงกับการจัดตารางสอน การจัดแผนการสอน การ

จัดชั้นเรียน และการจัดครูเข้าสอน สอดคล้องกับ มุหะมัดศุกรี สะเตาะ (2557) ที่ให้สัมภาษณ์ว่า การรองรับการเรียนการสอนมีความพร้อม แต่ในบางประเด็นทางวิชาการค่อนข้างไม่ถึงเกณฑ์ตามที่ต้องการในหลายหลักการ นักศึกษาบางคนที่มาศึกษาโดยส่วนมากมีพื้นฐานค่อนข้างต่ำจึงจำเป็นต้องการปรับพื้นฐานใหม่เพื่อนักศึกษา สอดคล้องกับ ดานียา เจ๊ะสนิ (2557) ที่ให้สัมภาษณ์ว่า ควรส่งเสริมให้มีการวิจัยในด้านการเรียนการสอน เพื่อศึกษาในสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในสภาพการณ์ปัจจุบัน สอดคล้อง อับดุลเลาะ ยูโซะ (2557) ที่ให้สัมภาษณ์ว่า ควรประเมินการบูรณาการบริการวิชาการ กับการเรียนการสอนและการวิจัย เพื่อนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับ มุหัมมัดซอและ แวะหะมะ (2557) ที่ให้สัมภาษณ์ว่า ควรให้มีการบริหารจัดการหลักสูตรภายในสาขาวิชาด้วยการสรรหาอาจารย์เพิ่ม เนื่องจากสภาพการปัจจุบันบางหลักสูตรยังไม่คล่องเนื่องจากว่าอาจารย์มีไม่เพียงพอในการรับผิดชอบดูแลหลักสูตร

3. ด้านบริการวิชาการ พบว่า ควรกำหนดเป้าหมายการบริการวิชาการให้แต่ละคณะวิชาที่ชัดเจน ควรมีเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาที่สามารถแบ่งภาระกิจกรรมบริการวิชาการ ควรจะทำการระดมแสดงความคิดเห็นในด้านบริการวิชาการ เพื่อกำหนดกิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนนโยบายของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ต้องจัดหาข้อมูลและแนวทางที่จะทำให้การบริการวิชาการให้กับพื้นที่อย่างทั่วถึงพร้อมกับการพัฒนา ผู้รับผิดชอบด้านนี้ควรที่จะตระหนัก พร้อมเสนอเป็นนโยบายในระดับคณะวิชา ควรที่จะให้โอกาส หรือ จัดสรรตารางบริการวิชาการให้รัดกุมซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 38) ได้ให้แนวทางในการปฏิบัติในการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่ ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ดังนี้

- 1) ดำรวจและศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษา รวมทั้งความต้องการในการได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการของบุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่น ที่จัดการศึกษา
- 2) ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาวิชาการและการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
- 3) จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

สอดคล้องกับ โสรรัตน์ อับดุลสตา (2557) ที่ให้สัมภาษณ์ว่า คณะวิชาใช้สโลแกนที่ว่า หนึ่งสาขาวิชาหนึ่งบริการวิชาการ สิ่งเหล่านี้อยู่ที่เทคนิคของแต่ละหน่วยงานในมหาวิทยาลัย แต่ต้องขยายแนวคิดนี้ไปสู่อีกในบางคณะที่ยังด้อย เพื่อนำแนวคิดด้านวิชาการมาปรับใช้ในการบริการวิชาการ สอดคล้องกับ เจ๊ะสุฮานา หวังพิทยา (2557) ที่ให้สัมภาษณ์ว่า การบริการวิชาการส่วนใหญ่ที่ทำไป แต่ไม่ได้ตอบสนองกับการประกันคุณภาพ ดังนั้นควรศึกษารูปแบบเพื่อให้บรรลุทั้งสองด้าน สอดคล้องกับ มะดาโอะ ปูเตะ (2557) ที่ให้สัมภาษณ์ว่า บุคลากรของมหาวิทยาลัยทุกคนมีจิตบริการ

ด้านวิชาการในตัว แต่การบริการวิชาการที่เป็นเกณฑ์ต้องมีเอกสาร ต้องมีกระบวนการ ต้องมีรายงาน ประเด็นนี้ถือว่าเป็นจุดอ่อนของมหาวิทยาลัย และสอดคล้องกับ อิสมาแอ สะอิ (2557) ที่ให้ สัมภาษณ์ว่า ควรเปิดโอกาสหรือจัดเวทีการสัมมนาให้อาจารย์รุ่นใหม่ มีโอกาสพัฒนา

4. ด้านพัฒนาอาจารย์ พบว่า ให้ผู้เกี่ยวข้องเปิดโอกาสหรือจัดสรรอำนวยความสะดวกในด้านทุนการศึกษา ควรส่งเสริมให้มีแผนการพัฒนาอาจารย์อย่างชัดเจนและต่อเนื่อง ควรกำกับ ดูแล ในการพัฒนาอาจารย์ให้เป็นเรื่องเร่งด่วน ควรมีแผนการพัฒนาอาจารย์ในระดับ มหาวิทยาลัยอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับ ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ (2524: 281-283) กล่าวว่า การพัฒนาอาจารย์ที่เหมาะสมและมีคุณค่า นั้น จะต้องตรงกับความต้องการอาจารย์และสอดคล้องกับ จุดมุ่งหมายของสถาบันการศึกษา และสนองความจำเป็นพร้อมกันไป วิธีการที่ใช้ในการสำรวจ ความต้องการคือ จัดทำแบบสอบถามเพื่อถามปัญหาในการเรียนการสอน การจัดประชุมสัมมนา แสดงความคิดเห็นของอาจารย์และความต้องการในการพัฒนา

สอดคล้องกับ อัจฉรา วัฒนาณรงค์ (2542: 57) กล่าวว่า การพัฒนาอาจารย์ เป็นการ เสริม หรือการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถและทักษะต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติภารกิจตามบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของการเป็นอาจารย์ และกระตุ้นให้อาจารย์ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของ สังคม และสิ่งแวดล้อม ตระหนักในภาระหน้าที่ที่มีทัศนคติที่ดีและความผูกพันของสถาบัน เพื่อสามารถ ประกอบหน้าที่การงานเพื่อตนเอง สถาบัน และสังคม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ มาหะมะคา ริ เวโนะ (2557) ที่ให้สัมภาษณ์ว่า ควรให้มีการสนับสนุนมากกว่านี้ ส่งเสริมให้การพัฒนาอาจารย์มีความ เข้มแข็ง จัดหาทุนเพิ่มเติมให้อาจารย์มีโอกาสในการพัฒนาตนเอง สอดคล้องกับ สอดคล้องกับ อับดุลกา รีม อัสมะแอ (2557) ที่ให้สัมภาษณ์ว่า ควรผลักดันให้อาจารย์ได้รับการพัฒนาโดยเฉพาะในด้านผลงาน ทางวิชาการ คุณวุฒิทางการศึกษา ผลงานวิจัยในสาขาที่เกี่ยวข้อง

5. ด้านการวิจัย พบว่า ให้มหาวิทยาลัยจัดสรรงบประมาณเฉพาะด้านวิจัย ให้ เพียงพอต่อความต้องการของอาจารย์ อย่างมีระบบ ให้คณะวิชาส่งเสริมอาจารย์ให้มีการทำวิจัยเป็น ทีม โดยเฉพาะกับนักวิจัยรุ่นใหม่ ควรเปิดโอกาส หรือหาช่องทางให้กับอาจารย์ เข้ามีส่วนร่วมด้าน การวิจัย มีที่ปรึกษาวิจัยเฉพาะด้าน ด้วยการจัดโครงการวิจัย อบรม ควรส่งเสริมให้หน่วยงานใน มหาวิทยาลัยที่มีความพร้อม ความสามารถ จัดเวทีสัมมนา หรือ ผลงานวารสาร ซึ่งสอดคล้องกับ สิโรจน์ ผลพันธิน (2006: 306) การบริหารงานวิจัยของสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศมีปัญหาที่มี สภาพคล่องคล่องกัน คือ นโยบายการวิจัยของสถาบันอุดมศึกษายังขาดความชัดเจนในทิศทาง ผลงานวิจัยนำไปใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศน้อย ส่วนการบริหารด้านทรัพยากรบุคคลมีการ ขาดแคลนนักวิจัยทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยเฉพาะนักวิจัยที่สามารถทำวิจัยในระดับลึก ผู้บริหารขาดความสามารถในการพัฒนาการวิจัยให้มีคุณภาพได้ นักวิจัยขาดสิ่งจูงใจใน

ความก้าวหน้าของงาน และมีภารกิจงานอื่นมาก สำหรับในด้านงบประมาณได้รับการจัดสรรจากรัฐอย่างไม่เพียงพอ การจัดสรรงบประมาณมีความยุ่งยาก ลำช้า และไม่ทันการณ์ต่อความต้องการนำไปใช้ประโยชน์ สอดคล้องกับ อีบรอเหม เต๊ะแห (2557) ที่ให้สัมภาษณ์ว่า จากสภาพปัญหาของมหาวิทยาลัยไม่ใช่ด้านงบประมาณ แต่การขาดนักวิจัยที่มีคุณภาพ หากว่าเรามีนักวิจัยที่มีความสามารถ ชำนาญในเรื่องของการวิจัย

สอดคล้องกับ รอมสรรค์ เศษ (2557) ที่ให้สัมภาษณ์ว่า มหาวิทยาลัยฟาฏอนีควรที่จะพัฒนาโมเดลทางการวิจัย แต่ในขณะที่เดียวกันมหาวิทยาลัยฟาฏอนีมีอาจารย์ที่ติดอยู่กับหลักสูตร เพราะเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตร การสร้างโจทย์วิจัยก็ต้องให้สอดคล้องกับหลักสูตรให้มีความหลากหลาย สอดคล้องกับ กูอาเรส ดวันคอเลาะ (2557) ที่ให้สัมภาษณ์ว่า ควรกำหนดรูปแบบของการวิจัยให้แต่ละคณะมีเอกลักษณ์ในการทำงานวิจัย และสอดคล้องกับ ปิติ สันหิม (2557) ที่ให้สัมภาษณ์ว่า ควรผลักดันในส่วนงานวิจัยของอาจารย์ให้มีการตีพิมพ์ในวารสารหรือการประชุมที่มีมาตรฐานไม่ว่าจะเป็นระดับชาติหรือนานาชาติตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี ผู้วิจัยขอเสนอควรมีก掖ุทธ์ในการดำเนินการดังนี้

1. ด้านหลักสูตร มหาวิทยาลัยควรให้มีกระบวนการในการบริหารจัดการหลักสูตร ด้วยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลแนวโน้มในการเปิดหลักสูตรการศึกษาในอนาคต เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพบริบทของมหาวิทยาลัย และให้ทุกภาคส่วนได้มีโอกาสในการศึกษาหลักสูตรเสมือนว่าสามารถเป็น การศึกษาตลอดชีวิต แล้วให้ชุมชน ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในหลักสูตรการศึกษาด้วย

2. ด้านการเรียนการสอน ควรกำหนดส่งเสริมให้ความสำคัญในการพัฒนาการเรียน การสอนในหลากหลายรูปแบบ รูปแบบการประเมินที่มีมาตรฐาน รูปแบบการสนทนาแลกเปลี่ยน ความรู้ รูปแบบการเผยแพร่ความรู้ โดยให้กำหนดในแผนการปฏิบัติงานสำหรับด้านการเรียน การสอน และเพื่อให้มีคุณภาพต่อความพึงประสงค์ของบัณฑิต และสามารถนำไปใช้กับการบูรณาการ ในด้านต่างๆ เช่น การพัฒนาอาจารย์ การวิจัย การบริการวิชาการ เป็นต้น

3. ด้านบริการวิชาการ โดยภาพรวมแล้วอาจารย์ให้ความสำคัญเห็นต่อสภาพปัญหาใน ด้านบริการวิชาการอยู่ในระดับมาก มหาวิทยาลัยฟาฏอนีมีการบริการวิชาการให้กับชุมชน สังคม นับว่าค่อนข้างมาก แต่เนื่องจากว่าบางโครงการยังไม่สอดคล้องกับแผนการประกันคุณภาพ

การศึกษา ควรปรับโครงสร้างการบริการวิชาการเพื่อเข้ากับบริบทของการประกันคุณภาพการศึกษา โดยให้แต่ละคณะสร้างความเป็นอัตลักษณ์ภายในตัวในการบริการวิชาการ

4. ด้านพัฒนาอาจารย์ เนื่องจากมหาวิทยาลัยฟาฏอนีเป็นมหาวิทยาลัยเอกชนที่ได้เปิดทำการเรียนการสอนการศึกษานับว่ายังไม่ยาวนาน ในส่วนของอาจารย์ได้มีการพัฒนาอย่างไม่ชัดเจน มหาวิทยาลัยควรจัดทำแผน นโยบาย การบริหารจัดการตลอดทั้งปี เพื่อให้เกิดการปฏิบัติการพัฒนาอาจารย์สามารถดำเนินการอย่างคล่อง ให้มีการกำกับ ดูแล ติดตามอย่างเป็นระบบมีกระบวนการที่ชัดเจน อย่างน้อยเป็นการผลักดันให้อาจารย์เกิดแรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง

5. ด้านการวิจัย มหาวิทยาลัยฟาฏอนีนับว่าเป็นสถาบันหนึ่งที่อยู่ในพื้นที่ที่มีโจทย์การวิจัยเป็นจำนวนมาก สิ่งที่เป็นประเด็นปัญหาคือ ด้านการจัดสรรงบประมาณในการทำวิจัยไม่เพียงพอต่อชิ้นงานหรือต่อ โจทย์วิจัย ควรกำหนดแผนการบริหารจัดการให้เกิดความสมดุลระหว่างผู้สนับสนุนกับผู้วิจัย ที่สามารถขับเคลื่อนด้าน โจทย์วิจัยอย่างต่อเนื่อง ด้วยการจัดสรรให้เหมาะสม และคุ้มค่าต่อการเอื้อประโยชน์ให้กับมหาวิทยาลัย

5.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

นอกจากนี้การนำนโยบาย หรือ กลยุทธ์ ในการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ควรมีการวางแผนงานวิชาการกับหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการปฏิบัติให้เกิดประโยชน์จากผลการวิจัย ดังนี้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในมหาวิทยาลัยสามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้อาจต้องมีการปรับกลไกและรูปแบบการบริหารงานด้านวิชาการให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่ผู้วิจัยได้รวบรวมจากสนามวิจัยมหาวิทยาลัยสามารถกำหนดเป็นมาตรการเพื่อการพัฒนาในการนำไปดำเนินการปฏิบัติตามแผน หรือ ประเด็นยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย

5.3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้การค้นคว้าวิจัยในเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนีได้ประโยชน์อย่างกว้างขวาง เห็นควรผู้วิจัยเสนอการวิจัยในเรื่องต่อไปนี้

1. ให้มีการวิจัยในลักษณะเรื่องเดียวกัน แต่ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

2. ควรให้มีการวิจัยต่อสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการแยกเป็นรายด้าน หรือวิจัยในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อค้นคว้าข้อเท็จจริงให้กับมหาวิทยาลัยและนำไปพัฒนาในแต่ละด้าน เช่น การพัฒนาอาจารย์ การเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร เป็นต้น

3. การวิจัยเปรียบเทียบในระดับมหาวิทยาลัยเอกชนด้วยกันว่าสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการแตกต่างกันอย่างไร หรือไม่

4. ศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่ส่งผลต่อสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี เช่น ภาวะผู้นำทางวิชาการ คุณลักษณะผู้นำต่อการบริหารวิชาการ เป็นต้น

Prince of Songkla University
Pattani Campus

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. 2542. **แนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- _____. 2546. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. 2546. **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กาญจนา कुमारักษ์. 2539. **การออกแบบการเรียนการสอน**. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- _____. 2540. **หลักสูตรและการพัฒนา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กิตติมา ปรีดีดิถก. 2532. **การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร: อักษราพิพัฒน์
- กุลชน ธนาพงศธร. 2539. **การพัฒนาบุคลากร**. เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารบุคคล หน่วยที่ 1 – 7 (พิมพ์ครั้งที่ 8). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เกรียงศักดิ์ เจริยวงศ์ศักดิ์. 2541. **มหาวิทยาลัยที่ทางแยก: จุดประกายวิสัยทัศน์อุดมศึกษาไทยในอนาคต**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ส.เอเชียเพรส (1989) จำกัด.
- เกื้อ วงศ์บุญสิน. 2545. **ประชากรกับการพัฒนา**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จรัส สุวรรณเวลา และคณะ. 2540. **บนเส้นทางอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ที่โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิตต์ หมวดสง. 2537. **การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จักรพันธ์ ศิริชัยญาณลักษณ์. 2545. **บทความอาจารย์กับงานวิจัยในมหาวิทยาลัย ในกรณีศึกษาการบริหารสถาบันอุดมศึกษา หลักสูตรการพัฒนาผู้บริหารระดับสูงมหาวิทยาลัย รุ่นที่ 8**. เอกสาร. สำนักส่งเสริมและพัฒนาระบบบริหาร ทบวงมหาวิทยาลัย.
- ชมพันธุ์ กุญชร ณ อยุธยา. 2540. **การพัฒนาหลักสูตร**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ข่าวทหารอากาศ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ. (ถ่ายเอกสาร)
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. 2545. **การบริหารงานวิชาการ. ปีตธานี. ภาควิชาการบริการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี**

- ดิน ปรัชญพฤทธิ. 2544. **การบริหารการพัฒนา**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถวัลย์ วรเทพพุดิพงษ์. 2532. “อำนาจอิสระในการบริหารวิชาการและงานทั่วไป” ใน **รายงานการประชุมทางวิชาการประจำปี 2532 สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เรื่องความเป็นอิสระในการบริหารงานมหาวิทยาลัยไทย: อดีต ปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต**. วันที่ 9 มิถุนายน 2532 ณ โรงแรมเซนทรัลพลาซ่า.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. 2530. **บทบาทและสัมฤทธิ์ผลของสถาบันอุดมศึกษาของไทยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**. กรุงเทพมหานคร: ทบวงมหาวิทยาลัย
- ทัศนีย์ ธรรมสิทธิ. การปฏิรูปราชการสู่การบริหารภาครัฐแนวใหม่. **วารสารดำรงราชานุภาพ**. 2 (5): 14-15; มกราคม, 2545.
- ทินพันธุ์ นาคะตะ. 2546. **มหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาล**. กรุงเทพมหานคร: หจก.สหાયบลิ๊อคและการพิมพ์.
- ทิสนา เขมมณี. 2535. การประเมินผลหลักสูตร. ใน **รวบรวมบทความทางการประเมินโครงการ**. หน้า 133-151. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. 2533. **หลักการบริหารการศึกษาทั่วไป**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แผนกเอกสารการพิมพ์
- นิจวรรณ วิวิธ โนคม และ นงนภัทร รุ่งเนย. 2555. การบริหารสถาบันอุดมศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. **วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า**. 23 (2): 69-70.
- บรรจง พงศ์ศาสตร์. 2536. **คำปรารภของอธิบดีกรมสามัญศึกษา ปี พ.ศ. 2536**. ไดอารี่ กรมสามัญศึกษา. กรุงเทพมหานคร: จงเจริญการพิมพ์.
- บุญใจ ศรีสถิตย์นรากร. 2536. การพัฒนาคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา. **วารสารพยาบาลศาสตร์**. 5 (3): 75
- ประพนธ์ เจียรกุล. 2550. ตอนที่ 1 **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการวิจัย**. เอกสารการเรียนรู้การทำวิจัย **ด้วยตนเอง**. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2553. **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.
- ผดุงชาติ สุวรรณวงศ์ และ ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. 2542. **ทิศทางการปฏิรูปอุดมศึกษาของโลกในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ บริษัท ที.พี. พรินท์ จำกัด.
- ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล และ สุภาพ นัฏราภรณ์. 2549. **การออกแบบการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2551. กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2554-2559). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- พงษ์ศักดิ์ อธิศิริเวทย์. 2538. การบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยเทคนิค. ปรินญาณิพนธ์ (กศ.ม.) การบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พิชัย เสงี่ยมจิตต์. 2542. การบริหารงานเฉพาะด้านในสถาบันศึกษา. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. 2524. การพัฒนาการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. 2539. สารและกระบวนการของการอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: จัดพิมพ์โดย โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. 2549. หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปหลักการและวิธีดำเนินการ. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. 2555. หลักและเทคนิคการสอนระดับอุดมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และ วิบูลย์ ไทวณะบุตร. 2542. หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา. 2550. ข้อกำหนดมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา ออกตามความในมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546. ยะลา: มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา
- _____. 2551. ข้อบังคับมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา ออกตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 และพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (ฉบับที่ 2). ยะลา: มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา.
- _____. 2554. คู่มือการศึกษาระดับปริญญาตรี. สำนักบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา. ปีตตานี: โรงพิมพ์มิตรภาพ
- _____. 2554. คู่มือการศึกษาระดับปริญญาโท. สำนักบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา. ปีตตานี: โรงพิมพ์มิตรภาพ
- _____. 2555. แผนกลยุทธ์มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา. สำนักแผนและนโยบาย. มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา. ปีตตานี: โรงพิมพ์มิตรภาพ

- _____. 2556. แผนยุทธศาสตร์ ระยะที่ 5 (คศ.2014-2018) มหาวิทยาลัยฟาฏอนี. แผนและประกันคุณภาพการศึกษามหาวิทยาลัยฟาฏอนี. ปัตตานี: โรงพิมพ์มิตรภาพ.
- มานิต บุญประเสริฐ และคณะ. 2550. รายงานการวิจัย เรื่องการพัฒนาภาวะผู้นำในระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- มาลินี จุฑะรพ. 2539. จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: อักษราพิพัฒน์.
- รุ่งนภา บุญคุ้ม. 2536. ทศนคติของพัฒนากรต่อนโยบายการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาด: กรณีศึกษา ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชน เขตที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- รัตนะ บัวสนธิ์. 2555. วิธีการเชิงผสมผสานสำหรับการวิจัยและประเมิน. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ที่ บริษัทวี. พรินท์ (1991) จำกัด.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. 2546. รูปแบบการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาแนวใหม่. รายงานการวิจัยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- วัชราน เล่าเรียนดี. 2540. เอกสารประกอบการสอนรายวิชา 462 412 การนิเทศการสอน. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2544. การพัฒนาการเรียนการสอนทางการอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วิจารณ์ พานิช. 2546. การบริหารงานวิจัย แนวคิดจากประสบการณ์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- วิชัย ต้นศิริ. 2542. โฉมหน้าการศึกษาไทยในอนาคต: แนวคิดสู่การปฏิรูปในพระราชบัญญัติการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. 2535. การพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- _____. 2543. การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา.
- วินัย วีระวัฒนานนท์. 2542. ความจำเป็นที่ต้องปรับตัวของการอุดมศึกษา. ในอุดมศึกษาสัมพันธ์. หน้า 22. กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. 2545. วิธีวิทยาการวิจัยแบบผสม: กระบวนทัศน์ใหม่สำหรับการวิจัยทางการบริหารการศึกษา. ปรับปรุงและพิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ์.
- ศิโรจน์ ผลพันธิน. 2547. รูปแบบการบริหารงานวิจัยของสถาบันอุดมศึกษา. รายงานการวิจัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

- สดใส อัสวีไล. 2541. การพัฒนาคณาจารย์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ใน การพัฒนาการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา. หน้า 160. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สันติ บุญภิรมย์. 2547. การบริหารงานวิชาการ. ยะลา: จัดพิมพ์โดยโปรแกรมวิชาการบริหาร การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบราชการและสังคมแห่งชาติ. 2540. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544)**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบราชการและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. มปป. **ความเป็นสากลของอุดมศึกษาไทย**. วรวรรณ ถิ่นทอง (บรรณาธิการ). จัดพิมพ์โดยสำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- _____. 2556. **แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. ม.ป.ป. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และพระราชกฤษฎีกา จัดตั้งสำนักงานปฏิรูปการศึกษา พ.ศ. 2542**. ม.ป.ท.
- สุชา จันทร์เอม. 2533. **จิตวิทยาทั่วไป**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และ กรรณิการ์ สุขเกษม. 2547. **วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ: การวิจัย ปัญหาปัจจุบันและการวิจัยอนาคตกาล**. กรุงเทพฯ: บริษัทเฟื่องฟ้า พรินติ้ง จำกัด
- สุมิตร คุณากร. 2523. **หลักสูตรและการสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- สุรศักดิ์ อมรรัตน์. 2537. **หลักการและพัฒนาระบบการสอน**. กรุงเทพมหานคร: สยามพรรณ.
- สุรางค์ จันทวานิช. 2545. **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนุศักดิ์ สมิตสันต์. 2540. **การบริหารวิชาการ**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อภิภา ปรัชญพฤทธิ. 2555. **หลักสูตรและการเรียนการสอนอุดมศึกษา: พาราไดม์และวิธีปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท สำนักพิมพ์ อินทเกษ จํากัด.
- _____. 2554. **หลังสมัยนิยมและการอุดมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: ศ.เจริญการพิมพ์.
- อัจฉรา วัฒนาณรงค์. 2542. "การพัฒนาอาจารย์" ใน **สารานุกรมศึกษาศาสตร์ ฉบับที่ 17**. หน้า 57-60. กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. 2540. **หลักการสอน**. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

- อิบราเฮ็ม ณรงค์รักษาเขต. 2551. **ปรัชญาการศึกษาอิสลาม**. สงขลา หาดใหญ่กราฟิก วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน. 2530. **การวัดและประเมินการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา**. เล่มที่ 3. กรุงเทพฯ: จัดพิมพ์โดย โครงการตำราวิทยาศาสตร์อุตสาหกรรม.

ภาษาต่างประเทศ

- Ali, Mohammad Jubran Saleh. 2551. **การบริหารการศึกษาในอิสลาม แปลจาก Educational Administration: An Islamic Perspective**. โดย นิเลาะ แวอุเซ็ง. สงขลา: หาดใหญ่กราฟิก วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- Bailawi and Husyn. 2007. **Idarah al Ma'rifah fi al Ta'lim**. Al Iskandariah, al-Qahirah: Dar al Wafaa'
- Blake, R.R., J.S. Mouton and M.S. William. 1981. **Academic Administrator Grid**. San Francisco: Jossey-Bass Publishers.
- Cronbach, L. J. 1951. **Coefficient alpha and the internal structure of tests**. Psychometrika. 16, 297-334.
- Gay, L. R., Mills, G., & Airasian, P. W. 2009. **Educational research: competencies for analysis and applications**. Upper Saddle River: NJ Pearson.
- Good lad, J.I. 1984. **A Place Called School: Prospects for the Future**, New York: Mc Graw - Hill, Inc.
- Jordan, Thomas E. 1983. **Measurement and Evaluation in Higher Education: Issue and Illustrations**. London: New York: The farmers Press.
- Morris, V.C. 1981. **Deaning: Middle Management in academe**. Urbama, Chicago: University of Illinois Press.
- Taba, H. 1962. **Curriculum Development: Theory and Practice**. New York: Harcourt, Brace, Jovanovich.
- Tylor, Ralph W. 1970. **Basic Principles of Curriculum and Instruction**. Chicago: The University of Chicago.
- Yamane, Taro. 1973. **Statistic : An Introductory Analysis**. 3rd ed. New York : Harper and Row.

วิทยานิพนธ์และงานวิจัย

- กรรณา รามัญจิต. 2548. ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อการบริหารวิชาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กษิมา วัฒนกุล. 2551. การศึกษาสภาพและความต้องการในการพัฒนาอาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการการศึกษา) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
- กัญญา วีรยวธรณ. 2536. การศึกษาสภาพ ปัญหา การเรียน การสอน และการวิทยานิพนธ์ สาขาการบริหารการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- กาญจนา พรายงาน. 2544. ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง. ภาคนิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี. 2547. ความคิดเห็นของนักศึกษาภาค กศ.บป. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีเกี่ยวกับการเรียนการสอนของอาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี. รายงานการวิจัย.
- ชอลิสะห์ หะยีสะมะแอ. 2546. ความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในวิทยาลัยอิสลามยะลา. โครงการส่งเสริมการเขียนวิจัยและตำราวิจัยลำดับที่ 3 งบประมาณสนับสนุนการวิจัยจากวิทยาลัยอิสลามยะลา ประจำปีงบประมาณ 2546. คณะอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา.
- ถ้วน โชะ มือกะหามะ. 2555. แนวโน้มการผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัยอิสลามยะลาในทศวรรษหน้า ระหว่าง พ.ศ.2555-2564. วิทยานิพนธ์การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- ทิพยวรรณ อากาศวิภาค. 2538. การบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. การอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (ถ่ายเอกสาร)
- นาราวดี สิริโรจน์. 2543. ศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อการบริหารวิชาการวิทยาลัยนาฏศิลป์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. การอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (ถ่ายเอกสาร)
- นิเลาะ แวอุเซ็ง. 2540. แนวโน้มการบริหารของวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

- ปฏิภาณ ขาขุนทด. 2546. การศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการในการใช้เทคโนโลยีการศึกษา เพื่อการเรียนการสอนของผู้สอน ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยี และสื่อสารการศึกษา สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.
- พงษ์เดช สารการ. 2543. สภาพและแนวทางในการบริหารงานวิชาการแบบโปรแกรมวิชา ครุศึกษา สถาบันราชภัฏเลย. รายงานการวิจัยสถาบันราชภัฏเลย ปีการศึกษา 2543
- พงษ์ศักดิ์ อธิศิริเวทย์. 2538. การบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยเทคนิค. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. การอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (ถ่ายเอกสาร).
- พรไชย ศาครเสถียรกุล. 2549. สภาพการปฏิบัติและแนวทางการพัฒนางานการบริหารงานบุคคลในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- พระครูสังฆรักษ์สมจิต เดชคุณรัมย์. 2548. การศึกษา ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- พินิจ ดำรงเลาห์พันธ์. 2547. การศึกษาปัญหา ความต้องการ และแนวทางการพัฒนาอาจารย์ สถาบันราชภัฏสงขลา. รายงานการวิจัยคณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- พิสพงษ์ วงพระจันทร์. 2552. สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว วิทยาเขตดงโลก. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- เพ็ญศรี ฉรินัง. 2550. การพัฒนาอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาไทย ศึกษาเปรียบเทียบมหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยเอกชน. คุษฎีนิพนธ์ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปรัชญา คุษฎีบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มณีวงศ์ ปัญญาประดิษฐ์. 2532. สถานภาพของบุคลากรทางการสอนและปัญหาการเรียนการสอน สาขาวิชาช่างกลโรงงานระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในวิทยาลัยเทคนิคในภาคเหนือ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก. (ถ่ายเอกสาร)
- รัศมี พระชัยศรี. 2554. ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต สังกัดกรมสร้างครูกระทรวงศึกษาธิการ. ปรินูญานิพนธ์ สาขาวิชาการพัฒนาครุศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิลาสินี ป้องศรี และสุลาภิรพรรณ ชอบสงวน. 2548. การศึกษาความคาดหวังและการปฏิบัติจริงต่อการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ ตามทัศนะของนักศึกษาสาขาการศึกษาชั้นปีที่ 1

- มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาปีการศึกษา 2547. รายงานการวิจัยหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต โปรแกรมวิชาวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ศิจิ อนันต์นพคุณ. 2534. การศึกษาการปฏิบัติงานการพัฒนาอาจารย์ของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกองงาน ว.พ. ในภาคใต้ของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. (ถ่ายเอกสาร)
- สมคิด ศิลป์ประกอบ. 2538. การบริหารวิชาการของวิทยาลัยครู. วิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุฎิบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- สุวาริ โสธรพิทักษ์กุล. 2549. สภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่อคุณภาพการจัดการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การวิจัยการศึกษา) มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อับดุลย์ลาเตะ สาและ. 2554. สภาพความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารและการจัดการศึกษาอิสลาม. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- อิชชา สุริยะคำ. 2537. การบริหารงานวิชาการของหัวหน้าสาขาวิชา มหาวิทยาลัยพายัพ. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สื่อออนไลน์

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2550. หลักสูตรอุดมศึกษาไทยในครึ่งทศวรรษหน้า. ค้นเมื่อ กรกฎาคม 31, 2556. จาก http://www.kriengsak.com/index.php?components=content&id_content_category_main=23&id_content_picmain=53&id_content_management_main=1107
- สยามล ทองแก้ว. 2551. การพัฒนาหลักสูตร. ค้นเมื่อ กรกฎาคม 31, 2556 จาก <http://gotoknow.org/blog/sayamol/1967>
- สยามเอชอาร์ทีม (SiamHR Team). 2544. หลักการจัดองค์การและการบริหาร. ค้นเมื่อ สิงหาคม 2556. จาก http://www.siamhr.com/org_mgt/pom.htm.

Prince of Songkla University
Pattani Campus
ภาคผนวก

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความอนุเคราะห์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานเลขานุการ วิทยาลัยอิสลามศึกษา ☎ 0807080289

ที่ มอ 751/ 802 วันที่ 24 สิงหาคม 2557

เรื่อง ขออนุมัติเป็นผู้อยู่ควบคุมตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร.อะหมัด ยี่สุนทร

ด้วยนายฟาริต อับดุลลอห์หะซัน นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “สภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอูเซ็ง อาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้วิจัยในการปรับปรุงเครื่องมือเพื่อการวิจัยต่อไป พร้อมทั้งขอส่งแบบประเมินผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย วิทยานิพนธ์ เรื่อง “สภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี” จำนวน 3 ชุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอูเซ็ง)

รักษาการในตำแหน่งรองผู้อำนวยการฝ่ายบัณฑิตศึกษาและวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานเลขาธิการ วิทยาลัยอิสลามศึกษา ☎ 0807080289

ที่ มอ 751/ ๘๓ วันที่ 29 สิงหาคม 2557

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร.ซ่มซู สาอู

ด้วยนายฟาริต อับดุลลอฮ์หะซัน นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “สภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอูเซ็ง อาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้วิจัยในการปรับปรุงเครื่องมือเพื่อการวิจัยต่อไป พร้อมนี้ขอส่งแบบประเมินผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย วิทยานิพนธ์ เรื่อง “สภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี” จำนวน 3 ชุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอูเซ็ง)

รักษาการในตำแหน่งรองผู้อำนวยการฝ่ายบัณฑิตศึกษาและวิจัย

ที่ ศธ ๐๕๒๑.๒.๐๘/๘๘๐

วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรู่สะมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

๑๗) สิงหาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จารุวิจน์ สองเมือง

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑.แบบประเมินผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย จำนวน ๓ ชุด

ด้วยนายฟาริด अबดุลลอฮ์หะซัน นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “สภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอูเซ็ง อาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พิจารณาแล้ว เห็นว่าท่านเป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้วิจัยในการปรับปรุงเครื่องมือเพื่อการวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายยูโซะ ตาเลาะ)

รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์ ๐ ๘๐๗๐ ๘๐๒๘๘

โทรสาร ๐ ๗๓๓๔ ๘๗๒๖

ที่ ศธ ๐๕๒๑.๒.๐๘/ว.๑๑๗๓

วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรุสะมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์สัมภาษณ์และเข้าร่วมสนทนากลุ่มเพื่อเป็นข้อมูลการทำวิจัยการศึกษาของนักศึกษา
เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑.รายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นเพื่อการสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนายฟาริด อับดุลลอฮ์หะซัน นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “สภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอูเซ็ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้บริหารคณะวิชาให้การสัมภาษณ์พร้อมเข้าร่วมสนทนากลุ่มเพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิจัยการศึกษาของนักศึกษาดังกล่าว ในวันพุธ ที่ 5 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2557 เวลา 13.30 น. เป็นต้นไป หวังว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายยูโซะ ตาละ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์ ๐ ๘๐๗๐ ๘๐๒๘๙

โทรสาร ๐ ๗๓๓๔ ๘๗๑๖

ที่ ศธ ๐๕๒๑.๒.๐๘/๒๑๗๕

วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลสุระสมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตัวแทนนักศึกษาเพื่อจัดสัมมนากลุ่มย่อยในการทำวิจัยการศึกษา
เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑.แบบจํานงรายชื่อตัวแทนนักศึกษา จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายฟาริต อับดุลลอฮ์หะซัน นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “สภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง อาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ตัวแทนนักศึกษาแต่ละสาขาวิชาที่กำลังเรียนอยู่ชั้นปีที่ 4 จำนวน 3 คน เพื่อจัดสัมมนากลุ่มย่อย และเป็นข้อมูลในการทำวิจัยการศึกษาของนักศึกษาดังกล่าว ในวันพฤหัสบดี ที่ 6 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2557 ณ ห้องประชุมชั้น 2 อาคารสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยฟาฏอนี เวลา 10.00 น. เป็นต้นไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายยูโซะ ตาเล)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์ ๐ ๘๐๗๐ ๘๐๒๘๔

โทรสาร ๐ ๗๓๓๔ ๘๗๒๖

ที่ ศธ ๐๕๒๑.๒.๐๘/ว 1297

วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรูสะมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

24 พฤศจิกายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจทานข้อมูลการวิจัยเพื่อการศึกษา

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑.ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนายฟาริด อับดุลลอฮ์หะซัน นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “สภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการศึกษา ตรวจทานข้อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี เพื่อเป็นข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยการศึกษาของนักศึกษาดังกล่าว หวังว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายยูโซะ ตาละ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์ ๐ ๘๐๗๐ ๘๐๒๘๙

โทรสาร ๐ ๗๓๓๔ ๘๗๒๖

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

แบบสอบถาม

เรื่อง สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของ
มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

เลขที่แบบสอบถาม

--	--	--

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ใน 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านบริการวิชาการ ด้านพัฒนาอาจารย์ และด้านการวิจัย ผู้วิจัยใคร่ขอความร่วมมือจากท่านในการกรอกแบบสอบถามตามความเป็นจริง ผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนีต่อไป

ตอนที่ 1 รายละเอียดสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ใน 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านบริการวิชาการ ด้านพัฒนาอาจารย์ และด้านการวิจัย

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี

ผู้วิจัย

นายฟาริด อับดุลลอฮ์หะซัน

รหัสนักศึกษา 5620420106

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม

วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

สอบถามเพิ่มเติม 080-7080289

ตอนที่ 1 รายละเอียดสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความและทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. ระดับการศึกษา 1. ปริญญาตรี 2. ปริญญาโท 3. ปริญญาเอก

2. คณะวิชาที่ท่านสังกัด

1. คณะอิสลามศึกษา
 2. คณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์
 3. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
 4. คณะศึกษาศาสตร์
 5. สถาบันภาษานานาชาติ

3. ประสบการณ์ในการทำงาน 1. 1-6 ปี 2. 7 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ใน 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านบริการวิชาการ ด้านพัฒนาอาจารย์ และด้านการวิจัย

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด เพียงข้อเดียวเท่านั้น โดยพิจารณาค่าน้ำหนักของคะแนนซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง	สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมากที่สุด
คะแนน 4 หมายถึง	สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมาก
คะแนน 3 หมายถึง	สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการปานกลาง
คะแนน 2 หมายถึง	สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการน้อย
คะแนน 1 หมายถึง	สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการน้อยที่สุด

ข้อที่	สภาพการบริหารงานวิชาการ	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
	ด้านหลักสูตร					
1	หลักสูตรของสถาบันเป็นหลักสูตรที่บูรณาการให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและบริบทของสถาบัน					
2	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการจัดทำหลักสูตร					
3	ความสอดคล้องของรายวิชาต่างๆ กับความมุ่งหมายของหลักสูตร					
4	การบริหารจัดการหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษา (TQF)					
5	หลักสูตรในระดับชั้นปีต่างๆ มีความสอดคล้องกับพันธกิจ เป้าหมายคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์					
6	ได้มีการจัดประชุม สัมมนา เพื่อปรับปรุงหลักสูตรในทุกๆ ภาคการศึกษา					
7	การสำรวจความคิดเห็นของอาจารย์เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงหลักสูตร					
8	การจัดทำหลักสูตรที่เป็นหลักสูตรนานาชาติเพื่อรองรับนักศึกษาจากต่างชาติ					
9	การประเมินผลหลักสูตรที่อาจารย์ทำการสอนโดยผ่านกระบวนการอย่างเป็นระบบ					
10	นำผลการประเมินหลักสูตรมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร					

ท่านมีข้อเสนอต่อแนวทางการพัฒนาด้านหลักสูตรอย่างไรบ้าง?

- 1).....
- 2).....
- 3).....

ข้อที่	สภาพการบริหารงานวิชาการ	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
	ด้านการเรียนการสอน					
11	การวางแผนการบริหารจัดการการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ					
12	การจัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์ การเรียนการสอนให้กับอาจารย์					
13	การจัดอาจารย์ผู้สอนรับผิดชอบในแต่ละรายวิชา					
14	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
15	การจัดทำเอกสารและตำราเพื่อใช้ในการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชา					
16	ส่งเสริมให้อาจารย์บูรณาการด้านอิสลามศึกษามาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน					
17	การจัดประชุม สัมมนา เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน					
18	มีการประเมินผลการสอนของอาจารย์					
19	มหาวิทยาลัยมีการจัดอบรมให้กับอาจารย์เกี่ยวกับการใช้ระบบการศึกษาแบบออนไลน์อย่างสม่ำเสมอ					
20	มีการวัดและประเมินผลการสอนของอาจารย์ต่อรายวิชาที่สอนต่อหนึ่งภาคการศึกษา					

ท่านมีข้อเสนอต่อแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างไรบ้าง?

- 1).....
- 2).....
- 3).....

ข้อที่	สภาพการบริหารงานวิชาการ	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
	ด้านบริการวิชาการ					
21	มหาวิทยาลัยได้มีการศึกษาความต้องการเพื่อบริการวิชาการแก่สังคม					
22	การจัดกิจกรรมงานบริการวิชาการเป็นประจำทุกปี					
23	มหาวิทยาลัยสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนา งานด้านบริการวิชาการกับองค์กรต่างๆ ทั้งภายในและ ภายนอกประเทศ					
24	การบริการวิชาการแก่สังคมในรูปแบบการประชุม สัมมนานำเสนอผลงานวิชาการ					
25	การเป็นวิทยากรของอาจารย์ให้กับองค์กรภายนอก					
26	การบริการวิชาการผ่านสื่อมวลชน					
27	การประเมินผลโครงการบริการวิชาการต่างๆ เพื่อการ ปรับปรุงและพัฒนา					

ท่านมีข้อเสนอต่อแนวทางการพัฒนาด้านบริการวิชาการอย่างไรบ้าง?

- 1).....
- 2).....
- 3).....

ข้อที่	สภาพการบริหารงานวิชาการ	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
	ด้านพัฒนาอาจารย์					
28	มหาวิทยาลัยเปิดโอกาสให้อาจารย์ศึกษาต่อ					
29	มหาวิทยาลัยจัดสรรทุนเรียนต่อให้อาจารย์ทั้งภายในและภายนอกประเทศ					
30	มีการส่งเสริมอาจารย์เข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง					
31	การส่งเสริมและสนับสนุนให้อาจารย์ทำผลงานด้านวิชาการ					
32	การจัดทำแผนพัฒนาอาจารย์ประจำปี					
33	มีการสนับสนุนให้อาจารย์เป็นเครือข่ายทางการศึกษากับหน่วยงานภายนอกในประเทศและต่างประเทศ					
34	มีการสนับสนุนให้อาจารย์ทำวิจัยร่วมกับสถาบันอื่นๆ					
35	การจัดปฐมนิเทศให้กับอาจารย์ใหม่ โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก					
36	มีการติดตามผลงาน ภาระงานของอาจารย์เป็นระยะๆ ประจำปี					

ท่านมีข้อเสนอต่อแนวทางการพัฒนาด้านพัฒนาอาจารย์อย่างไรบ้าง?

- 1).....
- 2).....
- 3).....

ข้อที่	สภาพการบริหารงานวิชาการ	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
	ด้านการวิจัย					
37	มหาวิทยาลัยส่งเสริมและสนับสนุนให้อาจารย์เข้ารับสัมมนา ประชุมเครือข่ายเกี่ยวกับการวิจัย					
38	มหาวิทยาลัยมีแหล่งทุนให้กับอาจารย์เพื่อใช้ในการพัฒนางานวิจัย					
39	มหาวิทยาลัยมีการเผยแพร่ผลงานวิจัยของอาจารย์ให้กับหน่วยงานภายนอก องค์กรต่างๆ					
40	การสนับสนุนงานวิจัยที่บูรณาการหลักการอิสลามในการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนและสังคม					
41	หน่วยงานที่อาจารย์สังกัดได้มีการจัดประชุมสัมมนาเกี่ยวกับงานวิจัย					
42	มหาวิทยาลัยมีการกำหนด ภาระงานให้กับอาจารย์ในการทำวิจัยอย่างเป็นระบบ					
43	มหาวิทยาลัยมีคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบ ติดตามงานวิจัยของอาจารย์					
44	การจัดทำวิจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนการสอนของอาจารย์					

ท่านมีข้อเสนอต่อแนวทางการพัฒนาด้านการวิจัยอย่างไรบ้าง?

- 1).....
- 2).....
- 3).....

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี

คำชี้แจง โปรดแสดงข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านต่างๆ ในสภาพการณ์ปัจจุบันของมหาวิทยาลัยฟาฏอนีตามความเป็นจริง

1) **ด้านหลักสูตร** ท่านคิดว่าสภาพปัญหาในปัจจุบันของมหาวิทยาลัยฟาฏอนีเป็นอย่างไร?

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา (ระบุเป็นข้อๆ)

.....

.....

.....

2) **ด้านการเรียนการสอน** ท่านคิดว่าสภาพปัญหาในปัจจุบันของมหาวิทยาลัยฟาฏอนีเป็นอย่างไร?

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา (ระบุเป็นข้อๆ)

.....

.....

.....

3) **ด้านบริการวิชาการ** ท่านคิดว่าสภาพปัญหาในปัจจุบันของมหาวิทยาลัยฟาฏอนีเป็นอย่างไร?

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา (ระบุเป็นข้อๆ)

.....

.....

.....

4) ด้านพัฒนาอาจารย์ ท่านคิดว่าสภาพปัญหาในปัจจุบันของมหาวิทยาลัยฟาฏอนีเป็นอย่างไร?

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา (ระบุเป็นข้อๆ)

.....

.....

.....

5) ด้านการวิจัย ท่านคิดว่าสภาพปัญหาในปัจจุบันของมหาวิทยาลัยฟาฏอนีเป็นอย่างไร?

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา (ระบุเป็นข้อๆ)

.....

.....

.....

ขอความกรุณาตรวจสอบอีกครั้งหนึ่งว่าท่านตอบแบบสอบถามทุกข้อทุกตอนแล้ว
ด้วยความขอบคุณอย่างสูง

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี (สำหรับผู้บริหาร)

คำชี้แจง 1.แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้บริหารในมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ที่เป็นตัวแทนของแต่ละคณะ

2.แบบสัมภาษณ์ เรื่องสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี

ชื่อ-นามสกุล.....

หน่วยงาน.....

สถานที่ให้สัมภาษณ์.....

วัน/เดือน/ปีที่ให้สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1.อายุ.....ปี

2.ระดับการศึกษา.....

3.ตำแหน่งบริหาร.....

4.ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี).....

4.ประสบการณ์ในการทำงาน (ระบุ).....ปี

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

คำชี้แจง ขอความกรุณาท่านระบุมุมความคิดเห็น และแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในแต่ละด้านของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี (เพื่อสามารถใช้ในการปฏิบัติจริง)

1) ด้านหลักสูตร

1.1 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการจัดหลักสูตรการศึกษาในมหาวิทยาลัยฟาฏอนีในปัจจุบัน?

1.2 ท่านคิดว่าควรจัดหลักสูตรให้เหมาะสมในด้านใดมากที่สุด อะไรบ้าง เพราะอะไร? อย่างเช่น การบูรณาการหลักสูตรกับอิสลามศึกษา การจัดให้เป็นหลักสูตรอาเซียน หลักสูตรที่สอดคล้องกับท้องถิ่นชุมชน และหลักสูตรด้านวิชาชีพ เป็นต้น

1.3 ท่านคิดว่าควรมีแนวทางการพัฒนาในด้านหลักสูตรของมหาวิทยาลัยฟาฏอนีอย่างไรบ้าง?

2) ด้านการเรียนการสอน

2.1 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อกระบวนการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยฟาฏอนีในปัจจุบัน?

2.2 ท่านคิดว่าควรจัดโปรแกรมด้านการเรียนการสอนในด้านใดมากที่สุด อะไรบ้าง เพราะอะไร? อย่างเช่น ให้มีการวิจัยในด้านการเรียนการสอน มีระบบสารสนเทศ มีการแลกเปลี่ยนอาจารย์ระหว่างสถาบัน มีการแลกเปลี่ยนนักศึกษาระหว่างสถาบัน และการใช้สื่อที่ทันสมัยในการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น

2.3 ท่านคิดว่าควรมีแนวทางการพัฒนาในด้านการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยฟาฏอนีอย่างไร?

3) ด้านบริการวิชาการ

3.1 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการบริการวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนีในปัจจุบัน?

3.2. ท่านคิดว่ากรบริการวิชาการในรูปแบบใดที่ชุมชนให้ความสำคัญมากที่สุด ควรมีรูปแบบใด? อย่างเช่น การสัมมนา การบรรยายธรรม การจัดสัปดาห์วิชาการ การประชุมทางวิชาการ และการจัดในรูปแบบวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นต้น

3.3 ท่านคิดว่าควรมีแนวทางการพัฒนาในด้านบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนีอย่างไร?

4) ด้านพัฒนาอาจารย์

4.1 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อสภาพการพัฒนาอาจารย์มหาวิทยาลัยฟาฏอนีในปัจจุบัน?

4.2 ท่านคิดว่าอาจารย์ควรจะได้รับการพัฒนาในด้านใดมากที่สุด อย่างไร? อย่างเช่น การสร้างผลงานทางวิชาการ ด้านการบริหาร การพัฒนาด้านคุณวุฒิทางการศึกษา การใช้ทักษะด้านการสอน หรือการผลิตตำรางานวิจัย เป็นต้น

4.3 ท่านคิดว่าควรมีแนวทางการพัฒนาด้านพัฒนาอาจารย์ของมหาวิทยาลัยฟาฏอนีอย่างไร?

5) ด้านการวิจัย

5.1 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อสภาพปัญหาด้านการวิจัยของบุคลากรมหาวิทยาลัยฟาฏอนีในปัจจุบัน?

5.2 ท่านคิดว่ามหาวิทยาลัยควรส่งเสริมให้บุคลากรในเรื่องการวิจัยในรูปแบบหรือด้านใดมากที่สุด เพราะอะไร อย่างไร? อย่างเช่น ด้านงบประมาณ ทำวิจัยในด้านที่ตรงกับสาขาวิชา ด้านการจัดหาแหล่งทุนเพื่อทำวิจัย การสร้างนักวิจัยตามความต้องการด้านการศึกษา การส่งเสริมให้ทำวิจัยกับหน่วยงานภายในและต่างประเทศ เป็นต้น

5.3 ท่านคิดว่าควรมีแนวทางการพัฒนาด้านการวิจัยของมหาวิทยาลัยฟาฏอนีอย่างไร

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี (สำหรับนักศึกษา)

คำชี้แจง 1.แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ใช้ในการสัมภาษณ์นักศึกษาในมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ที่เป็นตัวแทนของแต่ละสาขาวิชา

2.แบบสัมภาษณ์ เรื่องสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี เฉพาะในด้านการเรียนการสอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-นามสกุล.....

สาขาวิชา.....

คณะ.....

ปี.....

สถานที่ให้สัมภาษณ์.....

วัน/เดือน/ปีที่ให้สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนีเฉพาะในด้านการเรียนการสอน

คำชี้แจง ผู้วิจัยสัมภาษณ์นักศึกษาให้แสดงความคิดเห็นและความรู้สึกของตนต่อสภาพปัญหา ด้านการเรียนการสอน เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ในงานวิจัยต่อไป

1) ท่านคิดว่าองค์ประกอบที่สำคัญต่อการเรียนของท่านในปัจจุบัน มีอะไรบ้าง อย่างไร?

อย่างเช่น -มีระบบสารสนเทศใช้ในการเรียนการสอน

-มีสื่อที่ทันสมัย

-มีทรัพยากรที่เพียงพอต่อการเรียนการสอน

-มีวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมต่อกิจกรรมการเรียนการสอน

2) ท่านคิดว่าควรจัด โปรแกรมการเรียนการสอนแบบใดที่มีผลลัพธ์ที่ดีต่อนักศึกษามากที่สุด?

อย่างเช่น -จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา

-อาจารย์ผู้สอนตรงตามสาขาวิชาที่สอน

-มีการแลกเปลี่ยนนักศึกษาระหว่างสถาบัน

-ควรให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในงานวิจัยของอาจารย์

-มีกิจกรรมการฝึกงานของนักศึกษา

-ให้มีเวทีและ โอกาสสำหรับนักศึกษาเพื่อแสดงความสามารถในสาขาวิชาที่เรียน

3) ให้ท่านแสดงความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาในการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยฟาฏอนีดังหัวข้อต่อไปนี้

3.1 ผู้สอนได้บูรณาการด้านอิสลามศึกษาในการจัดการเรียนการสอนอย่างไร?

3.2 การมีส่วนร่วมของนักศึกษาในด้านการเรียนการสอน?

3.3 ด้านกิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอนเหมาะสมอย่างไร?

3.4 การใช้สื่อการเรียนการสอนของอาจารย์ในแต่ละวิชาเป็นอย่างไร?

3.5 บรรยากาศในการเรียนการสอนเป็นอย่างไร? อย่างเช่น มีการส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการใช้เทคโนโลยีการศึกษาระหว่างเรียน มีสื่อที่หลากหลาย มีการทดสอบความรู้ระหว่างเรียนในแต่ละคาบ มีระบบสารสนเทศที่อำนวยความสะดวกการเรียนการสอน เป็นต้น

- 4) เนื้อหาของหลักสูตรมีความเข้าใจยาก ง่ายมากน้อย อย่างไร?
- 5) ให้อ่านแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหาด้านการเรียนการสอนและแนวทางการพัฒนา ดังหัวข้อต่อไปนี้
- 5.1) ด้านหลักสูตร
 - 5.2) ด้านวิธีการสอน
 - 5.3) ด้านทรัพยากรการเรียนการสอน
 1. อาคารสถานที่ทำการเรียนการสอน
 2. อุปกรณ์การเรียนการสอน
 3. สื่อ / เทคโนโลยี ระบบสารสนเทศที่ใช้ในการเรียนการสอน
 - 5.4) การวัดและประเมิน

Prince of Songkla University
Pattani Campus

การตรวจสอบความตรงของแบบสอบถามด้วยการวิเคราะห์ IOC

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ			IOC		ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ			IOC
	1	2	3				1	2	3	
1	1	1	1	1		23	1	1	1	1
2	1	1	1	1		24	1	1	1	1
3	0	1	1	0.66		25	1	1	1	1
4	1	1	1	1		26	1	1	1	1
5	1	1	1	1		27	1	1	1	1
6	1	1	1	1		28	1	1	1	1
7	1	1	1	1		29	1	1	1	1
8	0	1	1	0.66		30	1	1	1	1
9	0	1	1	0.66		31	1	1	1	1
10	1	1	1	1		32	1	1	1	1
11	1	1	1	1		33	1	1	1	1
12	1	1	1	1		34	1	1	1	1
13	1	0	1	0.66		35	1	1	1	1
14	1	1	1	1		36	1	0	1	0.66
15	1	1	1	1		37	1	0	1	0.66
16	1	1	1	1		38	1	1	1	1
17	1	1	1	1		39	1	1	1	1
18	1	1	1	1		40	1	1	1	1
19	1	1	1	1		41	1	1	1	1
20	1	1	1	1		42	1	1	1	1
21	1	1	1	1		43	1	1	1	1
22	1	0	1	0.66		44	0	1	1	0.66

แบบประเมินแนวทางการพัฒนา

เรื่อง สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี (สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ)

คำชี้แจง 1. แบบประเมินฉบับนี้ใช้ในการตรวจสอบสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ใน 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านบริการวิชาการ ด้านพัฒนาอาจารย์ และด้านการวิจัย

2. แบบตรวจสอบแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ

ชื่อ-นามสกุล.....

สาขาวิชาชำนาญการ.....

สังกัด.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี

แบบตรวจสอบนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ใน 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านบริการวิชาการ ด้านพัฒนาอาจารย์ และด้านการวิจัย

การบริหารงานวิชาการ	มาตรการ / แนวทางการพัฒนา	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ		
		เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	
			ปรับปรุง	ตัดทิ้ง
ด้านหลักสูตร	การผลิตหลักสูตร			
	1.ควรจัดตั้งหน่วยงานเพื่อวิเคราะห์การเปิดหลักสูตรตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตก่อนเปิดหลักสูตรเพื่อการศึกษา			
	2.ควรให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่บัณฑิตในอนาคต			
	3.กำหนดอาจารย์และคณาจารย์ให้ตรงหรือสัมพันธ์กับหลักสูตรตลอดระยะเวลาที่ได้จัดการเรียนการสอน			
	4.ควรจัดให้มีคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความชำนาญด้านหลักสูตรโดยเฉพาะ เพื่อที่จะได้หลักสูตรที่มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับ			
	5.ให้มีการวางแผน การบริหาร และการพัฒนาอาจารย์อย่างเป็นระบบ โดยสนับสนุนให้ศึกษาต่อมีคณาวุฒิสูงขึ้นไปสอดคล้องกับหลักสูตรเปิดสอนอยู่			
6.การจัดทำหลักสูตรต้องพิจารณาถึงนักศึกษาต่างชาติที่จะเข้ามาศึกษาแต่ละหลักสูตรที่รองรับนักศึกษาต่างชาติควรมีการปรับพื้นฐานของนักศึกษา ก่อน				

การบริหารงาน วิชาการ	มาตรการ / แนวทางการพัฒนา	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ		
		เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	
			ปรับปรุง	ตัดทิ้ง
	การบริหารจัดการหลักสูตร			
	1.ควรให้มีการพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับงาน บริหารจัดการหลักสูตรให้เหมาะสม			
	2.ควรหารูปแบบการบริหารแบบกระจายอำนาจ บริหารหลักสูตรที่เหมาะสมกับสถาบันเอกชน			
	4.ควรให้มีการวางแผน การติดตามงาน พร้อมการ ประชุมปฏิบัติการเพื่อที่จะได้หลักสูตรที่มี คุณภาพตามที่มหาวิทยาลัยต้องการ			
	5.ควรให้มีการประเมินหลักสูตรเป็นระยะๆ เพื่อให้ สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของระบบ การศึกษา			
	การพัฒนาทักษะและการวัดประเมินผล			
	1.ควรให้มีการพัฒนาหลักสูตรที่สามารถบูรณาการ กับอิสลามศึกษาให้มากที่สุด เพื่อรองรับหลักสูตร อาเซียน และให้สอดคล้องกับท้องถิ่น ชุมชน			
	2.ควรส่งเสริมให้อาจารย์ได้รับโอกาสเข้าร่วมการ สัมมนา การอบรม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา หลักสูตร และให้สอดคล้องกับบริบทของ มหาวิทยาลัย			
	3.ควรพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับกรอบ มาตรฐานการจัดการศึกษา TQF ของสำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษาให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น รวมถึงให้ความสำคัญกับระบบการจัดการ หลักสูตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหลักสูตรที่ เกี่ยวกับอิสลามศึกษา			
	4.ควรจัดหลักสูตรอัครอ่านให้เป็นมาตรฐาน เดียวกันในทุกๆ สาขาวิชา ให้สามารถนำมาบูรณา การกับการเรียนการสอนได้			

การบริหารงาน วิชาการ	มาตรการ / แนวทางการพัฒนา	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ		
		เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	
			ปรับปรุง	ตัดทิ้ง
ด้านการ เรียนการ สอน	การพัฒนาทักษะการเรียนการสอน			
	1.การจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะการเรียนการสอนด้านภาษาต่างประเทศควรส่งเสริมให้มีอาจารย์ที่เป็นเจ้าของภาษามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนตามสัดส่วนที่เหมาะสม			
	2.ควรส่งเสริมให้มีการวิจัยในด้านการเรียนการสอนและการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในสภาพการณ์ปัจจุบัน			
	3.ควรส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนอาจารย์ระหว่างสถาบันทั้งในและต่างประเทศ			
	4.เนื่องจากนักศึกษาที่มาศึกษาบางคนมีพื้นฐานก่อนข้างอยู่ในเกณฑ์พอใช้ จำเป็นต้องมีการปรับพื้นฐานให้กับนักศึกษาใหม่ทุกคน			
	5.ควรจัดอบรม เกี่ยวกับกลยุทธ์วิธีการจัดการเรียนรู้ แนวทางการสอนให้นักศึกษาเห็นความสำคัญในสาขาวิชาที่เปิดสอน			
	การบริหารจัดการการเรียนการสอน			
	1.ควรจัดสรรทรัพยากรทางการเรียนการสอนให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน เช่น ห้องปฏิบัติการ ห้องทดลอง เป็นต้น			
	2.ควรให้การสนับสนุน ในการจัดสรรงบประมาณ เพื่อพัฒนาศักยภาพของอาจารย์ด้านการเรียนการสอน เทคนิคการสอน ให้มีคุณภาพตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง			
	3.ควรส่งเสริมการผลิตตำรา หนังสือเกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้นักศึกษาได้ใช้ประโยชน์ และเพื่อกระตุ้นให้อาจารย์ได้ผลิตผลงานทางวิชาการ			

การบริหารงาน วิชาการ	มาตรการ / แนวทางการพัฒนา	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ		
		เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	
			ปรับปรุง	ตัดทิ้ง
	4.ควรจัดทำแผน การกำกับ ดูแล ควบคุม การเรียน การสอนของแต่ละสาขาวิชาเกี่ยวกับการเรียน รายวิชาต่างๆ ให้เป็นไปตามขั้นตอนจากการเรียนรู้ ชั้นพื้นฐานของนักศึกษาผู้เรียนในวิชาประยุกต์ ต่อไป			
	การวัดและประเมินผล			
	1.ควรประเมินการบูรณาการการบริการวิชาการ กับ การเรียนการสอนและการวิจัย เพื่อนำไปสู่การ พัฒนาปรับปรุงให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น			
	2.ควรให้มีการวัดผลและประเมินผลการเรียน การสอนของอาจารย์ให้มีมาตรฐานเดียวกัน และ ชัดเจน ในทุกๆ ด้านของการสอน			
	3.เนื่องจากนักศึกษาที่มาศึกษาบางคนมีพื้นฐาน ก่อนข้างอยู่ในเกณฑ์พอใช้ จำเป็นต้องมีการปรับ พื้นฐานให้กับนักศึกษาใหม่ทุกคน			
	4.ควรจัดอบรม เกี่ยวกับกลยุทธ์วิธีการจัดการเรียนรู้ แนวทางการสอนให้นักศึกษาเห็นความสำคัญใน สาขาวิชาที่เปิดสอน			
ด้านบริการ วิชาการ	การพัฒนาทักษะการบริการวิชาการ			
	1.เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการประกัน คุณภาพ ควรเปิดโอกาสให้อาจารย์รุ่นใหม่ๆ มี โอกาสพัฒนาการบริการวิชาการ			
	2.ควรให้มีการบริการวิชาการในรูปแบบการประชุม วิชาการเพื่อจะได้รวบรวมองค์ความรู้ต่างๆ ใน หลายๆสาขาวิชา สำหรับเป็นข้อมูลของการศึกษา ต่อไป			
	3.มหาวิทยาลัยควรสร้างทีมงานเฉพาะในการบริการ วิชาการ ที่สามารถถ่ายทอดความรู้ ปรีกษาหาหรือ ให้กับหน่วยงานต่างๆในมหาวิทยาลัย			

การบริหารงาน วิชาการ	มาตรการ / แนวทางการพัฒนา	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ		
		เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	
			ปรับปรุง	ตัดทิ้ง
	4.ควรส่งเสริมและผลักดันให้อาจารย์ ได้รับเข้าร่วม การสัมมนา การอบรมเกี่ยวกับการให้บริการ วิชาการ ที่อาจเป็นประโยชน์ในการนำมาบูรณา การกับการเรียนการสอนและบริการวิชาการสู่ สังคม			
	แผน/นโยบาย			
	1.ควรมีนโยบายและระบบ ด้านบริการวิชาการให้ เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละคณะวิชา ที่สามารถให้ ชุมชนมีทางเลือกหลากหลาย			
	2.ควรถ้าหนดนโยบายด้านบริการวิชาการในแต่ละ สาขาวิชาโดยจัดทำในรูปแบบของการทำงานวิจัย โดยเฉพาะงานวิจัยที่มีโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วม			
	3.ควรประเมินการบูรณาการการบริการวิชาการกับการ เรียนการสอนและการวิจัย เพื่อนำไปสู่การพัฒนา ปรับปรุง การบูรณาการให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น			
	การบริหารจัดการ			
	1.ควรศึกษารูปแบบในการบริการวิชาการเพื่อให้ สอดคล้องกับ เกณฑ์มาตรฐานตามที่ได้กำหนด โดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา			
	2.ควรรให้มีการบริการวิชาการที่ครอบคลุมทุก สาขาวิชา เพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ชุมชน รวมทั้งองค์กร หน่วยงานภายนอก			
	3.ควรมีเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาที่สามารถแบ่ง ภารกิจบริการวิชาการและเพื่อเสริมสร้างความ เข้มแข็งให้หน่วยงานที่ให้บริการวิชาการ			
	4.ควรระดมความคิดเห็นของคณาจารย์หรือตัวแทน ของแต่ละคณะวิชา เพื่อหาแนวทางการบริการ วิชาการให้ทันสมัย			
	5.ควรส่งเสริม สนับสนุนงบประมาณ สำหรับการ บริการวิชาการที่เอื้อประโยชน์แก่บุคลากรใน มหาวิทยาลัยเป็นการเฉพาะ			

การบริหารงาน วิชาการ	มาตรการ / แนวทางการพัฒนา	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ		
		เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	
			ปรับปรุง	ตัดทิ้ง
ด้านพัฒนา	<u>แผน/นโยบาย</u>			
อาจารย์	1. ควรกำหนดนโยบายในการพัฒนาอาจารย์ให้ชัดเจน เพื่อเป็นกระบวนการในการดำเนินงานวางแผน การพัฒนาอาจารย์อย่างเป็นระบบ			
	2. ควรมีกรอบหรือนโยบายที่ชัดเจนในการให้การสนับสนุนอาจารย์ศึกษาต่อในสาขาวิชาที่สอดคล้องกับหลักสูตรเปิดสอนอยู่			
	3. ควรกำหนดแผนพัฒนาอาจารย์แต่ละบุคคล ในการสร้างผลงานทางวิชาการ เช่น งานวิจัย บทความทางวิชาการ บทความวิจัย ฯลฯ			
	4. ควรให้มีนโยบายการแลกเปลี่ยนอาจารย์ระหว่างสถาบันทั้งในและต่างประเทศ สำหรับสาขาวิชาที่มีความพร้อมในการพัฒนาอาจารย์			
	5. ควรกำหนดระเบียบ ข้อบังคับ ให้ชัดเจน สำหรับอาจารย์ที่ยังขาดการพัฒนา และควรมีรางวัลสำหรับผู้มีความก้าวหน้า			
	<u>การส่งเสริมศักยภาพของอาจารย์</u>			
	1. ควรส่งเสริมจัดหาเวทีให้อาจารย์ได้เผยแพร่ผลงานทางวิชาการ หรือจัดทำวารสารวิชาการที่ได้มาตรฐานเพิ่มเติมจากเดิม เพื่อรองรับผลงานของอาจารย์ในแต่ละสาขาวิชา			
	2. ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาอาจารย์ที่สอดคล้องกับบริบทของสถาบันหรือของคณะ			
	3. ควรจัดอบรมให้กับอาจารย์ การเข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการ ในการพัฒนาอาจารย์เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยน โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มากด้วยความสามารถ หรือชำนาญในการพัฒนาอาจารย์			

การบริหารงาน วิชาการ	มาตรการ / แนวทางการพัฒนา	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ		
		เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	
			ปรับปรุง	ตัดทิ้ง
	4.ด้านการสอน ควรมีการส่งอาจารย์เข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาเพื่อเพิ่มศักยภาพในการสอน, การเตรียมการสอน, วิธีการสอน รวมถึงเทคนิคการ สอน วิธีการสอนต่างๆ อย่างจริงจัง			
	5.ควรมีให้มีการประเมินผลการพัฒนาอาจารย์อย่างมี มาตรฐาน แล้วนำผลดังกล่าวมาปรับปรุงพัฒนา			
ด้านการ วิจัย	การพัฒนาทักษะการวิจัย			
	1.ค้นหาวิธีการในการเพิ่มศักยภาพอาจารย์ในการ ทำงานวิจัย โดยให้อาจารย์จัดหาทุนตามความ เหมาะสม			
	2.ควรมีให้คณะจัดเวทีสัมมนานำเสนอผลงานวิจัย เพื่อ เปิดโอกาสให้นักวิจัยรุ่นใหม่ได้แสดง ความสามารถผ่านเวทีการวิจัย			
	3.สาขาวิชาควรรวมกลุ่มในการทำวิจัยร่วมกัน ซึ่ง เป็นแนวทางในการที่จะสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่			
	4.ควรมีใช้โจทย์การวิจัยที่มีอยู่ในมหาวิทยาลัยหรือ ชุมชนใกล้เคียงเพื่อเป็นการประหยัดในเรื่องของ งบประมาณ และสามารถนำมาพัฒนาสู่องค์กรได้			
	5.ควรมีให้คณะให้ความรู้ช่วยเหลือสำหรับอาจารย์ ใหม่ในการทำงานวิจัย สำหรับนักวิจัยรุ่นใหม่			
	การสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ			
	1.ควรมีกำหนดงานวิจัยที่สามารถนำไปพัฒนาให้เป็น รูปแบบ โดยเฉพาะชุมชน มัสยิด สถานศึกษาต่างๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการทั้งภาครัฐและเอกชน			
	2.มหาวิทยาลัยฟาฏอนีควรมีการสร้างทีมวิจัยใน สาขาวิชาเพื่อให้เกิดความเข้มแข็ง และมีแรงจูงใจ ในการทำงานวิจัย			

การบริหารงาน วิชาการ	มาตรการ / แนวทางการพัฒนา	ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ		
		เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	
			ปรับปรุง	ตัดทิ้ง
	3.ควรส่งเสริมสนับสนุนงานวิจัยสู่ชุมชน			
	4.ควรพัฒนาอาจารย์ให้มีศักยภาพในการผลิตผลงานทางวิชาการและให้มีศักยภาพในการเขียนผลงานวิจัยเพื่อการตีพิมพ์หรือเผยแพร่ผลงานวิจัยในวารสารที่ได้มาตรฐาน			
	การบริหารจัดการ			
	1.ควรจัดตั้งหน่วยงานที่สามารถจัดหางบประมาณการวิจัยให้แก่มหาวิทยาลัยจากหน่วยงานภายนอกที่ต้องการโจทย์วิจัย			
	2.ควรมีนโยบายแต่ละคณะมีงานวิจัยที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง			
	3.ควรสนับสนุนทุนวิจัย ห้องปฏิบัติการ แหล่งข้อมูลระบบสารสนเทศและการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการอย่างเพียงพอ			
	4.มหาวิทยาลัยควรอำนวยความสะดวกตามแผนงานของหน่วยงานวิจัย โดยกำหนดแผนงานควบคุม 3 แผน คือ งบสนับสนุนภายใน งบสนับสนุนภายนอก งบสนับสนุนจากผู้วิจัยเอง ทั้งหมดเพื่อผลักดันให้อาจารย์เข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการให้มากขึ้น			
	5.ควรส่งเสริมสนับสนุนในการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่องานวิจัยที่มหาวิทยาลัยต้อง			

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จารุวัจน์ สองเมือง

สาขาชำนาญการ	เทคโนโลยีการศึกษา
ตำแหน่ง	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายแผนและประกันคุณภาพการศึกษา
สถานที่ทำงาน	มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อะห์มัด ยี่สุนทรง

สาขาชำนาญการ	อุดมศึกษา
ตำแหน่ง	รองผู้อำนวยการฝ่ายวางแผนและวิจัย
สถานที่ทำงาน	วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

3. ดร.ซัมซุ สาอู

สาขาชำนาญการ	บริหารการศึกษา
ตำแหน่ง	อาจารย์ประจำ
สถานที่ทำงาน	วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

**รายนามคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแนวทางการพัฒนา
การบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี**

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.กุสุมา รัชชมณี	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า)
ศาสตราจารย์ ดร.อิมรอน มะลูลีม	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ อติศัพท์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิวิทย์ บารู	นักวิชาการอิสระ
รองศาสตราจารย์ ดร.มูฮัมหมัดซาคี เจ๊ะหะ	คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
รองศาสตราจารย์ นิเวเต๊ะ หะยีวามิง	คณบดีคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาการียา หะมะ	คณบดีคณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ โสรรัตน์ อับดุลสตา	คณบดีคณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จีระพันธ์ เดมะ	คณบดีคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

รายนามผู้ให้สัมภาษณ์จากผู้บริหาร

1. รองศาสตราจารย์ ดร.มุฮัมมัดซาคี เจ๊ะหะ
ตำแหน่ง คณบดีบัณฑิตวิทยาลัยและการวิจัย มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกรี หลังปูเต๊ะ
ตำแหน่ง ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ โสรรัตน์ อับดุลสตา
ตำแหน่ง คณบดีคณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มะคาโอะ ปูเตะ
ตำแหน่ง หัวหน้าสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
5. ดร.อับดุลเลาะ ยูโซะ
ตำแหน่ง ผู้จัดการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
คณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
6. ดร.มุฮัมมัดซอและ แวะหะมะ
ตำแหน่ง ผู้จัดการหลักสูตรประวัติศาสตร์และอารยธรรมอิสลาม
คณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
7. ดร.อับรอหิม เต๊ะแห
ตำแหน่ง หัวหน้าสาขาวิชาภาษาอาหรับ
คณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
8. นายอับดุลลาตีฟ การี
ตำแหน่ง รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
9. นายมุหะมัดสุกรี สะเตาะ
ตำแหน่ง หัวหน้าสาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
10. นายดานียา เจ๊ะสนิ
ตำแหน่ง หัวหน้าสาขาวิชาชะรีอะฮ์ คณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
11. นายอิสมาแอ สะอิ
ตำแหน่ง หัวหน้าสาขาวิชาอูศูลุดดีน คณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

12. นายมะดารี แวโนะ

ตำแหน่ง รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

13. นางสาวเจ๊ะสุฮานา หวังพิทยา

ตำแหน่ง หัวหน้าสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

14. นายกูอาเรส ตวันดอเลาะ

ตำแหน่ง หัวหน้าสาขาวิชามลาญ คณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

15. นายอับดุลการิม อัสมะแอ

ตำแหน่ง หัวหน้าสาขาวิชานิติศาสตร์ คณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

16. นายปีติ สันหีม

ตำแหน่ง รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

17. นายรอมสรร์ สะ

ตำแหน่ง หัวหน้าสาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ฮาลาล
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

18. นายชบรี ะฮะยีหมัด

ตำแหน่ง รองคณบดีฝ่ายบริหารและแผน คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

รายนามผู้ให้สัมภาษณ์จากนักศึกษาของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี

1. นายภูริภัทร มัสอาด	สาขาวิชาอุตสาหกรรมศิลป์
2. นายมุตตาทิม หะยีอัปดุลเกาะ	สาขาวิชาอุตสาหกรรมศิลป์
3. นายมุฮัมหมัดยาซีน เหลี่ยมหมาน	สาขาวิชาอุตสาหกรรมศิลป์
4. นายซูเบอร์ มะเม๊ะ	สาขาวิชาภาษาอาหรับ
5. นายอนิรุทธิ์ สรวารี	สาขาวิชาภาษาอาหรับ
6. นายซาการียา สะมะแอ	สาขาวิชาภาษาอาหรับ
7. นายนิอีร์ฟาน อาแว	สาขาวิชาบริหารธุรกิจ
8. นายซุกีฟลี มามู	สาขาวิชาบริหารธุรกิจ
9. นายสุไลมาน สะนิ	สาขาวิชาบริหารธุรกิจ
10. นายอาฟีซี มามะ	สาขาวิชาบริหารธุรกิจ
11. นายนิหมาน มะแซ	สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์
12. นายอัปดุลฮาгим ซารี	สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์
13. นายสุซาม จะปะเกีย	สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์
14. นายอิลยัส หัสกันบับญา	สาขาวิชาภาษาอังกฤษ
15. นายอลีฟ แวมามู	สาขาวิชาภาษาอังกฤษ
16. นายศอบร์ เหลี่ยมหะยะ	สาขาวิชาภาษาอังกฤษ
17. นายอนันต์ บินแหวะมะ	สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
18. นางสาวอัมดา เจะโค	สาขาวิชาชะรีอะฮ์
19. นางสาวสุลัดดา เบ็นสาหมีะ	สาขาวิชาชะรีอะฮ์
20. นางสาวรอชีดา มูเก็ม	สาขาวิชาชะรีอะฮ์
21. นางสาวซอลีอะห์ คอเลาะ	สาขาวิชาอิสลามศึกษา
22. นางสาวสุไรดา ตุกังหัน	สาขาวิชาอิสลามศึกษา
23. ฮาลีเมาะ ตะโละดิง	สาขาวิชาอิสลามศึกษา
24. นางสาวฮายาตี มุซอ	สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
25. นางสาวยารียะห์ สามะ	สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
26. นางสาวปาตีเมาะ โตะคูซง	สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
27. นางสาวมารีเย แซมะแซ	สาขาวิชาภาษามลายู
28. นางสาวอาตีปะห์ ลูโบะยาเซ็ง	สาขาวิชาภาษามลายู

29. นางสาวนุรีดา เปาะมะทอง	สาขาวิชาภาษามลายู
30. นางสาวสุสนา สะละ	สาขาวิชาเคมีประยุกต์
31. นางสาวไลลา หาเส็น	สาขาวิชาวิทยาศาสตร์
32. นางสาวฮาซานะห์ หะฮีดานิง	สาขาวิชาวิทยาศาสตร์
33. นางสาวอัยนา อาหลิ	สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา
34. นางสาวอรอหนะ นุ่มอู๊ย	สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา
35. นางสาวนุรียะ มะโร๊ะ	สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา

Prince of Songkla University
Pattani Campus

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ค

นิพนธ์ต้นฉบับ

สภาพปัญหา และแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี

ฟาริด อับดุลลอฮ์หะซัน*

นิเลาะ แวอุเซ็ง**

*นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม, วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

**คร. (บริหารการศึกษา) ผู้ช่วยศาสตราจารย์, อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม, วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับสภาพปัญหา การบริหารงานวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี จำแนกตามตัวแปรด้าน ระดับการศึกษา คณะ และประสบการณ์ 3) เพื่อเสนอ แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ประจำที่สอนใน มหาวิทยาลัยฟาฏอนี จำนวน 131 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย และขั้นตอนที่ 2 กำหนดแนวทางการ พัฒนาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี โดยการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย ผู้บริหารของแต่ละคณะวิชา จำนวน 18 คน และตัวแทนนักศึกษาที่กำลังศึกษาในชั้นปี ที่ 4 ประจำปีการศึกษา 2557 จำนวน 35 คน โดยเลือกแบบเจาะจง และยืนยันผลโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน ผลการวิจัย พบว่า (1) สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี โดย ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง (2) ผลการเปรียบเทียบระดับสภาพปัญหาการ บริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มี ระดับการศึกษา คณะ โดย ภาพรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน โดยภาพรวมมีความ คิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาการ บริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี จากการศึกษานี้ประกอบด้วย 5 ด้านคือ ด้าน หลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านบริการวิชาการ ด้านพัฒนาอาจารย์ และด้านการวิจัย

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา, การบริหารงานวิชาการ, มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

Problems and Guidelines for the Development of Academic Affairs Administration
in Fatoni University

Farid Abdullah Hasan*

Niloh Wae useng**

*Graduate, Department of Islamic Educational Administration and Management, Faculty of Islamic Studies, Prince of Songkla University.

**Ph.D. (Education Administration) Asst. Prof. Lecturer of Department of Islamic Educational Administration and Management, Faculty of Islamic Studies, Prince of Songkla University.

ABSTRACT

This research aimed 1) to examine the states of academic affairs administration of Fatoni University, 2) to compare the perceived level of states of academic affairs administration of Fatoni University based on educational qualifications, affiliated faculties, and working experiences, and 3) to propose guidelines for developing academic affairs administration of Fatoni University. The study was divided into 2 steps. The first step dealt with data collection from 131 randomly selected lecturers using questionnaires. The second step dealt with the interview of 18 faculty administrators and 35 fourth year students of academic year 2014 who were purposely selected to solicit their ideas in regard to guidelines for the development of the academic affairs administration of the university. The findings then were validated by 10 panelists.. The results of this research found that: (1) The state, problems on academic administration Fatoni University overall and each aspect is at a moderate level. (2) The comparison result of level the state, problems on academic administration Fatoni University found that respondents who had difference to qualification and Faculty overall there were no difference opinions. For the different experience overall had difference opinions statistically significant at the .05 level. (3) Guidelines for the development on academic administration Fatoni University, include on 5 aspects; aspects on curriculum, aspects on Teaching and Learning, aspects on Academic Services, aspects on Personnel Development, and aspects on Research.

Keyword: Guidelines for the development, Academic administration, Fatoni University.

บทนำ

การบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษา ถือว่าเป็นประเด็นหลักในการปฏิรูป ได้แก่ พันธกิจและภารกิจของอุดมศึกษา การบริหารและการจัดการ การบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานอุดมศึกษา โดยในส่วนที่เกี่ยวกับพันธกิจและภารกิจของอุดมศึกษานั้น นอกจากสถาบันอุดมศึกษาจะดำเนินภารกิจหลัก คือ การจัดการเรียนการสอน การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมแล้ว ควรจะต้องคอยติดตามวิเคราะห์ เตือนภัย แก้ปัญหา และชี้แนะทางเลือกให้กับสังคม ชุมชน และประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) วิสัยทัศน์ปี 2559 “อุดมศึกษาเป็นแหล่งองค์ความรู้และพัฒนากำลังคนระดับสูงที่มีคุณภาพเพื่อการพัฒนาชาติอย่างยั่งยืน สร้างสังคมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีบทบาทสูงในประชาคมอาเซียนและมุ่งสู่คุณภาพอุดมศึกษาระดับนานาชาติ” (แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 พ.ศ.2555-2559)

การบริหารงานวิชาการ เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมในงานวิชาการ ซึ่งเป็นภารกิจหลักให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาและเป็นประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนหรือผู้รับบริการ กระบวนการดังกล่าวนี้ ได้แก่ การวางแผน การจัดระบบโครงสร้าง และการกำหนดบทบาทหน้าที่ การจัดดำเนินงานทางวิชาการ การผลิตสื่อและอุปกรณ์ การศึกษาการวัดและประเมินผล การจัดบรรยากาศเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพทางวิชาการ การจัดแหล่งหรือศูนย์สารสนเทศ รวมทั้งการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ และการนิเทศภายในเพื่อให้งานวิชาการมีคุณภาพ (ชุมศักดิ์ อินทร์รักษา, 2545: 9)

จากความจำเป็นในการที่จะปรับงานวิชาการในสถาบันการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ และไม่ขัดต่อศีลธรรมและจริยธรรมบนพื้นฐานของอิสลามแล้ว มหาวิทยาลัยฟาฏอนี ซึ่งเป็นสถาบันหนึ่งในระดับอุดมศึกษาเอกชนอิสลามแห่งแรกของประเทศไทย ที่มีบทบาทและหน้าที่หลักในการแสวงหาความรู้ทางวิชาการอิสลาม เพื่อนำมาเผยแพร่ใช้ประโยชน์ ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ เพื่อนำวิชาการสู่สังคมให้เกิดคุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรม มหาวิทยาลัยฟาฏอนีเป็นสถาบันที่อยู่ภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ในฐานะที่เป็นสถาบันใหม่ ทำให้การปรับตัว เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ มหาวิทยาลัยฟาฏอนีได้มีการปรับการจัดการมุ่งด้านงานวิชาการให้ทันสมัย และเท่าเทียมกับสถาบันอื่นๆ ด้านหลักสูตร การเรียนการสอน ด้านการประกันคุณภาพ ด้านกิจการของนักศึกษา โดยจัดตั้งคณะต่างๆ ในการประสานงานและมอบนโยบาย โดยมีคณะกรรมการวิชาการสถาบันเป็นผู้ดูแลในเรื่องของการบริหารจัดการด้านวิชาการศึกษา ปัจจุบันได้มีการปรับระบบโครงสร้างการบริหารงาน

ภายใน มุ่งเน้นในเรื่องการพัฒนาคุณภาพของการจัดการ มุ่งเน้นในการพัฒนาคุณภาพของการศึกษา สร้างอุทยานแห่งการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมที่สมบูรณ์แบบ

จากข้อมูลและสภาพความสำคัญของปัญหาจะเห็นได้ว่า สภาพการณ์และปัญหาต่างๆ ที่ประสบอยู่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติงานในสถาบันควรจะต้องเอาใจใส่ งานด้านวิชาการเป็นพิเศษ เพราะเป็นแกนหลักในการที่จะผลักดันหรือกำหนดบทบาทของการบริหารจัดการด้านงานวิชาการ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี เนื่องจากเป็นมหาวิทยาลัยเอกชนที่ได้ดำเนินการจัดการศึกษาที่บูรณาการศาสตร์อิสลามกับศาสตร์ทั่วไปและเป็นมหาวิทยาลัยรุ่นใหม่ในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ทั้งในด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวิจัย ด้านการบริการวิชาการ และด้านพัฒนาอาจารย์ ซึ่งได้ยึดจากประเด็นยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ประจำปีการศึกษา 2556 (กองแผนและนโยบาย, มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา, 2556: 5) เพื่อจะค้นหาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาในการบริหารงานที่สอดคล้องกับงานวิชาการ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาทางวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี พร้อมกับการแสวงหาความรู้ สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับสภาพปัญหา การบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ตามตัวแปรด้าน ระดับการศึกษา คณะ และประสบการณ์การทำงาน
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย เรื่องสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี มีดังต่อไปนี้

1. ผลการวิจัยสามารถทราบถึงสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
2. การเปรียบเทียบสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการตามตัวแปรด้าน ระดับการศึกษา คณะ และประสบการณ์ ทำให้ทราบถึงความแตกต่างของระดับสภาพปัญหาตามความคิดเห็นของอาจารย์ในแต่ละระดับและในแต่ละด้าน

3. ได้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้บริหารในการกำหนดแนวทางการปรับปรุงการบริหารดำเนินงานวิชาการให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย คือ ตัวแปรต้น ได้แก่ ระดับการศึกษา คณะวิชาที่สังกัด และประสบการณ์การทำงาน ส่วนตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี ใน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านบริการวิชาการ ด้านพัฒนาอาจารย์ และด้านการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 เป็นการศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี โดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง และขั้นตอนที่ 2 เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนีด้วยการสัมภาษณ์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์ทำการสอนในมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ประจำปีการศึกษา 2557 จำนวน 131 คน ซึ่งได้จากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมดจำนวน 194 โดยใช้วิธีการคำนวณจากสูตรของ ยามานะ (Yamane, 1973: 727-728) เพื่อตอบแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา และค่าความเชื่อมั่น

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถามหาค่าจำนวน (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) และวิเคราะห์สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ในด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านบริการวิชาการ ด้านพัฒนาอาจารย์ และด้านการวิจัย ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหา ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การเปรียบเทียบสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของอาจารย์มหาวิทยาลัยฟาฏอนีจำแนกตามระดับการศึกษา คณะวิชาที่สังกัด และ ประสบการณ์ในการทำงาน ทำการเปรียบเทียบค่า (t-test) (F-test)

ขั้นตอนที่ 2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารที่มีตำแหน่งระดับกลางขึ้นไป และมีอายุการทำงาน 5 ปี ขึ้นไป ซึ่งรวมทั้งหมด 18 คน และตัวแทนนักศึกษาแต่ละสาขาวิชาที่มีนักศึกษากำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 4 รวมทั้งหมด 35 คน โดยทำการกำหนดกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ประยุกต์มาจากแนวคิด ทฤษฎีเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งศึกษาจากประเด็นยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติงานของ

มหาวิทยาลัยฟาฏอนี แล้วนำมาพัฒนาเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยการตีความและสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมมาได้ในสนามวิจัย (สุภางค์ จันทวานิช, 2545)

ผลการวิจัย

การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี ผลการศึกษาพบว่า

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 131 คน ระดับการศึกษาปริญญาโท มีจำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 71.8% ปริญญาตรี มีจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 18.3% ปริญญาเอก มีจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 9.9% เมื่อจำแนกตามคณะวิชาที่สังกัด พบว่าคณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 29% คณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์ จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 28.2% คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับสถาบันภาษานานาชาติ มีสัดส่วนเท่ากัน คือ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 15.3% และคณะศึกษาศาสตร์ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 12.2% เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ระหว่าง 1-6 ปี จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 72.5% อายุ 7 ปีขึ้นไป จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 27.5%

2. ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์

2.1 สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.39$, $SD=.72$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านบริการวิชาการอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.53$, $SD=.81$) ด้านการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=3.42$, $SD=.70$) ด้านพัฒนาอาจารย์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=3.35$, $SD=.71$) ด้านหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=3.33$, $SD=.65$) และด้านการวิจัย มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=3.31$, $SD=.72$)

สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน ผลการศึกษาตามรายละเอียดดังนี้

1) ด้านหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าระดับปัญหาซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 4 การบริหารจัดการหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษา (TQE) อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=3.52$, $SD=.65$) ส่วนระดับปัญหาที่มี

ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 1 หลักสูตรของสถาบันเป็นหลักสูตรที่บูรณาการให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและบริบทของสถาบัน ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=2.82, SD=.87$)

2) ด้านการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับปัญหาซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 11 การวางแผนการบริหารจัดการการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=3.63, SD=.81$) ส่วนระดับปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 19 มหาวิทยาลัยมีการจัดอบรมให้กับอาจารย์เกี่ยวกับการใช้ระบบการศึกษาแบบออนไลน์อย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=3.18, SD=.96$)

3) ด้านบริการวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับปัญหาซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 21 มหาวิทยาลัยได้มีการศึกษาความต้องการเพื่อบริการวิชาการแก่สังคมที่สอดคล้องกับการประกันคุณภาพ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=3.76, SD=1.00$) ส่วนระดับปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 26 การบริการวิชาการผ่านสื่อมวลชน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=3.36, SD=.90$)

4) ด้านพัฒนาอาจารย์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับปัญหาซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 31 การส่งเสริมและสนับสนุนให้อาจารย์ทำผลงานด้านวิชาการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=3.55, SD=1.05$) ส่วนระดับปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 35 การจัดปฐมนิเทศให้กับอาจารย์ใหม่ โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=3.11, SD=1.05$)

5) ด้านการวิจัย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับปัญหาซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 38 มหาวิทยาลัยมีแหล่งทุนให้กับอาจารย์เพื่อใช้ในการพัฒนางานวิจัย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=3.51, SD=1.05$) ส่วนระดับปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 40 การสนับสนุนงานวิจัยที่บูรณาการหลักการอิสลามในการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชน สังคม และ ข้อ 44 การจัดทำวิจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนการสอนของอาจารย์ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=3.17, SD=1.10$) และ ($\bar{X}=3.17, SD=.90$) ตามลำดับ

2.2 ผลการเปรียบเทียบระดับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ จำแนกตามระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีที่สังกัด และประสบการณ์การทำงานในภาพรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้าน

1) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี จำแนกตามระดับการศึกษาที่ต่างกัน ในภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ได้แก่ ปริญญาตรี ($\bar{X}=3.34, SD=.62$) ปริญญาโท ($\bar{X}=3.34, SD=.62$) และปริญญาเอก ($\bar{X}=3.36, SD=.84$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ระดับสภาพปัญหาการ

บริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี จำแนกตามระดับการศึกษาที่ต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี จำแนกตามคณะวิชาที่สังกัดที่ต่างกัน ในภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} =3.52, SD =.50) ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย คือ อิสลามศึกษาและนิติศาสตร์ (\bar{X} =3.27, SD =.85) วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (\bar{X} =3.34, SD =.76) ศึกษาสาส์ตร์ (\bar{X} =3.45, SD =.66) และสถาบันภาษานานาชาติ (\bar{X} =3.33, SD =.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ระดับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี จำแนกตามคณะวิชาที่สังกัดต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เฉพาะด้านการวิจัย และเมื่อทดสอบความแตกต่างกันระหว่างคณะวิชาที่สังกัดที่ต่างกันที่ละคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe) พบว่า คู่ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์กับคณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์

3) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานที่ต่างกัน ในภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ได้แก่ 1-6 ปี (\bar{X} =3.39, SD =.66) และ 7 ปีขึ้นไป (\bar{X} =3.36, SD =.84) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ระดับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานที่ต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2.3 แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัย ผู้วิจัยขอเสนอเป็นรายด้านดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ด้านหลักสูตร มีแนวทางการพัฒนา คือ การจัดการหลักสูตรยังขาดระบบกระบวนการกับการกระจายอำนาจยังไม่ลงตัว ทำให้การบริหารจัดการไม่ค่อยชัดเจน รองลงมาคือ บางหลักสูตรยังไม่สอดคล้องกับบริบทของสาขาวิชาที่กำหนดเท่าที่ควรส่วนใหญ่จะเป็นการชี้แจงตามคณะวิชาที่สังกัด และน้อยที่สุด คือ ในส่วนของอาจารย์บางท่านยังขาดข้อมูลที่สำคัญ เกี่ยวกับหลักสูตร

2) ด้านการเรียนการสอน มีแนวทางการพัฒนา คือ ควรจัดให้มีการเรียนการสอนในหลากหลายวิธีทาง เทคนิค โปรแกรมการสอนให้ครอบคลุม ควรให้มีการจัดสัมมนา อบรม หรือประชุมปฏิบัติการสำหรับอาจารย์ด้านการเรียนการสอนเป็นประจำทุกภาคการศึกษา ด้านการลงทะเบียนเรียน ควรให้หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดสรรเจ้าหน้าที่เฉพาะระดับการศึกษาและแยกภาระหน้าที่ระหว่างปริญญาตรีกับบัณฑิตศึกษา

3) ด้านบริการวิชาการ มีแนวทางการพัฒนา คือ ควรกำหนดเป้าหมายการบริการ วิชาการให้แต่ละคณะวิชาที่ชัดเจน ควรมีเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาที่สามารถแบ่งภารกิจการ บริการวิชาการ สำหรับอาจารย์ควรที่จะให้โอกาส หรือ จัดสรรตารางบริการวิชาการให้รัดกุม

4) ด้านพัฒนาอาจารย์ มีแนวทางการพัฒนา คือ ให้ผู้เกี่ยวข้องเปิดโอกาสหรือจัดสรร อำนาจความสะดวกในด้านทุนการศึกษา ควรส่งเสริมให้มีแผนการพัฒนาอาจารย์อย่างชัดเจนและ ต่อเนื่อง ส่วนการพัฒนาอาจารย์ด้านวิชาการ ควรมีแผนการพัฒนาให้กับอาจารย์ในระดับ มหาวิทยาลัยอย่างเป็นระบบ

5) ด้านการวิจัย มีแนวทางการพัฒนา คือ ให้มหาวิทยาลัยจัดสรรด้านงบประมาณ เฉพาะด้านวิจัย ให้เพียงพอต่อความต้องการของอาจารย์อย่างมีระบบ สำหรับโอกาสการทำวิจัย ให้ คณะวิชาส่งเสริมให้มีการทำวิจัยเป็นทีม โดยเฉพาะกับนักวิจัยรุ่นใหม่ และการใช้ประโยชน์การ ตีพิมพ์เผยแพร่ ควรส่งเสริมให้หน่วยงานในมหาวิทยาลัยที่มีความพร้อม ความสามารถ จัดเวที สัมมนา หรือ ผลงานวารสารเพื่อรองรับการเผยแพร่ผลงานวิชาการของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย ให้มหาวิทยาลัยจัดสรรด้านงบประมาณเฉพาะด้านวิจัยให้เพียงพอต่อความต้องการของอาจารย์ อย่างมีระบบ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัย ของนำเสนอการอภิปราย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ด้านที่อยู่ในระดับมาก มี เพียงหนึ่งด้าน คือ ด้านการบริการวิชาการ ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กษิมา วัฒน กุล (2551: บทคัดย่อ) ที่พบว่า สภาพการพัฒนาอาจารย์ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม โดย ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย แต่เมื่อใช้การเปรียบเทียบในระดับปัญหาจะเห็นได้ว่าอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับพินิจ ดำรงเลาพันธ์ (2547: บทคัดย่อ) สภาพปัญหาการบริการวิชาการแก่ชุมชนอยู่ ในระดับน้อย แต่เมื่อใช้การเปรียบเทียบในระดับปัญหาจะเห็นได้ว่าอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่นๆ เช่น ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านพัฒนาอาจารย์ และด้านการวิจัย โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรุณา รามัญจิต (2548: บทคัดย่อ) ได้ ศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อการบริหารวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม โดยรวมและในแต่ละด้าน ว่าเหมาะสมอยู่ระดับปานกลาง สอดคล้องกับ พิศพงษ์ วงพระจันทร์

(2552: บทคัดย่อ) ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว วิทยาเขตดงโคก โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ พระครูสังฆรักษ์สมจิต เดชคุณรัมย์ (2548: บทคัดย่อ) ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่ไม่สอดคล้องกับ พงษ์ศักดิ์ อิทธิศิริเวทย์ (2538: บทคัดย่อ) และ ทิพย์วรรณ อากาศวิภาต (2538: 66) ที่พบว่าการวิจัยอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า หน่วยงานที่อาจารย์สังกัดได้มีนโยบายในการบริหารงานวิชาการในระดับผู้บริหาร หรือมีการกำหนดนโยบาย แผนในการบริหารงานวิชาการ แต่ยังไม่ชัดเจนเท่าที่ควร นอกจากนี้ อาจเป็นเพราะว่า คณะวิชาอาจารย์สังกัดแตกต่างกันมีแนวคิดด้านการบริหารงานวิชาการที่แตกต่างไปจากคณะอื่นๆ ในมหาวิทยาลัยตามสภาพความสามารถของผู้บริหารในแต่ละคณะวิชา จึงส่งผลให้สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมีระดับที่แตกต่างกันด้วย

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านหลักสูตร พบว่า ระดับปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการเปิดสอนของหลักสูตรเป็นความต้องการของผู้บริหารมากกว่าของผู้ใช้บัณฑิต บางหลักสูตรที่เปิดแล้วยังไม่เข้าเกณฑ์ตาม TQF ของสกอ. การบริหารจัดการหลักสูตรยังขาดความคล่องตัวเนื่องจากความไม่เพียงพอระหว่างอาจารย์ภายในหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับ ไพฑูรย์สินลาร์ตัน (2549: 165) ได้กล่าวว่า หลักสูตรมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาการศึกษาในทุกระดับ เพราะหลักสูตรจะเป็นเสมือนกรอบแนวปฏิบัติที่จะทำให้การศึกษามุ่งตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ สอดคล้องกับ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2550) ได้กล่าวว่า หลักสูตรระดับอุดมศึกษายังไม่ดีเท่าที่ควร ในหลายประเด็น สาเหตุหลักมีหลายประการ ตัวอย่างเช่น หลักสูตรยังไม่มีการบูรณาการหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้สมบูรณ์ ในสาขาวิชาที่เรียนแต่สอนให้ผู้เรียนเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาที่ศึกษาเท่านั้น

2. ด้านการเรียนการสอน พบว่า ระดับปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก การรองรับการเรียนการสอนมีความพร้อม แต่ในบางประเด็นทางวิชาการค่อนข้างไม่ถึงเกณฑ์ตามที่ต้องการ ในหลายหลักการ นักศึกษาบางคนที่มาศึกษาโดยส่วนมากมีพื้นฐานค่อนข้างต่ำจึงจำเป็นต้องการปรับพื้นฐานใหม่เพื่อให้นักศึกษา อาจารย์บางท่านยังใช้วิธีการสอนแบบเดิมๆ ทั้งๆ ที่สามารถจะนำนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อนำมาปรับใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ เซเลอร์ และ อเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander, 1973: 98-102; อ้างถึงใน นาราวดี ศิริโรจน์, 2543: 32) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนการสอนไว้ว่า เป็นการค้นหาวิธีดำเนินการปฏิบัติว่าจะจัดประสบการณ์อย่างไรที่ทำให้เกิดผลตามที่ต้องการได้ ขั้นตอนที่สำคัญได้แก่ การคัดเลือกและจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียน อุปกรณ์อำนวยความสะดวก วิธี

สอน และเทคนิคการสอน สอดคล้องกับ อารมณ์ ใจเที่ยง (2540: 71) ได้กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การปฏิบัติต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และการเรียนรู้ของผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การสอนที่กำหนดไว้

3. ด้านบริการวิชาการ พบว่า ระดับปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก รูปแบบของการบริการวิชาการตามที่ได้ดำเนินงานตามคณะวิชาต่างๆ ในมหาวิทยาลัยอาจอยู่ในรูปแบบเฉพาะบุคคล รวมถึงการจัดสรรงบประมาณค่อนข้างจำกัด เกณฑ์การบริการวิชาการให้สอดคล้องกับประกันคุณภาพการศึกษาถือว่าเป็นจุดอ่อนสำหรับมหาวิทยาลัย ซึ่งจะต้องมีการปรับปรุงทั้งกระบวนการในการบริการวิชาการ หรือกิจกรรมต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับ พิณิจ คำรงเลาพันธ์ (2547: บทคัดย่อ) ปัญหาทางด้านบริการวิชาการของทั้งอาจารย์ใหม่และเก่าคือขาดการสนับสนุนจากสถาบันและชุมชนไม่เห็นความสำคัญ โอกาสบริการชุมชนจึงมีน้อย โดยอาจารย์ใหม่ต้องการเข้าไปช่วยแก้ไขปัญหามุมชน อาจารย์เก่าต้องการอบรมการเป็นวิทยากรที่ดี ส่วนแนวทางเกี่ยวกับด้านนี้อาจารย์ใหม่เสนอแนวทางว่าสถาบันควรใช้เวลาและโอกาสอาจารย์ในเรื่องการบริการวิชาการชุมชน อาจารย์เก่าเสนอว่าควรมีความร่วมมือระหว่างสถาบันกับชุมชนในการจัดกิจกรรมต่างๆ สอดคล้องกับ อธิชา สุริยะคำ (2537: 45) ได้กล่าวว่า การบริการวิชาการยังประสบปัญหาว่า อาจารย์ต้องรับผิดชอบในวิชาที่สอน และต้องทำการสอนชัดเจนหากใช้เวลาในชั่วโมงสอนไปร่วมมือในการบริการวิชาการแก่ชุมชน ทำให้มีอุปสรรคเรื่องการจัดเวลาสอนทดแทน

4. ด้านพัฒนาอาจารย์ พบว่า ระดับปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก อาจารย์บางท่านยังขาดปัจจัยด้านทุนในการที่จะพัฒนาตนเอง รวมทั้งรูปแบบ นโยบายจากมหาวิทยาลัยยังไม่เป็นรูปธรรมเท่าที่ควร คณะวิชาที่สังกัดในบางคณะยังขาดสภาพความคล่องด้านแผน ระบบ ในการที่จะผลักดันอาจารย์ในด้านสังกัดให้เกิดการพัฒนาอย่างจริงจัง สัดส่วนใหญ่เกิดจากด้วยบังเอิญ เช่น ได้รับทุน มีอายุงานครบในการที่จะลาศึกษาต่อ มีโอกาสกับหน่วยงานภายนอกในการให้ความร่วมมือ ซึ่ง สอดคล้องกับ ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน (2524: 281-283) การพัฒนาอาจารย์ที่เหมาะสมและมีคุณค่านั้น จะต้องตรงกับความต้องการอาจารย์และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของสถาบันการศึกษา และสนองความจำเป็นพร้อมกันไป สอดคล้องกับ สุรศักดิ์ อมรรัตน์ศักดิ์ (2537: 7) ได้กล่าวเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาอาจารย์ที่ใช้กันอยู่โดยทั่วไปอาศัย หลักการศึกษา และการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรเป็นแนวทางมีดังนี้ คือ การศึกษาต่อในประเทศและต่างประเทศ การรับการฝึกอบรมในเรื่องต่างๆทั้งด้านวิชาการ วิชาชีพ การบริหารและเรื่องอื่นที่เป็นประโยชน์

5. ด้านการวิจัย พบว่า ระดับปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดสรรด้านงบประมาณในการทำวิจัย มีจำกัด หรือไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักวิจัย และในบางกรณียังไม่สามารถตอบโจทย์วิจัยตามที่หน่วยงานต้องการ รวมถึงมหาวิทยาลัยยังขาดอาจารย์นักวิจัยที่มีคุณภาพในการที่จะเผยแพร่ผลงานทางวิชาการสู่สังคมภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับเพ็ญศรี ฉิรินัง (2550: บทคัดย่อ) กล่าวว่า อาจารย์ที่สังกัดมหาวิทยาลัยเอกชนมีระดับความต้องการในการพัฒนาอาจารย์ด้านการเขียนตำรา วิจัยและบทความทางวิชาการ เทคนิคการให้บริการวิชาการแก่สังคม และการเพิ่มวุฒิการศึกษา สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2555: 24) ระบุว่า ด้านนโยบายการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในแผนพัฒนาการศึกษาระดับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ควรสนับสนุนให้มีระบบการทำวิจัยเชิงรุกมากยิ่งขึ้น โดยมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาวิกฤติของประเทศและการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน รวมทั้งสนับสนุนการทำเครือข่ายวิจัยร่วมกันทั้งภายในและภายนอกประเทศ

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับสภาพปัญหา การบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี จำแนกตามตัวแปรด้าน ระดับการศึกษา คณะวิชาที่สังกัด และประสบการณ์ในการทำงาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนีที่มีระดับการศึกษาต่างกัน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการอาจารย์แต่ละท่าน ได้มองในประเด็นที่เป็นแนวทางเดียวกัน ส่วนหนึ่งมาจากนโยบายของมหาวิทยาลัย ทั้งแผน กระบวนการ ระบบการบริหารจัดการ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความเป็นสากลของอุดมศึกษา โดยยกระดับมาตรฐานและสมรรถนะของสถาบันอุดมศึกษาให้มีมาตรฐานสากลทั้งในเชิงวิชาการและการบริหารสถาบันอุดมศึกษา (สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ, มปป.: 3)

2. สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนีที่มีคณะวิชาที่สังกัดต่างกัน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนีในแต่ละคณะวิชาที่สังกัด ขึ้นอยู่กับศักยภาพ ทัศนคติของผู้บริหาร รวมถึงการบริหารจัดการด้านความพร้อมของแต่ละคณะวิชาที่สังกัด ทั้งทรัพยากร แหล่งทุน มุมมองในแง่ของความคิดเห็น ซึ่งสอดคล้องกับ บัยลาวิย และ สุชัยน์ (Bailawiy and others, 2007: 175) ได้กล่าวว่า การบริหารจัดการวิชาการ เป็นการบริหารร่วมกันด้านการศึกษา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในชีวิต โดยมี

สถาบันการศึกษาแห่งการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นนักศึกษา คณาจารย์ หรือบุคลากรมุ่งหวังให้เกิดผลสู่สังคม และสังคมได้รับประโยชน์ด้วยวิชาการความรู้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรุณา รามัญจิต (2548: 86) พบว่า ความคิดเห็นของอาจารย์ที่สังกัดคณะต่างกัน ต่อการบริหารวิชาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม โดยรวมพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนีที่มีประสิทธิภาพในการทำงานต่างกัน โดยภาพรวมมีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ภารกิจของของมหาวิทยาลัยเป็นภารกิจที่ได้กำหนดตามแผนยุทธศาสตร์ นโยบายการจัดการศึกษาของรัฐบาล ซึ่งมีภารกิจของสถาบันอุดมศึกษามี 4 ด้าน ได้แก่ ผลิตบัณฑิต วิจัย บริการทางวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม โดยงานทางด้านวิชาการถือว่าเป็นหัวใจของสถาบันอุดมศึกษา เนื่องจากเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาที่จะสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรม และคุณสมบัติตามที่ต้องการ เพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับทบวงมหาวิทยาลัย (2543: 27-31) แนวคิดการปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการในระดับอุดมศึกษาตามแผนยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเชี่ยวชาญและเอกลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง

3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี

ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านหลักสูตร พบว่า การเปิดหลักสูตรหรือการบริหารหลักสูตรควรหารูปแบบการบริหารแบบกระจายอำนาจที่เหมาะสมกับสถาบันเอกชน ควรจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสาขาวิชา TQF ของสกอ. ให้มากที่สุด ควรให้มีหน่วยงานกลางที่รับผิดชอบโดยตรงในรายวิชา GE ต้องแก้ไขการเรียนการสอน กระบวนการ การสรรหา คัดเลือก นักศึกษาที่จะเข้าเป็นผู้เรียนในหลักสูตรนั้นๆ ควรจัดหาแนวทาง ข้อมูลเพื่อพัฒนาในการเปิดหลักสูตรใหม่ให้สอดคล้องกับบริบทของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553: 42) กล่าวว่า การบริหารวิชาการในสถาบันการศึกษาประกอบด้วยงานหลายอย่าง สิ่งสำคัญของงานวิชาการ คือ หลักสูตรเป็นตัวกำหนดกำกับงานของวิชาการ

2. ด้านการเรียนการสอน พบว่า ควรจัดให้มีการเรียนการสอนในหลากหลายวิธีทาง เทคนิค โปรแกรมการสอนให้ครอบคลุม ควรให้มีการจัดสัมมนา อบรม หรือ ประชุมปฏิบัติการสำหรับอาจารย์ด้านการเรียนสอนเป็นประจำทุกภาคการศึกษา ควรจัดอาจารย์ให้เพียงพอต่อความต้องการในแต่ละสาขาวิชา ปรับการรับ และให้มีการเตรียมความพร้อมก่อนเปิดภาคเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ อารมณ์ ใจเที่ยง (2540: 71) ได้สรุปความหมาย กิจกรรมการเรียนการสอน

หมายถึง การปฏิบัติต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และการเรียนรู้ของผู้เรียนบรรลุสู่จุดประสงค์การสอนที่กำหนดไว้

3. ด้านบริการวิชาการ พบว่า ควรกำหนดเป้าหมายการบริการวิชาการให้แต่ละคณะวิชาที่ชัดเจน ควรมีเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาที่สามารถแบ่งภารกิจการบริการวิชาการ ควรจะทำการระดมแสดงความคิดเห็นในด้านบริการวิชาการ เพื่อกำหนดกิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนนโยบายของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้จะต้องจัดหาข้อมูลและแนวทางที่จะทำให้การบริการวิชาการให้กับพื้นที่อย่างทั่วถึงพร้อมกับการพัฒนา ผู้รับผิดชอบด้านนี้ควรที่จะตระหนัก พร้อมเสนอเป็นนโยบายในระดับคณะวิชา ควรที่จะให้โอกาส หรือ จัดสรรตารางบริการวิชาการให้รัดกุมซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 38) ได้ให้แนวทางในการปฏิบัติในการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่ ครอบครัวยุวชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ดังนี้

- 1) ดำรงและศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษา รวมทั้งความต้องการในการได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการของบุคคล ครอบครัวยุวชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่น ที่จัดการศึกษา
- 2) ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาวิชาการและการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัวยุวชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
- 3) จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัวยุวชน หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

4. ด้านพัฒนาอาจารย์ พบว่า ให้ผู้เกี่ยวข้องเปิดโอกาสหรือจัดสรรอำนวยความสะดวกในด้านทุนการศึกษา ควรส่งเสริมให้มีแผนการพัฒนาอาจารย์อย่างชัดเจนและต่อเนื่อง ควรกำกับ ดูแล ในการพัฒนาอาจารย์ถือเป็นเรื่องเร่งด่วน ควรมีแผนการพัฒนาอาจารย์ในระดับมหาวิทยาลัยอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับ ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ (2524: 281-283) กล่าวว่า การพัฒนาอาจารย์ที่เหมาะสมและมีคุณค่า นั้น จะต้องตรงกับความต้องการอาจารย์และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของสถาบันการศึกษา และสนองความจำเป็นพร้อมกันไป

5. ด้านการวิจัย พบว่า ให้มหาวิทยาลัยจัดสรรงบประมาณเฉพาะด้านวิจัย ให้เพียงพอต่อความต้องการของอาจารย์ อย่างมีระบบ ให้คณะวิชาส่งเสริมอาจารย์ให้มีการทำวิจัยเป็นทีม โดยเฉพาะกับนักวิจัยรุ่นใหม่ ควรเปิดโอกาส หรือหาช่องทางให้กับอาจารย์ เข้ามามีส่วนร่วมด้านการวิจัย มีที่ปรึกษาวิจัยเฉพาะด้าน ด้วยการจัดโครงการวิจัย อบรม ควรส่งเสริมให้หน่วยงานในมหาวิทยาลัยที่มีความพร้อม ความสามารถ จัดเวทีสัมมนา หรือ ผลิตงานวารสาร ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริโรจน์ ผลพันธิน (2006: 306) การบริหารงานวิจัยของสถาบันอุดมศึกษาต่างประสบปัญหาที่มีสภาพคล่องคลึงกัน คือ นโยบายการวิจัยของสถาบันอุดมศึกษายังขาดความชัดเจน ในทิศทางผลงานวิจัยนำไปใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศน้อย ส่วนการบริหารด้านทรัพยากรบุคคลมีการ

ขาดแคลนนักวิจัยทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยเฉพาะนักวิจัยที่สามารถทำวิจัยในระดับลึก ผู้บริหารขาดความสามารถในการพัฒนาการวิจัยให้มีคุณภาพได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี ผู้วิจัยขอเสนอควรมีกิจกรรมในการดำเนินการดังนี้

1. ด้านหลักสูตร มหาวิทยาลัยควรมีกระบวนการในการบริหารจัดการหลักสูตร ด้วยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลแนวโน้มในการเปิดหลักสูตรการศึกษาในอนาคต เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพบริบทของมหาวิทยาลัย และให้ทุกภาคส่วนได้มีโอกาสในการศึกษาหลักสูตรเสมือนว่าสามารถเป็นการศึกษาตลอดชีวิต แล้วให้ชุมชน ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในหลักสูตรการศึกษาด้วย

2. ด้านการเรียนการสอน ควรกำหนดส่งเสริมให้มีความสำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอนในหลากหลายรูปแบบ รูปแบบการประเมินที่มีมาตรฐาน รูปแบบการสนทนา แลกเปลี่ยนความรู้ รูปแบบการเผยแพร่ความรู้ โดยให้กำหนดในแผนการปฏิบัติงานสำหรับด้านการเรียนการสอน และเพื่อให้มีคุณภาพต่อความพึงประสงค์ของบัณฑิต และสามารถนำไปใช้กับการบูรณาการในด้านต่างๆ เช่น การพัฒนาอาจารย์ การวิจัย การบริการวิชาการ เป็นต้น

3. ด้านบริการวิชาการ โดยภาพรวมแล้วอาจารย์ให้ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาในด้านบริการวิชาการอยู่ในระดับมาก มหาวิทยาลัยฟาฏอนีมีการบริการวิชาการให้กับชุมชน สังคมนับว่าค่อนข้างมาก แต่เนื่องจากว่าบางโครงการยังไม่สอดคล้องกับแผนการประกันคุณภาพการศึกษา ควรปรับโครงสร้างการบริการวิชาการเพื่อเข้ากับบริบทของการประกันคุณภาพการศึกษา โดยให้แต่ละคณะสร้างความเป็นอัตลักษณ์ภายในตัวในการบริการวิชาการ

4. ด้านพัฒนาอาจารย์ เนื่องจากมหาวิทยาลัยฟาฏอนีเป็นมหาวิทยาลัยเอกชนที่ได้เปิดทำการเรียนการสอนการศึกษานับว่ายังไม่นาน ในส่วนของอาจารย์ได้มีการพัฒนาอย่างไม่ชัดเจน มหาวิทยาลัยควรจัดทำแผน นโยบาย การบริหารจัดการตลอดทั้งปี เพื่อให้เกิดการปฏิบัติการพัฒนาอาจารย์สามารถดำเนินการอย่างคล่อง ให้มีการกำกับ ดูแล ติดตามอย่างเป็นระบบมีกระบวนการที่ชัดเจน อย่างน้อยเป็นการผลักดันให้อาจารย์เกิดแรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง

5. ด้านการวิจัย มหาวิทยาลัยฟาฏอนีนับว่าเป็นสถาบันหนึ่งที่อยู่ในพื้นที่มีโจทย์การวิจัยเป็นจำนวนมาก สิ่งที่เป็นประเด็นปัญหาคือ ด้านการจัดสรรงบประมาณในการทำวิจัยไม่เพียงพอต่อชิ้นงานหรือต่อโจทย์วิจัย ควรกำหนดแผนการบริหารจัดการให้เกิดความสมดุลระหว่าง

ผู้สนับสนุนกับผู้วิจัย ที่สามารถขับเคลื่อนด้าน โจทย์วิจัยอย่างต่อเนื่อง ด้วยการจัดสรรให้เหมาะสม และคุ้มค่าต่อการเอื้อประโยชน์ให้กับมหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

นอกจากนี้การนำนโยบาย หรือ กลยุทธ์ ในการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยฟากูนิ ควรมีการวางแผนงานวิชาการกับหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการปฏิบัติให้เกิดประโยชน์จากผลการวิจัย ดังนี้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในมหาวิทยาลัยสามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้อาจต้องมีการปรับกลไกและรูปแบบการบริหารงานด้านวิชาการให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน
2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่ผู้วิจัยได้รวบรวมจากสนามวิจัยมหาวิทยาลัยสามารถกำหนดเป็นมาตรการเพื่อการพัฒนาในการนำไปดำเนินการปฏิบัติตามแผน หรือ ประเด็นยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้การค้นคว้าวิจัยในเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟากูนิได้ประโยชน์อย่างกว้างขวาง เห็นควรผู้วิจัยเสนอการวิจัยในเรื่องต่อไปนี้

1. ให้มีการวิจัยในลักษณะเรื่องเดียวกัน แต่ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ
2. ควรให้มีการวิจัยต่อสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการแยกเป็นรายด้าน หรือ วิจัยในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อค้นคว้าข้อเท็จจริงให้กับมหาวิทยาลัยและนำไปพัฒนาที่ละด้าน เช่น การพัฒนาอาจารย์ การเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร
3. การวิจัยเปรียบเทียบในระดับมหาวิทยาลัยเอกชนด้วยกันว่าสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการแตกต่างกันอย่างไร หรือไม่
4. ศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่ส่งผลต่อสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟากูนิ เช่น ภาวะผู้นำทางวิชาการ คุณลักษณะผู้นำต่อการบริหารวิชาการ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. 2546. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2541. มหาวิทยาลัยที่ทางแยก: จุดประกายวิสัยทัศน์อุดมศึกษาไทยในอนาคต. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอส.เอเซีย เพรส (1989) จำกัด.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. 2530. บทบาทและสัมฤทธิ์ผลของสถาบันอุดมศึกษาของไทยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพมหานคร: ทบวงมหาวิทยาลัย
- ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2553. การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.
- ไพฑูริย์ สินลารัตน์. 2539. สารและกระบวนการของการอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: จัดพิมพ์โดยโครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา. 2556. แผนกลยุทธ์. กองแผนและนโยบาย มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา. ปัตตานี: โรงพิมพ์มิตรภาพ
- ศิริโรจน์ ผลพันธิน. 2547. รูปแบบการบริหารงานวิจัยของสถาบันอุดมศึกษา. รายงานการวิจัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สุภางค์ จันทวานิช. 2545. วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรศักดิ์ อมรรัตน์. 2537. หลักการและพัฒนการสอน. กรุงเทพมหานคร: สยามพรรณ.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. 2540. หลักการสอน. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- Bailawiy and others. 2007. *Idarah al Ma'rifah fi al Ta'lim*. Al Iskandariah, al-Qahirah: Dar al Wafaa'
- Yamane, Taro. 1973. *Statistic : An Introductory Analysis*. 3rd ed. New York : Harper and Row.

วิทยานิพนธ์

- กรุณา รามัญจิต. 2548. ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อการบริหารวิชาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กษิมา วัฒนกุล. 2551. การศึกษาสภาพและความต้องการในการพัฒนาอาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการการศึกษา) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ทิพย์วรรณ อากาศวิภาค. 2538. การบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวง
สาธารณสุข. ปรินซิพัลนิพนธ์ กศ.ม. การอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (ถ่ายเอกสาร)

พงษ์ศักดิ์ อธิศิริเวทย์. 2538. การบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยเทคนิค. ปรินซิพัลนิพนธ์ กศ.ม.
การอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (ถ่าย
เอกสาร).

พระครูสังฆรักษ์สมจิต เดชคุณรัมย์. 2548. การศึกษา ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการเรียนการ
สอนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครราชสีมา.

พินิจ ดำรงเลาพันธ์. 2547. การศึกษาปัญหา ความต้องการ และแนวทางการพัฒนาอาจารย์ สถาบัน
ราชภัฏสงขลา. รายงานการวิจัยคณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.

พิศพงษ์ วงพระจันทร์. 2552. สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว
วิทยาเขตดงโลก. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

อิชยา สุริยะคำ. 2537. การบริหารงานวิชาการของหัวหน้าสาขาวิชา มหาวิทยาลัยพายัพ. การค้นคว้า
อิสระ หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

สยามเอชอาร์ทีม (SiamHR Team). 2544. หลักการจัดองค์การและการบริหาร. ค้นเมื่อ สิงหาคม 2556. จาก

http://www.siamhr.com/org_mgt/pom.htm.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล นายฟาริด อับดุลลอฮ์หะซัน

รหัสประจำตัวนักศึกษา 5620420106

วุฒิการศึกษา

วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
ศศ.บ. (กฎหมายอิสลาม)	วิทยาลัยอิสลามยะลา	2547

ทุนการศึกษา

ทุนอุดหนุนการวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ฝ่ายงานพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัยและการวิจัย มหาวิทยาลัยฟาฏอนี ตำบลเขาตวม อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี

การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน

ฟาริด อับดุลลอฮ์หะซัน, นิเลาะ แวอุเซ็ง. 2558. “สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี”, วารสาร อัล-อิกมะฮฺ. ปีที่ 5 ฉบับที่ 9 (มกราคม-มิถุนายน 2558)